

ჩემი შტუდი

სომთავრულ-ნუსხურის საკითხები

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
„	!	?	№	☒	%	:	.	;	,	/	-	=	(	←	Ins	Hm	PU
Tab	ღ	ჯ	უ	კ	ე	ნ	გ	შ	წ	ზ	ხ	ც		Del	En	PD	
Lock	ფ	ძ	ვ	თ	ა	პ	რ	ლ	დ	ქ	Enter						
Shift	ჭ	ჩ	ც	ხ	ძ	ო	ბ	ქ	ბ	ჰ	Shift						
Ctrl		Alt								Alt			Ctrl	←	↓	→	

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	)	←	Ins	Hm	PU
Tab	წ	ჭ	ც	ხ	ძ	ო	ბ	ქ	ბ	ჰ	გ		Del	En	PD		
Lock	ფ	ძ	ვ	თ	ა	პ	რ	ლ	დ	ქ	Enter						
Shift	ღ	ჯ	უ	კ	ე	ნ	გ	შ	წ	ზ	ხ	ც		Del	En	PD	
Ctrl		Alt								Alt			Ctrl	←	↓	→	

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins	Hm	PU
Tab			ჭ							ჭ			Del	En	PD	
Lock							ჭ				Enter					
Shift							ღ			ჭ	Shift					
Ctrl		Alt								Alt			Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins	Hm	PU
Tab			ქ							ქ			Del	En	PD	
Lock							ქ				Enter					
Shift							ღ			ქ	Shift					
Ctrl		Alt								Alt			Ctrl	←	↓	→

~	“	!	1	@	2	#	3	\$	4	%	5	^	6	&	7	*	8	(	9	)	0	-	+	+		)
”	”	!	1	?	2	№	3	☒	4	%	5	:	6	.	7	8	;	9	,	0	/	-	=	=	\	(
Tab	Q	წ	ღ	W	ჭ	E	უ	R	კ	T	ე	Y	ძ	U	ჩ	I	ც	O	ხ	P	ც	{	}	[	]	G
Caps Lock	A	ფ	S	ძ	D	ვ	F	თ	G	H	ა	J	პ	K	რ	L	ლ	:	;	;	;	;	;	;	;	;
Shift	Z	ღ	X	ჩ	C	ვ	B	ნ	V	ბ	N	M	<	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	
Ctrl		Alt																		AltGr	Ctrl					

ჩართული კლავიატურის უნივერსალური გამეორი
(Georgian universal keyboard, TMS)
ესწინების განლაგება კლავიატურაზე

სამართლებრივი-ჩამსწავლის
სახელმწიფო

სამთავრო-ნუსხურის
საკითხები

ქართული

საბაზისური-რუსული სტანდარტი

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
„	!	?	№	Ⓜ	%	:	.	;	,	/	-	=	(	←	Ins Hm PU	
Tab	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ღ	Del En PD	
Lock	ყ	ძ	წ	ჭ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	Enter	
Shift	ჭ	ხ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	↑	
Ctrl	Alt							Alt					Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	)	←	Ins Hm PU	
Tab	ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	Del En PD	
Lock	ჭ	ძ	წ	ჭ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	Enter	
Shift	ხ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	↑	
Ctrl	Alt							Alt					Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins Hm PU		
Tab			ჭ										Del En PD			
Lock								ჭ					Enter			
Shift						ღ							Shift	↑		
Ctrl	Alt							Alt					Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins Hm PU		
Tab			ყ										Del En PD			
Lock								ყ					Enter			
Shift						ს							Shift	↑		
Ctrl	Alt							Alt					Ctrl	←	↓	→

~	!	@	#	\$	%	^	&	*	(	)	-	+	
“	1	2	3	4	Ⓜ	6	7	8	9	0	-	=	\
Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	{	}	Ⓜ
Caps Lock	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ
Shift	ჭ	ხ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
Ctrl	Alt							AltGr					Ctrl

© Tamar Moshkaleva 2012

ქართული კლავიატურის უნივერსალური განვითარება
(Georgian Universal Keyboard, GUK)
სტანდარტის განვითარება კლავიატურაზე

ԱՐԺՐՆ ԺԳԴՐՈՒԴՊ

ՇԼԺԱՏՈՂԻՒՎՐԱ-ԻՎԼԵՎՎԻՐՆ ԼՐԿՊՈՒՄԿՅՊ

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
„	!	№	,	;	%	:	.	?	(	)	-	“	/	←	Ins	Hm	PU
Tab	Ն	Յ	Չ	ժ	Ֆ	Օ	Ո	Ն	Յ	Պ	Ճ	Յ		Del	En	PD	
Lock	Ն	Օ	ժ	Յ	Ֆ	Օ	Ո	Ն	Յ	Պ	Ճ	Յ	Enter				
Shift	Ձ	Յ	Յ	Յ	Յ	Յ	Յ	Յ	Յ	Յ	Յ	Յ	Shift			↑	
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↑	→	

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
'	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	+	=	⌂	←	Ins	Hm	PU
Tab	Ի	Մ	Օ	Փ	Տ	Ր	Ը	Ի	Պ	Յ	Կ	Փ		Del	En	PD	
Lock	Կ	Ի	Ք	Պ	Օ	Փ	Տ	Ր	Ը	Ի	Պ	Յ	Enter				
Shift	Ք	Պ	Յ	Պ	Օ	Փ	Տ	Ր	Ը	Ի	Պ	Յ	Shift			↑	
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↑	→	

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins	Hm	PU
Tab			Յ											Del	En	PD
Lock	Յ	Յ											Enter			
Shift		Յ											Shift			↑
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↑	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins	Hm	PU
Tab			Վ											Del	En	PD
Lock	Կ	Տ											Enter			
Shift		Ք											Shift			↑
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↑	→

~	!	@	#	\$	%	^	&	*	(	)	0	+	=		⌂							
„	!	№	3	,	;	5	%	6	:	7	8	?	9	(	)	-	-	=	“	\	/	
Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	Ո	P	{	}										© Tamar Melikyan
Caps Lock	A	S	D	F	G	H	J	K	L	:	;	“	”	Պ	Յ	Enter						
Shift	Z	X	C	V	B	N	M	<	>	?	.	“	”	Պ	Յ	Shift						
Ctrl		Alt												AltGr		Ctrl						

Ֆինաբուլ քլավատուրն ընդունուելու ցաբուբա
(Georgian ergonomic keyboard, TMI)
Ընունուբուբա ցաբուբա քլավատուրնաբ

ჩამამ შველიძე

სომთავრულ-ნუსხურის საკითხები

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
„	!	?	№	Ⓢ	%	:	.	;	,	/	-	=	(	←	Ins	Hm	PU
Tab	ღ	ჯ	უ	კ	ე	ნ	გ	შ	წ	ზ	ხ	ც		Del	En	PD	
Lock	ფ	ძ	ვ	თ	ბ	ძ	რ	ლ	ფ	ქ			Enter				
Shift	ჭ	ჩ	ც	ხ	ძ	ო	ტ	ქ	ბ	ჰ			Shift		↑		
Ctrl		Alt						Alt					Ctrl	←	↓	→	

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	)	←	Ins	Hm	PU
Tab	ჩ	ჰ	ჟ	ღ	ყ	ჩ	ყ	ყ	ჩ	ჟ	ღ	ყ		Del	En	PD	
Lock	ფ	ძ	ფ	ტ	ჯ	ს	ბ	ჟ	ფ	ქ			Enter				
Shift	წ	ჩ	ყ	ს	ბ	ყ	ჩ	ყ	წ				Shift		↑		
Ctrl		Alt						Alt					Ctrl	←	↓	→	

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins	Hm	PU
Tab			ჭ							ჭ			Del	En	PD	
Lock							ჭ						Enter			
Shift					ღ				ჭ				Shift		↑	
Ctrl		Alt						Alt					Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
													←	Ins	Hm	PU
Tab			ყ							ყ			Del	En	PD	
Lock							ჭ						Enter			
Shift					ღ				ჭ				Shift		↑	
Ctrl		Alt						Alt					Ctrl	←	↓	→

~	!	@	#	\$	%	^	&	*	(	)	-	+				
“	1	2	3	№	Ⓢ	6	7	8	9	0	-	=	\	(		
Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	{	}	[	]	G	
	ჩ	ჰ	ყ	ღ	ყ	ჩ	ყ	ყ	ჩ	ჟ	ღ	ყ	ჩ	ჟ	ღ	ყ
Caps Lock	A	S	D	F	G	H	J	K	L	:	;	“	”	’	Enter	
	ფ	ძ	ფ	ტ	ჯ	ს	ბ	ჟ	ფ	ქ	ფ	ქ	ფ	ქ	ფ	ქ
Shift	Z	X	C	V	B	N	M	<	>	?			Shift			
	წ	ჩ	ყ	ს	ბ	ყ	ჩ	ყ	წ				Shift			
Ctrl		Alt						AltGr					Ctrl			

© 2012 Jamar Mchellidze

წინასიტყვაობა

წინამდებარე წიგნში განხილულია ასომთავრულ-ნუსხური ასოების აღდგენისადმი მიძღვნილი სხვადასხვა საკითხები.

ექვსტი გამართულია მთავრული ასოებით, რომლებითაც იწყება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადება და აგრეთვე პირადი და საკუთარი სახელები. ეს წესი მოქმედებს სხვა ევროპულ დამწერლობებში და ქარ-

თულშიც ფართოდ იყო ხმარებაში მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრამდე.

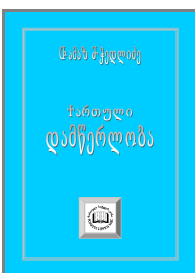
წიგნი დაიწერა ასომთავრული და ნუსხური ასოების სილამამის წარმოსაჩენად და იმ დავიწყებული მშვენიერი წესის აღსადგენად. უცივ მიზანს ისახავდა წინა წლებში დაწერილი წიგნები. ჭვემით მომყავს ამ წიგნების ნუსხა.

შველიძე მამაშვილი. ასომთავრული. — 1999. — 440 გვ., 978 ილ., ტაბ.

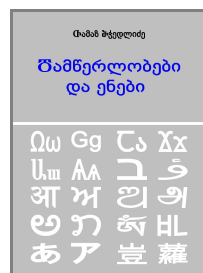
შველიძე მამაშვილი. სოფლის ქვეყნები. — 2005. — 254 გვ. — 646 ილ.

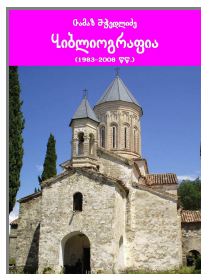
შველიძე მამაშვილი. ქართული დამწერლობა. — 2006. — 134 გვ., 670 ილ., ტაბ.

საეკლესიო სიტყვის კონა. — 2006. — 74 გვ., 40 ილ.

შველიძე მამაშვილი. წამწერლობები და ენები. — 2007. — 412 გვ.;

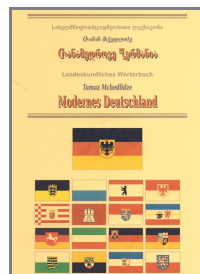
შველიძე მამაშვილი. სიბლიოგრაფია. — 2007. — 58 გვ. — 14 ილ.

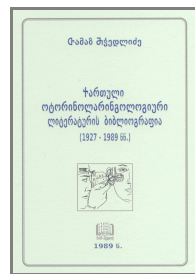
შველიძე მამაშვილი. ასომთავრული. ნუსხური. შველიძე. — 2008. — 312 გვ., 697 ილ.

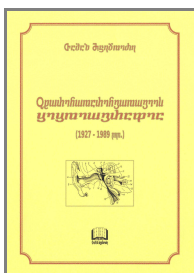
შველიძე მამაშვილი. საქართველოს სიმბოლიკა. — 2009. — 340 გვ., 3667 ილ., 89 ტაბ.

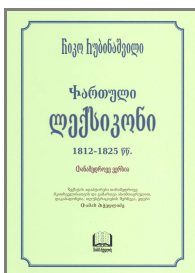
წამწერლობა. — 2009. — 182 გვ., 1939 ილ., 88 ტაბ.

შველიძე მამაშვილი. ქართული ოტორინოლოგიური ლიტერატურის ბიბლიოგრაფია. — 1989. — 66 გვ.

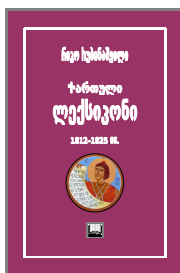
შველიძე მამაშვილი. ოტორინოლოგიური ლიტერატურის ბიბლიოგრაფია. — 2009. — 142 გვ.

წამწერლობა. — 2010. — 230 გვ. — 559 ილ.

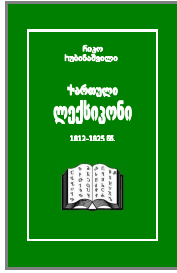
წამწერლობა. — 2010. — 344 გვ. 1712 ილ.

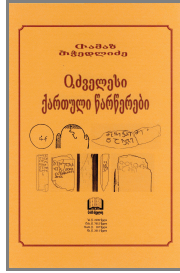
წამწერლობა. — 2010. — 441 გვ. — 559 ილ.

წამწერლობა. — 2011. — 252 გვ.

ნაიკო ხუბინაშვილი.
ჩართული ლექსიკონი.
ტე-3 გამოცემა. —
2011. — 441 გვ.

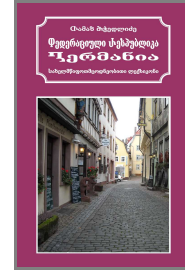
შკვლიძე ჯაბაზ.
იძველები ქართული
წარწერები. — 2011.
— 114 გვ. — 363 ილ.

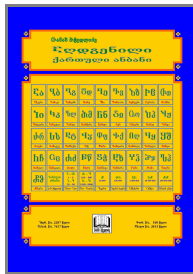
შკვლიძე ჯაბაზ.
ჩართული წიგნი და
ასომთავრულ-ნუსხური.
— 2011. — 274 გვ. —
642 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
ლდრეკრისტიანული
ქართული წარწერები.
— 2012. — 212 გვ.
— 397 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
ფედერაციული შესულიკა
ლერმანია. — 2013. — 250 გვ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
ლდგენილი ქართული
ანბანი — 2013. —
148 გვ. — 240 ილ.

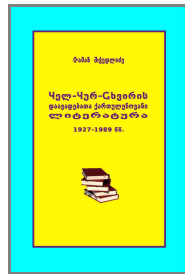
შკვლიძე ჯაბაზ.
სირველნაბეჭდი ქარ-
თული წიგნები — 2013.
— 200 გვ. — 241 ილ.

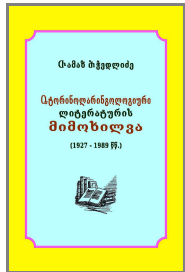
შკვლიძე ჯაბაზ.
მსოფლიოს ქვეყნების
სიმბოლიკა. — 2013.
— 226 გვ. — 440 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
მსოფლიოს ენების და-
მწერლობები. — 2013.
— 392 გვ. — 13 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
ველ-ვურ-ხვინის
დაავადებათა ქართულენოვანი
ლიტერატურა — 2013. — 68 გვ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
იკინონარჩაწილიკური
ლიდრაგენის მიმოსილვა — 2013.
— 142 გვ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
ჯარული სიმბოლიკები
— 2013. — 310 გვ. — 833 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
ჯავდაპირველი ქართული
ანბანი. — 2013. — 352 გვ.

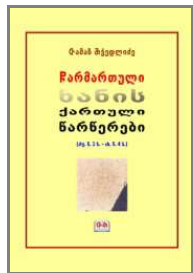
შკვლიძე ჯაბაზ.
„ჯართული ლამწერლობა.
წეესიკონი-ენობარი — 2013.
134 გვ., 670 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
სომთავრულ-წუსხურ-
მხედრული (ქართული
ანბანის არსი) — 2013.
— 310 გვ., 697 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
სომთავრულ-წუსხურის
მომავალი. — 2013.
— 150 გვ. — 240 ილ.

შკვლიძე ჯაბაზ.
ჯარმართული ხანის
ქართული წარწერები.
— 2013. — 114 გვ. — 363 ილ.

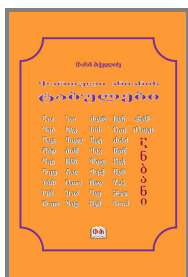
შკვლიძე ჯაბაზ.
სდრეკრისტიანული ხანის
ქართული წარწერები.
— 2013. — 184 გვ. — 397 ილ.

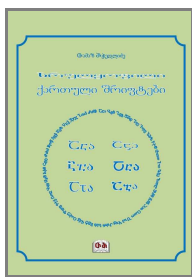
შკვლიძე ჯაბაზ.
ჯვენი სიმბოლიკები.
— 2013. — 168 გვ. — 303 ილ.

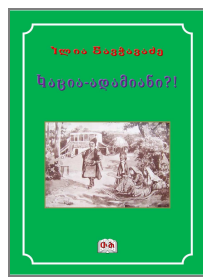
შკვლიძე ჯაბაზ.
ჯართული ასოების
საწყარი. — 2014. —
212 გვ. — 700 ილ.

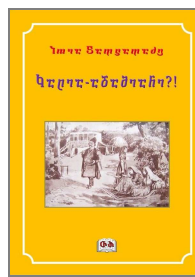
*შკვლიძე ჩამამ.
ჩართული ანბანის
ტაბულები. — 2014. —
251 გვ. — 295 ილ.*

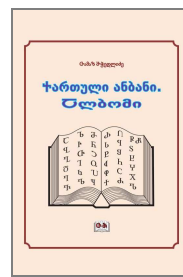
*შკვლიძე ჩამამ.
სრულიყოფილი ქართული
შრიფტები. — 2014.
— 140 გვ. — 236 ილ.*

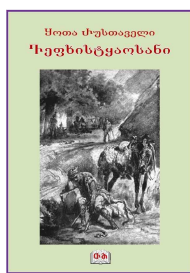
*ლია სავჭავაძე.
ჩაგია ადამიანი?
— ფელა, 2014.
— 106 გვ. — 3 ილ.*

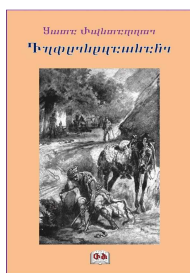
*სიახ სერუდუიძე.
ხელე-დემურე?
— ფაქრძე, 2014.
— 116 ვერ. — 3 ილ.*

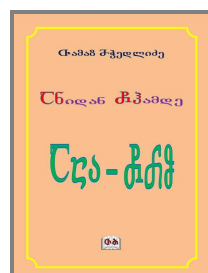
*ჩამამ შკვლიძე.
ჩართული ანბანი. ტლობი.
— ფელა, 2015.
— 50 გვ. — 38 ილ.*

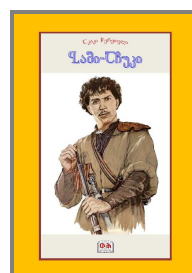
*სიახ ძუხთაველი.
ჩეფხისტყაოსანი.
— ფელა, 2014.
— 364 გვ. — 21 ილ.*

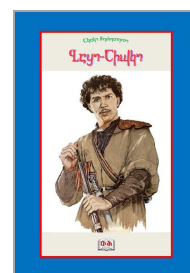
*სიახ ძაქსთაველი.
ჩიქურდუცასაძი.
— ფაქრძე, 2014.
— 364 ვერ. — 21 ილ.*

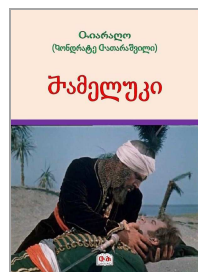
*ჩამამ შკვლიძე.
ცნიდან ძამაძე.
— ფელა, 2015.
— 56 გვ. — 342 ილ.*

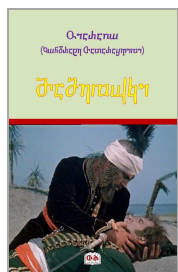
*საკი ჩერეთელი.
ლამი-ცხუკი.
— ფელა, 2015.
— 86 გვ.*

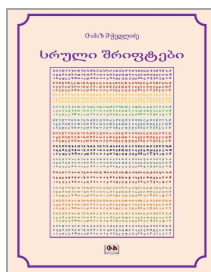
*სხელი ჩრთეთელი.
ლყურ-ცხაქი.
— ფაქრძე, 2015.
— 105 ვერ.*

*ათარალო
შამელუკი.
— ფელა, 2015.
— 156 გვ.*

*ათარალო.
ძეძურაქი.
— ფაქრძე, 2015.
— 168 ვერ*

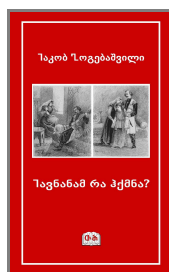
*შკვლიძე ჩამამ.
სრული შრიფტები.
— 2015 — 292 გვ.*

*ლია სავჭავაძე.
ათარალო ქვრივი.
— ფელა, 2015.*

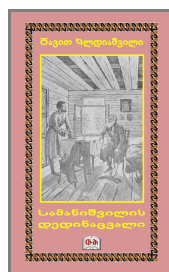
*სიახ სერუდუიძე.
ათარალო ჩიქურდი.
— ფაქრძე, 2015.*

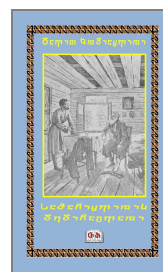
*საკი 'სოგბაშვილი.
სავანამ რა კქმანა?
— ფელა, 2015.*

*სხაყ 'სავეყეყი.
სერინეძე სხ რაქმანა?
— ფაქრძე, 2015.*

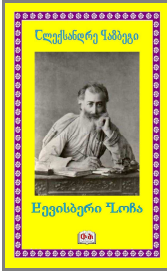
*თავი ხლდაშვილი.
საბანიშვილის
ლეინიკალი.
— ფელა, 2015.*

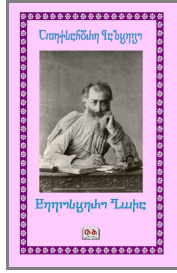
*მეოთხ ხრძაყი.
სეშეყეყი
სეშეყეყი.
— ფაქრძე, 2015.*

*ჩამამ შკვლიძე.
ჩართული საშრიფტო
გარნიტურები.
— ფელა, 2015.*

ლევანძრე ჯიბევი. ლევისბე-
რი ჯიბე. — ჟულა, 2015.

საქიანძრე ჯიბევი. ლევისბე-
რი ჯიბე. — ჟულა, 2015. — 144
ჯი. — 1 ოა.

საქიანძრე ჯიბევი. ლევისბე-
რი ჯიბე. — ჟულა, 2015.

ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. — ჟულა, 2015.

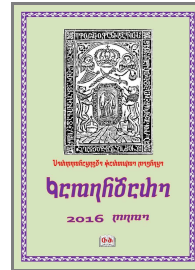
ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. — ჟულა, 2016. — 116 გე.

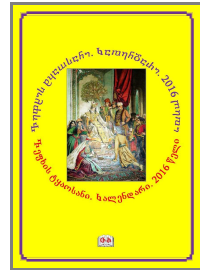
ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. — ჟულა, 2016. — 134 ჯი.

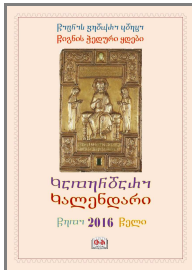
სივლეანძრე ჯიბევი. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016 წლის
კალენდარი.

საქიანძრე ჯიბევი. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016 ოაის ჯიბევი.

ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016 წლის
კალენდარი.

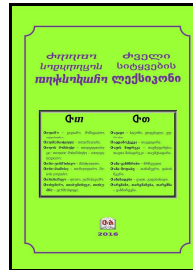
ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016 წლის
კალენდარი.

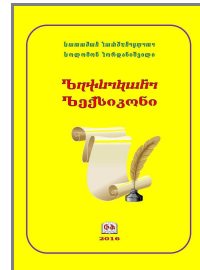
ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016 წლის
კალენდარი.

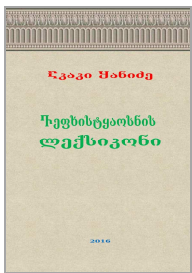
ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016 წლის
კალენდარი.

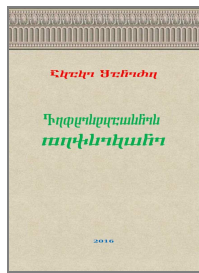
ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016
საქიანძრე.

ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016
საქიანძრე.

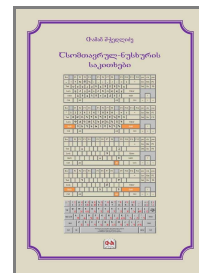
ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016. — 48 გე.

ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016.

ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2017 წლის
კალენდარი. — 54 გე.

ჯიბევი საქიანძრე. ლევისბე-
რი ჯიბე. 2016

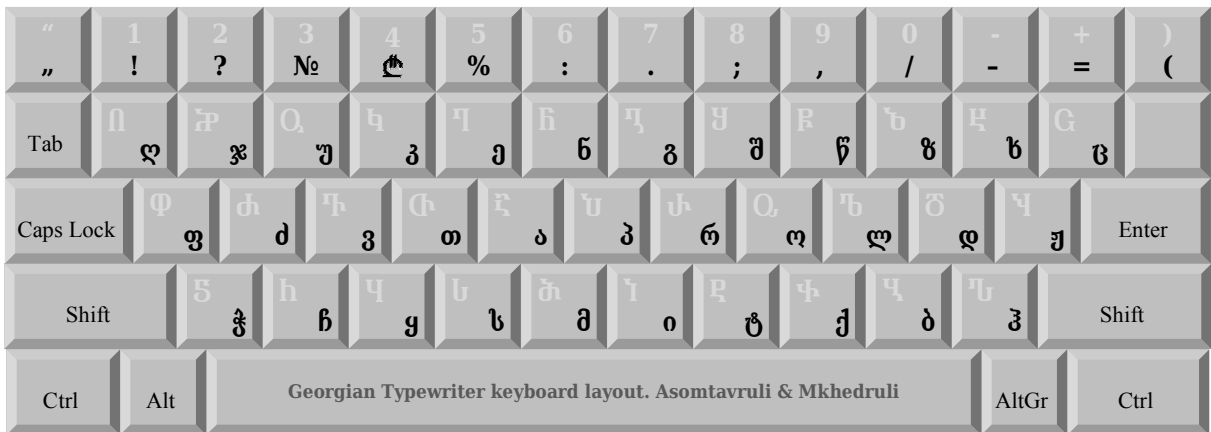
ქვეყნის საბჭო

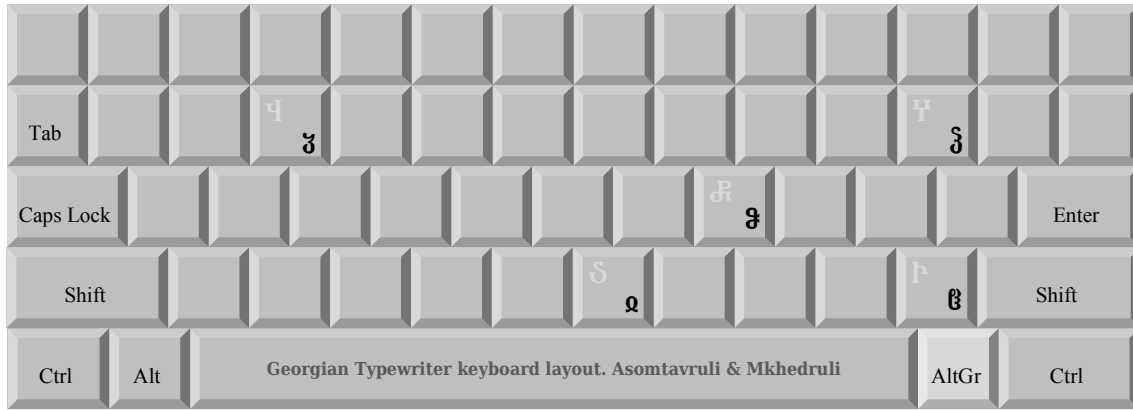
ქვეყნის საბჭო.
ქვეყნის საბჭო.
2016 წლის ივნისი

ქართული კლავიატურის საბეჭდი მანქანის გაწყობა

ქართული კლავიატურის საბეჭდი მანქანის გაწყობა

ქართული კლავიატურის საბეჭდი მანქანის გაწყობა. სომთავრული & მხედრული
Georgian Typewriter keyboard layout. Asomtavruli & Mkhedruli

ქართული კლავიატურის საბუკლი მანქანის გაწყობა. სომთავრული & შხედრული
 Georgian Typewriter keyboard layout. Asomtavruli & Mkhedruli

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
„	!	?	№	ⵇ	%	:	.	;	,	/	-	=	(	←		Ins	Hm	PU
Tab	ღ	ჯ	უ	კ	ე	ნ	გ	შ	წ	ზ	ხ	ც				Del	En	PD
Lock	ფ	ძ	ვ	თ	ა	პ	რ	ო	ლ	დ	ქ		Enter					
Shift	ჭ	ხ	ყ	ს	მ	ი	ტ	ქ	ბ	ჭ		Shift					↑	
Ctrl		Alt								Alt					Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	)	←		Ins	Hm	PU
Tab	ი	პ	ო	ყ	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ც					Del	En	PD
Lock	ფ	ძ	ვ	თ	ა	პ	რ	ო	ლ	დ	ქ		Enter					
Shift	შ	ჩ	ც	ხ	ც	ი	ტ	ქ	ბ	ჭ		Shift					↑	
Ctrl		Alt								Alt					Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←		Ins	Hm	PU
Tab			ჭ							ჭ						Del	En	PD
Lock									ჭ				Enter					
Shift							ღ			ჭ		Shift					↑	
Ctrl		Alt							Alt						Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←		Ins	Hm	PU
Tab			ყ							ყ						Del	En	PD
Lock									ჭ				Enter					
Shift							შ			ჭ		Shift					↑	
Ctrl		Alt							Alt						Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

ქართული კლავიატურის საბუღალტრო მანქანის გაწყობის სკემა. სლოვანური & შვედური

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201E	0021	003F	2116	20BE	0025	003A	002E	003B	002C	002F	2013	003D	0028	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10E6	10EF	10E3	10D9	10D4	10DC	10D2	10E8	10EC	10D6	10EE	10EA			Del	En	PD	
Lock	10E4	10EB	10D5	10D7	10D0	10DE	10E0	10DD	10DA	10D3	10DF		Enter					
Shift	10ED	10E9	10E7	10E1	10DB	10D8	10E2	10E5	10D1	10F0		Shift					↑	
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl		←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201C	0031	0032	0033	0034	0035	0036	0037	0038	0039	0030	002D	002B	0029	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10B6	10BF	10B3	10A9	10A4	10AC	10A2	10B8	10BC	10A6	10BE	10BA			Del	En	PD	
Lock	10B4	10BB	10A5	10A7	10A0	10AE	10B0	10AD	10AA	10A3	10AF		Enter					
Shift	10BD	10B9	10B7	10B1	10AB	10A8	10B2	10B5	10A1	10C0		Shift					↑	
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl		←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			10F3								10F4				Del	En	PD	
Lock								10F5					Enter					
Shift							10F2				10F1		Shift				↑	
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl		←	↓	→		

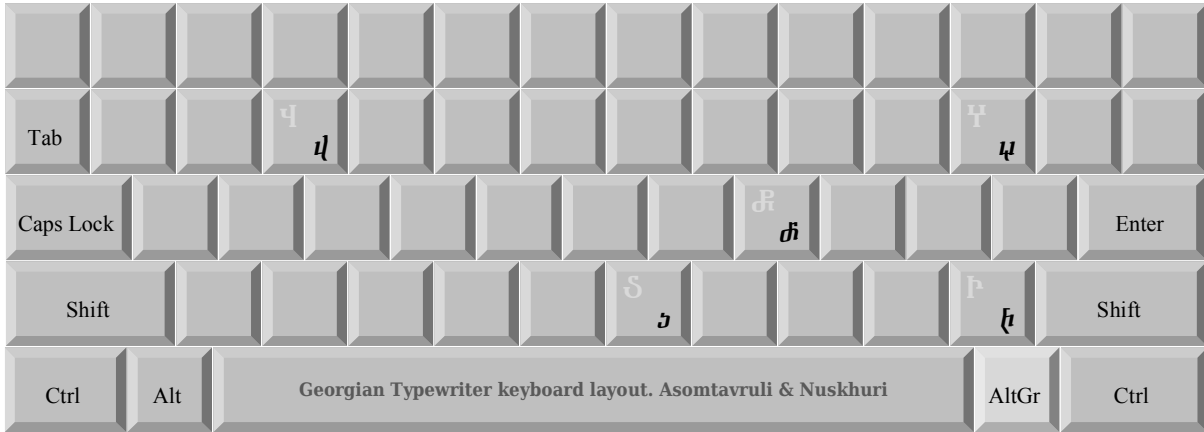
© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			10C3								10C4				Del	En	PD	
Lock								10C5					Enter					
Shift							10C2				10C1		Shift				↑	
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl		←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

ქართული კლავიატურის **საბეჭდი მანქანის** გაწყობა. **სომთავრული & ნუსხური**
 Georgian **Typewriter** keyboard layout. **Asomtavruli & Nuskhuri**

ქართული კლავიატურის საბუკლი მანქანის გაწყობა. სომთავრული & ნუსხური
 Georgian Typewriter keyboard layout. Asomtavruli & Nuskhuri

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
„	!	?	№	⌘	%	:	.	;	,	/	-	=	(	←		Ins	Hm	PU	
Tab	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ქ	ღ	Del	En	PD	
Lock	ფ	ძ	წ	ჭ	ც	ძ	წ	ჭ	ც	ძ	წ	ჭ	ც	ღ	ქ	Enter			
Shift	ყ	ვ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ქ	ღ	ქ	ღ	↑	
Ctrl		Alt										Alt				Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	)	←		Ins	Hm	PU	
Tab	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ქ	ღ	Del	En	PD	
Lock	ფ	ძ	წ	ჭ	ც	ძ	წ	ჭ	ც	ძ	წ	ჭ	ც	ღ	ქ	Enter			
Shift	ყ	ვ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ქ	ღ	ქ	ღ	↑	
Ctrl		Alt										Alt				Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
														←		Ins	Hm	PU	
Tab			ჟ									ღ				Del	En	PD	
Lock										ძ						Enter			
Shift							ა					ბ				Shift		↑	
Ctrl		Alt									Alt					Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
														←		Ins	Hm	PU	
Tab			ყ										ფ			Del	En	PD	
Lock										ძ						Enter			
Shift							ა					ბ				Shift		↑	
Ctrl		Alt									Alt					Ctrl	←	↓	→

© Tamaz Mchedlidze

ქართული კლავიატურის საბჭოთაო მანქანის გაწყობის სქემა. სლომთავრული & ნუსხური

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201E „	0021 !	003F ?	2116 №	20BE Ⓒ	0025 %	003A :	002E .	003B ;	002C ,	002F /	2013 -	003D =	0028 (	←	Ins	Hm	PU	
Tab	2D16 ა	2D1F ჯ	2D13 ჟ	2D09 ღ	2D04 ყ	2D0C ჩ	2D02 ც	2D18 ც	2D1C ძ	2D06 წ	2D1E ჭ	2D1A ღ		Del	En	PD		
Lock	2D14 ფ	2D25 ძ	2D05 რ	2D07 შ	2D00 ჯ	2D0E ს	2D10 თ	2D0D მ	2D0A ნ	2D03 ვ	2D0F ყ	Enter						
Shift	2D1D ვ	2D0C ჩ	2D17 ც	2D11 ძ	2D0B ბ	2D08 გ	2D12 დ	2D15 ე	2D01 ფ	2D20 შ	Shift		↑					
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201C “	0031 1	0032 2	0033 3	0034 4	0035 5	0036 6	0037 7	0038 8	0039 9	0030 0	002D -	002B +	0029)	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10B6 ბ	10BF ჰ	10B3 ო	10A9 ყ	10A4 წ	10AC ჩ	10A2 ც	10B8 ც	10BC ძ	10A6 წ	10BE ჭ	10BA ღ		Del	En	PD		
Lock	10B4 ფ	10BB ძ	10A5 რ	10A7 შ	10A0 ჯ	10AE ს	10B0 თ	10AD მ	10AA ნ	10A3 ვ	10AF ყ	Enter						
Shift	10BD ვ	10B9 ჩ	10B7 ც	10B1 ძ	10AB ბ	10A8 გ	10B2 დ	10B5 ე	10A1 ფ	10C0 შ	Shift		↑					
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			2D23 ღ									2D24 ყ		Del	En	PD		
Lock									2D25 შ			Enter						
Shift							2D22 ჯ				2D21 ჩ	Shift	↑					
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			10C3 ყ									10C4 წ		Del	En	PD		
Lock									10C5 შ			Enter						
Shift							10C2 ბ				10C1 გ	Shift	↑					
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

ქართული კლავიატურის საბეჭდი მანქანის გაწყობა
Georgian Typewriter keyboard layout

სლონიშნების განლაგება კლავიატურაზე

~ " "	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4 ლ	% 5 %	^ 6 :	& 7 .	* 8 ;	(9 ,	) 0 /	- -	+ + = =	) \ (
Tab	Q ი	W ჰ	E ე	R რ	T თ	Y ყ	U უ	I ი	O ო	P პ	{ [ჟ	}] გ	
Caps Lock	A ფ	S ს	D დ	F ფ	G გ	H ხ	J ჯ	K კ	L ლ	:	;	" ' ყ	Enter
Shift	Z ზ	X ხ	C ც	V ვ	B ბ	N ნ	M მ	< ,	> .	? /	Shift		
Ctrl	Alt	Georgian Typewriter keyboard layout										AltGr	Ctrl

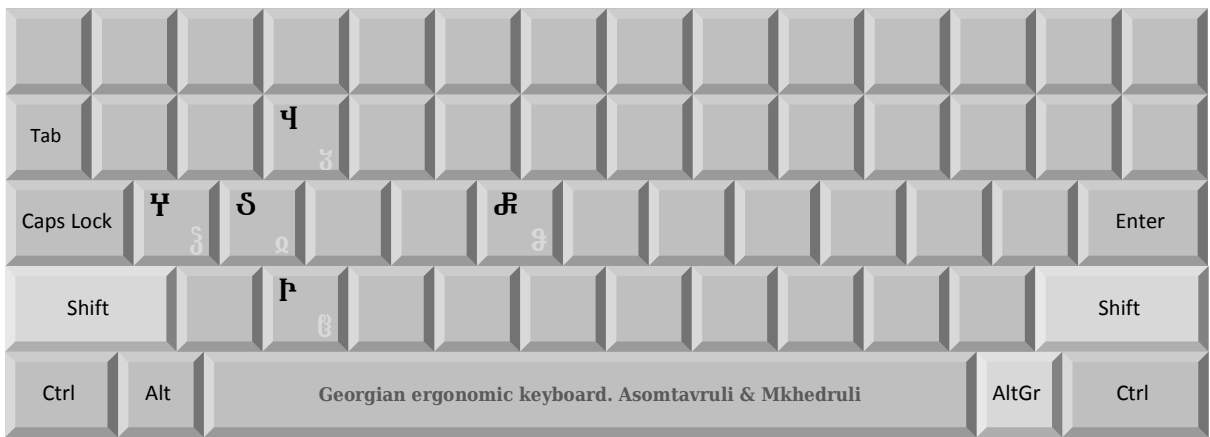
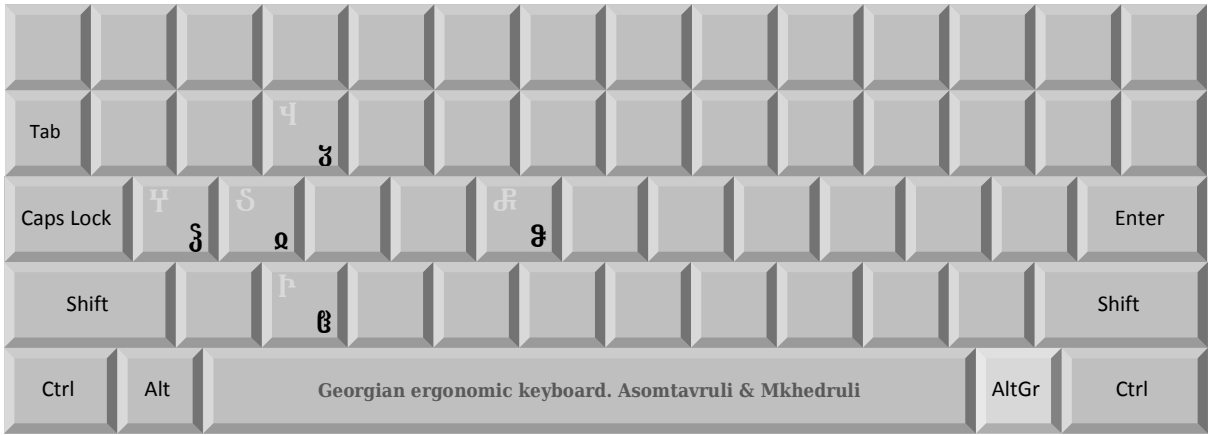

ქართული კლავიატურის ერგონომიული გაწყობა

ქართული კლავიატურის **ერგონომიული** გაწყობა. **სომთავრული & მხედრული**
 Georgian **ergonomic** keyboard layout. **Asomtavruli & Mkhedruli**

სომთავრულ-მხედრული კლავიატურის **ერგონომიული** გაწყობა, **ცქოთ**
(Asomtavrul-mkhedruli georgian **ergonomic** keyboard, TMT)

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
„	!	№	,	;	%	:	.	?	(	)	-	“	/	←	Ins	Hm	PU	
Tab	ჩ	კ	უ	ძ	ჭ	ტ	თ	ნ	ვ	შ	კ	ქ		Del	En	PD		
Lock	ხ	ო	ა	ე	ო	დ	მ	ს	რ	ბ	გ		Enter					
Shift	ჯ	ჰ	ყ	ღ	ყ	ზ	ც	ლ	ფ	წ		Shift				↑		
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
'	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	+	=	ღ	←	Ins	Hm	PU	
Tab	ჩ	ხ	ო	ა	ე	ო	დ	მ	ს	რ	ბ	გ	ქ		Del	En	PD	
Lock	ყ	ღ	ყ	ზ	ც	ლ	ფ	წ		Enter								
Shift	ჰ	ყ	ღ	ყ	ზ	ც	ლ	ფ	წ		Shift					↑		
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
													←	Ins	Hm	PU		
Tab			ჰ											Del	En	PD		
Lock	ჰ	ღ			ჭ								Enter					
Shift			ღ										Shift			↑		
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
													←	Ins	Hm	PU		
Tab			ჰ											Del	En	PD		
Lock	ყ	ღ			ჭ								Enter					
Shift			ღ										Shift			↑		
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→		

© Tamaz Mchedlidze

სლოთავრულ-მხედრული კლავიატურის ერგონომიული გაწყობის სქემა, ცეშთ

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201E	0021	2116	002C	003B	0025	003A	002E	003F	0028	0029	002D	201C	002F	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10E9	10DE	10E3	10EB	10ED	10E2	10D7	10D	10D5	10E8	10D9	10E5		Del	En	PD		
Lock	10EE	10D8	10D0	10D4	10DD	10D3	10DB	10E1	10E0	10D1	10D2	Enter						
Shift	10EF	10F0	10E7	10E6	10DF	10D6	10EA	10DA	10E4	10EC	Shift		↑					
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl	←	↓	→				

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
0027	0031	0032	0033	0034	0035	0036	0037	0038	0039	0030	0028	003D	20BE	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10B9	10AE	10AD	10BB	10BD	10B2	10A7	10AC	10A5	10B8	10A9	10B5		Del	En	PD		
Lock	10BE	10A8	10A0	10A4	10AD	10A3	10AB	10B1	10B0	10A1	10A2	Enter						
Shift	10BF	10C0	10B7	10B6	10AF	10A6	10BA	10AA	10B4	10BC	Shift		↑					
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl	←	↓	→				

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			10F3											Del	En	PD		
Lock	10F4	10F2			10F5							Enter						
Shift		10F1										Shift		↑				
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl	←	↓	→				

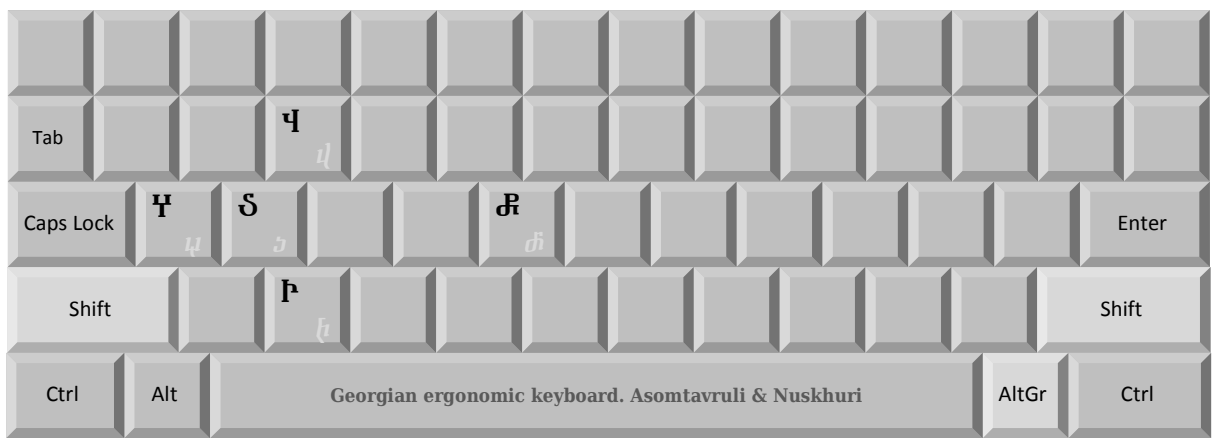
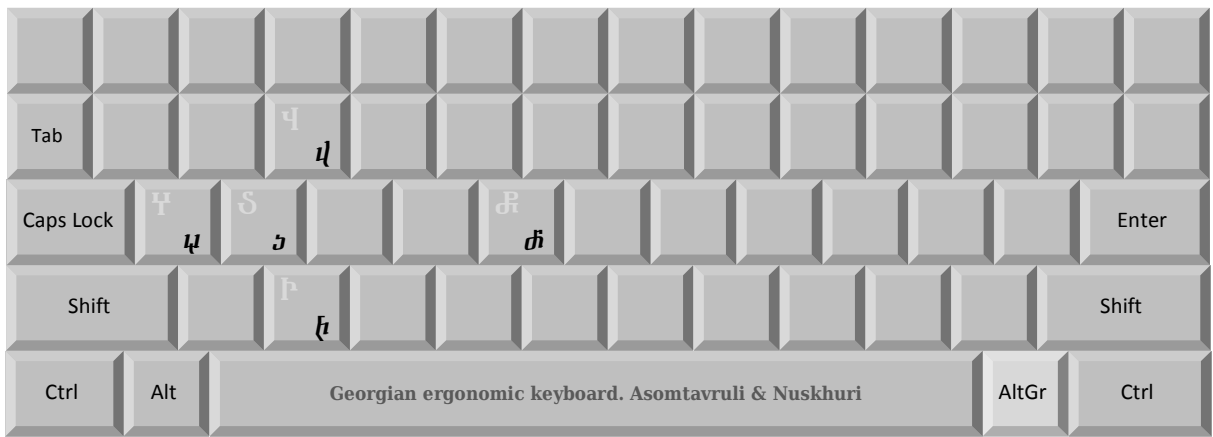
© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			10C1											Del	En	PD		
Lock	10C4	10C2			10C5							Enter						
Shift		10C3										Shift		↑				
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl	←	↓	→				

© Tamaz Mchedlidze

ქართული კლავიატურის **ერგონომიული** განწყობა. **სომთავრული & ნუსხური**
 Georgian **ergonomic** keyboard layout. **Asomtavruli & Nuskhuri**

სომთავრულ-ნუსხური კლავიატურის **ერგონომიული** გაწყობა, ტმთ
(Asomtavrul-nuskhuri georgian **ergonomic** keyboard, TMT)

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
„	!	№	,	;	%	:	.	?	(	)	-	“	/	←		Ins	Hm	PU
Tab	ჩ	უ	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	წ	ჭ	ყ	ფ			Del	En	PD
Lock	ღ	რ	ს	თ	მ	ნ	ძ	ც	ძ	ხ	შ	ყ	უ	Enter				
Shift	ჯ	შ	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	წ	ჭ	ყ	ფ	Shift			↑	
Ctrl		Alt								Alt				Ctrl	←	↓	→	

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
'	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	+	=	ღ	←		Ins	Hm	PU
Tab	ჩ	უ	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	წ	ჭ	ყ	ფ			Del	En	PD
Lock	ღ	რ	ს	თ	მ	ნ	ძ	ც	ძ	ხ	შ	ყ	უ	Enter				
Shift	ჯ	შ	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	წ	ჭ	ყ	ფ	Shift			↑	
Ctrl		Alt								Alt				Ctrl	←	↓	→	

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←		Ins	Hm	PU
Tab			ა													Del	En	PD
Lock	ღ	რ			ბ									Enter				
Shift			ჩ											Shift			↑	
Ctrl		Alt								Alt				Ctrl	←	↓	→	

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←		Ins	Hm	PU
Tab			ა													Del	En	PD
Lock	ღ	რ			ბ									Enter				
Shift			ჩ											Shift			↑	
Ctrl		Alt								Alt				Ctrl	←	↓	→	

© Tamaz Mchedlidze

სლოთავრულ-ნუსხური კლავიატურის **ერგონომიული** გაწყობის სქემა, **ც-შ**

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201E „	0021 !	2116 №	002C ,	003B ;	0025 %	003A :	002E .	003F ?	0028 (	0029)	002D -	201C “	002F /	←	Ins	Hm	PU	
Tab	2D19 ჩ	2D0E უ	2D13 ყ	2D1B ძ	2D1D ვ	2D12 ღ	2D07 თ	2D0 ჩ	2D05 რ	2D18 ყ	2D09 ღ	2D15 ჭ		Del	En	PD		
Lock	2D1E ქ	2D08 რ	2D00 ჯ	2D04 ღ	2D0D ა	2D03 ბ	2D0B ძ	2D11 ჩ	2D10 ძ	2D01 ყ	2D02 უ	Enter						
Shift	2D1F ჯ	2D20 ა	2D17 ყ	2D16 ბ	2D0F ქ	2D06 ჩ	2D1A ღ	2D0A თ	2D14 ფ	2D1C შ	Shift		↑					
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→			

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
0027 '	0031 1	0032 2	0033 3	0034 4	0035 5	0036 6	0037 7	0038 8	0039 9	0030 0	0028 +	003D =	20BE Ⓜ	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10B9 ჩ	10AE ხ	10AD ც	10BB ძ	10BD წ	10B2 ჭ	10A7 ტ	10AC ჩ	10A5 რ	10B8 ყ	10A9 ღ	10B5 ჭ		Del	En	PD		
Lock	10BE ქ	10A8 ჩ	10A0 წ	10A4 ყ	10AD ო	10A3 ბ	10AB ძ	10B1 ს	10B0 ტ	10A1 ყ	10A2 ქ	Enter						
Shift	10BF ჰ	10C0 ს	10B7 ყ	10B6 ჩ	10AF ყ	10A6 წ	10BA გ	10AA ხ	10B4 ფ	10BC ქ	Shift		↑					
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→			

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			2D23 ქ											Del	En	PD		
Lock	2D24 ქ	2D22 ჯ			2D25 ძ							Enter						
Shift			2D21 ჩ									Shift		↑				
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→			

© Tamaz Mchedlidze

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
														←	Ins	Hm	PU	
Tab			10C1 ჩ											Del	En	PD		
Lock	10C4 ყ	10C2 ძ			10C5 ჭ							Enter						
Shift			10C3 ყ									Shift		↑				
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→			

Tamaz Mchedlidze

ქართული კლავიატურის **ერგონომიული** გაწყობა
Georgian **ergonomic** keyboard layout

სონიშების განლაგება კლავიატურაზე

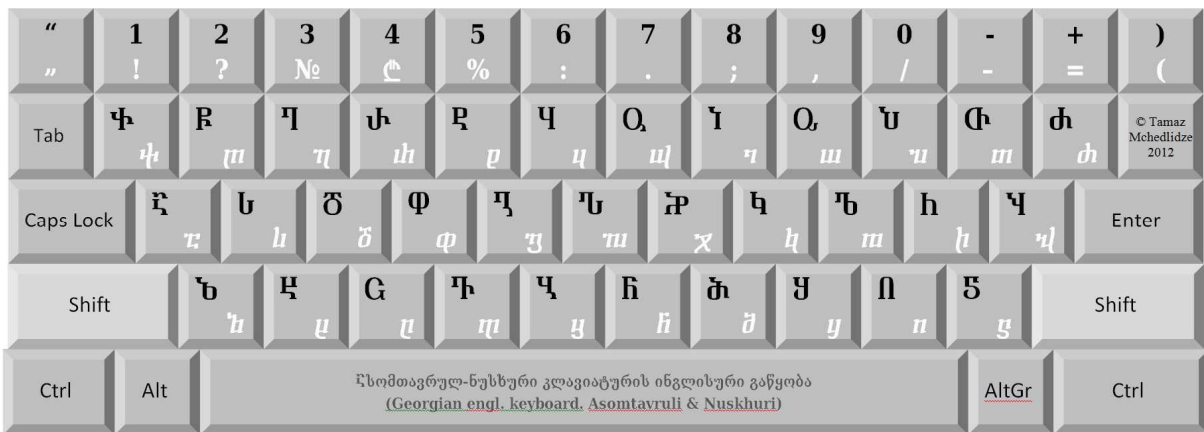
ქართული კლავიატურის ინგლისური გაწყობა

ქართული კლავიატურის ინგლისური გაწყობა. სომთავრული & მხედრული
 Georgian engl. keyboard layout. Asomtavruli & Mkhedruli

ქართული კლავიატურის ინგლისური გაწყობა. **სომთავრული & ნუსხური**
 Georgian **engl.** keyboard layout. **Asomtavruli & Nuskhuri**

ქართული კლავიატურის ინგლისური გაწყობა
Georgian engl. keyboard layout

სლონიშების განლაგება კლავიატურაზე

შრავალენოვანი კლავიატურის სურათები

ქართულ-ინგლისური

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~ " ` "	! 1 1 !	@ 2 2 ?	# 3 3 №	\$ 4 4 €	% 5 5 %	^ 6 6 :	& 7 7 .	* 8 8 ;	(9 9 ,	) 0 0 /	- - - -	+ + = =	) \ (	←
Tab	Q 1	W 2	E 3	R 4	T 5	Y 6	U 7	I 8	O 9	P 0	{ [{ [	}] }]	© Tamaz Mchedlidze 2012	
Caps Lock	A 1	S 2	D 3	F 4	G 5	H 6	J 7	K 8	L 9	: ; : ;	" ' " '	Enter		
Shift	Z 1	X 2	C 3	V 4	B 5	N 6	M 7	< , < ,	> . > .	? / ? /	Shift			
Ctrl		Alt						Alt		Ctrl				

ქართულ-ინგლისური საბავშვო

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~ " ` "	! 1 1 !	@ 2 2 ?	# 3 3 №	\$ 4 4 \$	% 5 5 %	^ 6 6 :	& 7 7 .	* 8 8 ;	(9 9 ,	) 0 0 /	- - - -	+ + = =	) \ (	←
Tab	Q 1	W 2	E 3	R 4	T 5	Y 6	U 7	I 8	O 9	P 0	{ [{ [	}] }]	© Tamaz Mchedlidze 2012	
Caps Lock	A 1	S 2	D 3	F 4	G 5	H 6	J 7	K 8	L 9	: ; : ;	" ' " ' 🇧🇪	Enter		
Shift	Z 1	X 2	C 3	V 4	B 5	N 6	M 7	< , < ,	> . > .	? / ? /	Shift			
Ctrl		Alt						Alt		Ctrl				

ქართულ-ინგლისურ-თურქული

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~"é `" "	! ! 1 !	@ ' ? 2 ?	# ^ № 3 №	\$ + 4 ₾	% % 5 %	^ & 6 :	& / 7 .	* ( ) 8 ;	( ) 9 ,	) = 0 /	- ? -- *	+ + = =	) ; \ ((	←
Tab	Q Q q q	W W w w	E E e e	R R r r	T T t t	Y Y y y	U U u u	I I i i	O O o o	P P p p	{ } [ ]	Ğ Ü ğ ü	© Tamaz Mchedlidze 2012	
Caps Lock	A A a a	S S s s	D D d d	F F f f	G G g g	H H h h	J J j j	K K k k	L L l l	: ; : ;	" ' ; " ' ;	Enter		
Shift	Z Z z z	X X x x	C C c c	V V v v	B B b b	N N n n	M M m m	< > , >	Ö Ç , >	? : / /	Shift			
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl			

ქართულ-ინგლისურ-ამერბაჟანული

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~"~ `" "	! ! 1 !	@ " ? 2 ?	# VII № 3 №	\$; 4 ₾	% % 5 %	^ : 6 :	& ? 7 .	* * 8 ;	(( ) 9 ,	)) 0 /	- - --	+ + + = = =	) / \ ((	←
Tab	Q Q q q	W Ü w ü	E E e e	R R r r	T T t t	Y Y y y	U U u u	I İ i i	O O o o	P P p p	{ } [ ]	Ö Ğ ö ğ	© Tamaz Mchedlidze 2012	
Caps Lock	A A a a	S S s s	D D d d	F F f f	G G g g	H H h h	J J j j	K K k k	L L l l	: İ : ;	" ' ; " ' ;	Enter		
Shift	Z Z z z	X X x x	C C c c	V V v v	B B b b	N N n n	M M m m	< Ç , >	Ş , >	? : / /	Shift			
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl			

ქართულ-ინგლისურ-ბერძნული

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~"~ ` "	!! 1 !	@@ 2 ?	## 3 №	\$\$ 4 €	%% 5 %	^^ 6 :	&& 7 .	** 8 ;	((9 ,	)) 0 /	-- ---	+++ ===	) \ (	←
Tab	Q : Π ;	W " : Ρ Ϛ	E E Ϛ Ϛ	R P Ϛ Ϛ	T T Ϛ Ϛ	Y Y Ϛ Ϛ	U Θ Ϛ Ϛ	I I Ϛ Ϛ	O O Ϛ Ϛ	P Π Ϛ Ϛ	{ { } } [[ ]]	© Tamaz Mchedlidze 2012		
Caps Lock	A A Φ Ϛ	S Σ Ϛ Ϛ	D Δ Ϛ Ϛ	F Φ Ϛ Ϛ	G Γ Ϛ Ϛ	H Η Ϛ Ϛ	J Ε Ϛ Ϛ	K K Ϛ Ϛ	L Λ Ϛ Ϛ	: " : ; Ϛ ; Ϛ	Enter			
Shift	Z Z Ϛ Ϛ	X X h Ϛ	C Ψ Ϛ Ϛ	V Ω Ϛ Ϛ	B B Ϛ Ϛ	N N Ϛ Ϛ	M M Ϛ Ϛ	< < , Ϛ , Ϛ	> > . Ϛ . Ϛ	? ? / Ϛ / Ϛ	Shift			
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl			

ქართულ-ინგლისურ-რუსული

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~"È ` "	!! 1 !	@ " : 2 ?	## 3 №	\$\$; 4 €	%% 5 %	^^ : 6 :	& ? 7 .	** 8 ;	((9 ,	)) 0 /	-- ---	+++ ===	) / \ (	←
Tab	Q Ё Π Ϛ	W Ц Ρ Ϛ	E У Ϛ Ϛ	R K Ϛ Ϛ	T E Ϛ Ϛ	Y H Ϛ Ϛ	U Г Ϛ Ϛ	I Ш Ϛ Ϛ	O Ш Ϛ Ϛ	P З Ϛ Ϛ	{ X } [Ϛ]	Ϛ Ϛ	© Tamaz Mchedlidze 2012	
Caps Lock	A Φ Φ Ϛ	S Б Ϛ Ϛ	D В Ϛ Ϛ	F А Ϛ Ϛ	G П Ϛ Ϛ	H Р Ϛ Ϛ	J О Ϛ Ϛ	K Л Ϛ Ϛ	L Д Ϛ Ϛ	: Ж : ; Ϛ ; Ϛ	Enter			
Shift	Z Я Ϛ Ϛ	X Ч h Ϛ	C С Ϛ Ϛ	V М Ϛ Ϛ	B И Ϛ Ϛ	N Т Ϛ Ϛ	M Б Ϛ Ϛ	< Б , Ϛ , Ϛ	> Ю . Ϛ . Ϛ	? , / Ϛ / Ϛ	Shift			
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl			

ქართულ-ინგლისურ-ებრაული

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~“” ~` ~.	! ! 1 !	@ @ 2 ?	# # 3 №	\$ \$ 4 \$	% % 5 %	^ ^ 6 :	& & 7 .	* * 8 ;	(( )) 9 , 0 /	- - - - -	+ + + = = =	) \ (	←	
Tab	Q / Q	W ' / W	E ო / E	R ო / R	T ა / T	Y უ / Y	U ო / U	I ო / I	O ო / O	P ო / P	{ \ / [ ]	} / } G		
Caps Lock	A ა / A	S ს / S	D დ / D	F ფ / F	G გ / G	H ხ / H	J ი / J	K კ / K	L ლ / L	: ო / ;	“ ” / “ ”	Enter		
Shift	Z ჯ / Z	X ხ / X	C ც / C	V ვ / V	B ბ / B	N ნ / N	M მ / M	< ო / , <	> ო / . >	? / / ო	Shift			
Ctrl		Alt						Alt		© Tamaz Mchedlidze 2012		Ctrl		

ქართულ-ინგლისურ-სპარსული

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~“” ~` ~.	! ! 1 !	@ @ 2 ?	# # 3 №	\$ \$ 4 \$	% % 5 %	^ ^ 6 :	& & 7 .	* * 8 ;	(( )) 9 , 0 /	- - - - -	+ + + = = =	) \ (	←	
Tab	Q ض / Q	W ص / W	E ث / E	R ق / R	T ف / T	Y غ / Y	U ع / U	I ه / I	O خ / O	P ح / P	{ ج / [ ]	} ج / } G	© Tamaz Mchedlidze 2012	
Caps Lock	A ش / A	S س / S	D ي / D	F ب / F	G ل / G	H ا / H	J ت / J	K ن / K	L م / L	: ك / ;	“ گ ” / “ ”	Enter		
Shift	Z ظ / Z	X ط / X	C ز / C	V ر / V	B ذ / B	N د / N	M ئ / M	< و / , <	> . / . >	? / / ო	Shift			
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl		

ქართულ-ინგლისურ-სომხური

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
~“” \` ”	! 1 1 !:	@ 2 2 ?	# 3 3 №	\$ 3 4 \$	% 4 5 %,	^ 9 6 :-	& 6 7 ..	* ( ) 8 ; <	( ) 9 , »	) 0 0 /	- - - -	+ + = =	) \ (	←
Tab	Q 1 1 Q	W 2 2 W	E 3 3 E	R 4 4 R	T 5 5 T	Y 6 6 Y	U 7 7 U	I 8 8 I	O 9 9 O	P 0 0 P	{ } [ ]	[ ] { }	© Tamaz Mchedlidze 2012	
Caps Lock	A 1 1 A	S 2 2 S	D 3 3 D	F 4 4 F	G 5 5 G	H 6 6 H	J 7 7 J	K 8 8 K	L 9 9 L	: ; ; :	“ ” ” “	Enter		
Shift	Z 1 1 Z	X 2 2 X	C 3 3 C	V 4 4 V	B 5 5 B	N 6 6 N	M 7 7 M	< , , <	> . . >	? / / ?	Shift			
Ctrl		Alt					Alt		Ctrl					

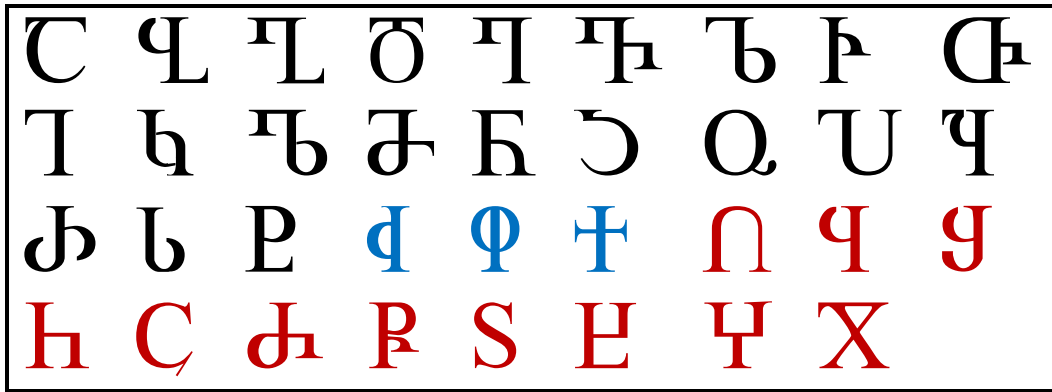

Շահագործողը իր անունով
Գործարարական ընկերության
Սահմանափակ ընկերության
Կապիտալի ընկերության
Բաժնետերերի 1234567890\$£€

**ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՂ ԻՐ ԱՆՈՒՆՈՎ
ԳՈՐԾԱՐԱՐԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՊԻՏԱԿԱԼԻ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ԲԱԺՆԵՏԵՐԵՐԻ
1234567890\$£€**

Շահագործողը իր անունով
Գործարարական ընկերության
Սահմանափակ ընկերության
Կապիտալի ընկերության
Բաժնետերերի 1234567890\$£€

ქართული ანბანის ანბანური ჯგუფები
(■ ფინიკიური; ■ ბერძნული; ■ ქართული)

ქართული ანბანის ანბანური ჯგუფები
(■ ფინიკიური; ■ ბერძნული; ■ ქართული)

სასტრიქონო ასოების კლასიფიკაცია სიმართლის მიხედვით

შხედრული
ზედა ტანის ასოები

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ

ჩველა ტანის ასოები

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ

შუა ტანის ასოები

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ

ნუსხური
ზედა ტანის ასოები

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ

ჩველა ტანის ასოები

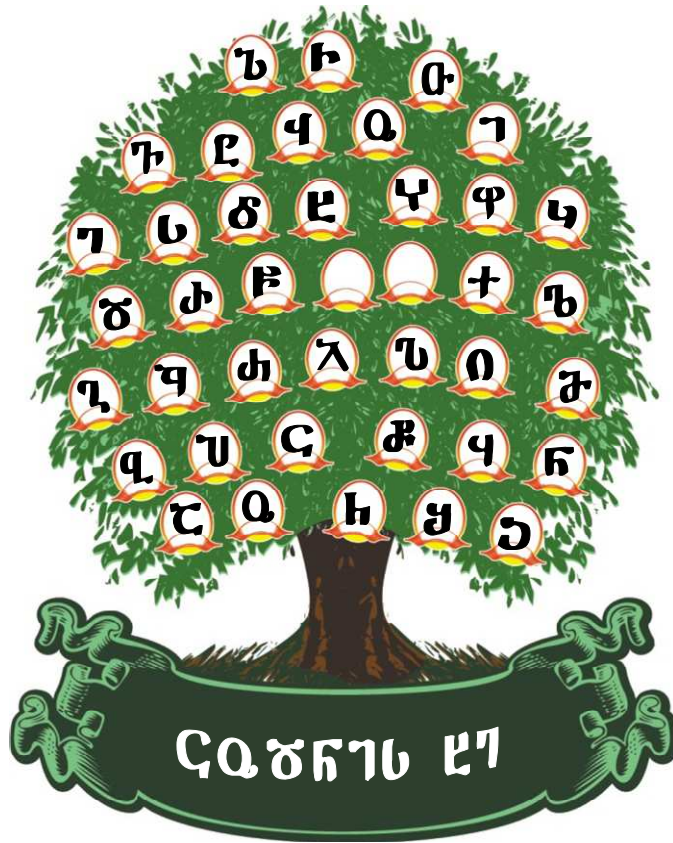
Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ

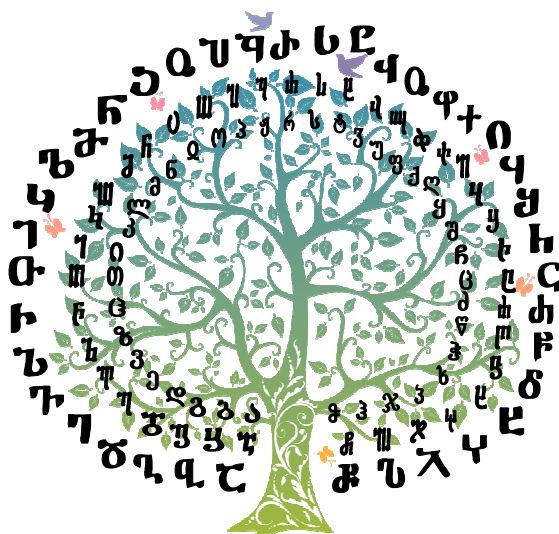
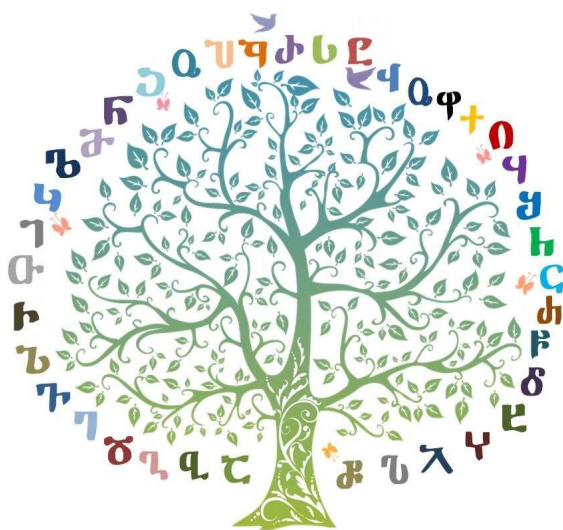
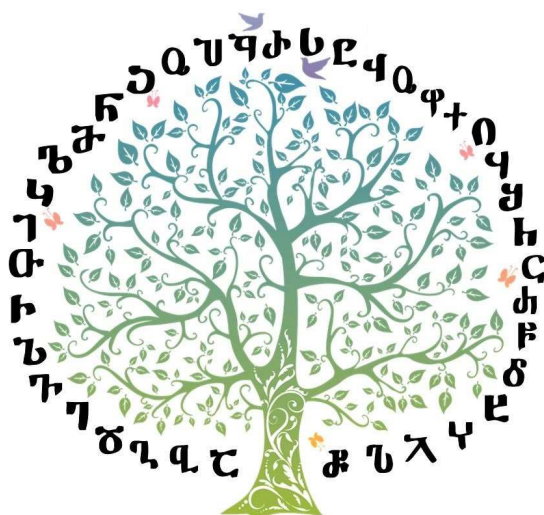
შუა ტანის ასოები

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ

ქოლიანი ტანის ასოები

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ

Իջևիտալորս ԵհյւԵհԻ

ՇԸՁ

ՇԽՈՂԻ
Շրպիչորս
Շաղձաձ

ՎԵԾ

ՎՈՐՈՒՄԻ
Վեհարոպետ
Վեհաճեղձ

ՂՅՅ

ՂԵՐԵՄԻ
ՂեհլճեհԻ
Ղեհրճեհ

ԾԾԸ

ԾԵՐԵ
Ծեղրեհ
Ծեղեհ

ԳՂԵ

ԳՂԵԿԷ
ԳղրճեհԻ
Գղեհ

ԻԻՂ

ԻԻՇԻ
Իիչորս
Իիճեհ

ՆՆՅ

ՆՆԵՄԷ
ՆեղեհԻ
Նեղեհ

ԻԻՅ

ԻԻՅԵՄ
Իիճեղ
Իիճեղ

ԴԵԵ

ԴԵՐԵ
Դեղորս
Դեղեհ

ԴԻՈ

ԴԻՄԻ
Դիճեղ
Դիճեհ

ԵԵԵ

ԵԵՇԻ
Եեղեղ
Եեղեհ

ՆՆԸ

ՆՆԵՄ
Նեղեղ
Նեղեհ

ԺԺԵ

ԺԺԵՄԷ
ժեղեղ
ժեղեղ

ԵԵԵ

ԵԵՇԻ
Եեղեղ
Եեղեհ

ՆՆՅ

ՆՆԵՄ
Նեղեղ
Նեղեհ

ՕՕՕ

ՕՕՇԻ
Օղրեղ
Օղրեղ

ՄՄՅ

ՄՄԷ
Միճեղ
Միճեղ

ՎՎԵ

ՎՎԵՄ
Վեղեղ
Վեղեղ

ԺԺԵ

ԺԺԵՄ
ժեղեղ
ժեղեղ

ՆՆՆ

ՆՆՆԵ
Նեղեղ
Նեղեղ

ԸԸԸ

ԸԸՇԻ
Ըղր
Ըղր

ՎՎԵ

ՎՎԵՄ
Վեղեղ
Վեղեղ

ՕՕՕ

ՕՕՇԻ
Օղր
Օղր

ՓՓԵ

ՓՓԵՄ
Փեղեղ
Փեղեղ

ԻԻԻ

ԻԻՇԻ
Իիճեղ
Իիճեղ

ՈՈՂ

ՈՈՇԻ
Ողր
Ողր

ԳԳԵ

ԳՂԵՄ
Գղեղ
Գղեղ

ԳԳԵ

ԳՂԵՄ
Գղեղ
Գղեղ

ԻԻԻ

ԻԻՇԻ
Իիճեղ
Իիճեղ

ՇՇՇ

ՇՇՇԻ
Շեղ
Շեղ

ԺԺԺ

ԺԺԺԻ
ժեղ
ժեղ

ԲԲԲ

ԲԲԲԻ
Բիճեղ
Բիճեղ

ՏՏՏ

ՏՏՇԻ
Տեղ
Տեղ

ԵԵԵ

ԵԵՇԻ
Եեղ
Եեղ

ԿԿԵ

ԿԿՇԻ
Կեղ
Կեղ

ՃՃՃ

ՃՃՇԻ
Ճեղ
Ճեղ

ՆՆՆ

ՆՆՇԻ
Նեղ
Նեղ

ԵԵԵ

ԵԵՇԻ
Եեղ
Եեղ

Իճրտղլլ ԵճԵճԻ

სდუდრუყრუა დრუდრუ

<p>ტდუ</p> <p>ტრუბუბუ ტრუბუბუ ტრუბუბუ</p> 	<p>ყდუბ</p> <p>ყდუბუბუ ყდუბუბუ ყდუბუბუ</p> 	<p>ლდუბ</p> <p>ლდუბუბუ ლდუბუბუ ლდუბუბუ</p>
<p>ძდუ</p> <p>ძდუ ძდუ ძდუ</p> 	<p>ჟდუ</p> <p>ჟდუ ჟდუ ჟდუ</p> 	<p>ჩდუ</p> <p>ჩდუ ჩდუ ჩდუ</p>
<p>სდუბ</p> <p>სდუბუ სდუბუ სდუბუ</p> 	<p>ჩდუბ</p> <p>ჩდუბუ ჩდუბუ ჩდუბუ</p> 	<p>დდუბ</p> <p>დდუბუ დდუბუ დდუბუ</p>

საბაგშუვო ანბანი

ՆԱԿԱԿՆԵՐԱԿ ԵՐԿՆԵՐԻ

ԴԴԴ ԿԿԿ ՔՔՔ

ԴՅՄԻ
ԴԻԿՄԻ
ԴՐՅՈՒ

ԿՕՄԻ
ԿԱՄԿԻ
ԿՕՑԻ

ՔՕԿԻ
ՔԱԿԿԻ
ՔՕՑԻ

ԺԺԺ ԵԵԵ ՆՆՆ

ՉԵԿԻ
ՉԵԿԻ
ՉԵԿԻ

ԵԴՕԻ
ԵԿԱԿԻ
ԵԴՕԻ

ՆՐՕՕԻ
ՆԵԿԱԿԻ
ՆՐՕՕԻ

ՕՕՕ ՍՍՍ ՎՎՎ

ՕԳՕԻ
ՕԳԱԿԻ
ՕԳՕԻ

ՍՕՕԻ
ՍԱԿԻ
ՍՐՐԻ

ՎՕՎԻ
ՎԱԿԿԻ
ՎՕՎԻ

ՆԱԶԱՅՄՅՈՒ ԱՆՆԱՆԻ

სეუდოგრაფიკი

ბბბ ბბბ ბბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბბ

ბბ
ბბ
ბბ

ბბბ

ბბ
ბბ
ბბ

საბავშვო ანბანი

ՆԱԿԱԿՈՒՄԱՆ ԵՏԻՄՆԵՐ

ԳԿԾ

ԳԽՑԻ
ԳՂԻԾՂ
ԳՈՆԸՈ

ԻԻԽ

ԻՕՏԻԵՄԻՑ
ԻՍԻԿԻԿՂԴՂԵ
ԻՆՅՆԵՅԸԼԵ

ՇՆՆ

ՇԵՄԵԼ
ՇՂԴԻՆ
ՇԵՅԻՆ

ԺԺԺԺ

ԺՈՐՁԵՐ
ԺՈՒՍԱԿՂԵ
ԺՐՈՒՅԻՆ

ՔՐՈՎ

ՔՐՈՑԵՑ
ՔՂԴԵՂԵ
ՔՐՈՎՅՈՒՅԻՆ

ՏՅՅ

ՏՐՈՑԻԿ
ՏՂԵՐԵՂԵ
ՏՈՒՑԻՅՈՒՅԻՆ

ԵԸԽ

ԵՕՏԵՐ
ԵՍԻԿԻՑԵ
ԵՆՅՈՒՅԻՆ

ՎՎՅ

ՎՑՈՒՄ
ՎՂԵՍԻՂ
ՎՅՈՒՅԻՆ

ՊՂՂ

ՊՑՈՒՄԵԼ
ՊՂԵՍԻՂԻՂ
ՊՂՅՈՒՅԻՆ

ՆԱԺԱԳՄՅՈՒՅԻՆ ԱՆՃԱՆԻ

სდუდოუოუოა დჩუდჩო

სნაჰ

სსსს
სდოოო
საღა

სსს

სსს!
სოოო!
სჰჰ!

სჰჰ!

საბავშვო ანბანი

ՆՇՎՇԻՄԻՉ ՇԻՎՇԻՆ **Նպաստաբար հիպոհո** Նաձաջձձձ Նձձձձ

ՇԷՆ

ՂԴԵ

ԳԽՈՒ

ՎԿՅՑ

ԴԴՅ

ՂԴՈ

ՂԴՅ

ՆՆՑ

ԿԿՅ

ԾԾԳ

ԻԻՅ

ՆՈՂ

სტყუარა ტყუარი საცდოვო ანბანი

ჭჭჭ 	შაპ 	ღებ
ჩჩჩ 	ყყყ 	ყყყ
ჯჯჯ 	ქქქ 	ოოო
ოოო 	სსს 	ფფფ

ՆՇՈՒՆԻՆԻ ԾՈՒՆԻՆԻ *նպատակա հիպոթի* Նաճաջձու ճճճճ

Իհի

հին

Տեղ

Ող

Հո

Էլ

Կկ

Ժժ

Կկ

Կկ

Բր

ՋՋ

Նո

ԺԺ ԺԺ

ՂՆՖՁՇՆԻԹ ՇԷՇՆ 7621 ԲՄՆՏ!
ᲠᲟᲙᲁᲗᲗᲗᲟᲙ ᲠᲚᲗᲟ 7621 ԲᲗᲟᲙ!
ᲠᲗᲟᲗᲗᲗᲟ ᲠᲗᲁᲗ 7621 ԲᲗᲗᲟ!

**19 აგვისტო —
ᲠᲟᲗᲗᲗᲟ ᲠᲗᲟᲗᲗᲗᲟ ᲠᲗᲗᲗᲗᲗᲟ**

ԲᲁᲗᲗᲗᲗᲗᲟ ᲗᲁᲗᲗᲗᲗᲗᲟ ᲠᲗᲗᲗᲗᲗᲟ 2418-Თ ᲠᲗᲗᲗᲗᲗᲟ (412 Რ. ᲗᲗ, Რ.)

ᲠᲟᲗᲗᲗᲗᲗᲟ ᲠᲗᲟᲗᲗᲗᲗᲗᲟ ᲠᲗᲗᲗᲗᲗᲟ 2300-Თ ᲠᲗᲗᲗᲗᲗᲟ.(284 Რ. ᲗᲗ, Რ.)

ქეყაოიუ II

ქაბულები II

ქაეღაბირველი („ჰაემეტური“) ქართული ანბანი (ძვ. წ. 412 წ.)

ქაეღაბირველი („ჰაემეტური“) ქართული ანბანი (ძვ. წ. 412 წ.)																			
1	Ⴀ	ან	[ა]	1	10	Ⴀ	ინ	[ი]	10	19	Ⴁ	რეე	[რ]	100	28	Ⴂ	ჩინ	[ჩ]	1000
2	Ⴀ	ბან	[ბ]	2	11	Ⴂ	კან	[კ]	20	20	Ⴃ	სან	[ს]	200	29	Ⴃ	ცან	[ც]	2000
3	Ⴀ	გან	[გ]	3	12	Ⴃ	ლას	[ლ]	30	21	Ⴃ	ტარ	[ტ]	300	30	Ⴃ	ძილ	[ძ]	3000
4	Ⴀ	ღონ	[ღ]	4	13	Ⴃ	მან	[მ]	40	22	Ⴃ	ჰე	[ჰე]	400	31	Ⴃ	წილ	[წ]	4000
5	Ⴀ	ენ	[ე]	5	14	Ⴃ	ნარ	[ნ]	50	23	Ⴃ	ფარ	[ფ]	500	32	Ⴃ	ჭარ	[ჭ]	5000
6	Ⴀ	ვინ	[ვ]	6	15	Ⴃ	ჲე	[ჲ]	60	24	Ⴃ	ქან	[ქ]	600	33	Ⴃ	ხან	[ხ]	6000
7	Ⴀ	ზენ	[ზ]	7	16	Ⴃ	ონ	[ო]	70	25	Ⴃ	ღან	[ღ]	700	34	Ⴃ	ყარ	[ყ]	7000
8	Ⴀ	ჰე	[ჰ]	8	17	Ⴃ	პარ	[პ]	80	26	Ⴃ	ყარ	[ყ]	800	35	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000
9	Ⴀ	თან	[თ]	9	18	Ⴃ	ჟან	[ჟ]	90	27	Ⴃ	შინ	[შ]	900					

ქარნავამის მიერ რეფორმირებული („ხანმეტური“) ქართული ანბანი (ძვ. წ. 284 წ.)

ქეფორმირებული („ხანმეტური“) ქართული ანბანი (ძვ. წ. 284 წ.)																			
1	Ⴀ	ან	[ა]	1	10	Ⴀ	ინ	[ი]	10	19	Ⴁ	რეე	[რ]	100	28	Ⴂ	ჩინ	[ჩ]	1000
2	Ⴀ	ბან	[ბ]	2	11	Ⴂ	კან	[კ]	20	20	Ⴃ	სან	[ს]	200	29	Ⴃ	ცან	[ც]	2000
3	Ⴀ	გან	[გ]	3	12	Ⴃ	ლას	[ლ]	30	21	Ⴃ	ტარ	[ტ]	300	30	Ⴃ	ძილ	[ძ]	3000
4	Ⴀ	ღონ	[ღ]	4	13	Ⴃ	მან	[მ]	40	22	Ⴃ	ჰე	[ჰე]	400	31	Ⴃ	წილ	[წ]	4000
5	Ⴀ	ენ	[ე]	5	14	Ⴃ	ნარ	[ნ]	50	23	Ⴃ	ფარ	[ფ]	500	32	Ⴃ	ჭარ	[ჭ]	5000
6	Ⴀ	ვინ	[ვ]	6	15	Ⴃ	ჲე	[ჲ]	60	24	Ⴃ	ქან	[ქ]	600	33	Ⴃ	ხან	[ხ]	6000
7	Ⴀ	ზენ	[ზ]	7	16	Ⴃ	ონ	[ო]	70	25	Ⴃ	ღან	[ღ]	700	34	Ⴃ	ყარ	[ყ]	7000
8	Ⴀ	ჰე	[ჰ]	8	17	Ⴃ	პარ	[პ]	80	26	Ⴃ	ყარ	[ყ]	800	35	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000
9	Ⴀ	თან	[თ]	9	18	Ⴃ	ჟან	[ჟ]	90	27	Ⴃ	შინ	[შ]	900	36	Ⴃ	ჰე	[ჰ]	9000
															37	Ⴃ	ჰჰ	[ჰჰ]	10000

Վարդական անձանի անուններ

Շահ	Նրի	Կիր	հիհ	Քրի
Կյծ	Բկզ	Նկն	Ըլն	
Դըն	Նուլ	Ըլն	Ժիծ	
Ծծը	ԺԺԺ	Կկզ	ԲրԳ	
Դղյ	Բրն	Գկյ Գկյ	ՏՏՏ	
Դրյ	ՆաԵ	ԿԿԿ	Ըլն	
Ննն	Գառ	Ոռլ	Կկզ	
ԻԻԳ	Սսն	Կկյ	ՄՄՄ	
Գրոտ	Կկյ	Կկյ	Նու	

Անունների անվանումներ

ան Շահ	ին Նրի	րայ Կիր	ին հիհ	ք Քրի
նան Կյծ	կան Բկզ	նան Նկն	նան Ըլն	
նան Դըն	լան Նուլ	նան Ըլն	նան Ժիծ	
նան Ծծը	նան ԺԺԺ	նան Կկզ նան Գկյ	նան ԲրԳ	
նան Դղյ	նան Բրն	նան Գկյ նան Գկյ	նան ՏՏՏ	
նան Դրյ	նան ՆաԵ	նան ԿԿԿ	նան Ըլն	
նան Ննն	նան Գառ	նան Ոռլ	նան Կկզ	
նան ԻԻԳ	նան Սսն	նան Կկյ	նան ՄՄՄ	
նան Գրոտ	նան Կկյ	նան Կկյ	նան Նու	

სლოების საერთაშორისო
ფონეტიკური ტრანსკრიფცია

ცდა	a	ბჟვ	k'	ღღტ	t'	ძძძძ	ts
ყუბ	b	ზოღ	l	ყჟვ	wi	ჩოწ	ts'
ღღვ	g	შშშ	m	ღჟუ	u	სჟჭ	tʃ'
ძძღ	d	ნნნ	n	ფჟფ	p ^h	ღღხ	x
ოოე	e	ჯაღ	j	ჟჟქ	k ^h	ყყვ	q
ოოვ	v	ღაო	ɔ	ოოღ	ɣ	ჯჯჯ	dʒ
ზზზ	z	სსვ	p'	ყყყ	k ^h	სსჟ	h
ჩჩჭ	h	ყყე	ʒ	ყყმ	q'	ჭძჭ	ʷ
ღღთ	t ^h	ჩჩრ	r	ჩჩჩ	ʃ		
ოოი	i	სსს	s	ღღც	tʃ		

სლოების რიგითი მნიშვნელობები

1 ცდა	10 ოოი	19 ჩჩრ	28 ჩჩჩ	37 ჭძჭ
2 ყუბ	11 ბჟვ	20 სსს	29 ღღც	
3 ღღვ	12 ზოღ	21 ღღტ	30 ძძძძ	
4 ძძღ	13 შშშ	22 ყჟვ	31 ჩოწ	
5 ოოე	14 ნნნ	23 ღჟუ	32 სჟჭ	
6 ოოვ	15 ჯაღ	24 ჟჟქ	33 ღღხ	
7 ზზზ	16 ღაო	25 ოოღ	34 ყყვ	
8 ჩჩჭ	17 სსვ	26 ყყყ	35 ჯჯჯ	
9 ღღთ	18 ყყე	27 ყყმ	36 სსჟ	

სლოების რიცხვითი მნიშვნელობები

ცა	1	ო	10	ათ	100	ათ	1000	ათ	10000
ყ	2	ბ	20	ს	200	ც	2000		
ღ	3	ზ	30	ე	300	ძ	3000		
დ	4	თ	40	ყ	400	რ	4000		
ე	5	ნ	50	ფ	500	ვ	5000		
ო	6	ქ	60	ჩ	600	ც	6000		
ბ	7	ც	70	ო	700	ყ	7000		
გ	8	ვ	80	ყ	800	ჯ	8000		
დ	9	ფ	90	ყ	900	ნ	9000		

ქართული ანბანის ასოები
(სახელწოდებები, საერთაშორისო ტრანსკრიპცია,
რიცხვითი და რიცხვითი მნიშვნელობები)

1 ან	ცა	a	1	10 ინ	ო	i	10	19 რაე	ათ	r	100	28 ჩინ	ათ	tʃ	1000	37 ზე	ათ	10000
2 ბან	ყ	b	2	11 კან	ბ	k'	20	20 სან	ს	s	200	29 ცან	ც	ts	2000			
3 გან	ღ	g	3	12 ლას	ზ	l	30	21 ტარ	ე	t'	300	30 ძილ	ძ	dz	3000			
4 დონ	დ	d	4	13 მან	თ	m	40	22 ჯე	ყ	wi	400	31 ვილ	რ	ts'	4000			
5 ენ	ე	e	5	14 ნარ	ნ	n	50	23 ფარ	ფ	p'	500	32 ჰარ	ვ	tʃ'	5000			
6 ვინ	ო	v	6	15 ეე	ქ	j	60	24 ქან	ჩ	k'	600	33 ხან	ც	x	6000			
7 ზენ	ბ	z	7	16 ონ	ც	ʰ	70	25 ლან	ო	ɣ	700	34 ვარ	ყ	q	7000			
8 ზე	გ	h	8	17 პარ	ვ	p'	80	26 ყარ	ყ	q'	800	35 ჯან	ჯ	dʒ	8000			
9 თან	დ	tʰ	9	18 ჟან	ფ	ʒ	90	27 შინ	ყ	ʃ	900	36 ჰე	ნ	h	9000			

ცვა ან ცა	თი ან თი	ტირ რაე ტირ	ჩიჩ ჩინ ჩიჩ	ჭიჭ ჭიჭ ტო
ყვბ ბან ლბ	ჩკ კან ლკ	სსს სან სს	ცცც ცან ცც	(ოაქუ) უნ ოუ
ღვგ გან ზგ	წოლ ლან ზლ	ღღღ ტარ ღღ	ტიტი ტილი ტი	
წწწ ღონ წწ	ჭჭჭ მან ჭჭ	ყყყ ყე ყყ	ჩოჩ წილი ჩო	
ჩიე ენ ეე	ჩჩჩ ნარ ჩჩ	ჭჭჭ წარ ჭჭ	ჭჭჭ ჭარ ჭჭ	
ჩიე ენ ეე	ააა აე აა	ჩჩჩ ქან ჩჩ	ეეე ხან ეე	
ხხხ მენ ხხ	ოაო ონ ოო	ნიღ ღან ნი	ყყყ ქარ ყყ	
ჩიჩ მე იე	საბ პარ საბ	ყყყ ყარ ყყ	ჯჯჯ ჯან ჯჯ	
ტოთ თან თთ	ყყყ ქან ყყ	ყყყ მინ ხხ	უნუნ პაე უნ	

ცვა ან ცა	ტოთ თან თთ	საბ პარ საბ	ჩჩჩ ქან ჩჩ	ჭჭჭ ჭარ ჭჭ
ყვბ ბან ლბ	თი ან თი	ყყყ ქან ყყ	ნიღ ღან ნი	ეეე ხან ეე
ღვგ გან ზგ	ჩკ კან ლკ	ტირ რაე ტირ	ყყყ ყარ ყყ	ყყყ ქარ ყყ
წწწ ღონ წწ	წოლ ლან ზლ	სსს სან სს	ყყყ მინ ხხ	ჯჯჯ ჯან ჯჯ
ჩიე ენ ეე	ჭჭჭ მან ჭჭ	ღღღ ტარ ღღ	ჩიჩ ჩინ ჩიჩ	უნუნ პაე უნ
ჩიე ენ ეე	ჩჩჩ ნარ ჩჩ	ყყყ ყე ყყ	ცცც ცან ცც	ჭიჭ ჭიჭ ტო
ხხხ მენ ხხ	ააა აე აა	ოაქუ უნ ოუ	ტიტი ტილი ტი	
ჩიჩ მე იე	ოაო ონ ოო	ჭჭჭ წარ ჭჭ	ჩოჩ წილი ჩო	

საბრძნის უნივერსიტეტი 1

სომთავრული ინიციალები 1

„სომთავრული ინიციალები“. სამკაულების კოლექცია (გულსაბნევეები). ჟერცხლი. ჩბილისის „ზარაფხანა“, 2016 წ. <http://zarafxana.ge>

ინიციალი „ც“

ინიციალი „ლ“

ინიციალი „ნ“

ინიციალი „ო“

ინიციალი „პ“

ინიციალი „ფ“

ინიციალი „ს“

ინიციალი „დ“

ინიციალი „ი“

ინიციალი „ბ“

ინიციალი „მ“

ინიციალი „კ“

ინიციალი „არ“

ინიციალი „ბნ“

ინიციალი „სარ“

ინიციალი „დან“

ინიციალი „ეაე“

ინიციალი „სან“

ინიციალი „გარ“

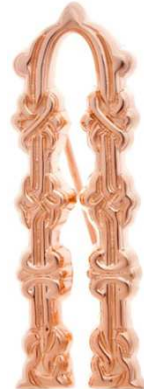
ინიციალი „ან“

ინიციალი „ვარ“

ინიციალი „ჯან“

ინიციალი „კარ“

ინიციალი „ლან“

ინიციალი „მინ“

ინიციალი „ნინ“

ინიციალი „ონ“

ინიციალი „პილ“

ინიციალი „ფილ“

ინიციალი „სარ“

ინიციალი „სან“

ინიციალი „ან“

ინიციალი „საე“

სამთავრული ინიციალები 2

სომთავრული ინიციალები 2

სომთავრული ინიციალები. სვტორი ოთარ შველიძე.

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.294185547416882.1073741834.176380782530693&type=3>

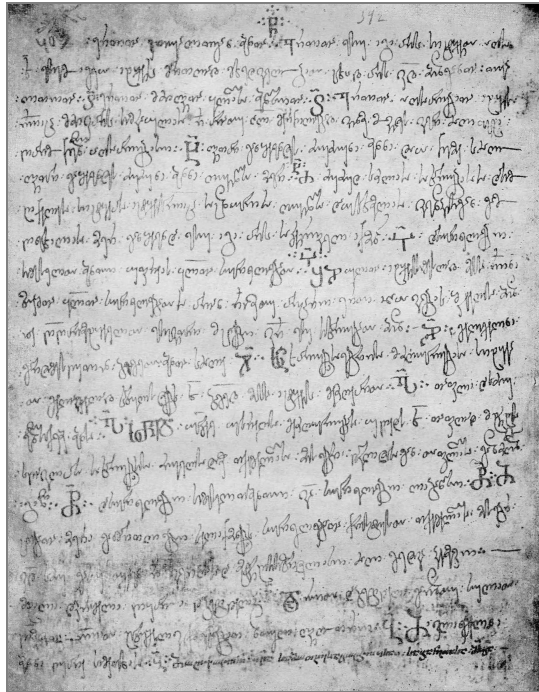

სსაბთოჲოჲიჲაჲოჲს ოჲე ტჲეჲბიჲაჲოჲს ოჲიბთბიჲაჲაჲოჲ ებჲეჲიჲეჲ

სსომთავრულის და მხედრულის ერთდროული ხმარება

ც მთავში წარმოდგენილია ასომთავრული და მხედრული ასოების ერთდროული ხმარების მაგალითები სხვადასხვა წყაროებიდან, დაწყებული 1188 წლიდან 2016 წლამდე. ნოვი წყარო წარმოადგენს ხელით ნაწერ ტექსტს, ზოგი კი ნაბეჭდს. ნაჩვენები სასტამბო შრიფტები მრავალფეროვანია — დაწყებული მე-17 საუკუნის 20-ან წლებში აბომბი შექმნილი შრიფტიდან დამთავრებული თანამედროვე შრიფტებით.

ჩება-ჩებათას თარგმანება. 1188-1210 წწ.

18	ჟ	ჟღნ	ჟღნ	ჟ
19	ქ	ქღუ	რნე	რ
20	ს	სღნ	სღნ	ს
21	ც	ცღქ	ცღრ	ც
22	ძ	ძღნ	ფნ	ფ
23	ყ	ყღქ	ფღრ	ფ
24	ჩ	ჩღნ	ქნ	ქ
25	ც	ცღნ	ღნ	ღ
26	ჟ	ჟღქ	ჟღრ	ჟ
27	ყ	ყღნ	ზინ	ზ
28	ჩ	ჩღნ	ჩინ	ჩ
29	ც	ცღნ	ცინ	ც
30	ძ	ძღნ	ბიღ	ბ
31	რ	რღნ	წიღ	წ
32	ფ	ფღქ	ჭარ	ჭ
33	ღ	ღღნ	ხნ	ხ
34	ყ	ყღქ	კნ	კ
35	რ	რღნ	ჯნ	ჯ
36	ჟ	ჟღუ	ღნე	ღ
37	ჟ	ჟღუ	ჟღე	ჟ

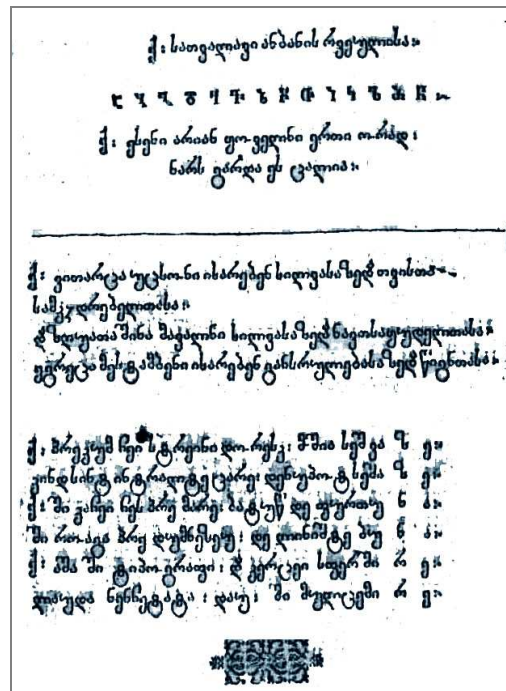
წრანცისკო-ქარია ქაჯაო.

„ქართული გრამატიკა“. აბომი, 1670 წ.

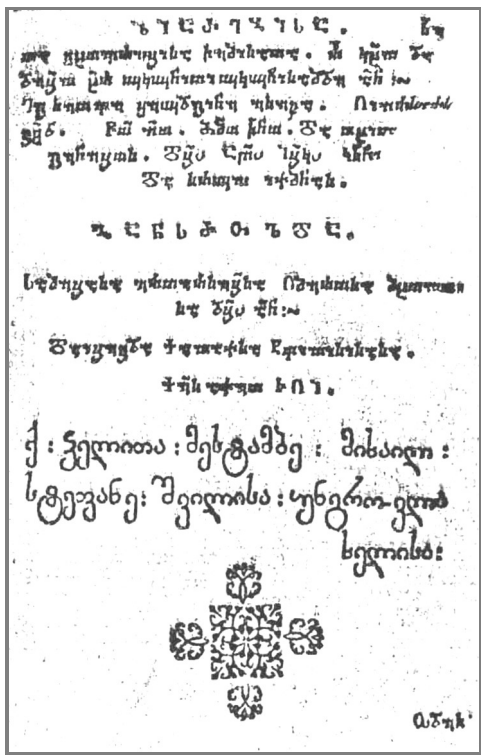
ALPHABETVM IBERICVM Mauicularum literarum.			
Ordo.	Figura.	Appellatio.	Valo.
1	ღ	ღნ	ა
2	ყ	ყღნ	ბ
3	რ	რღნ	გ
4	ზ	ზონ	დ
5	თ	თნ	ე
6	რ	რინ	ვ
7	ს	სინ	გ
8	წ	წნ	ჟ
9	ც	ცღნ	თ
10	ჩ	ჩნ	ი
11	ქ	ქღუ	კ
12	ს	სღნ	ლ
13	ბ	ბღნ	მ
14	ნ	ნღქ	ნ
15	დ	დღუ	ჲ
16	ო	ონ	ო
17	უ	უნქ	ჳ

წრანცისკო-ქარია ქაჯაო.

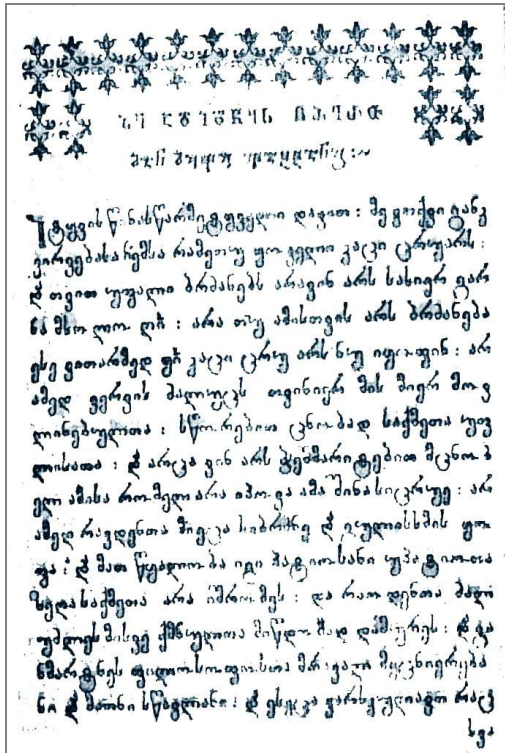
„ქართული გრამატიკა“. აბომი, 1670 წ.

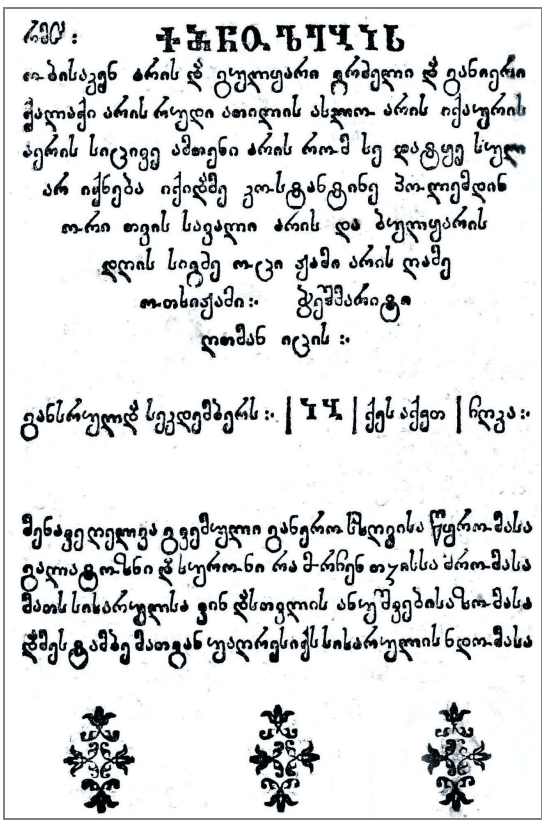
ხონდაკა. ჲეილიბი, 1710.

ზოცეანო. *Პეოლხო*, 1710

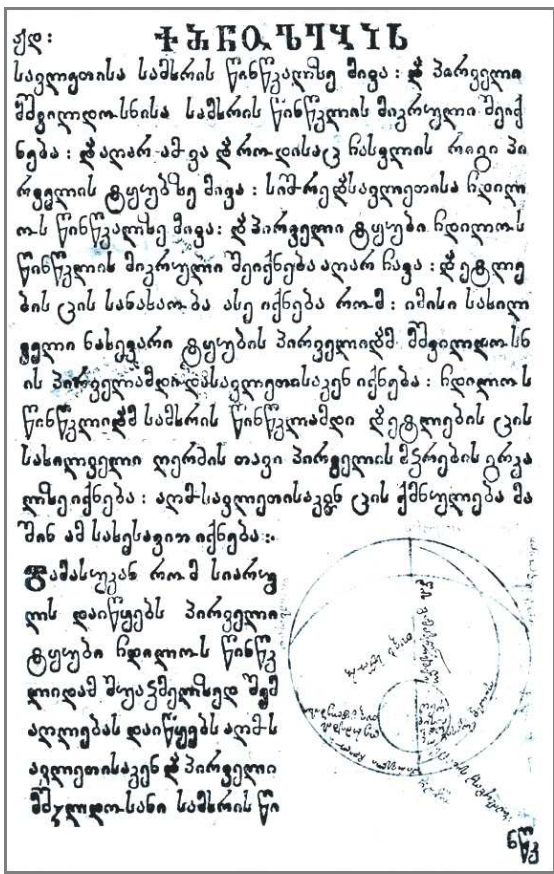

ჩხელებო. ცოლხო. *Პეოლხო*, 1721

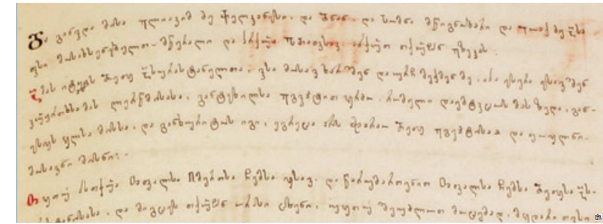
ჩხელებო. ცოლხო. *Პეოლხო*, 1721

(ბოლო გვერდი)

ჩხელებო. ცოლხო. *Პეოლხო*, 1721

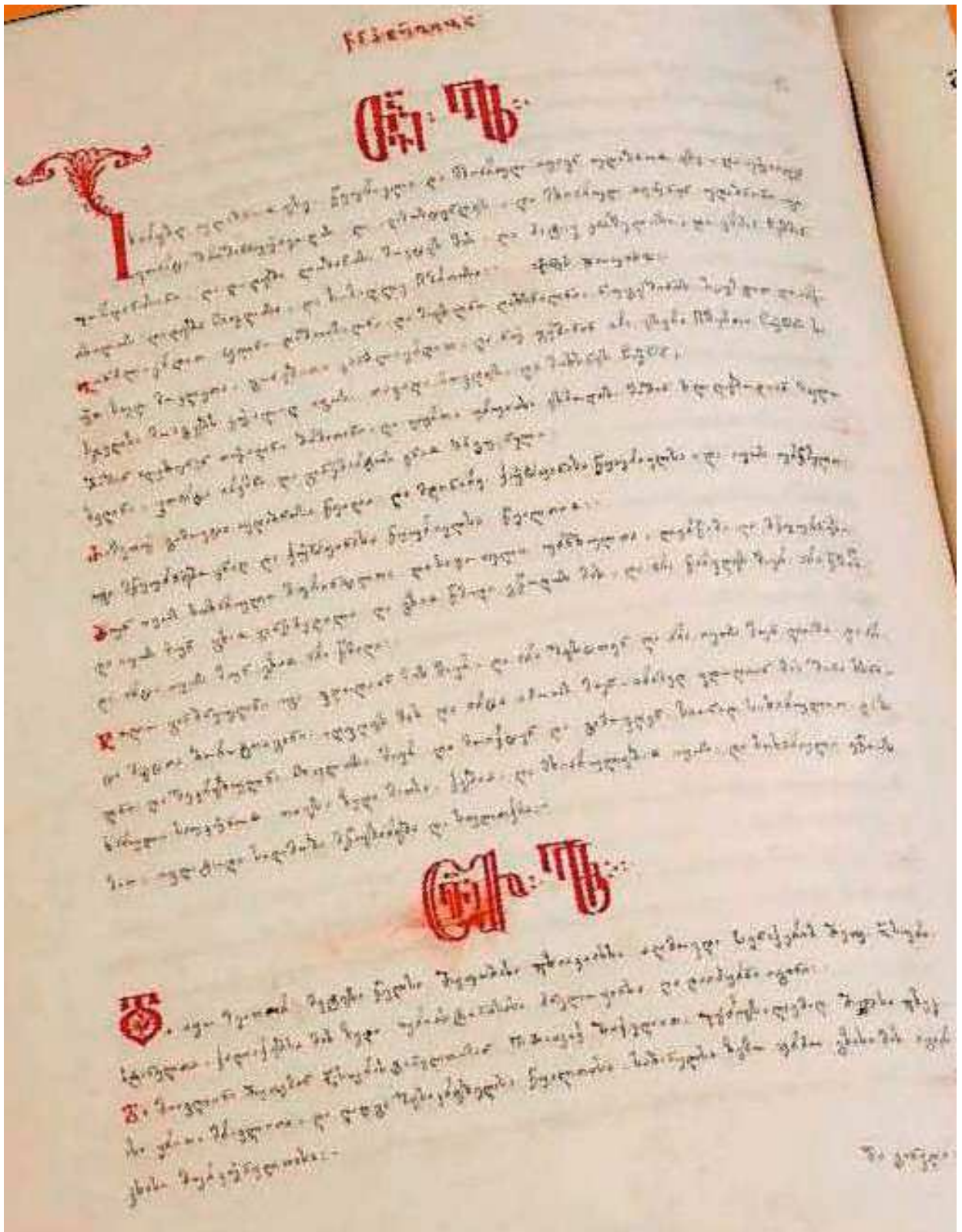
(ბოლო გვერდი)

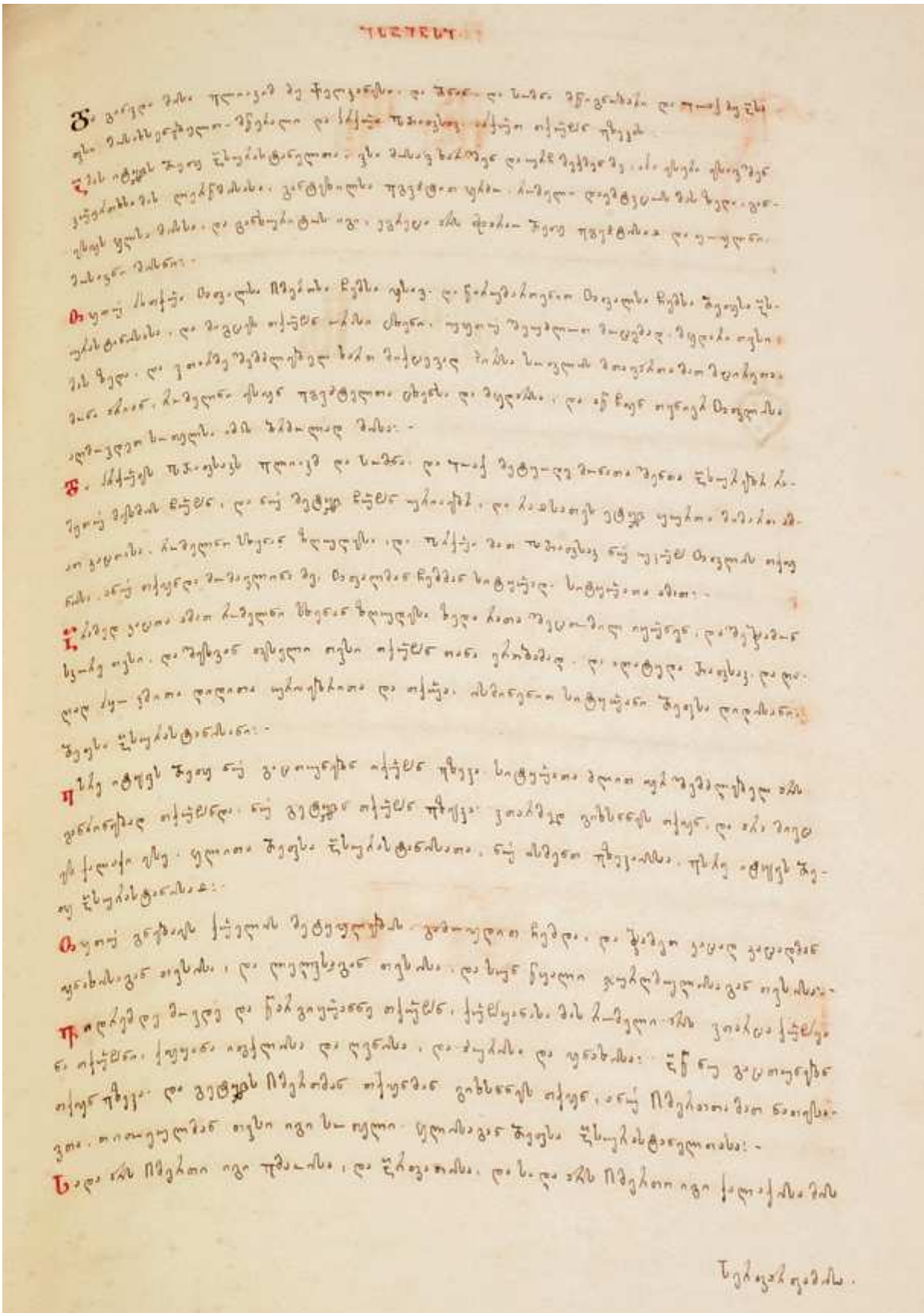
პრაგმეტი. *Პოდლიაბ* (ჩვეთური ხელნაწერი), 18 ს. დასაწყისი.

წალაწერები სულხან-საბა ორბელიანი, ზამარე.

ლოლია (ტყევიური ხელნაწერი), 18 ს. დასაწყისი
„ლაშქრები სულხან-საბა ორბელიანი,“ ზაზარე.

ჴობლია (მუბოუსი ხელმწერი), 18 ს. დაბაჴობი.
ჴაბმწერები სულხან-საბა ორბელიანი, ჴაბბბ.

ჩარგმანი პირველი
წიგნის ამის რეგისტრაციის
ტექსტი
კატონის შვილის გამგებლის პატრონის ჩანაწერის

1 მ გამომცემი ამით ემატება კიდევ შთარებული ასობის ხმარება.

ჩარგმანი პირველი // C. მანძი. ჩხულები 12
ტომად. — P. 5. — ჩხოლანი, 1985. — ს. 7-275.

ს.ი.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.
ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.
ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.
ქართული რედაქციის ტექსტი
[ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.]
1. შიდა მხარეს, მხოლოდ ღმერთს ჩვენსა, — შამასა
დაუხარბოს და ძისა მისა მხოლოდობისა და ცხოველ-მყოფ-
ფელსა ყოვლად წმიდასა სულსა მისსა, — რომელი-იგი მისცემს
სიტყუასა მასარებელთა ძალითა მრავლითა.

სტრუქტურის ქართულთა მონასტრის ტიპიკონი // C. მანძი.
ჩხულები 12 ტომად. — P. 9. — ჩხოლანი, 1986. — ს. 55-
123.

მ.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ.
კარავი ცნობილი სიტყვა „ჩუხის ტყაოსანში“, სადაც იგი
არა ერთხელ გვხვდება. შავალითები:
მეტი მეფემან მამა ჩემი დაიჭრა სწორად თავსა,
მევა: ჩემგბრი ა მ ბ რ ბ ა რ ი, ნამლევი ვარ, ვისმცა პუჯესა (317, 1-2).

სტრუქტურის ქართულთა მონასტრის ტიპიკონი // C. მანძი.
ჩხულები 12 ტომად. — P. 9. — ჩხოლანი, 1986. — ს. 55-
123.

1. მუნევა
„ჩუხის ტყაოსანში“ ხშირია მუნევა ხმის ხმარება პირიანი თუ უპი-
რო ფორმით; ორიოდ მაგალითი:
მუნევისოვე და გამიწურა, მეფე მეთეა მუნევა სასა
(1003,1);
მუნე, საყვარლო, ნუ ს მუნე ა ე მუნე ვ ე თ ა მისთანითა
(1302,1);
ნუ ს მუნე ა ე თ ჩემთვის მეფენი, ნუ ხართ მოსილი ბნელითა
(807,3);
ნუნა გარებს შეჭირება; რომ ს მუნე ვ ი დ ე, რა გარებს?
(903,1).

სტრუქტურის ქართულთა მონასტრის ტიპიკონი // C. მანძი.
ჩხულები 12 ტომად. — P. 9. — ჩხოლანი, 1986. — ს. 55-
123.

268
უხუის ტყაოსანის სკიპონი
შარამ „ჩუხის ტყაოსანში“ კიდევ მოიპოვება ადგილი. რომელიც ამჟამ-
ად ფორმას დასტურებს: ეპილოგში (პოლო სიტყვაში) დაცულია ბიბლიოკავთ-
ელ ცნობათა შემცველი შარი, სადაც, სხვათა შორის, შემდეგი იკითხება:
მხირან-ნარჯანის ძე მოსეს უქია ღონელსა,
მართლ — მისა ა ს უ ს თ ე ვ ე ს ა, მისთვის ცრემლ-შეშრობელსა.
მამასადაც, თვით ის ძეგლი, რომელიც დღემდე პოეტმა შექმნა, მის ავტორად
ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ ს ასახელებს და არა ა ს უ ს თ ა ე ვ ე ლ ს.
მხართანვე ისიც არის გასათვალისწინებელი, რომ შთელი მერმინდელი ქარ-
თული მწერლობა დიდებულ მგოსანს ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ დ ი ც ნ ა მ ა მ ა ნ,
მხართან, ღარამ-სურანი, სოსებ-ხილისნანი, მემორაზ I, შიშმოკრაიანი,
მრჩილი, ჩანაწერ VI, სულხან მანათლავი, შამუკა ღარათაშვილი, შავთი ლ-
რამიშვილი და სხვანი, ერთი სიტყვით, ყველანი, ვისაც კი მოხსენებული ჰქავს
„ჩუხის ტყაოსანის“ ავტორი მე-18 საუკუნემდის, მის ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ დ ი ც ნ ა
მ ა მ ა ნ და არა ა ს უ ს თ ა ე ვ ე ლ ა დ. მხოლოდ მაგალითი:
მგავსად უქია ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ ს ტურფა საქები რომელი?
(ღარამ-სურანი, 1734)
ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ ს ს ბ რ მ ნ ის ტ ბ ა რ ი (მრჩილი)
მე ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ ს ლ ე ქ ს არ უ დ რ ი, ვით მარგალიტს ჩალის პირსა
(მ. სურამიშვილი)

სხვა დამოწმებით თავს აღარ შევიწყენ მკითხველს.
საბოლოო არის, რომ ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ ს ს მ ი ვ ი დ ე თ ? შიშომ,
რომ ქართულში ზოგი ერთ-მარცვლიანი ფუძის მქონე სახელი, თუ ცალკეა ნაბ-
რუნები, არ ეკუთვნება, მაგრამ, თუ კომპოზიტში შედის მეორე ნაწილად, შეიძლება
შეიკუმშოს; მაგ., კარ-ი: კარ-ისა, კარ-ები, მაგრამ ცისკარი, ცისკარ-
ისა, ცისკარ-ის ვარსკვლავი. სწავიფა აგრეთვე თ ა ვ ი - ცი, თ ა ვ ი - თ ა ვ - ისა,
თ ა ვ - ე ბ ი, მაგრამ: ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ ს, რ უ ს თ ე ვ ე ლ ს; რ უ ს თ ე ვ ე ლ ს. სწე ი თ
ძეგლად პოეტის ეპოქაში და მერმეც.
მრ-სწორი ფორმა ა ს უ ს თ ა ე ვ ე ლ ი (სწორი ა ს უ ს თ ე ვ ე ლ ს ნ ა ვ ე
ლ ა დ) პირველად შემოიღო მრ-სწორი კათალიკოზმა (1720—1788), რომელმაც
სქოლასტიკური ორთოგრაფიის შემოღებით ძალიან შეაფერხა სალიტერატურო
ქართულის განვითარება.
სხვათა შორის, მრ-სწორი ენა ისწავლა და ამ ენის ორთოგრაფი-
ული წესების მიხედვით ქართულშიც შემოიღო ე ნ მ ა ნ ი, რომელიც მნიშვნელო-
ბით სომხურ რ ს უ დ რ ის. შ ა ს ე ვ ა ნ, რომ რამდენიმე თანმოდის ერთად გამო-
თქმა შეუძლებელია ქართულში და საჭიროა მათ შორის სხვათა და ჩაისყვოს. მ
ნ მ ნ ის ხ მ რ ე ბ ა მ ი ი ვ ა ნ ა ვ ა ნ ა ვ ა ნ ა ვ ა ნ ა ვ ა ნ ა ვ ა ნ ა ვ ა ნ ა ვ ა ნ ა
და სტრუქტურის ქართულთა მონასტრის ტიპიკონი // C. მანძი.
ჩხულები 12 ტომად. — P. 9. — ჩხოლანი, 1986. — ს. 55-
123.

სტრუქტურის ქართულთა მონასტრის ტიპიკონი // C. მანძი.
ჩხულები 12 ტომად. — P. 9. — ჩხოლანი, 1986. — ს. 55-
123.

პარიელისა და ფრიდონის გაცნობა არაჩვეულებრივ ვითარებაში მოხდა: ფრიდონი ნადირობდა კუნძულზე, რომელიც სადაო იყო, და მას უეცრად თავს დაესხნენ მისი ვეარის განაყოფები, რომლებიც კუნძულს თავისად თვლიდნენ. ფრიდონი არ მოელოდა თავდასხმას, მოუზანდებელი იყო, დამარცხდა და თავს ვაქცევით უშველა. ამ ამბავს შეესწრო ჩარიელი, რომელმაც გამწყურალი და დაზრალი ფრიდონი დააწყარა. ამის მიზეზი ასე აუხსნა ფრიდონმა ახლად გაცნობილ მოყვეს:

შამის მამა და მამა-ჩემი პაპა-ჩემიან გაუფანა ოდეს, ხლვასა შიგან კუნძულა, ჩემად წილად მას იტყოდეს, მეთი ბიძას ჩემსა მიხვდა, ვითა შვილთა აწ დაქოლდეს; შათეკ დარჩა სანადირო, არ მივსცემდი, მომერჩოდეს. (601)

ამ ადგილიდან ცხადია, რომ ფრიდონი დაკოლდეს მისმა ბიძამაც, რომელიც რიცხვი განსაზღვრული არაა. შაგრამ როდესაც ფრიდონი ომის დეტალების თხრობაზე გადავიდა, მან, სხვათა შორის, შემდეგი უამბო თავის ახალ მეგობარს:

მეთი ბიძა-მეცნი ჩემნიცა შესხდეს მათითა თავითა, ჩემთა გაუხდეს ლაშქართა ომად მათითა მკლავითა.

ეს კი საუბარია უკვე ბიძასა და მის ძეზე (ან ძეებზე).

სავიდა რამდენიმე ხანი. ფრიდონს დაყოლილბა მოურჩა და შეუდგა სამავიეროს გადახდის სამზადისს. შორის ომში, რომელშიც ჩარიელიც იღებდა მონაწილეობას, ფრიდონმა ისეთი მამაცობა გამოიჩინა, რომ ალტაიელებს მოიყვანა ჩარიელი:

შუნ მომწყონენს ფრიდონის სიქველე-სიფიცხენიო (616,3), უამბო ჩარიელმა სტინადილი. ის ფრიდონის მამაცობა კონკრეტულად იმამო გამოიხატა, რომ მან

მეთი ორნივე ბიძა-მეცნი მისნი სრმელთა ჩამოყარანა (617,1).

ესევე იქნა ჩანს, რომ ფრიდონს ებრძვიან თავისი ლაშქრით ბიძა-მეცნი, რომელთა რიცხვი უკვე განსაზღვრულია: ო რ ნ ი ვ ე ბ ი ძ ა-მ ე ც ნ ი.

სომ ფრიდონს სადაო საქმე აქვს განაყოფთა ო რ წ ე ვ რ თ ა ნ, რომლებიც მას აქტიურად ებრძვიან, ეს კარგად ჩანს ცოტა ქვემოთ მოთხრობილი ამბიდანაც:

მეთი ო რ ნ ი ვ ე ბ ი ძ ა-მ ე ც ნ ი დაპურობილი წამოასხნა (618,2).

შეგვარად, პოემის ტექსტის წინა გამოცემების თანახმად, ისე გამოდის, რომ

სკაკი ვანიძე. *ღობა და ბიძაშვილი თუ ბიძაშვილები?* 24.07.1957. წ.

„ნიტრატურული გავიფანა“ 1956 წ. 25 ნოემბრის ნომერში დაიბეჭდა ნ. შიშინაძის რეცენზია ჩემი ხელმძღვანელობით შედგენილი „ჩუფხის ტყაოსნის სიმფონიის“ შესახებ, რომელიც 1956 წლის შემოდგომაზე გამოვიდა¹. „სიქველი“ ზიაში მოიპოვება ზოგი რამ, რაც არ შეიძლება უბასუსოდ იქნეს დატოვებული. სირველ ყოვლისა ეს არის საკითხი სისიმფონიო მასალის დალაგების პრინციპის შესახებ.

1

სიმფონია შეიძლება სხვადასხვაგვარად იქნეს შედგენილი იმის მიხედვით, თუ რა მიზანი აქვს დასახული მის შემდგენელს. აღნიშნულ სიმფონიაში სიტყვები დალაგებულია იმგვარად, რომ შესაძლებელი იყოს ყოველგვარი ფორმის მონახვა სწრაფად და ისე, რომ ერთი სიტყვის ფორმები ან ერთგვარი მნიშვნელობის სიტყვები ერთად იყოს თავ-მოყრილი და არ გაიფანტოს სხვადასხვა ადგილას. სომ ნათელი იყოს მკითხველისათვის, თუ რაზეა საუბარი, მოვიყვანოთ კონკრეტული მაგალითი.

ნ. შიშინაძის შედგენილი „ჩუფხის ტყაოსნის“ სიმფონიაში, რომელიც დართული აქვს მის მიერ 1934 წ. გამოცემული პოემის ზოგიერთ ცალს (გვ. 419—657), სიტყვები დალაგებულია უბრალო ანბანის რიგზე იმის მიხედვით, თუ როგორ იწყება სიტყვა, ან სიტყვის ფორმა. ასეთი წესის გამო ერთისა და იმავე სიტყვის ფორმები სხვადასხვა ადგილასა მოხვედრილი; მაგალითად:

ნ ა ხ ვ ა ზ მ ნ ის ფ ო რ მ ე ბ ი მ თ ო ა ვ ს ე ბ უ ლ ი ა : ნ ა რ ზ ე : ნ ა ხ (გ ვ . 5 6 8) , ნ ა ხ ე (გ ვ . 5 7 0) ;

უ ა ნ ზ ე : გ ნ ა ხ ე , გ ნ ა ხ ე , გ ნ ა ხ ე (გ ვ . 4 5 9) , გ ნ ა ხ ა ხ ე (4 5 8) , გ ნ ა ხ ა , გ ნ ა ხ ე ნ ი თ (4 5 5) , გ ნ ა ხ ე ნ ე (გ ვ . 4 5 6) .

პ ა ნ ზ ე : მ ნ ა ხ ა , მ ნ ა ხ ე (გ ვ . 5 4 6) , მ ნ ა ხ ა ხ ე (გ ვ . 5 4 0) , მ ე ნ ა ხ ა (5 3 1) .

რ ზ ნ ე : ე ნ ა ხ ა (გ ვ . 4 8 4) .

ყ ნ ზ ე : უ ნ ა ხ ა ხ ე (გ ვ . 6 0 5) .

რ ი ნ ზ ე : ე ნ ა ხ ა ხ ე , ე ნ ა ხ ე თ (გ ვ . 4 9 8) .

შეგვარად, ერთი ზმნის ფორმები ნ. შიშინაძის სიმფონიაში გაფანტულია სხვადასხვა გვერდზე: 455, 456, 458, 459, 484, 498, 531, 540, 546, 569, 570,

¹ ის რეცენზია გადაბეჭდილია ნ. შიშინაძის კრებულში „სოხთველი და მისი პოეზია“. 1980, გვ. 251—298.

სკაკი ვანიძე. *ხვლე „მკლავს ვგრძობს“ და სხვა.* 18.12.1956.

სუსთველის გენიალური ქმნილება მზესუნველ ბრწყინავს საუკუნეთა განმავლობაში. ზეი ხელის-ხელ საგოგანებზე გახდა ქართული ხალხსთვის და ამავე დროს ერთი პირველადილითავე დაივიწყა მსოფლიო ლიტერატურის შედევრებს შორის.

ნიმუხისტური პარტია და საბჭოთა ხელისუფლება უდღეს ურარდებს აქცევს ამ იშვიათი ღირებულების ძეგლს. ამის გამოხატულებაა ის საიუბილეო ზეიმი, რომელიც ფართო მასშტაბით და დიდი მზრუნველობით ეწყობა წელს ჩვენი ეპოქის მძლავრი გაქანება ქვეყნის ცხოვრების ყოველ დარგში მრავალ საპატიო ამოცანას გვისასხვს კულტურის სფეროში და, სხვათა შორის, ლიტერატურული ნემკვიდრების საკითხების შესწავლა-გამოკვლევაშიც. ის გარემოება მოითხოვს, რომ უკვდავი პოემის გარშემო ყოველგვარი დეტალი იყოს გამოკვლეული. სხვა საკითხებს შორის „ჩუფხის ტყაოსნის“ პირველი გამოცემის აღდგენა და მისი რაობის გამორკვევა უეჭველად უაღრესი მნიშვნელობისაა, რადგანაც ამით შესაძლებელი ხდება რამდენიმე პირითადი საკითხის გადაჭრა პოემის ტექსტუალური კრიტიკის დარგში.

ნახტანგისეული „ჩუფხის ტყაოსანი“ თავისი მნიშვნელობით ხელნაწერებს ედროს. მისი აღდგენით ფარდა ეხდება იმ საიდუმლოებს, რომლითაც მოკლე იყო ეს გამოცემა ათეული წლების განმავლობაში. შაურსულბლად კამათობდნენ იმის შესახებ, თუ რას წარმოადგენს ეს გამოცემა მასზე აღრინდელ ხელნაწერებთან შედარებით. ამის შესახებ ბევრი დაიწვია და ითქვა, მაგრამ საკითხი არ იყო ყოველმხრივ გაშუქებული და საბოლოოდ გადაწყვეტილი.

სოგორც ვიცით, ქართული სიტყვის უებრო ხელოვანის ნაწარმოებთაგან მარტო ერთი ობოლი მარგალიტა ჩვენამდის მოღწეულია „ჩუფხის ტყაოსნის“ სახით და ისიც გვიანდელი ხელნაწერებით. ჯერჯერობით არ არის ცნობილი არც ერთი ხელნაწერი, რომელიც მე-17 საუკუნეზე აღრინდელი იყოს. შერმინდელი ხელნაწერები კი ერთობ განსხვავებულია ერთმანეთისაგან როგორც სტროფების შედგენილობით, ისე ცალკეული ადგილების წაკითხვით. ხიდედ უფრო განსხვავებულია მათგან პირველი გამოცემა, რომლის ტექსტი მოკლეა მე-17 საუკუნის ხელნაწერებში წარმოდგენილ ვრცელ რედაქციასთან შედარებით.

ხრიტიკული განხილვის შემდეგ ირკვევა, რომ ვახტანგისეული „ჩუფხის ტყაოსნის“ ტექსტი არ წარმოადგენს რომელიმე ძველი ხელნაწერის პირს, უკვლევლად დაბეჭდულს, როგორც ამას ზოგიერთები ამტკიცებდნენ არამედ იგი შემოკლებლად ხელნაწერების ვრცელი რედაქციისა. ამას სამი გარემოება ჰმოწმობს:

სკაკი ვანიძე. *ნახტანგისეული ჩუფხის ტყაოსნის აღდგენისათვის.* 12.07.1937.

ამ ი რ ბ ა რ ი კარგად ცნობილი სიტყვაა „ჩუფხის ტყაოსნში“, სადაც იგი არა ერთხელ გვხვდება. შავალითები:

მეთი მეფემან მამა ჩემი დაიჭრა სწორად თავსა, მქევა: ჩემებრი ა მ ი რ ბ ა რ ი , ნამღევი ვარ, ვისმცა ჰყეხა (317, 1—2).

შოლარემან შინაურმან ყურსა მითხრა ნაუბარი: ქალი ვინმე ივითხესო: ინახვისა ა მ ი რ ბ ა რ ი (370,2).

შამორჩილდა, გაემართნენ სტინადილ და ა მ ი რ ბ ა რ ი (901,1) და სხვ.

ამ სიტყვისაგან ნაწარმოებია ა მ ი რ ბ ა რ ო ბ ა , რომელიც აგრეთვე იმავე პოემაში გვხვდება: სარიდანი რომ ფარსადან შეეწენარა, სამავიეროდ ფარსადანმა მას

რთი სამეფო საკარგეად, უბოძა ა მ ი რ ბ ა რ ო ბ ა (318,1)

სა თანამდებობას ასრულებდა ამირბარი? სოფელში ამის შესახებ პირდაპირ არაფერია ნათქვამი, მაგრამ იქვეა აღნიშნული, რომ

მეთი ამირბარსა სწოლოთ აქვს ამირ-სპასალარობა (316,2).

შამასადამე, სწოლოთში მიღებული ყოფილა წესად, რომ ამირბარი ამავე დროს ამირ-სპასალარიც ყოფილიყო.

ს. მარტვილიანი ჩამოთვლის: „ამირბარი (თუ ამილბარი), სპასალარი, ტრიბონი, სტრატეგიატი, მვედართ მვეანებელი, მვედართ მომდგარი — ესე ყოველი ლაშქართ თანე არიან, რომელიმე უმაღლესი და რომელიმე შემდგომი“.

ნახტანგის მიხედვით, „ამირბარი“ არაბულად უფროსს ჰქვიან და ქართულადც ეს არის. ამ ი რ ბ ა რ ო ბ ა — უფროსობა“ („მარგალიტი“, 312). შამასადამე, სულხანსისთის ა მ ი რ ბ ა რ ი ლაშქართ თავია, ნახტანგისთის — უფროსი. ამითვე არც ერთი თუ სიტყვი და არც მეორე.

სამართლისთან უფრო ასლობაა მემორაზ ბატონიშვილის ასხნა: „ამ ი რ ბ ა რ ი ქართულის წოდებისამებრ არს“. ამ ი რ ბ ა რ ი — მხედრობათა ყოველთა მთავარი ანუ ფელდმარშალი: ა მ ი რ ბ ა რ — მთავარი ჰმელისა. ამ ი რ ბ ა რ (რომელსაც ჰქვს მომატებული) — მთავარი ზღვისა, ესრეთ გამოითარ-

¹ მემორაზს უნდა, თქვას: ქართულად „ამილბარი“ ითქმის, ორი მათგანგან პირველის დისიმილაციის გამო (ამირბარი—ამილბარი).

სკაკი ვანიძე. *სახლთუხუცეები თუ მღვთა ვამირი?* 04.01.1964 წ.

შემოსვენებულიდან ნათლად ჩანს, რომ ქართულმა წერამ თავის განვითარებაში იგივე გზა განვლო, რაც ბერძნულმა და ლათინურმა. ქართული წერის სამივე სახეობა შემდგომში პარალელურად იხმარებოდა. საეკლესიო წიგნები ხუცურით იწერებოდა, მრგვლოვანი კი იხმარებოდა სათაურებში, ინიციალების და აბჯაცების დასაწყისად.

ცხრილი 1. ასოების შემოღების თარიღები

	ქართული	ხუცური	ლაკური	ქთავრულის და ხუსხურის ერთდროული ხმარება (ქთავრულის ხმარება ორთოგრაფიული დანიშნულებით)
ბერძნული	ძვ. წ. 9 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ლათინური	ძვ. წ. 7 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ქართული	ძვ. წ. 5 ს.	8 ს.	8 ს.	14 ს.
სომხური	ძვ. წ. 5 ს.	13 ს.	19 ს.	14 ს.
სლავური	10 ს.	14 ს.	15 ს.	16 ს.

© ცხაპი შტედილიძე

მრგვლოვანი და მხედრული ასოებით არის დაბეჭდილი ერთი პირველთაგანი ქართული ნაბეჭდი წიგნი "ქართული ენის გრამატიკა" (ბომბი, 1643 წ.), აგრეთვე ცხილისში ჟახტანგის სტამბაში დაბეჭდილი წიგნები "ხონდაკი" და "ზოცვანი" (1710 წ.), ლაიოზ ტექტორის "ცხბანი. ზოცვანი. შოკლე საქრისტიანო სწავლა" (შოხდოკი, 1797 წ.). მრგვლოვანის მთავრულებად (საკუთარი სახელების, წერტილის შემდეგ ახალი წინადადების დასაწყისი ასოები) გამოყენებით დაიწერა ლეორგიევსკის პრაქტიკი, ცხტონ ლაგრატიონის "გეობილიტიკვაობის" სხვადასხვა ხუსხები, მე-19 ს. პირველ ნახევარში დაბეჭდილი წიგნები "ლანწესება შინაგანისა საქართველო სა მართვისა" (1801 წ.), ცეიმურაზ ლაგრატიონის "ისტორია დაწყებითიდან ჯეერიისა, ე.ი. ლიორგიისა, რომელ არს სრულიად საქართველო სა" (1848 წ.). ცმავე წესითაა შესრულებული ცეიმურაზ ლაგრატიონის ხელნაწერი "ლანმარტება პოემა ჟეფხისტიკაონისა".

ცხაპი შტედილიძე. სომთავრული. 1999. — 454 გვ., 978 ილ.

შ ს ი ფ ზ ი ს ქ რ ი ყ რ ი ყ რ ი		
ანდორა		
	<p>ანდორის სათავადო AND</p>	
	<p>453 კმ² 66 800 ანდორა ლა უელა (20 800) კატალანური 0+1 ს, 63% 1 ევრო = 100 ცენტი</p>	
ყელგია		
	<p>ყელგიის სამეფო B</p>	
	<p>30 519 კმ² 10 300 000 ყრდესელი (950 000) ფლამანდ., ფრანგ. 0+1 ს, 97% 1 ევრო (€) = 100 ცენტი</p>	
მცძს მფრფრფრ	18	შ ს ი ფ ზ ი ს ქ რ ი ყ რ ი ყ რ ი

შკელლიძე ცამამ. შსოფლის ქეეეეეე. – 2005. – 254 გვ. – 646 ილ

ლისათვის. სარაკლის მთავარ ნაწილს წარმოადგენს ტროპარი, ძლისპირები თავიანთი ტროპარებით, სახარება, კვერქსები, ბოლო საუედრებელი ლოცვა და სხვა. ორსებობს სხვადასხვა პარაკლისი: უფლის, ღვთისმშობლის, წმინდანების, ახალი წლის, გვალვის დროს, ავადმყოფობის დროს და ა.შ. შეიძლება შესრულდეს ზეთის ცხებით და მცირე აიაზმასთან ერთად.

სარაკლიტონი - იხ. ოქტიობოსი.

სარასკევი - იუდეველთა შაბათის შესახებდრად მოსამზადებელი დღე. ოანეს სახარების მიხედვით პარასკევს ეწოდება ორისტეს „ჯვარცმის დღე“ - „პასექის პარასკევი იყო, იქნებოდა მეექვსე საათი“.

ხირიონ II. საქართველოს ხათოლაოს-სატრიარქი 1917-1918 წწ.

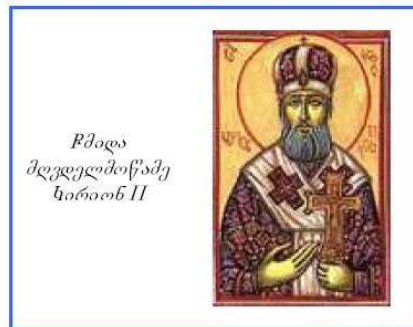
სლოთავრუ

სარაფისტი - საკმეველის ჭურჭელი (საბა).

სასექი (ძვ. ებრ. - გამოსვლა) - 1) ღრწყინვალე აღდგომა უფლისა ჩვენისა ოესო ორისტესი; აღდგომის მომდევნო კვირა; 2) ობრაელი ხალხის დღესასწაული, დაკავშირებული ოგვიპტიდან გამოსვლასთან.

სასქალია - აღდგომის დღეთა ციკლი (წლები).

სატრიარქი (მამამთავარი) - ავტოკეფალიის მქონე მართლმადიდებელი ეკლესიის უმაღლესი სასულიერო პირის ტიტული და ამ ტიტულის მქონე პირი.

ჩმიდა მღვდელმოსწამე ხირიონ II

სატროლოგია - ღვთისმეტყველების ნაწილი, რომელიც სწავლობს ეკლესიის წმინდა მამათა თხზულებებს. ომ თხზულებათა კრებული.

სერანგი - ხატის ძვირფასი ლითონით შემკულობა.

სირველშეწირული წირვა (ლიტურგია) - ტარდება დიდმარნვაში ოთხშაბათ-პარასკევს და ვნების კვირის ორშაბათს, სამშაბათს და ოთხშაბათს. ოსე იმიტომ ეწოდება, რომ წირვა ტარდება წინა კვირის წმ.

წიგნი 5

ქართული წერის განვითარება

ნუსხური და მხედრული ასოების გაჩენის თარიღი (მე-8 ს.) არის ამ ასოების ევოლუციის დამთავრების (ჩამოყალიბების) თარიღი. შაიწყო კი ევოლუციის პროცესი გაცილებით ადრე.

ქართული წერის ცნობილ სამ სახეობის გარდა შეგვიძლიან გამოვყოთ კიდევ სულ ცოტა ორი სახეობა: ნახევრადმთავრული (პირველადი ნუსხური) და მდივან-მწიგნობრული (პირველადი მხედრული). ეს ტერმინები პირობითია!

წინა პაღეოგრაფ ჟორჟ შალონის თეორიის თანახმად, რომელიც მან ჩამოაყალიბა 50-ან წლებში, კაპიტალური და კურსივი ლათინურ დამწერლობაში ნვითარდებოდა პარალელურად. სქემატურად ეს გამოიყურება შემდეგნაირად.

შალონის თეორია ეხება არა მარტო ლათინურ წერას, არამედ მას აქვს ზოგადი მნიშვნელობა. შისი საშუალებით შეიძლება აიხსნას სხვა “ევროპული” დამწერლობების გრაფიკის განვითარება.

ეს ამ თეორიას მოვარგებთ ქართული წერის განვითარებას, მივიღებთ შემდეგ სქემატურ ტაბულას (ქართულ ნუსხურის და ლათინურ კაროლინგულ მინუსკულის იდენტურობის შემთხვევაში).

სმ აზრის გასანვითარებლად საჭიროა ჩატარდეს ქართული წერის მხატვრულ-გრაფიკული ანალიზი ძველი ქართული ხელნაწერების მაგალითზე. ეს ანალიზი შეიცავს შემდეგ პუნქტებს:

ა). ასოების გრაფიკის და წერის გრაფიკული თავისებურებების ანალიზი: ა). მახეობის შეფარდება; ბ). ნახევრების არსებობა და ფორმა; გ). წანსხვავება მოხაზულობით (სწორი, დახრილი; ნორმალური, ვიწრო, განიერი; ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი); დ). წანსხვავება პროპორციებით; ე). სლოშუა ხარვეზები; ვ). სტრიქონშუა მანძილი; ზ). ნომპოზიცია ფურცელზე.

ბ). წერის კუთხის გამოვლინება (წერის არადის მდგომარეობა სტრიქონის ხაზთან, ანუ წერის არადის დახრის კუთხე).

გ). შუქტის, ანუ ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობის და მიმართულების გამოვლინება.

დ). წერის არადი (სხვადასხვა კალმები, მათი მოპირვა, ფუნჯი).

© დამაზ შჭედლიძე

ქართული წერის სახეობები	
წერის სახეობები	ჩამუშები
შთავრული	ნეკრესის სტელა (1 ს.) შავათის სტელა (4 ს.) სალესტინის წარწერები (5 ს.)
სირველადი ნუსხური	მანმეტი ლექციონარი (7 ს.) სინური შრავალთავი (9 ს.)
ნუსხური	სინური შრავალთავი (9 ს.) არუჭის მთხთავი (10 ს.)
სირველადი მხედრული	სტენის სიონის წარწერა (8 ს.)
მხედრული	მავრატ IV-ის სიგელი, (11 ს.)

საქართველოს ორდენები

საქართველოს პირველ ორდენად შეიძლება ჩაითვალოს **ჩინდა ჩამარ მეფის ორდენი**. მისი დაფუძნების ისტორია შემდეგია.

ჩინდა ჩამარ მეფის ორდენი

ყვრლინელმა ქართველმა ემიგრანტებმა 1914 წლის სექტემბერში შეიმუშავეს გეგმა, რომლის თანახმადაც საქართველომის შედეგ უნდა გამოსულიყო ტუსეთის შემადგენლობიდან და ღზერბაფჯანთან და სომხეთთან ერთად უნდა გაერთიანებულიყო დამოუკიდებელ ღაკკასიის ფედერაციაში. ღერმანიის ინიციატივით მურქეთის ქალაქ ღრაპიზონში შეიქმნა ღართული ლეგიონი ღერმანიის არმიის კაპიტანის გრაფ ფონ დერ ღულენბურგის მეთაურობით.

ორდენის ზურგი

ჩინდა ჩამარ მეფის ორდენი დაფუძნებულია 1915 წ. საქართველოს ემიგრანტულ მთავრობის მიერ ღერლინში. შაჯილდოვება ხდებოდა 1916–1919 წწ. ღილდოვდებოდნენ ღერმანიის არმიის ღართული ლეგიონის მეთორები. ორდენს ჰქონდა სამი ხარისხი: 1-ლი ხარისხის თეთრი ან ლურჯი ფერის მინანქრით, მე-2 შავი ფერის მინანქარით ორდენის შუაგულში, მე-3 კი იყო უმინანქრო.

ჩინდა ჩამარ მეფის I ხარისხის ორდენი

ჩინდა ჩამარ მეფის II ხარისხის ორდენი

ჩინდა ჩამარ მეფის III ხარისხის ორდენი

ჩინდა ჩამარ მეფის ორდენის ბათი იყო მუქი წითელი ფერის შავი გასწვრივი პატარა ხაზებით.

ორდენით დაჯილდოვებული იყო ღერმანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელი საქართველოში ღრიდრის ღერნერ გრაფი ფონ დერ ღულენბურგი. ის ის ღულენბურგია, რომელიც მეორე მსოფლიო ომის წინა წლებში იყო ღერმანიის ელჩად საბჭოთა ღავშირში. ღვემთ მოყვანილი სურათი გადაღებულია მბილისში 1919 წ. მასზე აღბეჭდილია გრაფი ღულენბურგი, რომლის მარცხენა მკერდზე ტკინის ღერის ორდენის ქვევით მოჩანს ჩინდა ჩამარ მეფის ორდენი. მარჯვენა სურათზე აღბეჭდილია ჩინდა ჩამარ მეფის ორდენით და

AACHEN

ADMIRAL

Aa

AACHEN *n* (ჩახენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ საინდუსტრიული მხარეში; ადმინისტრაციული ოლქის ცენტრი; ბალნეოლოგიური კურორტი, სატრანსპორტო კვანძი, 243 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ტექსტილ-ტონდამამუშავებელი, ქიმიური და მსუბუქი მრეწველობა; შემორჩენილია ჰარლოს შიდის რეზიდენციის ნარჩენები სასახლის კაპელით (786-798 წწ.); ქალაქში ტარდებოდა ჟერმანიის იმპერატორების გვირგვინის დადგმა (936-1531 წწ.), მე-19-20 სს. კი ტარდებოდა საერთაშორისო კონფერენციები; ქალაქში არის შრესის საერთაშორისო მუზეუმი (Internationales Zeitungsmuseum), ჰომპუტერების მუზეუმი (Computer-museum).

ქალაქ ჩახენის გერბი

AACHENER PRINTE *f* (ჩახენის თავლის პური) — საშობაო ზორავი: მოგრძო ფორმის თავლის პური, უხვად შეკვამული სუნელით.

AALEN VFR («ალენ ვფს») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალური ლიგა „სამხრეთის“ საფეხბურთო კლუბი.

ჰლუბ „ალენ“-ის ემბლემა

ABC-ABWEHRTRUPPE (ქიმიური თავდაცვის ნაწილები) — ჰუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

ქიმიური თავდაცვის ნაწილების ბერგის ემბლემა

ABC-SCHUTZE *m* — პირველკლასელი. **ABENDGYMNASIUM** *n* (სალამოს გიმნაზია) — სოზავადსაგანმანათლებლო სკოლა, რომელიც იძლევა შესაძლებლობას 3-6 წლის განმავლობაში საგიმნაზიო კურსის გამოცდების ჩაბარებას და უმაღლეს სასწავლებელში ჩარიცხვის უფლების მოპოვებას.

ბელში ჩარიცხვის უფლების მოპოვებას.

ABENDSCHULE *f* — საღამოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა მომუშავეთათვის.

ABGEORDNETENHAUS *n*, **ABGEORDNETENKAMMER** *f* (დეპუტატების პალატა) — ბერლინის პარლამენტის სახელწოდება; ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას; ირჩევს ოთხი წლით.

ABITUR *n* — გამოსაშვები გამოცდები საშუალო სკოლაში, რომლის წარმატებული ჩაბარება იძლევა უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელების უფლებას.

ABTEIBERG *m* (ჩბტაბერგი) — სახვითი ხელოვნების მუზეუმი ქ. შიონხენგლადახში (ჩრდილოეთ საინდუსტრიული მხარე); შეიცავს ავანგარდის მდიდარ კოლექციას.

ჩბტაბერგი — სახვითი ხელოვნების მუზეუმი

ACKERBÜRGER *m* (მოქალაქე-მიწათმოქმედი) — პატარა ქალაქში მიწათმოქმედებით დასაქმებული მოქალაქე.

ADAC («ადეჰე») — სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბი.

ADAC-ის ემბლემა

ADAC-MOTORWELT *f* («ადეჰე შოტორველტ») — სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბის ჟურნალი.

ჟურნალი «ადეჰე შოტორველტ»-ი

ADAM OPEL AG («ადამ ოპელ აა») — 1862 წ. ა. ოპელის მიერ ქ. რუსელჰაიმში დაარსებული საკერი მანქანების და ველოსიპედების წარმოების ფირმა; 1899 წლიდან — საავტომობილო კონცენი; 1929 წლიდან ეკუთვნის ამერიკულ კორპორაცია „ჩენერალ მოტორს“.

«ადამ ოპელ»-ის ემბლემა

ADENAUER KONRAD (ჩდენაუერი ჩონრად, 1876-1967 წწ.) — ჟერმანიის

ფედერალური კანცლერი 1949-1963 წწ.; 1946-1966 წწ. — ჩრდილოეთგერმანიის მთავრობის თავმჯდომარე; მისი სახელთანაა დაკავშირებული ჟეკინის ეკონომიური აღორძინება შიორე მსოფლიო ომის შემდეგ.

ჩონრად ჩდენაუერი (1876-1967)

ADENAUER-ÄRA *f* («ჩდენაუერის ერა») — ჟერმანიის ისტორიის პერიოდი (1949-1963 წწ.), როდესაც მთავრობის სათავეში იდგა ჩონრად ჩდენაუერი.

ADIDAS AG («ადიდას აა») (ფირმის დამაარსებლის სახელიდან **Adi Dassler**) — 1920 წ. დაარსებული სამრეწველო კომპანია, რომელიც უშვებს სპორტულ ტანსაცმელს, ფეხსაცმელს, ინვენტარს; აქვს 8 საწარმო ჟერმანიაში და 25 ფირმა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში.

«ადიდას»-ის ემბლემა

ADLER *f* («ადლერ») — საბჭოთა მანქანის მარკა, რომელიც გამოდიოდა ქ. შაინის ფრანკფურტში.

ADLER-WERKE *pl* («ადლერ-ვერკე») — საბჭოთა მანქანების ქარხანა, დაარსებული 1880 წ. ქ. შაინის ფრანკფურტში; 90-ან წლებში შეუერთდა ფირმა Triumph-ს.

ადლერ-ვერკე-ს შენობა შაინის ფრანკფურტში

«ადლერ-ვერკე»-ს 1929 წ. 1000 მარკიანი აქცია

ADMIRAL (ადმირალი) — უმაღლესი წოდება ჰუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

მუხარული ბიბლიოგრაფია

მუხარული ბიბლიოგრაფია

1. კტორინოლარინგოლოგიის ისტორია საქართველოში

- 1.1. სტურუა შ. კტოლარინგოლოგთა მოღვაწეობა ზავკასიის სამედიცინო საზოგადოებაში // საბჭოთა მედიცინა. — 1967. — №6. — ჯვ. 43-46.
- 1.2. ხარგეიშვილი შ. კტორინოლარინგოლოგიის განვითარება საქართველოში // საბჭოთა მედიცინა. — 1970. — №4. — ჯვ. 53-57.

2. სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობა და განათლება

- 2.3. კტორინოლარინგოლოგთა სამეცნიერო კონფერენცია // საბჭოთა მედიცინა. — 1970. — №5. — ჯვ. 68-69.
- 2.4. შროგრაშა სსიპ სამედიცინო ინსტიტუტების პედიატრიული ფაკულტეტის ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებათა კურსისა. — მბილისი, 1939.
- 2.5. შროგრაშა სსიპ სამედიცინო ინსტიტუტების სანიტარულ-ჰიგიენურ ფაკულტეტისათვის ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებათა კურსისა. — მბილისი, 1939.

3. კტორინოლარინგოლოგები (პერსონალია)

- 3.6. ყულატოვი უ. უქ აღადგენენ სმენას (ხიევის ოტოლარინგოლოგიის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტი) // უქო. — 1972. — №3. — ჯვ. 15-16.
- 3.7. კნანოვი შ. შრჩილ ხარგეიშვილი [ოტოლარინგოლოგი, დაბადების 60 და საექიმო მოღვაწეობის 35 წლისთავის გამო] // საბჭოთა მედიცინა. — 1963. — №4. — ჯვ. 65.
- 3.8. კნანოვი შ., შოხაძე შ. ხ. ხარგეიშვილი /ლარინგოლოგი, 1903-1971/ // საბჭოთა მედიცინა. — 1971. — №4. — ჯვ. 67.
- 3.9. კნანოვი შ., ხარგეიშვილი შ. ნიკოლოზ უსპისოვი [ოტოლარინგოლოგი, გარდაცვალებიდან 15 წლისთავის გამო] // საბჭოთა მედიცინა. — 1968. — №2. — ჯვ. 56.
- 3.10. კრჯინიკიძე კ. ხომუნისტი, მეცნიერი, პედაგოგი-აღმზრდელი /ლარინგოლოგ უ. კნანოვის შესახებ/ // უქო. — 1971. — №1. — ჯვ. 18-19.
- 3.11. კუხაია შ. ნიკოლოზ შიხეილის ძე უსპისოვი /ოტოლარინგოლოგი, 1877-1951/ // უქო. — 1978. — №3. — ჯვ. 7-8.
- 3.12. საყვარელიძე ი. კრი სიყვარული /თეატრის მოღვაწე ექიმი ლარინგოლოგი ი. უსელიანი // საბჭოთა ხელოვნება. — 1970. — №9. — ჯვ. 110-111.
- 3.13. ჭეჩინაშვილი ს. შრა მხოლოდ ჭკუის მასწავლებელი ... [საუბარი ზეინური პრემიის ლაურეატ პროფ. ს. ჭეჩინაშვილთან. საუბარი ჩაინერეს კ. შრფაშელიამ და შ. უვარდავამ] // კისკარი. — 1967. — №10. — ჯვ. 108-111.
- 3.14. ჭეჩინაშვილი ს., შოხაძე შ. შმაგდარი ვეტერანი /შ. ნ. კნანოვის 90

მუხარული ბიბლიოგრაფია

მამამ შტეფლიძე. ჯართული ოტორინოლარინგოლოგიური ლიტერატურის ბიბლიოგრაფია (1927-1989 წწ.) — 1989. — 66 გვ.

**ფიქციური
ბიბლიოგრაფია**

**ფიქციური
ბიბლიოგრაფია**

ფიქციური ბიბლიოგრაფია

**1. ღიზი ისტორია
საქართველოში**

- 1.1. სტურუა შ. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია* // *საბჭოთა მედიცინა*. — 1967. — №6. — ჯვ. 43-46.
- 1.2. ხაჩიძე ივანე. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია* // *საბჭოთა მედიცინა*. — 1970. — №4. — ჯვ. 53-57.

**2. საბიბლიოგრაფიული-საბიბლიოგრაფიული
მუშაობა და განათლება**

- 2.3. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1970. — №5. — ჯვ. 68-69.
- 2.4. *საბიბლიოგრაფიული-საბიბლიოგრაფიული მუშაობა და განათლება* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1939.
- 2.5. *საბიბლიოგრაფიული-საბიბლიოგრაფიული მუშაობა და განათლება* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1939.

**3. ღიზიანი მითები და ზღაპრები
(საბიბლიოგრაფიული)**

- 3.6. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1972. — №3. — ჯვ. 15-16.

**1. ღიზი ისტორია
საქართველოში**

- 1.1. სტურუა შ. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია* // *საბჭოთა მედიცინა*. — 1967. — №6. — ჯვ. 43-46.
- 1.2. ხაჩიძე ივანე. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია* // *საბჭოთა მედიცინა*. — 1970. — №4. — ჯვ. 53-57.

**2. საბიბლიოგრაფიული-საბიბლიოგრაფიული
მუშაობა და განათლება**

- 2.3. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1970. — №5. — ჯვ. 68-69.
- 2.4. *საბიბლიოგრაფიული-საბიბლიოგრაფიული მუშაობა და განათლება* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1939.
- 2.5. *საბიბლიოგრაფიული-საბიბლიოგრაფიული მუშაობა და განათლება* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1939.

**3. ღიზიანი მითები და ზღაპრები
(საბიბლიოგრაფიული)**

- 3.6. *ღიზიანი მითები და ზღაპრები* // *საქართველოს ენციკლოპედია*. — 1972. — №3. — ჯვ. 15-16.

ს ღ ა

ს — არს ხმოვანი ასო, დადებული თავად ყოველთა ენათა ანბანსა შინა. ჭართულად ასოსა ამას ზედა ქარაგმიანი ლექსნი არიან ესენი: ა-დ - არამედ; ა-ნ - ამინ.

შმას ასოსა ზედა არიან ორნი მარცვალნი ზედდადებული ზმნათანი: ად, აღმდ; მდაბიურად: ა, ამო. ზითარ: აღვალ; აღმოვალ; აღვსწერ; აღმოვსწერ. ჴინა: ავალ, ამოვალ; ავსწერ, ამოვსწერ, არამედ სახელზმნათა შინა უკეთუ იხოვნების სხვა ღ, მაშინცა პირველი ღ სრულიად დაიტყვების. შაკალითად: აღება (აღვიღებ), აღელვება (აღვამღელვებ) და არა აღება, აღელვება, ანუ აღმამღლებ და სხ. ჴუალად ითქმის: აექენ, აუარებდით ნაცულად აღექენ, აღუარებდით და სხ.

ს ბოლოდ სახელთა ხმარებული შესცულის მათ:

1. შიდდრობითად, ვითარ მეფე - მეფა, ჭაბუკი - ჭაბუკა, იგი - იგია და სხ.
2. ღინობითად, ანუ შუერაცხებითად, უფროვე სათვითთა სახელთა. შაკალითად: შავით სარდალი, სოლომონ მდივანბეგი, ანუ მდივრობითნი: შამარ მეფე, შარიამ ბატონისშვილი და სხ. შმათ შინა ასო ა უხამს არს, ხოლო შავითა მხარეული, სოლომონა ხაბაში, შამარა დალალი, შარიამა მექათმე და სხ. შრინ კინობითნი. შმისგან ჰსიანს, რაოდენ უსაფუძველო არს ჰაბრი, რათა ასოდთა განირჩეოდენ ნიადაგ მდივრობითნი სახელნი.
3. შომელთამე რთულთა სახელთა შინა ბოლოს ი შეიცვლები ა-ზედა. შაკალითად: გველთევზა, ძალღლითა, ორცხობილა, ხარისთუალა და სხ.

ს? კითხვითი მარცვალნი, მდაბიურად ხომ? ჴიყუარმეა? ჴსქამოა? ჴსუაა? და სხ.

ს შემოკლებული ზმნისაგან არს, სახელთა და ზმნათა ბოლოს ხმარებული, უფროვე მდაბიურსა შინა საუბარსა, ვითარ სახლია, ქალაქია ნაცულად სახლი არს, ქალაქი არს; ანუ ცივია, თბილია ნაცულად ცივი არის, თბილი არის; კუალად ცივა, თბილია ნაცულად სიცივე არის, სითბო არის; ეგრეთვე: მოსულა, მომზადებულა, განსრულებულა და სხ. ნაცულად მოსრულ არს, მომზადებულ არს, განსრულებულ არს. შმის

გამო ხმარებულ არს ლექსი ათბა ნაცულად არსება.

სბაზანა — სააბანოვე დიდი ტასტი.

სბაზი — ოთხი შური, ან 40 ფული.

სბანაკება — აკარვება.

სბანო — სახლი დასაბანელი.

სბანოზი — ეკალ-მუხა.

სბბა — სირიულად მამა.

სბბატი —

სბბატობა —

სბბა — მახალიკი, პატარა ხურჭინი, უფროვე აბრეშუმისგან ნაქსოვი, უნაგირის წინა კეზმედ გარდასაკიდი (ნახე ჴიშკარანი).

სბდარი — წყალთა მწე, ზედადეგი მერწყულთა და მრეცხელთა უწმინდურთა ადგილთათა.

სბებრება — კანის აბურცება, ამუეება დანვისაგან.

სბედი — გამოხარული ხის სოკო, მსწრაფელ მომღები ცეცხლისა.

სბებარი — მოუსვენარი, დაუდგარი, შფოთი, თავისშემანყენელი.

სბებარს მოსვლა —

სბეკამაქი — ბალახების გამონახადი არაყი (კარაბადინში).

სბეჩხარი — ნავენახობი, გაოსრებული ვენახი.

სბენულა — კარაბადინში.

სბზინდა — თასმათა, ანუ ქსოვილთა რათმე შესაკრავი რკინის ბალთა, ეგრეთვე ფოლადისა, ვეცხლისა და სხ. საჩხულეგით ენითურთ.

სბი — ქამთაჯი.

სბლაბუდა — ბუდე, გინა ქსელი დედაზარდლისა.

სბბრა — ცოთი, გინა საჭარბავი.

სბბრაგანი — არეკნება, ჩოგნისაგან ბურთის შელმა აკურა.

სბბრაკი — ნურნუმა ალთაფა (ნახე სარწყულთანი).

სბბრამადი — ნამირი (ნახე ჩაბირთანი).

სბბრამიანი — ღვინის ბოლინი, თავლითა ანუ შაქრით ზავებული, ამას გააკეთებენ ახალწელიწადს და შეინახვენ ვიდრე წინააღმდეგე ნათლის ღებისა და მამინ მიიღებენ.

სბბრეშუმა — ჭინჭარს შეეხვევა ეს ბალახი.

სბბრეშუმი — ჭიჭანური.

სბბურცება — აბებრება.

სბბუარაკი, აპუსტრაკი — შხამა ბალახი.

სრელი (ღრბელაინის) აბანო შბილისში

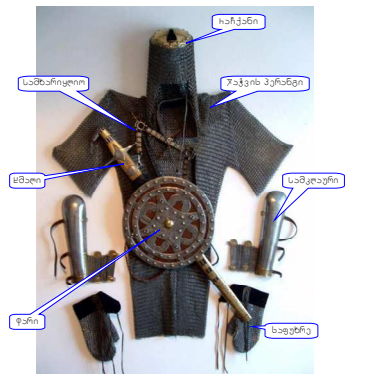
სბბა შლავერდელი მიტროპოლიტი შავითი (შრაკლი შხარაძე)

სბლაბუდა

სბუნი, აბუხალაკი — დაუპატივებელი და ძალადშეგარდნილი სტუმარი, არაფრად მიჩნეული.

სბჯარი — ზოგადი სახელი საჭურველთა და უფროვე ტანზედ საცმელთა ჳაჭუთა და მისათანათა ომსა შინა სახმართა. სახენი ამისნი იხილენ ლექსთათანა ხური და ჳავშანი.

სვესურული აბჯრის შემადგენელი ნაწილები

სბჯროსანი — აბჯრით მოსილი, ჩანჩაგირი.

სბჯროსანი

სბგარა — სამაფხულო სადგური.

სბგარაკი — დაბა, ანუ სახნავი, გინა სავენახე ადგილი.

სბგდება — (ავაგდებ) შეღმა შესროლა // (ავიგდებ) გაბკიცხუა, გაქირდვა.

სბგება — (ავაგებ) ალგება, ამუნება // აცმა, გატარება ძაფისა ნემსის კურნში და მისთანანი.

სბგებულება — ცხოველთ შინაგანი შენობა, ანუ სტომაქი.

სბგენიტოს — აუგებელი, ანუ აუშობელი.

სბგერ — აი, აპა, ანუ ანის შემდეგი (ნახე ჴსერა).

სბგვისტალი — ნახე სღვისტალი.

სბგვისტო — ქველთობისა, ანუ მარიალისა (ნახე სოდიქო).

სებულებები: **ფედერალური სასამართლო** (das Bundesgerichtshof) და **ფედერალური კონსტიტუციური სასამართლო** (das Bundesverfassungsgericht) **ჰარლსრუემი**; უძველესი უნივერსიტეტი **საიდელბერგში** (დაარსებულია 1386 წ.); «**შტუტგარტის ბალეტი**» და «**ჰახის საერთაშორისო აკადემია**»; აქ გამოდის ქვეყნის წიგნების 40%; **ჰადენ-ჰერტემბერგთან** არის დაკავშირებული **ფ. შილერის**, **ფ. ჰელდერლინის**, **ჩ. ჰაუფის**, **ჩ. ფ. შეგელის**, **ფ. ჩ. ჰელინგის** სახელები.

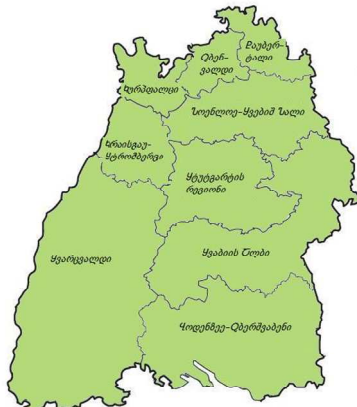
ჰადენ-
ჰერტემბერგის
დროშა

ჰადენ-
ჰერტემბერგის
გერბი

ჰადენ-ჰერტემბერგის მხარე

ჰადენ-ჰერტემბერგის ოლქები

BAD GOTTLEUBA *n* (ჰად ჰოტლოდბა) — კლიმატური და ბალნეოლოგიური კურორტი, მდებარეობს **წრენდენი-**

დან (საქსონია) სამხრეთ-აღმოსავლეთით მდინარე **ჰოტლოდბას** ხეობაში; შემორჩენილია გვიანგოტიკური ეკლესიები **ხუკას** **ჰრანახის** სკოლის მხატვრების მოხატულობით.

ჰად ჰოტლოდბას
გერბი

BAD HOMBURG VOR DER HOHE (ჰად ჰომბურგი ფორ დერ ოოე) — ბალნეოლოგიური კურორტი **ხესენის** მხარეში **ჩაინის** **ფრთხეფურტიდან** ჩრდილოეთით; მდებარეობს **ჰაუნუსის** მთების განშტოებებში 197 მ. სიმაღლეზე; მინერალური წყაროები ცნობილი იყო ძველ რომაელებისათვის; **ტურიზმის** ცენტრი; განვითარებულია ელექტრონიკა, ლითონდამამუშავებელი დი კვების მრეწველობები; **ღირსშესანიშნაობები**: **ლანდგრაფების** სასახლე (17 ს.), ეკლესია **სანკტ-ჩარია** (ნეოგოტიკა, 19 ს.), ყოფილი საკურორტო **დარბაზი** (ამჟამად **კაზინო**), მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი.

ჰად ოომბურგის
გერბი

BADISCHE ANILIN- UND SODA-FABRIK AG (BASF) *f* («**ჰადიმე ანილინ-უნდ სოდაფაბრიკ** **ჩჩ**») — ქიმიური მრეწველობის უმსხვილესი აქციონერული საზოგადოება, შექმნილი 1865 წ. **ხერდვიგსჰაფენში**; 1925-1945 წწ. კონცერნ «**ჩ. ჩ. ფარბენ-ინდუსტრი** **ჩჩ**»-ს შემადგენლობაში; ხელმეორედ შეიქმნა 1952 წ.

«**ჰადიმე ანილინის**» ემბლემა

BAEDEKER KARL (1801-1859 წწ.) — გერმანელი გამომცემელი, 1827 წ. **ჰობლენცში** დააარსა **სხვადასხვა სახელმწიფოების გზამკვლევების გამომცემლობა**; სიტყვა «**ბედეკერი**» გახდა **გზამკვლევების სახელწოდება**, რომლების გამომცემასაც აგრძელებს თანამოსახელე ფირმა

შპდ

შ — ასოსა ამას ზედა ქარაგმიანი ლექსნი არიან: **დბ-ა** - დიდება; **დბ-ლი** - დიდებული.

სასოსა ამას აქუს ერთი ზედდადებული ბმნათა, რომელია **და**. შაგალითად: **დავალ, დამაქუს, დავსწერ** და სხ. **სა** იშვიით დაერთვის ესე სხუათა ზედდადებულთა, **დამო**, ვითარ **დამოკიდება, დამოღინება** და სხ.

შ დაერთვის ბოლოდ სახელთა, ანუ მართ, ანუ სხუათა თანდებულთა თანა და ჰნიშნავს მოძრავობასა. შაგალითად, **ნარვიდა მთად, ქალაქად, ცად მიმართ, აღვიდა სერუსალიმად, ვიდრე ნათესავადმდე; ცადმდე, ღრუბელთადმდე; ზღუადმდე, მდინარედმდე; სიღრმედ მიმართ ქუეყანად.**

შმგუარად **დ** დაესხმის სახელთა პირთასა და ჰნიშნავს მიღებასა წოდებისა ანუ ხარისხისასა. შაგალითად, ეკურთხა **მეფედ**, დიდგინა **მთავრად, მსაჯულად**; ხელდასხმულიქნა **მღუდელად**, შედგა **ბერად** და სხ.

ესევე დაერთვის ბოლოდ ზედმესრულთა სახელთა და შესცულის მათ ბმნისგედად. **ოითა კეთილი - კეთილად, ბოროტი - ბოროტად, შავი - შავად, თეთრი - თეთრად.** ღლოლო მდაბიურად ნაცულად **დ** ხმარობენ **თ**: **კარგი - კარგათ, ავი - ავათ, სწორე - სწორეთ** და სხ. (ნახე **შ**).

შა — კავშირი შეერთებითი. შაგალითად: **სეტრე და სოანე. უსწერ და ვჰკითხულობ; ეს დონ-ანი** ნიადაგ დაინერების მობმით, ანუ ზედმესრულად და ამითი განირჩევის სახელისაგან **და, დავ** და სხუათა ადგილთა, სადაცა **და** ერთად შეხუდებიან, მაგალითად, **დავსწერ, დავიძინებ, გარდავალ, უჯერო არს ესრეთ: და ვსწერ, და ვიძინებ, გარ და ვალ** და სხ., რამეთუ

მობმა **და** არს მხოლოდ კავშირისა, ვითა ლათინური **v**.

შა, დავ — ამით სახელთა უწოდებენ ურთიერთ ქალნი, შობილნი ერთისა დედ-მამისაგან, ეგრეთვე ძმანი მათნი. // **კუალად** უწოდებენ მოლოზანი ურთიერთსა.

შავლება — (დავავლები) მოუძღვრება, მოლაღვა.

[**შაამება** — ნახე **შმება**]

შარსება — (დავაარსებ) არსებად მოყვანება.

შარსებელი — არსებად მოსული.

შაბა, დაბნები — შენობა, სოფელი (იხილე **შკლდამა**).

შაბადება — (დავჰბადებ, დავიბადებ) შექმნა, წარმოება, დასაბამის მიცემა, ანუ მიღება, ანუ შობა // მთოვარის დაბადება, ე.ი. განახლება.

შაბადება — პირველი წიგნი მოსესი შექმნათა, ანუ შესაქმნისა. // ესევე ეწოდების სრულიადსა წიგნსა ძველისა და ახლისა აღთქმისა.

შაბადებელი — ქმნული, რაღცა დაარსებულ არს ღვთისაგან.

შაბალთვა — (დავბალთავ) მრავალთა დაჭრა, დაკოდა ან დახოცა.

შაბალი — არა მაღალი შესახედავითა სხვათ შესწორებულად; ხოლო მდაბალი გულით არა ზვაკი, თავდაბალი (იხილენ თვსთა ადგილთა).

შაბალითება — დამოშმინება.

შაბანაკება — (დავიბანაკებ) კრებულად დადგომა ერთს ადგილს. // აღჭურვა, დადგომა სალაშქროდ.

შაბანაკებელი — დავანებელი.

შაბანვა — (დავჰბან, დავიბან) განბანა, გარეცხა ტანისა.

შაბარება — (დავბარებ) პირად შეთულა საქმისა სხვასთან; // (დავიბარებ) ბრძანებით ან თხოვით სხვაგნიდამ

ნკო ნუბინაშვილი. ქართული ლექსიკონი. 1812-1825 წწ. — 2010. — 230 გვ. — 559 ილ.

Gg

GABELFRÜHSTUCK (ლანჩი) — ოფიციალური საუზმე-მიღება (ცივი დელიკატესური საუზმე და ალკოჰოლური სასმელები).

GANSEKLEIN — ბატის მოხარშული შიგნეული.

GÄNSELIESEL (ბატების მწყემსი გოგონა; გოგონა ბატებით) — 1. მხატვრების ხშირი სდუჟეტი; 2. შადრევანი ბრინჯაოს ქანდაკებით Gänseliesel ჯოტინგენის საბაზრო მოედანზე — ქალაქის სიმბოლო; ამავე მოედანზე მდებარე ჯოტინგენის უნივერსიტეტის ყოველი ახალკურსდამთავრებული, ტრადიციისამებრ, აჯილდოვებს მას კოცნით.

GANZTAGSSCHULE (მთლიანი დღის სკოლა) — სკოლა, რომელშიც სასწავლო საათები განაწილებულია მთელ დღეზე შესვენებებით სადილისთვის, დასვენებისთვის, თამაშებისთვის.

GARMISCH-PARTENKIRCHEN (ჟარმიშ-პარტენკირხენი) — სამთო-კლიმატური კურორტი შტუნხენის სამხრეთ-დასავლეთით ჟავარიის ჰლებებში 720 მ. სიმაღლეზე; 27 ათასი მაცხოვრებელი; ზამთრის სპორტის ცენტრი; აქ 1936 წ. ჩატარდა ზამთრის IV ოლიმპიური თამაშები; განვითარებულია მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოება; შემოგარენში მდებარეობს ჰემერგებირგეს ნაკრძალი.

GARTENSTADT («ბაღების ქალაქი») — ქ. ჟრფურტის (ჰერინგია)

ხატოვანი სახელწოდება, სადაც ყოველწლიურად ტარდება მებაღეობის ტრადიციული გამოფენა.

GARTENZWERG (ბაღის გნომი) — ბაღის გასალამაზებელი ფიგურა.

GASTARBEITER (გასტარბაიტერი, უცხოელი-მომუშავე) (*ხიტცხ.* მომუშავე-სტუმარი) — უცხოელი მომუშავე, რომელიც ჩამოვიდა გასამრსჯელოს სამოვწინაოდ სხვა ქვეყნიდან.

GASTEIG (ჟასტაიგი) — კულტურული ცენტრი შტუნხენში, სადაც ფილარმონიის და კონსერვატორიის გარდა არის ორი პატარა საკონცერტო დარბაზი, ბიბლიოთეკა და სასწავლო კლასები; ამ ცენტრში ტარდება ფესტივალების, კინოფესტივალების, კლასიკური და როკ-მუსიკის, გამოფენების უმრავლესობა.

GASTHOF (გასტჰოფი) — პატარა სასტუმრო სოფელში.

GASTHÖRER — თავისუფალი მსმენელი უმაღლეს სასწავლებელში.

GASTSTÄTTE (გასტშტეტე) — საზოგადოებრივი კვების საწარმოების შემაერთებელი აღნიშვნა.

GAUCK-BEHÖRDE (ჟაუკის უწყება) — *სალაპ.* უწყების სახელწოდება, რომელიც აწარმოებდა ყოფილ ჟიუხ სახელმწიფო უშიშროების სა

სლოვაკური	სლოვაკური	სლოვაკური	სლოვაკური	სლოვაკური
სლოვაკური	სლოვაკური	სლოვაკური	სლოვაკური	სლოვაკური
ჰაბ	სგორება	სეშანი	სკიდო	სლენება
სბაზანა	სგრე	სეშარა	სკინძვა	სლო
სბაზი	სგრემც	სეშარაჟი	სკინჭილება	სლოვენება
სბანაკება	სგური	სეხანა	სკლდამა	სლო
სბანო	სდამანტი	სეზვერი	სკლება	სლუბალი
სბანოზი	სდამანტისა	სზარმაცი	სკოლოთია	სლუპატი
სბა	სდამასი, ადა- მანტი	სზარფეშა	სკრა	სლოლო
სბატი	სდამიანი	სზატი	სკროსტიხი	სლყა
სბბატობა	სდგილი	სზევა	სკუთა	სლჩუ
სბგა	[სდგომა]	სზიდვა	სკუმი	სმაგი
სბდარი	სდვილი	სზმნობა	სლაბასტრი	სმალი
სბებრება	სდვილი	სზნი	სლაბულა	სმალი
სბედი	სდიდა	სზნაური	სლაგი	სმანათი
სბეზარი	სდლი	სზნაურება	სლალო	სმაო
სბეზარს მოსვ- ლა	[სდონაი]	სზრი	სლალი	სმაოდ
სბეკაძე	სდრე	სზლუდი	სლამი	სმაოდ
სბეჩხარი	სდრეული	სზთაბაგი	სლამდარი	სმაოება
სბეწულა	სდრინდელი	სზთასი	სლანძვა	სმაოხრებელი
სბზინდა	სდუღება	სზთასისთავი	სლაო	სმარად
სბზინდა	სედონი	სზთუელი	სლარვა	სმართვა
სბი	სეშაგი	სზთვალუნება	სლატა	სმარტა
სბლაბუდა	სგადობა	სზთისთავი	სლაფი	სმაღლება
სბრა	სგაზა	სზთლა	სლაფობა	სმბა
სბრაგანი	სგაზაკი	სზთოლოება	სლაფი	სმბავი
სბრაგი	სგაზანი	სზთქურება	სლანონდა	სმბარი
სბრამადი	სგაჟა	სზთქულეფა	სლდატი	სმბარდარი,
სბრამიანი	სგბედი	სზთცხრამეტური	სლერდი	ამბარდანი
სბრემუმა	სგგარდანი	სზთძალი	სლერსი	სმბარჩა
სბრემუმი	სგგული	სი!	სლვა, ალვახა- ზი	სმბიონი, ამბო- ნი
სბურცება	სგდარი	სივანი	სლვისხე	სმბორი
სბუტარაკი, აპუსტარაკი	სგენა	სივანება	სლთაფა	სმბორება
სბუჩი, აბუჩა- ლაკი	სგეჟი, ავეჟუ- ლობა	სკაბლეტო	სლი	სმბონი
სბჯარი	სგზნე	სკაკი	სლი	სმება, დაამება
სბჯროსანი	სგორათი	სკანათი	სლიზი	სმეთვსტო
სგარა	სგი	სკანკალეზა	სლიკაპი	სმიანტოს
სგარაკი	სვილი	სკაპი	სლიონი	სმიანური
სგდება	სვი	სკარა, აკრა	სლიოქოთი	სმიერ
სგება	სგაკცობა	სკარვება, ალ- კარვება	სლისარჩული	სმიერ და იმი- ერ
სგებულება	სვლი	სკაური	სლისფერი	სმიერთგან
სგენნიტოს	სვლინი	სკელდამა	სლკაპი	სმინ
სგერ	სვმუცელი	სკვანი	სლმაგი, იალ- მაგი	სმინდი
სგვისტალი	სვობა	სკვეთა	სლმასი	სმირ, ამირა,
სგვისტო	სვპირი	სკვეცა	სლმაცერი	ამირი
	სვჟანდა	სკვიატება	სლმედად	სმირახორი,
	სვრიტი	სკიდება	სლმური	ამილახვარი
	სვსება			

ჩაზის ჰერის ორდენი

ჩაზის ჰერის ორდენი

ჩაზის ჰერის ორდენი

ორდენი მამაცობისათვის ჩვენ არ მოგვეპოვე-
ბა, ამიტომ განვიხილოთ იგი ანალოგიური
გერმანული ორდენის მაგალითზე. ტკინის
ჰვარი არის გერმანული სამხედრო ორდენი,
დაარსებული შრუსიაში 1813 წ. მეფე ფრიდ-
რიხ ჴილჰელმ III-ის მიერ როგორც უმაღლე-
სი ჯილდო ჩაპოლეონის წინააღმდეგ ჴანმათავისუფ-
ლებელ ომში. 1870 წ. ორდენი განახლდა როგორც
ჯილდო ფრანგულ-პრუსიულ ომში. ორდენის შემდეგი
განახლებები მოხდა 1914 და 1939 წწ.

ორდენი იყო სამი ხარისხის:
ტყორე კლასის (Eisernes Kreuz 2. Klasse);
სირველი კლასის (Eisernes Kreuz 1. Klasse);
ტკინის ჯვრის შიდი ჯვარი (Großkreuz des Eisernen
Kreuzes).
1940 წ. განახლებულ ორდენს დაემატა კიდევ ექვსი
ხარისხი:

ტკინის ჯვრის ტაინდული ჯვარი (Ritterkreuz des
Eisernen Kreuzes);
ტკინის ჯვრის ტაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით
(Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub);
ტკინის ჯვრის ტაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით
და მახვილებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes
mit Eichenlaub und Schwerter);
ტკინის ჯვრის ტაინდული ჯვარი მუხის ფოთლე-
ბით, მახვილებით და ბრილიანტებით (Ritterkreuz
des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub, Schwerter
und Brillante);
ტკინის ჯვრის ტაინდული ჯვარი ოქროს მუხის ფო-
თლებით, მახვილებით და ბრილიანტებით (Ritter-
kreuz des Eisernen Kreuzes mit goldenem Eichen-
laub, Schwerter und Brillanten);
შიდი ჰერის ჴარსკვლავი (Der Stern des Grossen
kreuzes).

1813 წ. ტკინის ჰერის ორდენის ნიმუხები

1870 წ. ტკინის ჰერის ორდენის ნიმუხები

1914 წ. შიდი ჰერის
ჴარსკვლავი.
ღმ ორდენით დაჯილდოვე-
ბულია ფელდმარშალი
საულ ფონ ჴინდენბურგი

1914 წლის ტკინის ჰერის ორდენის ნიმუხები

1914 წლის ტკინის ჰერის ორდენის ნიმუხები

1939 წლის საპატიო
შისამაგრებელი
1914 წ. ტკინის ჰერის
ორდენისათვის

1939 წ. ტკინის
ჰერის ორდენის
ბაფთი

ღერმანული მამაცობის ორდენების ჩვენების შემდეგ
ვილაპარაკოთ ქართულ საბრძოლო ჯილდოებზე, კერ-
ძოდ ორდენზე მამაცობისათვის. სირველი ის, რომ
ჩვენ არა გვაქვს ასეთი ჯილდო.

ღს ორდენი უნდა იყოს მარტივი, ყველაფრისმთქმე-
ლი და ადვილად ცნობადი. ჴაუშვებელია ორდენების
სიმრავლე — ერთი მკერდი ვერ დაიტევს 10-15 ორ-
დენს (როგორც იყო რუსულ-საბჭოურ ჴარში). ჴმ შემ-
თხვევაში ორდენები გადაიქცევა ჴართის გროვად.
ორდენი უნდა იყოს ერთი, მაგრამ 4-5 ხარისხის. ჴომ-
დევნო ხარისხის ორდენი სცვლის წინამდებარე ხა-
რისხის ორდენს. ჴმ შემთხვევაში მკერდზე არის ერთი
ორდენი, და ყველასათვის ნათელია, რამდენი ორდენი
იგულისხმება მასში.

ჩაზის ჰერის ორდენი

სარჩევი

ჩინატიცვაობა.....	11
სლომთავრულის და ნუსხურის აღდგენა.....	13
ჩინატიციდან ამოვარდნილი ასოების აღდგენა.....	35
წდრექრისტიანული ქართული წარწერები.....	37
შავათის სტელა (367 წ.).....	43
ჩეკრესის წარწერა №9 (370-380 წწ.).....	46
~~ბრძნისის სიონი. საამშენებლო წარწერა ღოსტანტისა~~	
და მამა ტიქაელისა (5 ს. 1 ნახ.).....	50
~~ჟოლნისის სიონი. შავით ეპისკოპოსის საამშენებლო წარწერა (494 წ.)~~	53
~~ჟოლნისის სიონი. მოსახსენებელი ამშენებლისა და ხელოსნების (494 წ.)~~	57
~~ჟოლნისის სიონი. მოსახსენებელი ხელოსნების (კარის შემბმელების)~~	
~~წარწერისა და ღზარუტის (494 წ.)~~	61
~~ხემო ჩიქოში. ივთაების ეკლესია. მოსახსენებელი ამშენებელ ხაქარისა~~	
~~ეპისკოპოსისა (5 ს.)~~	65
~~ღკაურთას ეკლესია. წრაგმენტი საამშენებლო წარწერისა (5 ს.)~~	68
~~ჟოლნისის სიონი. მოსახსენებელი ჴარდან ნახპეტის (494 წ.)~~	70
~~ჟოლნისის სიონი. ძნელას მოსახსენებელი (494 წ.)~~	73
~~ჟოლნისის სიონი. ჩახპეტის მოსახსენებელი (5 ს.)~~	76
~~ჟოლნისის სიონი. წრაგმენტი 1 (5 ს.)~~	79
~~ჟოლნისის სიონი. წრაგმენტი 2 (5 ს.)~~	82
~~ჟოლნისის სიონი. წრაგმენტი 3 (5 ს.)~~	85
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წრაგმენტი 1 (5 ს.)~~	88
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წრაგმენტი 2 (5 ს.)~~	91
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წარწერისა ჟვარის (5 ს.)~~	94
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წრაგმენტი 3 (5 ს.)~~	97
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წრაგმენტი 4 (5 ს.)~~	100
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წრაგმენტი 5 (5 ს.)~~	103
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წრაგმენტი 6 (5 ს.)~~	106
~~ჟოლნისი. „ხამაზი გორა“. წრაგმენტი 7 (5 ს.)~~	109
~~ბკანავორის ეკლესია. ჰვრის კვარცხლბეგი. მოსახსენებელი~~	
~~ძათვარაზისა (5 ს.)~~	112
~~ბკანავორის ეკლესია. ჰვრის კვარცხლბეგი. მოსახსენებელი (5 ს.)~~	115
~~ბკანავორის ეკლესია. ჴორფინი მოსახსენებლის ფრაგმენტით (5 ს.)~~	116
~~შმანისი. შაბლუტის წელის ხეობა. ეკლესია. ღბაზას მოსახსენებელი~~	
~~ჟვრის კვარცხლბეგზე (5 ს.)~~	119
~~ჩმინდა (ჩეოდორეს ქართული მონასტერი ჟირ-ელ-ჟუტის უდაბნოში~~	
~~ჟეთლემის მახლობლად. ძარუანის და ჟურზენის~~	
~~მოსახსენებელი (430 წ.)~~	123
~~ჩმინდა (ჩეოდორეს ქართული მონასტერი ჟირ-ელ-ჟუტის უდაბნოში~~	
~~ჟეთლემის მახლობლად. ჟაკურის და ჟრი ბრმიზდის~~	
~~მოსახსენებელი (430 წ.)~~	126
~~ჩმინდა (ჩეოდორეს ქართული მონასტერი ჟირ-ელ-ჟუტის უდაბნოში~~	
~~ჟეთლემის მახლობლად. ჩარწერის ფრაგმენტი კარისკაცის ბოთახის~~	
~~დერეფანში (430 წ.)~~	130
~~ქართული მონასტერი ბმ ხეისუნში იერუსალიმის სამხრეთ-~~	
~~აღმოსავლეთით. იოანე ეპისკოპოსის საფლავის ქვის წარწერა (5 ს.)~~	132
~~ჩმინდა (ჩეოდორეს ქართული მონასტერი ჟირ-ელ-ჟუტის უდაბნოში~~	
~~ჟეთლემის მახლობლად. ღბა ღნტონის და იოსიას~~	
~~მოსახსენებელი (532 წ.)~~	134
წარწერების ტაბულები	139
ილუსტრაციების და ტაბულების მაჩვენებლები	201

DOM ST.PETER UND PAUL

ქვემოთაა
სამრეწველო ნორმის
ემბლემა

DIRNDELKLEID (კაბა დირნდელი) — ბავარიული და ავსტრიული ეროვნული კოსტუმი ქვედაკაბით და წინსაფარით.

DITHMARSCHEN *n* (ბიტიმარშენი) — ვაკე ყლოვნიკ-სოლმუტანის მხარეში.

DJD (დჟი) — *იხ.* Deutsche Jugendmokraten.

DKW («დჰუ») — მსუბუქი ავტომობილის მარკა (*შემოკლ.* Das kleine Wunder ან Deutscher Kleinwagen-ისგან).

ფირმა «დჰუ»-ს
ემბლემა

DLF — *იხ.* Deutschlandfunk.

DLH (დჰლ) — *იხ.* Deutsche Lufthansa.

Do — *იხ.* Dornier.

DOCUMENTA (დოკუმენტა) — თანამედროვე ხელოვნების საერთაშორისო გამოფენა ქ. ჰასელში (სესენის მხარე); ტარდება ხუთ წელიწადში ერთხელ (1955 წლიდან).

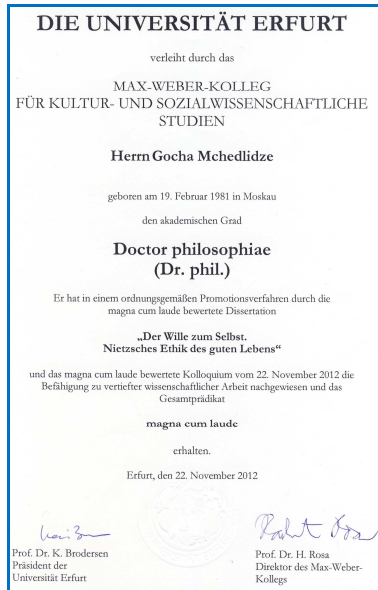
დოკუმენტა
ემბლემა

documenta-Stadt

DOKTOR (DR.) (დოქტორი) — სამეცნიერო ხარისხი ქვემოთააში.

DOKTOR EHRENHALBER (საპატიო დოქტორი) — პირი, რომელსაც მიენიჭა სადოქტორო ხარისხი დისერტაციის დაუცვალად.

DOKTOR PHILOSOPHIE (DR. PHIL.) (ფილოსოფიის დოქტორი) — სამეცნიერო ხარისხი ქვემოთააში.

ფილოსოფიის დოქტორის ხარისხის მინიჭების
საბუთი, გაცემული უნივერსიტეტის
ჩაქს უნივერსიტეტის მიერ

DOKTORGRAD *m*, DOKTORWURDE — მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი.

DOM (ტაძარი) — ეპარქიის, ქალაქის ან მონასტრის მთავარი ტაძარი, სადაც ღვთისმსახურებას ეწევა უმაღლესი სასულიერო პირი.

DOM ST. KILIAN (დმ. ჰილიანეს ტაძარი) — ქ. ჰაუზენბურგში (ჰავერია); ქვემოთაის უმსხველესი რომანული ეკლესია; შენდებოდა რამოდენიმე საუკუნის განმავლობაში (11 საუკუნიდან); ინტერდერი ბაროკოს სტილში; ერთ-ერთი უდიდესი ორგანი ქვემოთააში.

DOM ST.PETER UND PAUL (დმ. პეტრეს და პავლეს ტაძარი) — ქ. ჩაუმბურგში (საქსონია-ჰენოვე); ქვემოთაის ერთ-ერთი არქიტექტურული შედევრი (გვიან რომანული და გოტიკური სტილების შერევა); აშენებულია 1213 წ.

ქვემოთ მოცემული ნიგნები (1709-1722 წწ.)

ქვემოთ მოცემული ნიგნები (1709-1722 წწ.)

პირველი სტამბა საქართველოში დაარსდა 1708 წ. ზახტანგ VI-ს მიერ შიხისში, შტკვრის მარცხენა ნაპირას საგანგებოდ აგებულ შენობაში. შესტამბედ ოსტატი შიხაგ შტვანოვინი (შიხაგელ ზალახი), ცნობილი ქართველი მოღვაწის შთომომ ჯვრის მონაღე. ამ სტამბაში 1709 წ. დაამბადა საქართველოში პირველი ნაბეჭდი ნიგნი «სახარება». ამავ ნელს გამოიცა «ნავითნი» და «სამოციქულო». ეს ნიგნები დაბეჭდა შიხაგელ შტვანოვირის (სტეფანიშვილის) მიერვე დაამბადებული შრიფტით. სულ 1722 წლამდე, როდესაც სტამბამ შეწყვიტა თავისი არსებობა, დაბეჭდა ოცი ნიგნი. სტამბაში მოღვაწეობდნენ ცნობილი ოსტატები: ნიკოლოზ ბრებელიანი, ჯერმანე შტვანოვიანი, ჯვირიანი სამთავნელი და სხვანი.

სახარება. ქვემოთ. 1709

ზახტანგის პორტრეტი

სამომთხრობით - „ა. ბათოლიო ნიოსი სპოიუსი ხე სპადაკუსი, აი უსადეკაცი მთოიოსი, სეზადიოსი, სპოიოსი. აი ახადოსი თოხეოსი, ახ აი შიფოსი, სპოიოსი ჯახოსი, ყდვითიოი ჯესოსი, ადვითიოი თოსი სპი, ბფოსი, მთათი კაბოთი თხე კდვითოსი, მივიოსი, ახ მხ სევიოსი“.

ქვემოთ მოცემული ნიგნი და ასომთავრულ-ნუსხური

35

ქვემოთ მოცემული. სარეულნაბეჭდი ქართული წიგნები. — 2013. — 200 გვ. — 241 ილ., 10 ტაბ.

ევროპა

ევროპა

ევროპა — ქვეყნის მხარე, რომელიც უზიასთან ერთად ჰემის მატერიკ ევრაზიას. ფართობი — 10 მლნ. კმ². მოსახლეობა — 727 მლნ. ად. ევრის სტლანტის და ხრდილოეთის ღინულოვანი ოკეანეები და მათი ზღვები. ევროპაში განლაგებულია 44 სახელმწიფო. ღიბრალტარი, ფარერის კუნძულები და ღრენლანდია წარმოადგენენ სხვა სახელმწიფოების ავტონომიურ ნაწილებს.

ღამაზ შჭედლიძე

17 შსოფლიოს ქვეყნების სიმბოლიკა

ჭჭედლიძე ღამაზ. შსოფლიოს ქვეყნების სიმბოლიკა. — 2013. — 226 ვვ. — 440 ილ.

საპაერო ძალების განმასხვავებელი ნიშნები

საქართველოს თავდაცვის ძალების განმასხვავებელი ნიშნები

საპაერო ძალების განმასხვავებელი ნიშნები წარმოადგენს სიმბოლეს, რომლებიც დახატულია თვითმრინავის ფრთებზე, ფეხველაზე და ვერტიკალურ სტაბილიზატორზე. ყველა მათგანი მრგვალია და იმეორებს სახელმწიფო დროშის მოტივებს. ყველა მოყვანილია ზოგიერთი სახელმწიფოს საპაერო ძალების განმასხვავებელი ნიშნები.

საქართველოს სახელმწიფო	საქართველოს თავდაცვის ძალების ნიშანი ფეხველაზე და ფრთებზე	საქართველოს თავდაცვის ძალების ნიშანი ვერტიკალურ სტაბილიზატორზე
------------------------	---	--

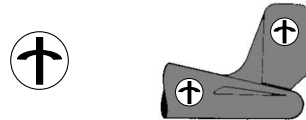
გერმანია		
აშშ		
კანადა		
ავსტრალია		
		—
სამხრეთი კორეა		
		—
ისრაელი		
შვეიცარია		
		—
შვედეთი		
პორტუგალია		
პოლონეთი		
ტურქეთი		
უკრაინა		

ყველა ინიციალი წარმოადგენს გერმანიის საპაერო ძალების (ზღვრულაფხვს) განმასხვავებელი ნიშნების ევოლუცია.

საქართველოს თავდაცვის ძალების განმასხვავებელი ნიშნების ევოლუცია		
საქართველოს თავდაცვის ძალების ნიშანი ფეხველაზე და ფრთებზე	საქართველოს თავდაცვის ძალების ნიშანი ვერტიკალურ სტაბილიზატორზე	საქართველოს თავდაცვის ძალების ნიშანი

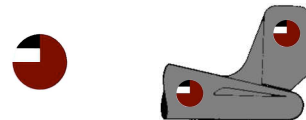
		1914 — 1918
		1918 — 1933
		1933 — 1938
		1938 — 1945
		1956

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო ავიაციის განმასხვავებელი ნიშანი წარმოადგენდა თეთრ ფონზე გამოსახულ მინდა ჩინოს სტილიზებულ ჯვარს.

საქართველოს თავდაცვის ძალების განმასხვავებელი ნიშანი (1918-1921 წწ.)
საქართველოს სამხედრო ავიაციის განმასხვავებელი ნიშანი (1918-1921 წწ.)

შემდგომად აღდგენის შემდეგ, 1989 წ. შემოღებულ იქნა ასეთი განმასხვავებელი ნიშანი:

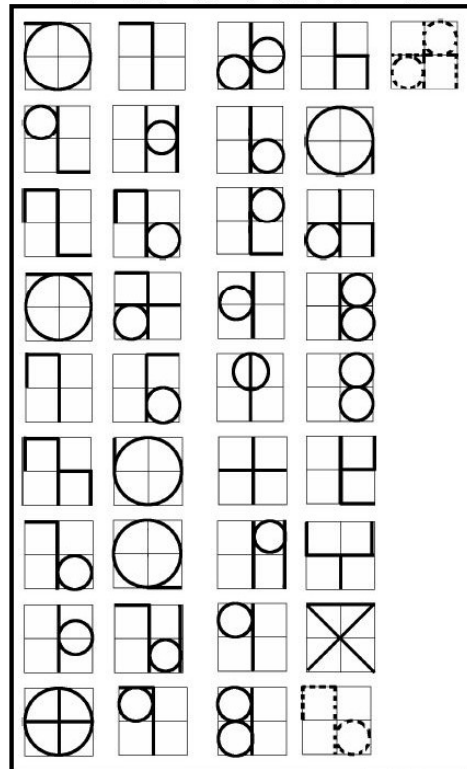
საქართველოს თავდაცვის ძალების განმასხვავებელი ნიშანი (1989-2003 წწ.)
საქართველოს სამხედრო ავიაციის განმასხვავებელი ნიშანი (1989-2003 წწ.)

მლობილი

14

ქართული ანბანის გრაფიკა

მბ-ული 258. ქართული ანბანის სავარული
თავდბირველი სიწიის გრაფიკა (მ.წ. 412 წ.)

© მამბ მკელიძე

მკელიძე მამბ. თავდბირველი ქართული ანბანი. — 2013. — 352 გვ.

ქართული კლავიატურა

ქართული კლავიატურა

ართული ანბანის სრული სახით აღდგენასთან ერთად უნდა მოგვარდეს ქართული კლავიატურის პრობლემები. სირველყოფისა, კლავიატურაზე უნდა განლაგდეს ქართული ანბანის სუყველა 38 ასო. ძაღ შეეხება მათ განლაგებას კლავიშებზე, ეს საკითხი მოგვარებულია ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნის ბოლოს, როდესაც შეიქმნა ქართული საბეჭდი მანქანის ასოების განლაგება. სირობითად მას შეიძლება ვუწოდოთ: **ИЗО,ИН-ი**. ძაღის დროზე ხელოვნურად იქნა შექმნილი კლავიატურის ისეთი განწყობები, რომელშიც ქართული ასოები დალაგებულია ინგლისური ასოების წყობაზე, ზოგში კი რუსულისაზე. ღსეთი კლავიატურის ხმარება არ არის მიზანშეწონილი.

ქართულ ანბანში 38 ასოა და მათი თანმიმდევრობა შემდეგია:

ქართული ანბანი
ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ

ქართულ ანბანში, ისევე როგორც ნებისმიერ სხვა ევროპულ ანბანში, არის სამი სახის ასო — მთავრული და ორი სასტრიქონო. ღმ თვისებით ქართული ანბანი არაფრით არ განსხვავდება სხვა ევროპულ ანბანებისგან ბერძნულის და სომხურის ჩათვლით.

ქართული ასოების სახეობები
მთავრული
ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ
სასტრიქონო
რუსური
а б г д е в з ж т и к л м н о п р с т ж у ф х ц ч д щ з х с з ф
მხედრული
ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ

ნებისმიერი ქართული საშრიფტო გარნიტური შესდგება შემდეგი ასოებისგან:

ქართული საშრიფტო გარნიტურის ასო-ნიშნები	
UNICOD-ის ნუმერაცია	მთავრული, ნუსხური და მხედრული ასოები
10A0–10CF	ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ
2D00–2D2F	ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ
10D0–10FF	ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ

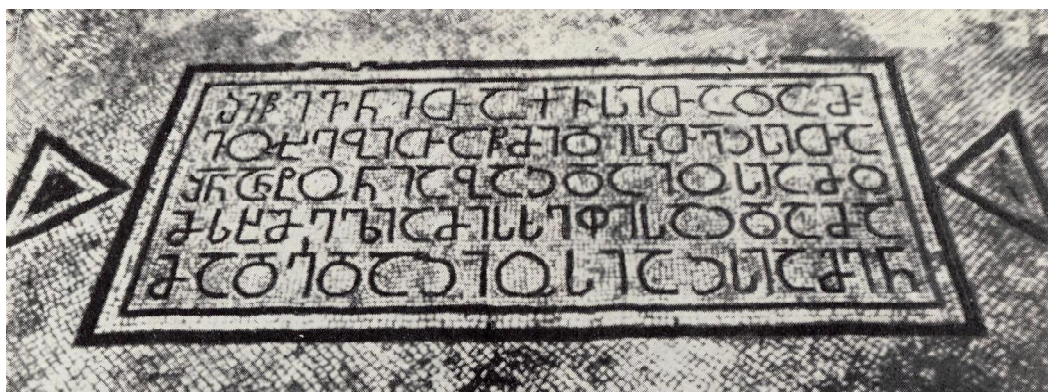
სუყველა ასოს ერთი გარნიტურის ფარგლებში აქვს ერთნაირი თვისებები: შტრიხების სისქე და ფორმა, შუა-, ზედა- და ქვედა ტანის ზომები, ნაჭდევების ფორმა და ა. შ. ღვესტის აკრეფა სურვილისამებრ ხდება ნებისმიერი ასოებით.

ნუსხური საშრიფტო გარნიტურის ასოები
ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ
ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ
მხედრული საშრიფტო გარნიტურის ასოები
ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ
ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ შ ხ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჳ ჰ ჴ ჵ

სძიქჟისურაჩაქრა ჟეძიაქჟო ოეძიოქძიეჟ

მინდა აეოდორეს ქართული მონასტერი ჳირ-ელ-ჳეტის უდაბნოში ᳚ეთლების მახლობლად
სა სნტონის და ოსიას მოსახსენებელი (532 წ.)

მინდა აეოდორეს ქართული მონასტერი ჳირ-ელ-ჳეტის უდაბნოში ᳚ეთლების მახლობლად.
სა სნტონის და ოსიას მოსახსენებელი (532 წ.)

მინდა აეოდორეს ქართული მონასტერი ჳირ-ელ-ჳეტის უდაბნოში ᳚ეთლების მახლობლად.
სა სნტონის და ოსიას მოსახსენებელი (532 წ.)

მინდა აეოდორეს ქართული მონასტერი ჳირ-ელ-ჳეტის უდაბნოში ᳚ეთლების მახლობლად.
სა სნტონის და ოსიას მოსახსენებელი (532 წ.)

მინდა აეოდორეს ქართული მონასტერი ჳირ-ელ-ჳეტის უდაბნოში ᳚ეთლების მახლობლად.
სა სნტონის და ოსიას მოსახსენებელი (532 წ.)

საქმად ეს მოზაიკური წარწერა ინახება სერუსალიმის ჳრანცისკანულ მუზეუმში

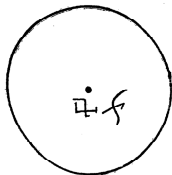

ქართული მონოგრამები

ქსტციუსი ჭიხიქსტჟიქი
ქართული მონოგრამები

ქონოგრამა (**ბერძნ.** μόνος — ერთი, γράμμα — ასო) — ნიშანი, რომელიც შესდგება ერთმანეთში შეერთებული, გვერდიგვერდ მდგარი ან ერთიმეორეზე გადახლართული სახელისა და გვარის პირველი ასოებისგან ან მთლიანი სახელის შემოკლებისგან. უსარდა ამისა, მონოგრამას წარმოადგენს სახელის შემოკლებული გამოსატყობა. უცნებელი კი წარმოადგენს მხატვრულად გადახლართულ სახელისა და გვარის პირველ ასოებს, რომლებიც ჰქმნიან ლამაზ ჩუქურთმას.

ქონოგრამების ძველი ნიმუშები

*სრმზის ლანჯარის იხიჯალუბი:
 „ქ[ერეუქ] ს[იციხის] ქ[არძამის-მშ]“
 (ახ. წ. 70 წ.)*

*სრმზის სტელის ეცხმელი:
 „ქ[ეხი]ს“
 (ახ. წ. 75 წ.)*

ქამარ შუგის მონოგრამა

ქამარ შუგის და შავით სოსლანის მონოგრამა

ქამარ შუგის ნიშანი. 12 ს. ტკიფერბილა ფულას და სასაზღვრო სეეტებზე

ქამარ შუგის მონოგრამა მე-12 ს. მონეტაზე

ზამა უსორგის მონოგრამა მე-13 ს. მონეტაზე

ძუსულან დედოფლის მონოგრამა მე-13 ს. მონეტაზე

შავით ხარინის მონოგრამა მე-13 ს. მონეტაზე

ჩანლი მეთერთმეტე

— შაგრამ ისა, რომ იმ მკითხავს გულთ-
მისნობა სავსე არა ჰქონია, — ცოტა ჰკლებია,
თორემ ღელეთი როგორ არ გიშველიდათ,
რომ გამოეცნო.

— სკი შენი ბრალიაო, შარეჯან! სდრევ
რომ მითხარი. გამოდის ჩემი ბრალი არა ყო-
ფილა, — უთხრა ზუარსაბმა თავის ცოლსა,
მაგრამ ისე კი, რომ გაშტერებული თვალი მკი-
თხავისათვის არ მოუშორებია.

— შამაცა, რა დროს ეგ არის. შე აქ შიში-
საგან სული მძვრება. სა ყოფილა, შენ გენაც-
ვალე, ეს დედაკაცი!.. — შმობდა მართლა
შეშინებული შარეჯანი.

— შიად, მკითხავის ბრალია, — მოჰყვა
ისევ კუდიანი, — იმის ბრალია. შმას რომ მიგნება ჰქონოდა, ეხლა შვილი კალთაში
გეჯდებოდათ. შიად გეჯდებოდათ, რომ...

სქ ისევ სიტყვა გასწყვიტა ხერხიანმა დედაკაცმა და უფრო გაუშტერა თვალი
წყალსა. ზუარსაბი და შარეჯანი სმენად გადაიქცნენ.

— შიად, ღელეთი გიშველიდათ — კიდევ შეგენიოთ იმისი მადლი — ღელეთი
გიშველიდათ, — გააგრძელა სიტყვა მკითხავმა ისევ თვალაულებლად, — რომ
თქვენ სახლში ჯადო არა ყოფილიყო.

ზუარსაბმა და შარეჯანმა, შიშისაგან სულწასულთა, ერთს დროს და ერთხმად
კანკალით წამოიძახეს:

— ზაი, ადრე და მალე დალუპულო ოჯახო!..

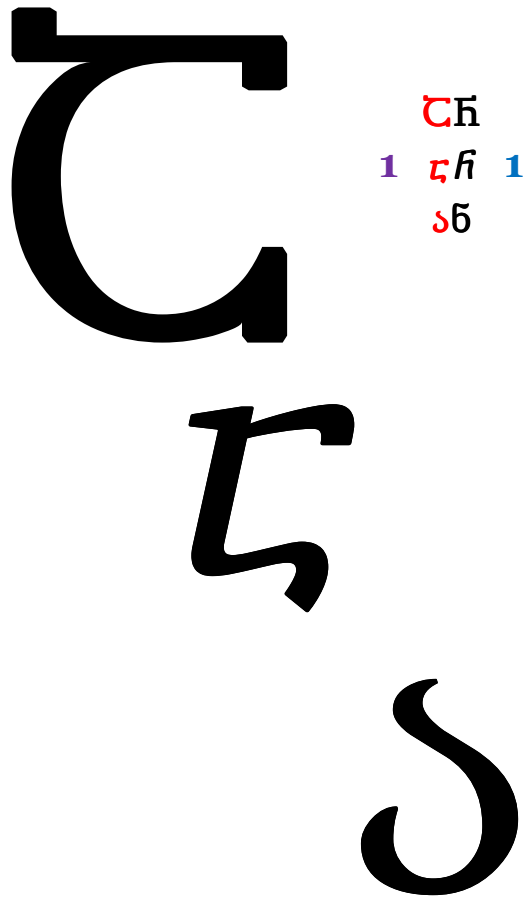
— ჩუ გეშინიანთ: ეხლა ის ჯადო საშიში აღარ არის, მე ხელში მყავს.

— შბა, მაჩვენე, თუ ხელში გყავს, — უთხრა ზუარსაბმა, მაგრამ, რადგანაც თი-
თონ ეშინოდა იმისი ნახვა, შარეჯანს უთხრა: — მე კი ვერ შევხედავ, მე თვალებს
დავხუჭავ და შენ გასინჯე.

— ოი, არა გეთაყვანე, შენ თითონა ჰნახე, მე დავხუჭავ თვალებსა, — მიუგო ში-
შისაგან ფერმიხდილმა ცოლმა.

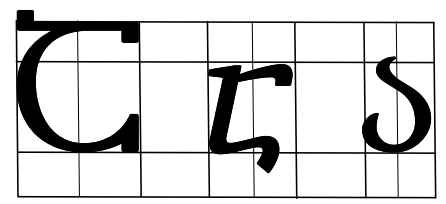
1 Ⴕ 1		200 Ⴐ 20
2 Ⴖ 2		300 Ⴑ 21
3 Ⴗ 3		400 Ⴒ 22
4 Ⴘ 4		Ⴓ
5 Ⴙ 5		500 Ⴔ 23
6 Ⴚ 6		600 Ⴕ 24
7 Ⴛ 7		700 Ⴖ 25
8 Ⴜ 8		800 Ⴗ 26
9 Ⴝ 9		900 Ⴘ 27
10 Ⴞ 10		1000 Ⴙ 28
11 Ⴟ 20		2000 Ⴚ 29
12 Ⴀ 30		3000 Ⴛ 30
13 Ⴁ 40		4000 Ⴜ 31
14 Ⴂ 50		5000 Ⴝ 32
15 Ⴃ 60		6000 Ⴞ 33
16 Ⴄ 70		7000 Ⴟ 34
17 Ⴅ 80		8000 Ⴀ 35
18 Ⴆ 90		9000 Ⴁ 36
19 Ⴇ 100		10000 Ⴂ 37

ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ, ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ!

ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ, ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ!

ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ, ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ!

ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ, ႵႶႷ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ ႵႶႷႸႹႺ!

ჭამაშ შჭედლიძე, ჯართული ანბანი. სლოთავრი. — ჟულა, 2015. — 50 გვ. — 38 ილ.

**სლოვაკეთის
ხონების ოც პეტიციის**

**უაღრესესი მწიგნობარი
არაბთა მეფისა**

სლოვაკეთის მწიგნობარი, მეფე იმართისაგან სვიანი, მადლი, უხვი, მდაბალი, ლაშქარ-მრავალი, ყმიანი. მოსამართლე და მოწყალე, მორჩმული, განგებიანი, მით მეომარი უებრო, კვლა მოუბარი წყლიანი.

სხვა ძე არ ესვა მეფესა, მართ ოდენ მართო ასული, სოფლისა მნათი მნათობი, მზისაგა დასთა დასული; მან მისთა მჭვრეტთა წაულის გული, გონება და სული, ურძენი ხამს მისად მაქებრად და ენა ბევრად ასული.

მისი სახელი - მინათინ, არს ესე საცოდნარია!
 შა გაიზარდა, გაივსო, მზე მისგან საწუნარია.
 მფეემან იხმნა ვაზირნი, თვით ზის ლალი და წყნარია,
 უვერდსა დაისხნა, დაუწყო მათ ამო საუბნარია.

ობრძანა: “უკითხავ საქმესა, ერთგან სასაუბნაროსა:
 შა ვარდმან მისი ყვაველი გაახმოს, დაამჭნაროსა,
 იგი წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბაღნაროსა;
 მზე ჩავვისვენდა, ბნელსა ვსჭვრეტთ ღამესა ჩვენ უმთვაროსა.

გ.ც.ზ.ს. გ.ზ.ბ.ბ.ა.ზ.ს. გ.ა.ზ.ს. მ.ე.ბ.ბ.ა.ზ.ს.

ახეთის მეფე, გ.ე.ბ.ბ.ა.ზ.ს. ს.ი.რ.ე.ვ.ე.ლი, შ.ა.ვ.ი.თ. ზ.ი.ნ.ა.ს.წ.არ-მ.ე.ტ.ე.ე.ვ.ე.ლ.ს. ე.ტ.ო.ლ.ე.ბ.ო.ღ.ა. თ.ა.ვ.ის. გ.უ.ნ.ე.ბ.ა.ში: „ღ.ს. ზ.ე.მ.ი. წ.ი.ნ.ა.პ.არ.ი. და. მ.ე. მ.ის.ი. ზ.ა.მ.ო.მ.ა.ვ.ა.ლი, ის.ი.ც. გ.ვ.ი.რ.გ.ვ.ი.ნ.ო.ს.ა.ნ.ი.-მ.გ.ო.ს.ა.ნ.ი. და. მ.ე.ც.ო.“, - ჰ.ფ.ი.ქ.რ.ობ.ღ.ა. და. ის. კ.ი. ა.ვ.ი.წ.ე.ღ.ე.ბ.ო.ღ.ა., რომ. შ.ა.ვ.ი.თ. მ.ე.ფ.ო.ბ.ღ.ა. უ.მ.ა.ღ.ლ.ე.ს.ა.ღ. ზ.ა.გ.ო.ნ.ე.ბ.უ.ღ.ი. და. გ.ე.ბ.ბ.ა.ზ.ს.ი.მ.ი. მ.ხ.ო.ლო.ღ. ქ.ე.ე.შ.ე.ვ.რ.ღ.ო.მ.ი.თ.ან. უ.მ.ა.ღ.ლ.ე.ს.ა.ღ. შ.ე.გ.ო.ნ.ე.ბ.უ.ღ.ი; ის. ი.ქ. ე.ბ.რ.ღ.ო.ღ.ა. „ა.მ.ა.ღ.ე.კ.ო.ა.“ და. ე.ს. ა.ქ. - თ.ა.თ.არ.-ღ.ე.კ.ო.ა. ს.ო.ღ.ი.ტ.ი.კ.ა.ში. პ.ო.ე.ტ.ო.ბ.ღ.ა., პ.ო.ე.მ.ი.ა.ში. პ.ო.ღ.ი.ტ.ი.კ.ო.ს.ო.ბ.ღ.ა. ის. ღ.ა.ღ.ო.ც.ვ.ი.ღ.ი. და. მ.ი.თ. ს.ა.ზ.არ.ე.ღ. მ.ო.მ.ა.ვ.ა.ღ.ს. უ.მ.ზ.ა.ღ.ე.ბ.ღ.ა. ს.ა.მ.ე.ფ.ო.ს. ც.მ.ა.ს. ა.ტ.ე.ო.ბ.ღ.ნ.ე.ნ. ბ.ო.გ.ი.ე.რ.თ.ე.ბ.ი, მ.ა.გ.რ.ა.მ. ვ.ი.ნ. გ.ა.ბ.ე.ღ.ა. ვ.ა.ღ.ა.ღ.ა.ღ. მ.ხ.ი.ღ.ე.ბ.ა.ს.? - და. ზ.უ.მ.ა.ღ. კ.ი. ა.ქ.ა.-ი.ქ. ს.ა.ყ.ე.ღ.ე.ღ.ე.ბ.ი. ის.მ.ო.ღ.ა.

ზ.ა.მ.თ.რ.ის. პ.ირ.ი. ი.ე.ო. ლ.ა.მ.ზ.ი.არ.უ.ღ.ე.ბ.უ.ღ.ი. ბ.უ.ხ.არ.ი. გ.უ.გ.უ.ნ.ე.ბ.ღ.ა. და. კ.ო.პ.ი.ტ.ის. შ.ე.მ.ა.ს. ტ.კ.ა.ც.ა.ტ.კ.ე.ცი. გ.ა.ჰ.ქ.ონ.ღ.ა. ჟ.რ.თ.ი. ყ.მ.ა.წ.ვი.ღ.ი. კ.ა.ცი. მ.ის.ჯ.ღ.ღ.ო.მ.ო.ღ.ა. ბ.უ.ხ.არ.ს. და. ნ.ა.კ.ე.ე.რ.ც.ღ.ე.ღ.ე.ბ.ს. ღ.ა.ს.შ.ტ.ე.რ.ე.ბ.ო.ღ.ა. ლ.ქ.ე.ე. მ.ა.ხ.ღ.ო.ბ.ღ.ა.ღ.ა, ტ.ა.ხ.ტ.ბ.ე. მ.ხ.არ.-თ.ე.ღ.ო.ს. წ.ა.მ.ო.წ.ო.ღ.ი.ღ.ი.ე.ო. მ.ო.ხ.უ.ცი. და. პ.ირ.ის.ა.ხ.ე.ს. ა.თ.ა.მ.ა.შ.ე.ბ.ღ.ა. ჟ.ტ.ე.ო.ბ.ღ.ა., რომ. თ.ა.ვ.ის. გ.უ.ღ.ში. რ.ა.ღ.ა.ც.ა.ს. ს.ა.უ.ბ.რ.ო.ბ.ღ.ა. ო.ც.ბ.ა.ღ. ა.ი.ღ.ო. თ.ა.ვ.ი. ა.ხ.ა.ღ.გ.ა.ზ.რ.ღ.ა.მ. და. ჰ.კ.ი.თ.ზ.ა. მ.ო.ხ.უ.ც.ს:

— ჰ.ა. ა.მ.ბ.ა.ვ.ი.ა., რომ. ე.ს. ე.რ.თ.ი. ხ.ა.ნ.ი.ა. ბ.ა.ტ.ონ.ი. ს.ა.ღ.არ.ბ.ა.ზ.ო.ღ. ა.ღ.არ. ღ.ა.ბ.რ.ღ.ა.ღ.ე.ბ.ა.? ზ.ა.უ.კ.ე.ტ.ი.ა. კ.არ.ე.ბ.ი. და. ზ.ა.მ.წ.ე.ღ.ე.ღ.ე.ღ.ა.!

— ს.ტ.ვი.რ.ის. გ.უ.ღ.ა.ს. თ.უ. ჰ.ბ.ერ.ა.ვ.ს.?! - უ.პ.ა.ს.უ.ხ.ა. მ.ო.ხ.უ.ც.მ.ა. ც.ი.ვ.ა.ღ.

— ლ.უ.ღ.ა.ს.?!

— ზ.ო! ჟ.არ.შ.ან. გ.ა.ბ.ა.ფ.ხ.უ.ღ.მ.ე. ზ.ა.ი.კ.ე.ტ.ა. და. „ზ.ე.ი.ღ.-მ.ე.ჯ.ნ.უ.ნ.ი.ან.“ ღ.ა.გ.ე.ი.წ.ე.რ.ა., ე.რ.თ.ხ.ე.ღ.ა.ღ. ზ.ა.ფ.ხ.უ.ღ.ში. - „ჟ.ა.მ.ი.-ფ.არ.ვ.ან.ი.ან.“, მ.ე.ო.რ.ე.ღ. შ.ე.მ.ო.ღ.გ.ო.მ.ა.ს. - „ღ.ი.ღ.ო.თ.ა.-ქ.ე.ბ.ა.“ და. ა.ხ.ღ.ა.ღ. უ.თ.უ.ო.ღ. ზ.ა.მ.თ.რ.ის. შ.ე.ს.ა.ფ.ე.რ.ს.ა. ს.წ.ე.რ.ს. რ.ა.ს.მ.ე.

— ჰ.ა.გ.ი.თ.ი. არ.ა. ღ.ა.შ.ა.ვ.ღ.ე.ბ.ა. რ.ა! ს.წ.ე.რ.ო.ს! მ.ო.ც.ღ.ის. ღ.რ.ო.ს. ე.გ.ე.ც. კ.არ.გ.ი.ა.

შოიძაუ

შეორე

აგუიამ და მისმა შეიღებმა ნასადილევს ჩრდილ ქვეშ ცოტა წაიძინეს. შუე გადაიხარა თუ არა, წამოცვიდნენ, დაავლეს ხელი თოხს და მუშაობას შეუდგნენ.

სამხრობის დრომ მოაწია. შწვანე ჯეჯილით აბიბინე-ბულ ველს მოწმენდილ-მოკრიალებული ფირუზის ფერი ცა დაჰყურებდა. წრსად ერთი ბეწო ღრუბლის ბულული არ მოიძებნებოდა. ჩითქოს ჰაერი ერთ ალაგას გაიყინაო, არსაიდან სიო არ ჰქროდა.

— ოჰ, მეტისმეტი ცხელა, ლამის სული შემიგუბდეს. ოო შური საყვარელი, ერთი კაი ბორია ახლა ათას ქისა მარჩილად ღირს, - ინატრა უმცროსმა - შალხაზიამ.

— შაინც რა გადაცემული დღეა ეს დალოცვილი, - დაეთანხმა ოიგოც.

— შართალია, ბაბაია, ცხელა, - აუჩქარებლად წარმოს-თქვა მოხუცმა, - სიცხე ჩვენ გვაწუხებს, მაგრამ ჭირნახუ-ლისთვის კი დაუფასებელია. ცველასათვის სასიამოვნო იმ დალოცვილ იმერთსაც რომ ვერ შესძლება! ჩვენ გვა-სიამოვნოს, ჭირნახულს არ ესიამოვნება, ჭირნახულს ასია-მოვნოს, ჩვენ არ ვართ კმაყოფილი.

— 'სეპე, რალა გაეწყობა! - წამოიძახა ოიგომ, - გაგვიძ-ლია, კიდევ გავუძლოთ, სხვაფრივ არ იშოვება მაგრად ჩა-სალუკმებელი, ჰე, ბიჭო! - გადასძახა შალხაზიას და თო-ხი მარჯვედ მოიქნია. შალხაზია აყვა. არც მოხუცი ჩა-მორჩა უკან და კვლავ გაისმა თოხის აჩქარებული ჩახა-ჩუ-ხი.

ოიარალო (ცონდრატე შათარაშვილი). შამელუკი

29

16. ქართული ზოგადი ცნობები
 16. ქართული ანბანის ცნობები

<p>წკა</p> 	<p>ყუბ</p> 	<p>ღუგ</p> 	<p>ბბდ</p> 	<p>ღეე</p>
<p>წოვ</p> 	<p>ზზზ</p> 	<p>ჩჩჩ</p> <p>10 000 მ²</p>	<p>წოთ</p> 	<p>წოი</p>
<p>ცკვ</p> 	<p>ხოლ</p> 	<p>ჭჭჭ</p> 	<p>ჩჩჩ</p> 	<p>ჯაე</p>
<p>ოაო</p> 	<p>სუბ</p> 	<p>ყყყ</p> 	<p>ჩჩჩ</p> 	<p>სსს</p>
<p>რებ</p> 	<p>ყყყ</p> 	<p>ოაყ</p> 	<p>ყყყ</p> 	<p>ჩჩჩ</p>
<p>ოოლ</p> 	<p>ყყყ</p> 	<p>ყყყ</p> 	<p>ჩჩჩ</p> 	<p>ცცც</p>
<p>ჭჭჭ</p> 	<p>რეწ</p> 	<p>სწწ</p> 	<p>ყყყ</p> 	<p>ყყყ</p>
<p>ჯჯჯ</p> 	<p>სუბ</p> 	<p>ჭჭჭ</p> 	<p>წყ, წყი წყეწი წმანი</p>	

შველიძე მამა. სრული შრიტები. — 2015 — 292 გვ.

ღაღი + ნს

ნაშობი სიცილით უნდა კვდებოდესო. სააქაოს სტუმარი ვიყავ და ეხლა შინ მივდივარო. ჰა გატირებსო.

— ჰა ვქნა მე უშენომა? — შევჩივლე მე.

— ჰოგორ თუ რა ჰქნა! ჴაისარჯე და ირჩინე თავიო. შუ კი თითებიდამ ბეთი და ერბო მწვეთდა თუ! ჴირჯე-ბოდი და უტკივარს ლუკმას ვჭამდიო. ჴვეყანა ღონიერია, ნუ გეშისო. Ⴀღონდ ჭირს ნუ დაუტყდები, ნუ გაელახვინებო. Ⴀ ჩემ პატარა ჴიორგის უპატრონეო, არ გამიღარიბო, არავის დამიჩაგვრინო, არავის არ შემინატვრინო! ჴაიზარდოს და მერმე თითონ იცის. Ⴀუ იქნება თავისით იყოს, თავის მარჯვენით კაცობდესო. შამისეული თოფ-იარაღი შეუნახე, გამოადგება. Ⴀოფი ხაზინიანია — გაუფრთხილდეს, მხარში ცემა იცის. ყორს

26

ႠხႠ ႠႠႠႠႠႠႠ. ႠႠႠႠႠႠႠ ႠႠႠႠႠ

Ⴀლია Ⴀაგვაგაძე. Ⴀთარაბნი ქერთვი. — Ⴀულდა, 2015.

ჩეთოს მამა იტაცებს

ადგა სწორედ მეთუე გაზაფხული მას უკან, რაც ჩეთო მოიტაცეს ლეკებმა. მეთუე ხშირად იყო შეფოთილი და აადვილებდა შეუმჩნეველად მოსვლას ნაიბის სოფლამდე. ხურაბმა იხმო ერთი იქაური ლეკი, დიდი ხნის ნაცნობი და პურმარილით დავალებული, გაიმძღვარა წინ და თან წაიყვანა მხოლოდ ათი შეიარაღებული ვაჟკაცი. მეთუე მანძილი ისე ფრთხილად გაიარეს, რომ ერთი ლეკი არ დახვედრიათ გზაზე. მეთუე დღეს საღამო ჟამზე მივიდნენ ნაიბის სოფლის პირად და ტყეში მოხერხებულ ადგილას დაბინავდნენ. მეთუე ჩუმად წავიდა იმ დამეს თავის სახლში, ყველაფერი გაიგო და დილა სისხამზე მეტად საამო ამბავი მოუტანა: ჩეთო თურმე ყოველ დილით ტყისპირად აივლიდა ხოლმე ერთის თავისი მეგობარი ქალის სანახავად. ეს ქალი იყო შვილი წინანდელი მოხუცებული ნაიბისა, რომელიც ამას წინათ გარდაცვლილიყო. მძაწვილი ქალი ძლიერ მწუხარე იყო მამაზე და ამიტომ ჩეთო ყოველდღე დადიოდა იმის სანუგეშებად.

ცმოვიდა თუ არა მზე, ხურაბ ჩართველაძე მივიდა გზის პირად, ამოეფარა ხეების ჯგუფსა და დაიწყო ცქერა იქითკენ, საიდანაც უნდა ჩეთოს გამოევიდა. ჩართველაძის პირდაპირ გზის იქით ამართული იყო დიდი სერი, რომელიც იმ სოფელს

თაკობ სოფელში. სენანამ რა ჰქნა?!

19

თაკობ სოფელში. სენანამ რა ჰქნა? — ფელა, 2015.

შენი ბუნების. სტატუსის ბუნებრივი

მიმხვდარიყვნენ და იმწამსვე აესრულებინათ. ერთი სიტყვით, პლატონიც და შელანოც დღედაღამ იმის მეცადინეობაში იყვნენ, რომ მოხუცებულის გული მოეგოთ და თავიანთი თავი შეეყვარებინათ, რაც შეიძლებოდა, მეტად.

სმაში კიდევაც მიაღწიეს თავის წადილს. ოკინა დიდად აფასებდა რძალ-შვილისაგან ყურადღებას, მეტად მაღლიერი იყო მათი და გულაჩვილებული, კიდევაც იტყოდა ხოლმე მათთანაც და სხვებთანაც:

— ოჰ, ერთი ჩემს შარიაკასაც დასცლოდა ამისთანა ყოფნა, ამათანაღვთისნიერი შვილების მზერა! ოეი, ჰეი! – თან ამოიოხრებდა ხოლმე ამ სიტყვებთან ერთად ოკინა.

სმის გამგონ ცოლ-ქმარს იმედი ეძლეოდა, რომ ოკინა მეტად დაშორებული უნდა ყოფილიყო რაიმე მათ საწყენ საქციელს და ბოლოს კიდევ სრულიად გული დაიმშვიდეს. შაგრამ ოკინას ამ კმაყოფილებასა და განცხრომაში, შვილების სიყვარულთან ერთად სხვადასხვანაირი ნატვრაც გულში ეპარებოდა და დროთა განმავლობაში ეჯინე-

სსიპ-საქართველოს ენობრივი მემკვიდრეობის დაცვის ცენტრი
სსიპ-საქართველოს ენობრივი მემკვიდრეობის დაცვის ცენტრი

4 ველაფერ ამაზე დაწერილია ბევრი. იცნობენ ძალიან მოკლედ. „შხედრული“ (ანუ კურსივი, ანუ გაკრული, ანუ სწრაფწერა) ჩამოყალიბდა მე-8 საუკუნეში და მე-11 საუკუნისთვის ფართოდ გავრცელდა საკანცელარიო, დიპლომატიურ და სავაჭრო მიმართულებით. ი. ი. იმ სფეროში, სადაც საჭირო იყო შედარებით მოკლე ტექსტების სწრაფად წერა. ამ თვისებით ქართული მხედრული თავისი არსით არაფრით არ განსხვავდება სხვა ევროპულ (ბერძნულ, ლათინურ, სომხურ, სლავურ, რუსულ) ხელნაწერ კურსივულ ასოებისგან.

შე-14 ს. იწყება მთავრული და ნუსხური ასოების ერთდროული ხმარება სხვადასხვა დანიშნულებით. ის, რომ მე-18 საუკუნისთვის მკვეთრად იყო გამოიჯნული მთავრული და ნუსხური ასოების ხმარება, ნათლად ჩანს 1701 წელს ივანე მთავრულის „ხალმასობიდან“:

„... თავნი, ანუ მუხლნი, ანუ პერიოდნი დაიწყებოდენ წიგნითა ასომთავრულითა ანუ მისვე დიდითა ასოთი. ... აგრეთვე ყოველნი ტაიპნი შირთანი დაიწყებდნენ ასომთავრულითა ანუ დიდის ასოთი. ... ყოველნი სახელნი და ნაფუალსახელნი მაღალთა გუამთა ჯერ არიან დაწყებად ასომთავრულითა. ... ყოველნი სახელნი კაცთა, ხელოსანთა, ქალაქთა, მდინარეთა, მეტალოთა, ხეთა და ცხოველთა აღწერასა შინა ანუ ისტორიათა სათანადო არს ასომთავრულითა დაწყებად ...“

შე-19 ს. მეორე ნახევრიდან მთავრული ასოების ხმარება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. ცნობილია, რომ გაზეთმა „წროება“ 1866 წელს ხმარებაში შემოიღო მხედრული ასოებისგან დამზადებული მთავრული ასოები. ამის შედეგად მთავრული ასოები დამახინჯდა, მაგრამ მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული წესი მაინც ვერ იქნა მიღწეული.

ის, თუ რა მოხდა, ნათლად ჩანს ქვემოთ მოყვანილ ტაბულებიდან.

აბგდეგზთიკლმნოპჟრსტუფკლემჩქცძჭხჯჳ
 აბგდეგზთიკლმნოპჟრსტუფკლემჩქცძჭხჯჳ

„წროების“ მიერ შემოღებული ცხრილი მთავრული ასოები

სხლა კი ვნახოთ, თუ რა მოხდებოდა, სხვა დამწერლობებს რომ ევლოთ ამავე გზით. ესეთი განვითარების შემთხვევაში ამ დამწერლობებში ბეჭდური და ხელნაწერი ასოები არ უნდა განსხვავებულიყვნენ ერთმანეთისაგან. უნებოდა ერთიანი, ხელნაწერი მოხაზულობის ასოები. ი. ი., ხელნაწერის საფუძველზე შექმნილი ასოები შეასრულებდნენ ბეჭდური ასოების ფუნქციას. ხუსტად ასეთი მდგომარეობა გვაქვს ამჟამად ქართულ დამწერლობაში. ამ შემთხვევაში მივიღებდით შემდეგს.

ა ბ გ დ ე ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ უ ფ კ ლ ე მ ჩ ქ ც ძ ჳ
 ა ბ გ დ ე ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ უ ფ კ ლ ე მ ჩ ქ ც ძ ჳ

ყველანი ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
 a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

ზათინური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

ქაბაძე შ. შ. ქართული საზოგადოებრივი მემკვიდრეობის დაცვის ცენტრი. — ჟურნალი, 2015.

სლექსანდრე ყაზბეგი. ქევისბერი ღოჩა

მედი სიყვარული

ქნებოდა ღამის ცხრა საათი, როდესაც სოფელს ყანობს რამდენიმე შეიარაღებული ცხენოსანი და ორიოდე მარხილი მიუახლოვდა.

მხედრები სულ ყმაწვილები, ნარჩევი და ერთიერთმანეთზედ ლაზათიანები იყვნენ. უსინი მიდიოდნენ მხიარულად, სიმღერით და თოფის სროლით. უშვარად ეტყობოდათ, რომ ესენი სამტროდ არ მიემგზავრებოდნენ, რადგანაც არც სიფრთხილე ეტყობოდათ და არც ისე ბევრნი იყვნენ, რომ ასე გულადად და პირდაპირ შესულიყვნენ ქევის სოფელში, რომელიც თავისთავად მთელს, ძნელად ასაღებს, სიმაგრეს წარმოადგენს.

სოფელს რომ მიუახლოვდნენ, იმათ გამოეგებნენ იქაური ყმაწვილი ბიჭები და ორივე ცხენოსანთ გუნდი ერთმანეთისკენ ყიჟინით და თოფის სროლით გაექანნენ. ცხენები მიდიოდნენ თავბრუსდამხვევის სიჩქარით. შისი პატრონები ელვასავით ატრიალებდნენ თოფებს, ხან გადიზნიქებოდნენ, მიწას დასცემდნენ ხელს და ხან ისევ ისარსავით სწორედ გამართულნი, ნაზის, გულშემტაცებელის რხევით ერთმანეთისკენ მიესწრაფებოდნენ.

ჩარწერა ქვევრის პირზე

ჩავი 2. ჩარწერა ქვევრის პირზე

ჩარწერა № 6

ჩვევრის „ჩაგებების“ უბანზე 1986-87 წლებში ჩატარებული სავე-
 ლე სამუშაოების დროს მარნის ტერიტორიაზე აღმოჩენილი ქვაზე
 შესრულებული ექვსი წარწერის შესახებ უკვე გვქონდა საუბარი. ქვე-
 ნაშალ ფენაში დადასტურებული იყო ქვევრის პირის ნატეხი, ზედ შე-
 მორჩენილი ქართული ასოებით. შიდი ხარვეზის შემდეგ, მარნის ტე-
 რიტორიაზე 1996 წელს კვლავ განახლდა სამუშაო, უშუალოდ ნაქვევ-
 რალი ადგილების შესამოწმებლად, სადაც აღმოჩნდა ქვევრის პირის
 კიდევ ერთი ნატეხი, რომელიც შეუერთდა ადრე აღმოჩენილს და
 წარწერის შესახებ მეტი ინფორმაცია გაგვანია, თუმცა არა სრული.
 აღმოჩენების ქრონოლოგიური ფენის განსაზღვრა, მათი სხვადასხვა
 ადგილზე დაფიქსირების გამო ვერ მოხერხდა.

ჩვევრის წარწერა №6

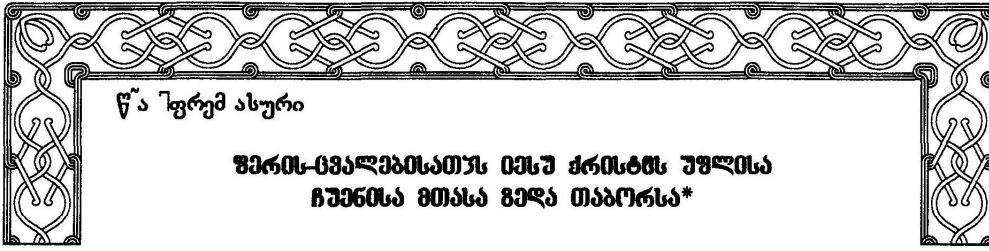
ჩვევრის წარწერა №6
 (გრაფიკული ასლი)

ქვევრის კედლები მონითალო-მოყავისფრო ყოფილა, უხეში ნამუ-
 შევარი და ვერც კარგი გამოწვით გამოირჩევა. ყიდა ნაწილი ჩამომტ-
 ვრეულია, კეცის სისქე არ იზომება, პირის სიგანეა 9 სმ. ოსოები ამო-
 კანრულია სველ თიხაზე, გამონვამდე ასოების სიმაღლე მერყეობს
 1,5-2,0 სმ. შორის, განლაგებულია ორ რიგად.

ზევან სილაშვილი. ჩვევრის უძველესი ქართული წარწერები და ქართული დამწერლობის ისტორიის
 საკითხები. — ჟულა, 2015. — 206 გვ.

189A

189B

წა ჴერემ ასური

**შვირს-ცვალებასათჳს იჳსუ ქრისტოს უფლისა
გუენისა მისას გჳლა თაბორსა***

გარაკისაგან არნ მკად სიხარუ-
ლისა და ვენაჳისაგან — ნაყო-
ფი ჳამადთად, ხოლო წიგნთაგან
— სწაველაჳ ცხორებისაჳ. **ც**გა-
რაკი ერთსა ხოლო ჳამსა მოიძკის, ხოლო წიგნ-
ნი მარადლე მოისთლებიან, და ტევანი იგი სა-
სოებისანი, რომელნი არიან მათ შინა, არა
დაილევიან. **ს**წ მოვედით და მივეახლნეთ ამას
აგარაკსა და განვებლეთ ჳწვისა მისგან განმაცხო-
ველებელისა და მოვიძკოთ მისგან მჳლელული ცხ-
ორებისა, რომელ არიან სიტყუანი უფლისა ჩუ-
ენისა იესუ ქრისტჳსნი, რომელსა-იგი იტყოდა,
ვითარმედ: «არიან ვინმე აჳა მდგომარეთაგანნი,
რომელთა არა იხილონ გემოდ სიკუდილისა,
ვიდრემდე იხილონ ძმ კაცისაჳ მომავალი დიდებ-
ითა თჳსითა» (მთ. 16,28; მრკ. 9,1; ლუკ. 9,27). «**ს**
შემდგომად ექჳსისა დღისა წარიყვანნა **ხიმონ-**
ბეტრე, იაკობ და იოჳანე, მჳამ მისი, და აღიყვან-
ნა იგინი მთასა ფრიად მაღალსა **თაბორსა** და
ფერი იცვალა წინაშე მათსა, და განბრწყინდა
პირი მისი, ვითარცა შჳმ, და სამოსელი მისი
იჳმნა, ვითარცა თოვლი» (მთ. 17,1-2; მრკ. 9,2-3;
ლუკ. 9,28-29).

ჩაცნი იგი, რომელთათჳს თჳჳა, ვითარმედ
«არა იხილონ გემოდ სიკუდილისა, ვიდრემდის
იხილონ სახმ მოსლვისა მისისაჳ», ესე არიან სამ-
ნი იგი მოციქულნი, რომელნი აღიყვანნა მთად და
უჩუნა მათ სახმ იგი მეორედ მოსლვისა მისისაჳ
დიდებითა ღმრთეებისა მისისაჳ, და კორცითა
კაცებისა მისისაჳ; აღიყვანნა იგინი კუალად
მთად, რადთა უჩუნოს მათ, ვითარმედ ვინ არს ძმ
და ვისი ძმ არს იგი, რამეთუ ოდეს-იგი ჳკითხვიდა
მათ: «რად თჳჳან ჩემთჳს კაცთა, მისა კაცისათჳს»,
ხოლო მათ ჳრჳჳეს: «რომელთამე **ელაჳ**, რომელთა-
ამე **იერემია** გინა ერთი წინაწარმეტყუელთაგანი»
(მთ. 16,13-14; მრკ. 8,27-28; ლუკ. 9,18-19). **ს**მისთჳს
აღიყვანნა იგინი მთად და აჩუნა მათ, ვითარმედ
არა არს იგი **ელაჳ**, არამედ ღმერთი **ელაჳმისი**, და

10 არცა კუალად **იერემია**, არამედ რომელმან-იგი
აკურთხა **იერემია** საშოსა შინა (იერ. 2,5). **ს**ა არ-
ცაღა სხუად ვინ წინაწარმეტყუელთაგანი, არამედ
უფალი წინაწარმეტყუელთად და მომავლინებული
მათი.

15 **ს**ა კუალად უჩუნა მათ, ვითარმედ იგი არს
დამბადებული ცისაჳ და ქუეყანისაჳ და უფალი
ცხოველთად და მკუდართად. მბრძანა ცასა და
გარდამოიყვანა **ელაჳ**; წამ-უჩუნა ქუეყანასა და
აღადგინა **მოსე**. **ს**ა კუალად აჩუნა მათ მიერ,
20 ვითარმედ იგი არს უფალი ცხოველთად და იგი
არს, რომელი აღადგინებს მკუდართა, ვინაძთგან
აღადგინა **მოსე** მკუდრეთით.

სა კუალად აღიყვანნა იგინი მთად, რადთა
უჩუნოს მათ, ვითარმედ იგი არს ძმ ღმრთისაჳ,
25 რამეთუ უკუეთუეცა ჳრჳჳა მათ, ვითარმედ მე ვარ
ღმერთი ღმრთისაგანი, არა ვიდრემეცა ჳრჳმენა
კორცთა მათთჳს, რომელნი შეემოსნეს. **ს**ა იჳცეო-
და მათ შორის, ვითარცა ერთი მათგანი, რამეთუ
ჳხედვიდეს **მარიაშ**, დედასა მისსა, და **იოსებ**,
30 რომელმან განზარდა იგი, რამეთუ მამად მისა
უწოდინ მას, და ძეთა **იოსებისთა** ქწოდა მჳამ მისა.

სა კუალად მოეშჳია მას, ვითარცა მათ, და
ჳჳამა, და მოწყურა და სუა, დაშურა და განის-
უენა, ჳრულოოდა და იძინა, შეეშინა და ოფლი
გამოეცა. **ს**ა ესეფითარნი საჳმენი არა შეჳშუნინან
ბუნებასა ღმრთეებისაჳ. **ს**ა ამისთჳს აღიყვანნა
იგინი მთად, რადთა **ჳჳა-უყოს** მათ მამამან და აუ-
წყოს, ვითარმედ ძმ მისი არს იგი ჳჳშმარიტად.
სდიყვანნა კუალად, რადთა უჩუნოს სუფეჳად
40 მისი პირველ სიკუდილისა მისისა და ძალი მისი
პირველ ვენებისა თჳსისა და დიდებამ მისი პირველ
გინებისა მისისა და პატფი პირველ შეურაცხ-
ებისა მისისა, რადთა რაჳჳამს შეიჳყრას და **ჳჳარს-**
ეცუას ჳჳრიათაგან, გულისხმა-ყონ, რამეთუ არა
45 უძღურებით **ჳჳარს-ეცუა** იგი, არამედ ნეფსით
თჳსით ცხორებისათჳს სოფლისა.

სა კუალად უჩუნა მათ დიდებამ მისი პირველ

* საკითხავი წიგნი ძველ ქართულ ენაში II, გამოსცა ივ. მნაიშვილმა, თბ., 1966. ლ. 11-19. სადმოღებულია მრგლოვანი ნაბეჭდი ტექსტიდან.

ზაქა-შაველა

ჩხიკვთა ქორწილი

ქს ამბავი დიდს, შავს, დაბურულს ტყეში მოჰხდა, სოფლებსა და ქალაქებზე ძლიერ დაშორებით. ღა ამბავიო? უკითხავთ. ჩხიკვთა ქორწილზე მოგახსენებთ. ჩხიკვი ზაქარა იწერდა ჯვარს ლამაზს, სიტურფით განთქმულს და მეტისმეტად ეშმაკ ჩხიკვს ჴეთევანზე. ამ ორ ახალგაზრდა ფრინველს ჯვარსა სწერდა მხცოვანი ჩხიკვი ამომა.

ამომამ გულმოდგინედ აღაპყრო თვალნი ზეცად და წარმოსთქვა: “სკურთხე, უფალო, გვირგვინი ამათი, შთაუნერგე ამათ ერთმანერთის სიყვარული და ერთგულება, განამრავლენ ესენი, ვითარცა წყალში თევზნი, ცაში ვარსკვლავნი, ჰქმენ შეუბღალავი სარეცელი მონისა შენისა ზაქარასი და მხეველისა შენისა ჴეთევანისა. ამინ”. სთქვა რა ეს, ორივეს ტურფა ყვავილების გვირგვინი დაადგა თავზე. “ამინ!” “ამინ!” – გაისმა გვირგვინით ხმა აქეთ-იქიდან. ამას იძახდნენ სტუმრად მოწვეულნი ფრინველნი: ჩხიკვნი, ქერონები, წიპრიები, ნიბლიები, კაკბები, გნოლები, ღობემძვრალეები, ბოლოცეცხლები, ჭივჭავნი, გვრიტნი, ტრედნი და სხვანი მრავალ-

ზაქა-შაველა. ჩხიკვთა ქორწილი

9

საქართველო-ზავკასია ბრინჯაოსა და ადრინდელ რკინის ხანაში

ჩავი 1.

საქართველო-ზავკასია ბრინჯაოსა და ადრინდელ რკინის ხანაში

§5. ღრინჯაოს ხანა საქართველოში

ღეთა-შიტანის სამეფოების ხანაში ღავკასიის მინა-წყალი ხეთურ-სუბარული მოდგმის მოსახლეობას უჭირავს. უს მოსახლეობა თავის იარაღისათვის ძირითადად უკვე ბრინჯაოს ხმარობდა. ღეთურ-სუბარული მოდგმის

ხალხების უმთავრესი კულტურული ცენტრები მაშინ, როგორც ვიცით, სამხრეთით მდებრეობდა. შავრამ აქ, ღავკასიაშიაც, განსაკუთრებით – დღევანდელი საქართველოს ტერიტორიაზე, კულტურა ვითარდებოდა საკმაოდ სწრაფად, იმ დროის კვალობაზე. უს თვალსაჩინო ხდება მეორე ათასწლეულის დამღვევისათვის, ძველი წელთაღრიცხვით.

ღვენი ქვეყნის იმდროინდელი კულტურის შესახებ ღვენ არქეოლოგიური მასალის საშუალებით ვმსჯელობთ. საქართველოს ნიადაგში აუარებელი ძველი და ნივთია ჩამარხული, ღვენი წინაპრების ნახელავი და ნაკვალევი. ზოგი მათგანი საფლავში ჩაუტანებიათ, ზოგი განძად შეუნახავთ, ზოგიც სხვა შემთხვევის გამო არის გადარჩენილი. ამ მინაში ჩამარხული ისტორიული ძეგლების მეცნიერული შესწავლა ეხლახან დაიწყო. შხოლოდ საბჭოთა მთავრობის დახმარებით მოახერხეს არქეოლოგებმა ფართო და წესიერი გათხრების მოწყობა საქართველოში. შიდმა გათხრებმა შცხეთაში, გათხრებმა ზოლხეთის დაბლობში, შრიალეთში, ღვენ უმდიდრესი მასალა შეგვძინა. ჩივთიერი კულტურის ეს ნაშთები წარსულის უტყუარი მონწეა.

38

უვანე ჯავახიშვილი, ჩიკო ღვერძინიშვილი, სიმონ ჯანაშია

ღვ. ჯავახიშვილი, ღ. ღვერძინიშვილი, ს. ჯანაშია. საქართველოს ისტორია უძველესი დროიდან XIX საუკუნის დამღვევამდე. ს. ჯანაშიას რედაქციით. სახელმძღვანელო საშუალო სკოლის უფროსი კლასებისათვის. — შბილისი: საქ. სსიპ სახელმწიფო გამომცემლობა, 1943.

სე

სეცხედი - სეცხედი-სეტისი შილი.
სემნაყე - შიქისი; სიხე სემნაყე-
 ღის - სიხე შიქისაყეღის, სიხე
 იუგანოყეღის.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი.
სეცხედი - სეცხედი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.
სეცხედი - სეცხედი, სეცხედი-
 შილი.

სა

საგარავი - სახნავ-სათესი მიწა.
სამნობა - ფიქრი; არა ამნობდეს
 - არა ფიქრობდეს, არა ჰგონებ-
 დეს.
საღვი - დავლა, ნადავლი.
საზო - უსარგებლო, უქმი.
სამბორის ყოფა - კოცნა.
სამცელი - ამლები.
სამბდეული - უცაბედი, მოულოდ-
 ნელი.
სამგარება - სიხარბე, ვეცხლისმოყ-
 ვარეობა.
სამთრავი - ერთგვარი ძვირფასი
 ქვა, ნაკვერცხლის ფერი.
სამგანი - ჯობი, კვერთხი.
სამდაბავი - სარკმელი.
სამდაგი - წინსაფარი, ტილო.
სამება - მიმოდა არებ თვალთა -
 აქეთ-იქით იხედები.
სამვე - ცხვრის ფარა.
სამია - პლანეტა შარსი.
სამლი - პურეულთა ჯგუფის ერთ-
 ერთი ძირითადი სახეობა, ორმარ-
 ცვალა.
სამო - ადამიანის სხეულის ნაწილი,
 ორგანო.
სამპიტი - ძლიერ მხამიანი გველი.
სამროდიტი - პლანეტა ვენერა.
სამღება - მოღება, მოკიდება (ცეც-

სათაშანი ზასიზრისზრისზრის. ზოქსოქსოქსო სოლომონ ორდანიშვილი. ზექსიკონი

ბზ

ბდ

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზოქ-
ხიზ ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი,
ბზაზზოქსი ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი, ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზ-
აზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი, ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი,
ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი,
ბზაზზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი (ბზ-
აზზოქსი, ბზაზზოქსი) ბზაზ-
ზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი, ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი.

ბზაზზოქსი - ბზაზზოქსი, ბზაზ-
ზოქსი.

ბაზზოქსი - ბაზზოქსი, ბაზა-
დაბა.

ბაზოქსი - ბაზოქსი.

ბაზოქსი - ბაზოქსი, ბა-
დაბა.

ბაგმბოქსი - ბაგმბოქსი, ბა-
დაბა.

ბაგმბოქსი - ბაგმბოქსი, ბა-
დაბა.

ბაგმბოქსი - ბაგმბოქსი, ბა-
დაბა.

ბადაბა - ბადაბა, ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა, ბადაბა,
ბადაბა ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა ბადაბა,
ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა, ბადაბა ბა-
დაბა.

ბადაბა - ბადაბა, ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა (ბა-
დაბა, ბადაბა) ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა ბადაბა, ბა-
დაბა ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა, ბადაბა-
ბადაბა.

ბადაბა - ბადაბა, ბადაბა.

წბჯარი

წრამი

წა

წბჯარი — ტანზე ჩასაცმელი ან ტანით სატარებელი საომარი იარაღი; მეაბჯრე მოყმის აბჯრის მზიდველი.

წერი — პერი; აერ-ფერი პაეროვანი, ლამაზი.

წვაზა — ვეფხვისებრი მხეცი, რომელიც შეიძლება მოშინაურდეს და სანადიროდ გაიწვრთნას; შდრ. *ჩიქი*.

წვლი — ფერფლი.

წზავერი — საბარგო ხარი; აზავრები ვაზავრე — ხარებს ბარგი ავპკიდე.

წთქს — (=ადგს) ადგას.

წლამი — 1. ქსოვილისაგან შემდგარი ნაწილი დროშისა; 2. ქსოვილის კუთხედი.

წლაფი — ნადავლი, ომში ნაშოვნი ქონება; ალაფობა დავლის შოვნა; ნაალაფავი ომში ნაშოვნი.

წლვა — სურნელოვანი ნივთიერება, რომელიც საკმევლად, სასიამოვნო სუნის დასაყენებლად იხმარებოდა.

წლქატი — ღარიბი, უქონელი; არალქატი მდიდარი, ქონებიანი, უხვი; ლხინი ჩემი ვალქატე - ლხინი ჩემი შევამცირე.

წმად — ამიტომ.

წმაზრზენი, ამაზრზენა — გულისთქმის, ძლიერი სურვილის გამომწვევი.

წმარი — რიცხვი, რაოდენობა; უამარი უამრავი, ურიცხვი.

წმარტა — ქარვა.

წმილაზორი — მეჯინიბეთუხუცესი.

წმირბარი — ზღვათა ვაზირი, საზღვაო ძალთა მინისტრი.

წმირ-სპასალარი — მთავარსარდალი, მხედართმთავარი.

წმოგება — ამოვსება, ავსება (საბოძებით).

წმოკრეფა — მიჩნევა, ჩაგდება: ყოლა არად ამოგკრიფნა - სრულიად

წრაფრად — ჩაგვავდო.

წმოზმა — ამოღება: ისრის პირნი ამოუზნა - ისრის პირები ამოუღო.

წნაზად — უეცრად; თუმცა რისხვანი ჩემთვის იანაზდენითა - რომ რისხვა უეცრად თავს დამატეხოთ.

წნასა — ასად აქცია.

წნდამატი აღმასი.

წრავი — ქარი არავი - სამხრეთის ქარი.

წრავი — ანდაზა, სენტენცია; ამბავი, ზღაპარი; საარაკე ზღაპრული, მეტად დიდი; უარაკო ამბად რომ არ გაგონილა.

წრამი — აკრძალული, ნებადაურთველი; უშინაარსო, უგემური; მეარ-

Ինքնանի

Նիզեծեամբ

ուսանողի պայծառությունը; ընդհանուր
 ընկալողականության զարգացումը:

- Ինքնանի** — ինքնագիտություն:
- Ինքնանախք** — ինքնավար: ինքնավարական;
 նախնական: նախնական, նախնական:
- Ինքն** — ինքն, ինքն: ինքն ինքն-
 նախնականություն - նախնական ինքնություն
 ունենալ: ինքն ինքնություն - ինքն
 ունենալ ինքնություն:
- Ինքնագիտություն** — ինքնագիտություն:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում - ինքնազգացում
 ինքնազգացում ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում, ինքն
 ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:
- Ինքնազգացում** — ինքնազգացում:

Նի

- Նի** — հեղինակ:
- Նի** — ծրագրային նշանակություն:
- Նի** — նշանակություն:
- Նի** — նշանակություն: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — (1) ծրագրային նշանակություն:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
- Նի** — ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:
 ինքնազգացում: ինքնազգացում:

უეტერინგი

უეტერინგი

სანამდის გამოვებნით ლეტერინგის ქართულ შესატყვისს, ალბათ უნდა განვმარტოთ თვით სიტყვა ლეტერინგი. უეტერინგის დაახლოებითი განმარტება: გრაფიკული სურათი, შემდგარი დახატული ასონიშნებისაგან, რომლებიც ამოწნულია (დაწნულია) ჰარმონიულ სტილისტურ კომპოზიციაში.

ხალიგრაფიის განმარტება იგივეა, მხოლოდ „დახატულის“ მაგივრად უნდა იყოს „დაწერილი“ ასონიშნები. ხალიგრაფია — გრაფიკული სურათი, შემდგარი დაწერილი ასონიშნებისაგან, რომლებიც ამოწნულია (დაწნულია) ჰარმონიულ სტილისტურ კომპოზიციაში. ხალიგრაფიის ჩემუელი ქართული შესატყვისია „ნატიფწერა“.

ტრგუმენტაცია: სიტყვა კალიგრაფია არის ბერძნული წარმოშობის და ქართულად ნიშნავს ლამაზად წერას (καλλι — ლამაზი; γραφειν — წერა; καλλιγραφία — ლამაზად წერა). ზართული სიტყვა ლამაზის სინონიმები: კობტა, ტურფა, ნატიფი, ნარნარი. შესაბამისად კალიგრაფია შეიძლება იყოს: ლამაზწერა, კობტაწერა, ტურფწერა, ნატიფწერა, ნარნარწერა. ოპტიმალურია „ნატიფწერა“.

შესაბამისად ლეტერინგის ქართული შესატყვისი შეიძლება იყოს: ასოთხატვა, ნატიფხატვა, ასოთნატიფხატვა, ასოთამოწნულხატვა, ასოთამოწვნა, ასოთდაწნულხატვა, ასოთდაწვნა, ასოთქსოვილხატვა. მღანქი ტერმინები გამოდის!

ქართულში არსებობს შემდეგი ტერმინები: „ხვეულწერა“ — მხედრული ხვეული ასოებით შესრულებული ხელრთვა; და „ქსოვილწერა“ — ასომთავრული ქსოვილი ასოებით შესრულებული სათურები. უეტერინგი თავისი არსით აუხლოვდება „ქსოვილწერას“, რომელიც სინამდვილეში კი არ იწერება, არამედ იხატება.

ქნებ ლეტერინგს დავარქვათ „ქსოვილხატვა“???

ხალიგრაფიის ნიმუში

JAN VAN DEN VELDE. შოტერდამი, 1605

უეტერინგის ნიმუში

ქსოვილწერის ნიმუში

Christy Mui-ის ხელმოწერა მისი წერილიდან
სსსტრადამის ბურგომისტრ ნაიკოლა ზიტცენისადმი. (1686 წ.)

„თაკონი უფლისა ზუგისა უსო ზრისტესი“
ფილისის, 1709 წ.

ქსენოქონის (შტეტინის ბაიბელი) სერვისის ცნობიერების აკადემიური რეკონსტრუქცია. 329 წ.
ქსენოქონის (შტეტინის რაიონი) სტელის ასომთავრული წარწერა. 329 წ.

ქამამ სატარიძის გაშიფვრა:

სასანური ეპოქისთვის დამახასიათებელი სამოსით შემოსილ მღვდლის ხელში ჯვარი და დიდამზაურის ხელში შრომანი. ეს იკითხება ასე: „ქრისტე აღდგა“.

ყვეული წარწერა: „შ.ი.უ.ს.“ იკითხება როგორც „შლე პირველი“.

„შ“ მზის ნიშანი. „ს“ მთვარის ნიშანი. „ი“-ის რიგითი ნომერია 25, „უ“-ის ნომერია 5.

სქ სწერია: „შმის კალენდრით 25-ე და მთვარის კალენდრით მე-5 წელი“.

ორივე კალენდრით ეს წლები ერთმანეთს დაემთხვა მხოლოდ 329 წელს.

ქთლიანად სტელაზე სწერია: „ქრისტე აღდგა. 329 წელი, დღე პირველი [ანუ კვირა აღდგომა შლე]“.

ყვარო: *ქელა ჭოქიაშვილი. ქორონიკონის კენტი და ლუწი, ანუ 329 და 357 წლების უბველესი ქართული წარწერები. // სტორიული მემკვიდრეობა. — ტბილისი, 2010. — ტებერვალი. — № 2(4). — ქვ. 54 – 58.*

ბავთის სველა (367 წ.)

ქუ ჰეიო
 ზიანი
 ნაიშუ
 ხსენი
 ვი
 ხსენი

გვ. ცვლდომი ნიშნების დამატებითი მონაცემების რეგისტრაცია
 მღ აბღევმთი კლმნთოპერსტვექვმსკმწკხკჰ

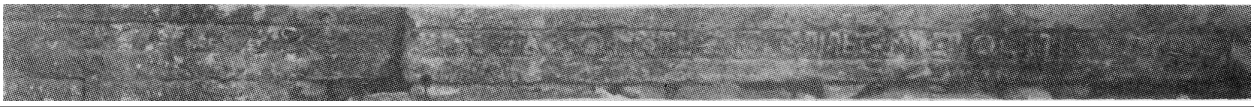
ბეგრის წარწერა №9 (370-380 წწ.)

ქაუღი ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი
 ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი
 ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი
 ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი
 ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი ზიანი

ბავთის სველაზე დასრულებულია დასრულებულია დასრულებულია დასრულებულია დასრულებულია
 ბავთის სველაზე დასრულებულია დასრულებულია დასრულებულია დასრულებულია დასრულებულია

ლონისის სიონი. შოსხენებელი ხელოვნების (კარის შემბმელების) შარვაგვისა და შარვაგის (394 წ.)

შოსხენებელი ხელოვნების (კარის შემბმელების) შარვაგვისა და შარვაგის (394 წ.)

[წარწერის ტექსტი]

[წარწერის ტექსტი]

[წარწერის ტექსტი]

2. ქართული ენის ძეგლები

- ტ. ქართული მატიანე „სხორება შირიანისი“ — 330 წ. აბ. წ.
- ღ. „წება და დიდება ქართულისა ენისა“ — 342 წ.
- ლ. „წმინდა ნინოს სხორება“ — მე-4 ს.

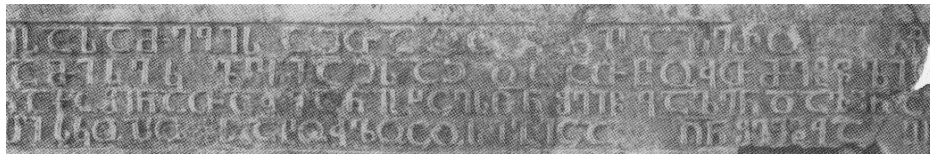
ქართული დამწერლობის და ენის მე-4 ს. ძეგლები

ქართულ წარწერიანი მე-4 ს. ძეგლები

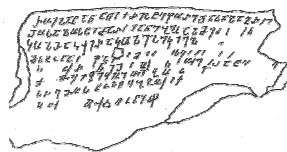

ჯანთიადის სტელა
„ჩრისტე უღსდგა“
(329 წ.)

ყოლნისის სიონი. შავით ეპისკოპოსის საამშენებლო წარწერა
(357 წ.)

შავათის სტელა
(367 წ.)

ჩეკრესის წარწერა №9
(370-380 წწ.)

ყოლნისის სიონი. შოსახსენებელი ხელოსნების (კარის შემბმელების)
ფარნავაზისა და უზარუხტის (394 წ.)

ქართული ენის მე-4 ს. ძეგლები

ქართული მათიანე „ცხოვრება შირიანისი“ — 330 წ. ახ. წ.
უბაღ და დიდუბაღ ქართულისა ენისაღ — 342 წ.
ქმინდა ჩინოს ცხოვრება. — მე-4 ს.

ქართული ეპიგრაფიკის მკვლევარების საზოგადოება ქართული დამწერლობის და ენის უძველესი ძეგლები

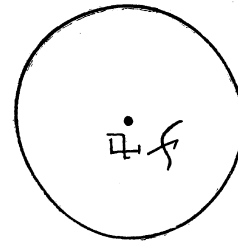
1. ძეგლები ქართულწარწერიანი ძეგლები

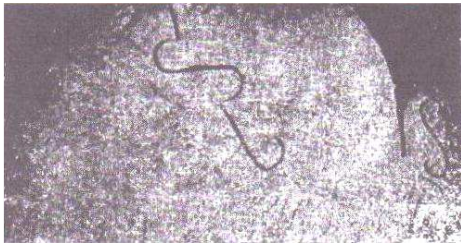
ზანის წითელკეციანი ჭურჭლის წარწერა „ჩ“ (მთვარის სიმბოლური რიცხვი) (ძვ. წ. 1 ს.)

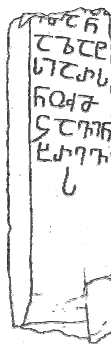
სრემის დარგის წარწერა „ჩ“ (მთვარის სიმბოლური რიცხვი) (ძვ. წ. 1 ს.)

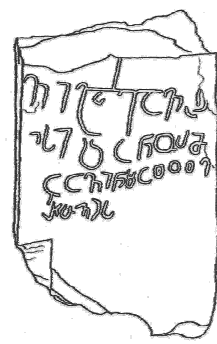
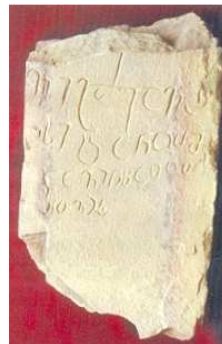
სრამაზის ლანგარის იხივალეები: „ჟ[ერცუმ] ს[იტიახში] ჭ[არამის-ძმ]“ (ახ. წ. 70 წ.)

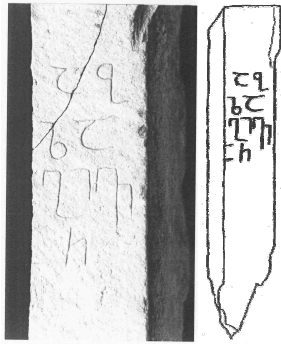
სრამაზის სტელის ვენზელი: „ს[ევახო]ს“ (ახ. წ. 75 წ.)

ჩეგრესის წარწერა 7:
„[ფას] [უჭ]ტე სხსენი სტას ჩიჭჩჩ ზინ მბოზს“
„[ფრს] [ემ]ან აბაგსი არს სურცა ვინ ხრევს“ (ახ. წ. 1-2 სს.)

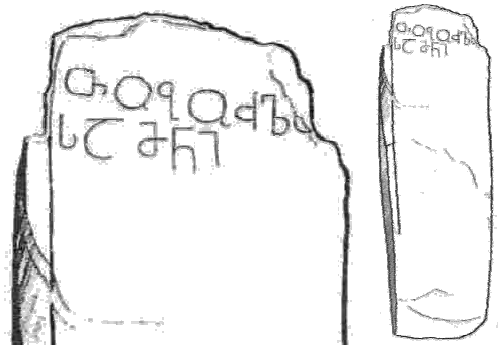
ჩეგრესის წარწერა 8:
„ჩი...ი სხსენი თე ჩიჭჩჩჩჩჩ ჩე...ფაბჩჩჩ“
„ჩი...ე სვანისი და სუმცაგინ წა...ერთვის“ (ახ. წ. 1-2 სს.)

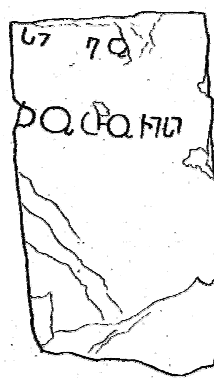
ნეკრესის წარწერა 1:
„სლზს ჟსზ ს“
„სზზა გივ წ“ (ახ. წ. 1-2 სს.)

ნეკრესის წარწერა 3:
„გიოიოძს[ს] სსზს“
„ძობულა[ს] საზნი“ (ახ. წ. 1-2 სს.)

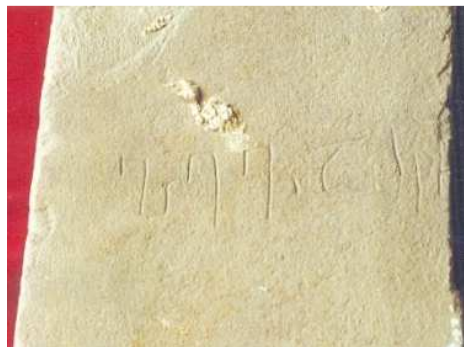
ნეკრესის წარწერა 4:
„სს...იო. აოიოძსს“
„სი...ეო აოთორისი“ (ახ. წ. 1-2 სს.)

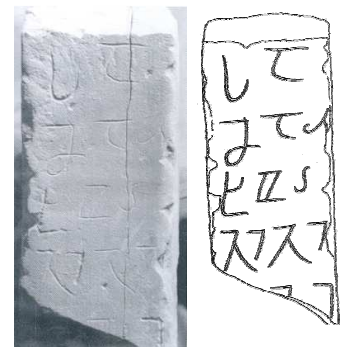
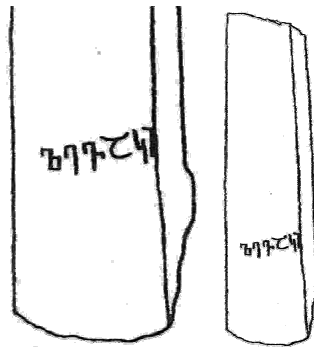
ნეკრესის წარწერა 5:
„ისი სს...ი“
„ისე საფ...ე“ (ახ. წ. 1-2 სს.)

ნეკრესის წარწერა 6:
„ძლ ისი ს[ო]ტი შ-ი თჩსლჟ“
„შბ ესე ჭ[უ]რი მე ღაერგე“ (2-3 სს.)

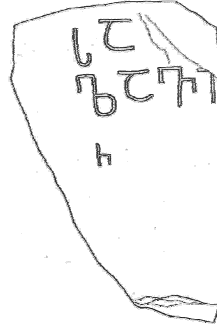
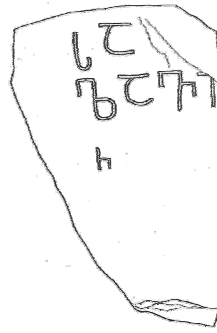
ნეკრესის წარწერა 2:
„სოზსს“
„სევიკი“ (2-4 სს.)

ბუსთავის წარწერა 1:
„სსჩსაჟოა ზსზს სს“
„სამარხო ვივი იო“ (2-4 სს.)

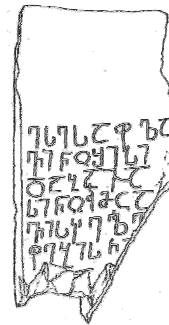
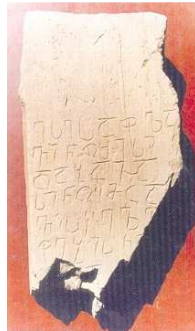
ტუსთავის წარწერა 2:
„უსუ სტფუჩი უ ხი“
„სე საულავი ვ ჩი“ (2-4 სს.)

ტუსთავის წარწერა 3:
„სტფუჩი ხ“
„საულავი ჩ“ (2-4 სს.)

ტუსთავის წარწერა 4:
„უსუ სტფუჩი ტფუ“
„სე საულავი თის“ (2-4 სს.)

ჩეკრესის წარწერა 10:
„უსუ სტფუჩი ჩიფუნი ბე ვლჩისი
ჩიბაჩჩისი ყუფუ[ქ]ქუფისი ხი“
„სე საულავი ჩოშისი და ჭავისი
ნუშტავის კელე[წი]ფუების ჩი“ (3 ს.)

„სანთიადის სტელა „ჩრისტე ლდგა“ (329 წ.)

შიუ ს

შდე ს [ჩრისტე ლდგა. 329 წელი, დღე პირველი [ანუ კვირა ლდგობა შდე]

2. ქართული მატყის უძველესი ტექნოლოგიები

ქართული მატყის უძველესი ტექნოლოგია — 3-2 სს. ძვ. წ.

ქართული მატყის უძველესი ტექნოლოგია — 330 წ. ახ. წ.

„ქება და ღიღობა ქართულისა ენისა“ — 342 წ.

ქართული მატყის უძველესი ტექნოლოგია. — მე-4 ს.

ქართული დამწერლობის და ენის უძველესი ძეგლები

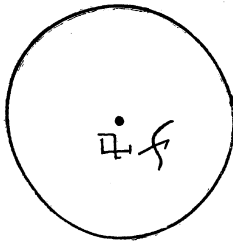
ძველესი ქართულნარნერიანი ძეგლები (ძვ. წ. 1 ს. - ახ. წ. 4 ს.)

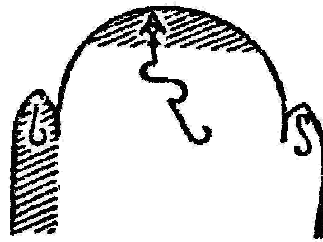
ზანის ნითელვეციანი
ჭურჭლის ნარნერა
(ძვ. წ. 1 ს.)

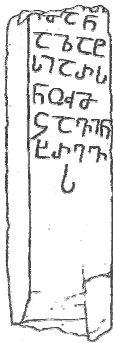
სრემის დარგის
ნარნერა
(ძვ. წ. 1 ს.)

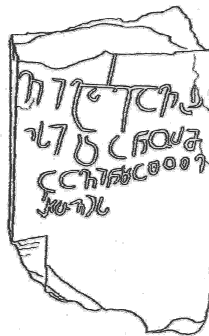
სრმაზის ლანგარის
ინიციალები:
(ახ. წ. 70 წ.)

სრმაზის სტელის
ვენზელი:
(ახ. წ. 75 წ.)

ჩევრესის
ნარნერა 7:
(ახ. წ. 1-2 სს.)

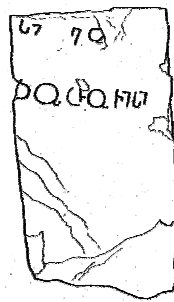
ჩევრესის
ნარნერა 8:
(ახ. წ. 1-2 სს.)

ჩევრესის
ნარნერა 1:
(ახ. წ. 1-2 სს.)

ჩევრესის
ნარნერა 3:
(ახ. წ. 1-2 სს.)

ჩევრესის
ნარნერა 4:
(ახ. წ. 1-2 სს.)

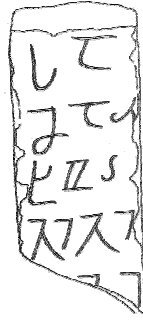
ჩევრესის
ნარნერა 5:
(ახ. წ. 1-2 სს.)

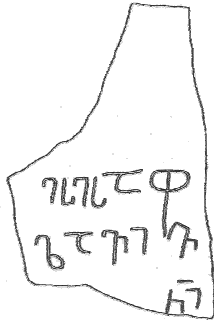
ჩევრესის
ნარნერა 6:
(ახ. წ. 2-3 სს.)

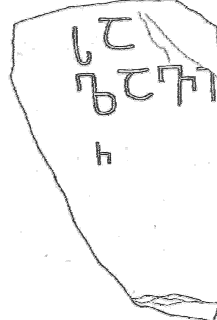
ჩვერესის
ნარნერა 2:
(ახ. წ. 2-4 სს.)

ქუსთავის
ნარნერა 1:
(ახ. წ. 2-4 სს.)

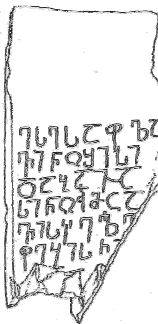
ქუსთავის
ნარნერა 2:
(ახ. წ. 2-4 სს.)

ქუსთავის
ნარნერა 3:
(ახ. წ. 2-4 სს.)

ქუსთავის
ნარნერა 4:
(ახ. წ. 2-4 სს.)

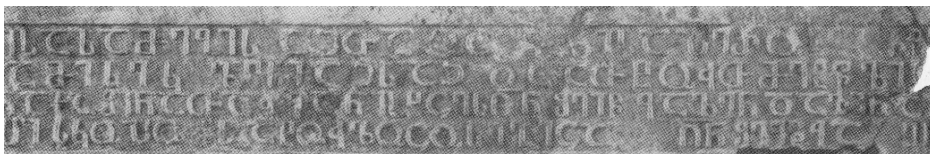

ჩვერესის
ნარნერა 10:
(ახ. წ. 3 სს.)

ჯანთიადის სტელა
„ჩრისტე უღსდგა“
(329 წ.)

ქოლნისის სიონი. შავით ეპისკოპოსის საამშენებლო ნარნერა
(357 წ.)

ქართული მნიგნობრობის ძირითადი თარიღები

(*ქამაზ სატარიძე. ქართული ასომთავრული. — 1980;*

ქამაზ სატარიძე. ქართული მნიგნობრობა. — 1989)

1. **თაახლოვებით ძვ. წ. 415 წელი** — შეიქმნა ქართული ანბანი;
2. **ძვ. წ. 412 წ.** — ქართულმა ანბანმა დაიწყო მზის კალენდარული ეპოქა;
3. **ძვ. წ. 284 წ.** — სრულიად-სახელმწიფო ქართული მნიგნობრობისა და ქართული წელთაღრიცხვის შემოღება **ფარნავაზ მეფის** მიერ;
4. **წხ წ. 311 წ.** — ქართული მნიგნობრობის აღორძინება **შირიან მეფის** მიერ.

ძველების თარიღები

(*ქამაზ სატარიძე. ქართული მნიგნობრობა. — 1989)*

1. ქართული მატთანე „**ცხოვრება შირიანისი**“ — **330 წ. ახ. წ.**
2. „**ჩუბაგ და დიდებაგ ქართულისა ენისაგ**“ — **342 წ.**
3. **თავათის ქვა-ჯვარი** — **367 წ.**

ძველესი ქართული წარწერები

(*ზევან ნილაშვილი. ნეკრესის უძველესი ქართული წარწერები და ქართული დამწერლობის ისტორიის საკითხები. — 2004;*

ქამაზ სატარიძე. ქართული მნიგნობრობა. — 1989;

ჯელა ჟოქიაშვილი. ჟორონიკონის კენტი და ლუწი, ანუ 329 და 357 წლების უძველესი ქართული წარწერები. // სტორიული მემკვიდრეობა. — ტბილისი, 2010. — ტებერვალი. — № 2(4). — ჯვ. 54 - 58.)

ღცდაორი (22) ქართულწარწერიანი ძველი **ძვ. წ. 1 ს-ან — ახ წ. 394 წ-დე.**

ქართული დამწერლობის უძველესი ძეგლების მოგადი ტაბულები

შდესათვის მოგვეპოვება 22 უძველესი ქართულწარწერიანი ძეგლი ძვ. წ. 1 ს-ან — ახ. წ. 4 ს-დე (394 წ.).

ქართული დამწერლობის უძველესი ძეგლები			
ყვემნის თარიღი	წარწერა	შდმოჩენის თარიღი	შდმოჩენის ადგილი
ძვ. წ. 1 ს.	იანის ნით. ჭურ. წარწერა		იანი
ძვ. წ. 1 ს.	სრემის დარგი წარწერა დარგის ძირზე		სრემი
1 ს. (70 წ.)	სრმაზის ლანგარი. სიტიახმის ინიციალები	1940 წ.	რეკროპოლი
1 ს. (75 წ.)	სრმაზის სტელა. ზენზელი	1940 წ.	რეკროპოლი
1-2 სს.	რეკრესის წარწერები: № 7 (შმატი), № 8 (ცვანი)	1999 წ. 1973 წ.	საურმე გზა
1-2 სს.	რეკრესის წარწერები: № 1 (შმაბა) № 3 (ჭობულა), № 4 (ბოთორი), № 5 (ჯადაფხეკილი)	1986 წ. 1987 წ. 1987 წ. 1987 წ.	შარანი. სანწებლის კედელი
2-3 სს.	რეკრესის წარწერა: № 6 (ისე ჭური დავრგე)	1986 წ.	შარანი
2-4 სს.	რეკრესის წარწერა: № 2 (ზევაკი)	1986 წ.	შარანი. სანწებლის კედელი
2-4 სს.	ჯუსთავის წარწერები: № 1, № 2, № 3, № 4	1950 წ. 1951 წ. 1950 წ. 1982 წ.	ჩაქალაქარი. ჩაცხარი
3 ს.	რეკრესის წარწერა: № 10 (ჩომი და ყავა)	2003 წ.	შარანი. სანწებლის კედელი
4 ს. (329 წ.)	ჯანთიადის სტელა (შღე ო)	2009 წ.	ჯანთიადი შმანისის რაიონი
4 ს. (357 წ.)	ჯოლნისის სიონი (შავით ეპისკოპ. წარწერა)	1937 წ.	ჯოლნისი
4 ს. (367 წ.)	შავათის ქვა-ჯვარი	1984 წ.	ს. შავათი
4 ს. (370-380 წწ.)	რეკრესის წარწერა: № 9 (სტიქერისტიანული)	2002 წ.	შე-4 ს. ბაზილიკის სვეტი
4 ს. (394 წ.)	ჯოლნისის სიონი (შოსახსენ. ხელოსნების)	1937 წ.	ჯოლნისი

**Qველესი ქართული წარწერები 5
(წარწერების ქრონოლოგია)**

წარწერა	ყველა	წმინდა	სტილი	სახელწოდება
„h“	ძვ. წ. 1 ს.		ზანი	ზანის წით. ჭურ. წარწერა
„h“	ძვ. წ. 1 ს.		სრეში	სრეშის დარგის წარწერა
„ყ[ერცუმ] უ[იტიანხი] ჟ[არდამის-ძე]“	70 წ.	1940 წ.	სრმაზი (რეკონოლი)	სრმაზის ლანგ. ინიც.
„ს[ევახოს]“	75 წ.	1940 წ.	სრმაზი (რეკონოლი)	სრმაზის სტელის ვენგელი
„[ჟას] [რბ] რხს რდყრდს რნ ძაქრ“	1-2 სს.	1999 წ.	რეკრესი (საურმე გზა)	რეკრესის წარწერა № 7 (შაბტი)
„რ...რ რხრს რდყრდს რ...რდრ“	1-2 სს.	1973 წ.	რეკრესი (საურმე გზა)	რეკრესის წარწერა № 8 (შვანი)
„რდს რრ h“	1-2 სს.	1986 წ.	რეკრესი (შარანი)	რეკრესის წარწერა № 1 (შაბა)
„დდდდდ[ს] სრრრ“	1-2 სს.	1987 წ.	რეკრესი (შარანი)	რეკრესის წარწერა № 3 (შობულა)
„ს...რდ დდდდს“	1-2 სს.	1987 წ.	რეკრესი (შარანი)	რეკრესის წარწერა № 4 (შოთორი)
„რს რდ...რ“	1-2 სს.	1987 წ.	რეკრესი (შარანი)	რეკრესის წარწერა № 5 (შადფხვილი)
„რდ რს რ[დ]რ რ რრრრ“	2-3 სს.	1986 წ.	რეკრესი (შარანი)	რეკრესის წარწერა № 6 (რე ჭური დავრგე)
„რრრდ“	2-4 სს.	1986 წ.	რეკრესი (შარანი)	რეკრესის წარწერა № 2 (შევაკი)
„სრრრდ რრ რ“	2-4 სს.	1950 წ.	რუსთავი (რეფლავარი)	რუსთავის წარწერა № 1
რს რდრრ რ რ“	2-4 სს.	1951 წ.	რუსთავი (რეფლავარი)	რუსთავის წარწერა № 2
„სრდრრ რ“	2-4 სს.	1950 წ.	რუსთავი (რეფლავარი)	რუსთავის წარწერა № 3
„რს რდრრ რრ“	2-4 სს.	1982 წ.	რუსთავი (რეფლავარი)	რუსთავის წარწერა № 4
„რს რდრრ რდრ რ რრრ რდრრ რ რრრ რრ რ“	3 ს.	2003 წ.	რეკრესი (შარანი)	რეკრესის წარწერა № 10 (როში და ჯა)
„რრ რ“	329 წ.	2009 წ.	ღანთიადი	ღანთიადის სტელა
[რრრრრ რრ] რს რდრრრდ რ რს რს რრ რ რრ რ,	357 წ.	1937 წ.	კოლნისი	კოლნისის სილი
„რ რდრრრრრრრრრ რ რრ რრ რრ რრ რრ რ“	367 წ.	1984 წ.	შავათი	შავათის სტელა
„რდ რდრრრ რ რს რდრრ რ რს რს რ რ“	370-380 წწ.	2002 წ.	რეკრესი (შე-4 ს. ბაზი- ლიკა)	რეკრესის წარწერა № 9 (სნტიქრისტანული)
[რრრრ] რდ რ რს რს რ რ რ, რ რ რ რ რ რ რ რ რ რ	394 წ.	1937 წ.	კოლნისი	კოლნისის სილი

ძველესი ქართული წარწერების დანაწილება		
<i>ყვემნის თარიღის მიხედვით:</i>	<i>უღმოჩენის თარიღის მიხედვით:</i>	<i>უღმოჩენის ადგილის მიხედვით:</i>
ძვ. წ. 1 ს. (2)	1937 წ. (2)	ურეში (1)
70 წ. (1)	1940 წ. (2)	ურმაზი (2)
75 წ. (1)	1950 წ. (2)	ყოლნისი (2)
1-2 სს. (6)	1951 წ. (1)	ჯანთიადი (1)
2-3 სს. (1)	1973 წ. (1)	შავათი (1)
2-4 სს. (5)	1982 წ. (1)	ზანი (1)
3 ს. (1)	1984 წ. (1)	ახსთავი (4)
329 წ. (1)	1986 წ. (3)	რევრესი (10)
357 წ. (1)	1987 წ. (3)	
367 წ. (1)	1999 წ. (1)	
370 წ. (1)	2002 წ. (1)	
394 წ. (1)	2003 წ. (1)	
	2009 წ. (1)	

ეროვნული ტერმინების სივრცის რეგულირების ტერმინები

ქარნევალობა — ცალკეული ასონიშნების და სიტყვების გამოცნობის ეფექტურობა.

წვრილითხვალობა — კითხვის კომფორტაბელურობის საზომი; გრძელი ტექსტის კითხვის სიადვილე. წვრილითხვალობა დამოკიდებულია შრიფტის სურათზე და აგრეთვე ტექსტის გაფორმებაზე და გამოცემის დაკაბადონებაზე.

წაჭდევებიანი შრიფტები — წაჭდევები (სერიფები) — განივი ელემენტები, რომლითაც მთავრდება ასოს შვეული ხაზები (შტრიხები). ყვილება ჰქონდეს სხვადასხვანაირი ფორმები. წამახასიათებელია მხოლოდ ასომთავრული და ნუსხური ასოებისთვის. წამოიყენება როგორც სატექსტო და აქციდენტური შრიფტები.

სილვადნი სოლოდაჩი შეჯაჩდუ სერიფ ქვედლიძე ქუჩაძე

წაჭდევო შრიფტები — გამოიყენება როგორც სატექსტო და აქციდენტური შრიფტები.

შეჯაჩდუ სანს წრიალ ანიკოდე შს ხოდე 2000 წვერსონ შონო

წვეორატიული და ხელნაწერი შრიფტები — ყველა ის შრიფტი, რომლებიც არ მიეკუთვნებიან წინა ორ ჯგუფს. წამოიყენება როგორც სასაბუღალტრო და აქციდენტური შრიფტები, და სხვა სპეციალური მიზნებისთვის.

ქედნ აწ ერი ქუსთაკელი

კონტრასტულობა — გარნიტურის ერთ-ერთი ნიშანი. მარაბული შტრიხების სისქის შეფარდება შვეულუბის სისქესთან. შრიფტი შეიძლება იყოს უკონტრასტო, წაკლებადკონტრასტული, კონტრასტული და ძალიან კონტრასტული.

კონტრასტო კონტრასტული

კონტრასტო წაკლებად კონტრასტ.
(1:1) კონტრ. (2:1)

გარნიტური — შრიფტი, რომელსაც აქვს სხვა შრიფტებთან შედარებით განსხვავებული სტილის თვისებები, ითვლება დამოუკიდებელ გარნიტურად.

სილვადნი შეჯაჩდუ სანს წიტერატურული ხვეულებრივი

მარაბული — სასტრიქონო და მთავრული ასონიშნების, ციფრების, სასვენი ნიშნების კომპლექტი. წრთი და იგივე გარნიტურის მარაბული განსხვავდება წაკლებობით, სიმჭიდროვით და დახრით.

წაკლებობა — გარნიტურის ერთ-ერთი განმარაგებელი ნიშანი. ყვეული შტრიხის სიგანის შეფარდება ასოსშიგა გამონაშუქთან.

წათელი წახევრად მუქი

ძალიან წათელი წახევრად მუქი (1:2)

მუქი ძალიან მუქი (1:1)

სიმჭიდროვე — გარნიტურის ერთ-ერთი განმასხვავებელი ნიშანი. მსო სივანის შეფარდება სიმაღლესთან.

ჩიწრო
ჩორმალური
ჩანიერი

ძალიან ვიწრო ჩიწრო ჩორმალური (1:2) (4:5)

ჩანიერი ძალიან ვანიერი (1:1) (1:2)

ნახრა — გარნიტურის ერთ-ერთი განმასხვავებელი ნიშანი. მსო შეიძლება იყოს სწორი ან დახრილი.

ჩვერსონ შონო
ჩვერსონ შონო
ჩიტერატურული
ჩიტერატურული

ჩლოებსშორისი ხარვეზი — სტრიქონში ასოებს შორის მანძილის ნამეტნავად შემცირება ან გაზრდა აუარესებს ადვილკითხვადობას.

ჩდილკითხვადობის გაუარესება
ჩდილკითხვადობის გაუარესება
ჩდილკითხვადობის გაუარესება
ჩდილკითხვადობის გაუარესება

ჩერნიგი — ტექსტში ასოებსშორისი ხარვეზების ოპტიკური გათანასწოლება.

ჩსჩჩჩჩჩჩჩჩ
ჩსჩჩჩჩჩჩჩჩ

ჩნტერლინდაჟი — მანძილი სტრიქონების ძირითად ნაზებს შორის ტექსტის მეზობელ სტრიქონებში. მს მაჩვენებელი მნიშვნელოვანია კომპოზიტული კითხვისათვის.

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

ჩათანაბრება — ტექსტის სტრიქონების გათანაბრება ორივე მხრიდან, შუაზე, მარჯვენა ან მარცხნა მხრებიდან.

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

შეზომენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთე

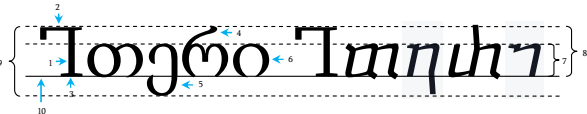
ჩბროში — მანძილი ორ მეზობელ ასოს შორის.

ჩსონიშნების კომპლექტი — სასტრიქონო და მთავრული ასონიშნების, ციფრების, სასვენნი ნიშნების ერთობლიობა, რომელიც იძლევა ტექსტის აკრეფის საშუალებას ერთს ან რამოდენიმე ენაზე.

აბგდევზთიკლმნდოპჟრსტვუფქ
 ლყშჩცძწჭხკჳჰჱ
 ჲყვშფღრზხთოკამხნააჲჲჲჲჲჲ
 აქფჲიიყყიღძოც ეჲჯრძ
 ჩყჲთჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲ
 ჩყო.ფჲიჲყჲჲგჲრჲჲჲჲჲჲჲჲჲჲ
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
 ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
 WXYZ
 αβγδεζηθικλμνξοπρςστυφχψω
 ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΑΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ
 ΨΩ
 а б в г д е ж з и й к л м н о п р с т у ф х ц ч ш
 щ ъ ы ь э ю я
 А Б В Г Д Е Ж З И Й К Л М Н О П Р С Т У Ф
 Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Э Ю Я
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 % № ³ ´ ¨ * - —
 . … ; : , ' „ “ » « ? ! \$ ( ) [ ] { } / \ † -
 + = ± ≠ ≈ < >

ჩსოების ელემენტები —

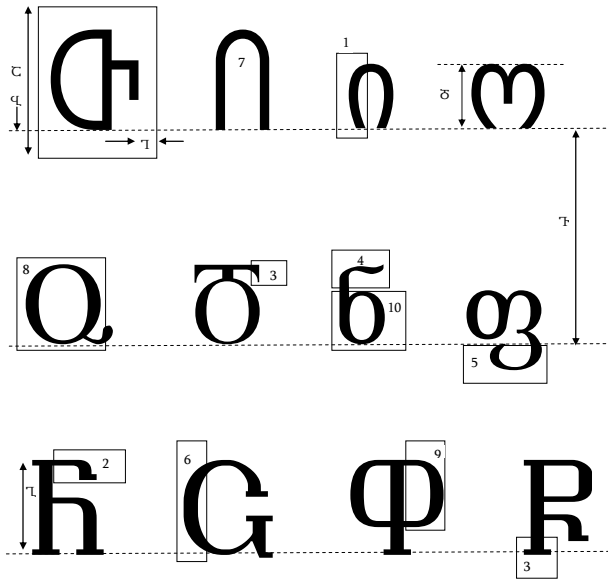
- 1 - ძირითადი შტრიხი;
- 2 - დამატებითი (დამხმარე და შემაერთებელი) შტრიხი;
- 3 - ნაჭდევი;
- 4 - ზედა ტანი;
- 5 - ქვედა ტანი;
- 6 - მომგრვალეხელი ელემენტი მომზღვავებით;
- 7 - შუა ტანი;
- 8 - მთავრული ასოს სიმაღლე;
- 9 - კეგელი;
- 10 - სტრიქონის ხაზი

ჩსონიშნების ელემენტები —

- ჩ — კეგელი;
- ჲ — შრიფტის (სტრიქონის) ხაზი;
- ჲ — მთავრული ასოების სიმაღლე (ტანი);
- ჲ — სასტრიქონო ასოების სიმაღლე (ტანი);
- ჲ — ნახევარაპროში;
- ჲ — ინტერლინაჲჲ (სტრიქონშუა მანძილი).
- 1 — შვეული ხაზი (შტრიხი);
- 2 — თარაზული ხაზი (შტრიხი);
- 3 — ნაჭდევი (სერიფი);
- 4 — ზედა ტანი;
- 5 — ქვედა ტანი;
- 6 — მოზღვავება;
- 7 — ასოსშიგა გამონაშუქი;
- 8 — ოვალი;

- 9 — ნახევაროვალი;
- 10 — შუა ტანი.

ჩიპოგრაფია (ბერძ. τύπος ანაბეჭდი + γράφη წერა).
 ჲართულ ენაში სიტყვა ტიპოგრაფია არის სტამბის სინონიმი.
 (ჩიპოგრაფია — პოლიგრაფიული საწარმო; იგივეა, რაც სტამბა. // საგამომცემლო ლექსიკონი. / ავტ.-შემდგ.: ჲახტანგ შოხნაძე. - ტბილისი.: საგამომც. საქმის სასწ. ცენტრი, 2006).

ჩიპოგრაფიკა (ბერძ. τύπος ანაბეჭდი + γράφα ვწერ)
 — ტექსტის მხატვრული გაფორმება აწყობის (აკრეფის) და დაკაბადონების მეშვეობით. ჩიპოგრაფიკასთან მჭიდრო კავშირშია, მაგრამ დგას ოდნავ განცალკევებულად, საშრიფტო დიზაინი. შიზაინერები არ მიინნევენ თავის თავს ტიპოგრაფებად. ჩიპოგრაფები კი არ ჰქმნიან შრიფტებს.
 „საშრიფტო დიზაინის“ ქართული შესატყვისია „ასოთმქანდაკებლობა“.

- ჩმრიგად, ტიპოგრაფიკა შესდგება სამ ნაწილისგან:
1. ჩსოთმქანდაკებლობა;
  2. ჩექსტის აკრეფა (აწყობა). ჲოიცავს შემდგე საკითხებს:
    - ა. ჲართული კლავიატურის გაწყობა;
    - ბ. 38 ქართული ასოს განლაგება კლავიატურაზე;
    - გ. ჲთავრული, ნუსხური და მხედრული ასოების ადგილი კლავიატურაზე;
    - დ. ქეგისტრის გადართვა — მთავრული ≠ მცირე მთავრული ≠ ნუსხური ≠ მხედრული;
    - ე. ჲთავრულ-მხედრული ტექსტის სწრაფი გადაყვანა მთავრულ-ნუსხურში და პირიქით.
    - ვ. ჲართული ტექსტის ოპტიკური ამოცნობის საკითხები (ქართულის გარდა, ტექსტის ამოცნობის შესაძლებლობა აქვს თითქმის ყველა სხვა „ევროპულ“ დამწერლობას);
  3. ჩექსტის დაკაბადონება. ჲს საკითხი ქართულ ნაბეჭდ ტექსტში ტრადიციულად დგას ძალიან

პრიმიტიულ დონეზე. ღმის დასანახად
საკმარისია შევხედოთ დასავლურ და ქართულ
წიგნს, და სხვაობა გამოჩნდება ნათლად.

ქართული ტექსტის დაკაბადონების საკითხები
უნდა შემუშავდეს თითქმის ნულიდან.

ჭართული ანბანის ალბომი

სმონებულია წიგნიდან: **ცამაზ შკვლიძე. ჭართული ანბანი. ალბომი. — 2015. — 56 გვ. — 38 ილ.**

ლუბობა

1	ც	1				200	ს	20
2	ყ	2				300	რ	21
3	ლ	3				400	ა	22
4	შ	4				500	ო	23
5	ქ	5				600	ფ	24
6	ბ	6				700	ნ	25
7	ვ	7				800	ც	26
8	ჩ	8				900	ყ	27
9	ც	9				1000	ხ	28
10	ი	10				2000	ც	29
11	ბ	20				3000	ძ	30
12	ს	30				4000	რ	31
13	შ	40				5000	ს	32
14	ჩ	50				6000	ყ	33
15	ჯ	60				7000	ყ	34
16	კ	70				8000	ჯ	35
17	ღ	80				9000	ღ	36
18	ყ	90				10000	ჭ	37
19	ქ	100						

ც   **ყ**   **ბ**

ცამაზ შკვლიძე, ჭართული ანბანი, ლუბობა

სოფამა

1	ც	1				200	ს	20
2	ყ	2				300	რ	21
3	ლ	3				400	ა	22
4	შ	4				500	ო	23
5	ქ	5				600	ფ	24
6	ბ	6				700	ნ	25
7	ვ	7				800	ც	26
8	ჩ	8				900	ყ	27
9	ც	9				1000	ხ	28
10	ი	10				2000	ც	29
11	ბ	20				3000	ძ	30
12	ს	30				4000	რ	31
13	შ	40				5000	ს	32
14	ჩ	50				6000	ყ	33
15	ჯ	60				7000	ყ	34
16	კ	70				8000	ჯ	35
17	ღ	80				9000	ღ	36
18	ყ	90				10000	ჭ	37
19	ქ	100						

ყ   **ც**   **ბ**

ცამაზ შკვლიძე, ჭართული ანბანი, სოფამა

ლუბობა

1	ლ	1				200	ს	20
2	ყ	2				300	რ	21
3	ლ	3				400	ა	22
4	შ	4				500	ო	23
5	ქ	5				600	ფ	24
6	ბ	6				700	ნ	25
7	ვ	7				800	ც	26
8	ჩ	8				900	ყ	27
9	ც	9				1000	ხ	28
10	ი	10				2000	ც	29
11	ბ	20				3000	ძ	30
12	ს	30				4000	რ	31
13	შ	40				5000	ს	32
14	ჩ	50				6000	ყ	33
15	ჯ	60				7000	ყ	34
16	კ	70				8000	ჯ	35
17	ღ	80				9000	ღ	36
18	ყ	90				10000	ჭ	37
19	ქ	100						

ლ   **ყ**   **ბ**

ცამაზ შკვლიძე, ჭართული ანბანი, ლუბობა

სოფამა

1	ლ	1				200	ს	20
2	ყ	2				300	რ	21
3	ლ	3				400	ა	22
4	შ	4				500	ო	23
5	ქ	5				600	ფ	24
6	ბ	6				700	ნ	25
7	ვ	7				800	ც	26
8	ჩ	8				900	ყ	27
9	ც	9				1000	ხ	28
10	ი	10				2000	ც	29
11	ბ	20				3000	ძ	30
12	ს	30				4000	რ	31
13	შ	40				5000	ს	32
14	ჩ	50				6000	ყ	33
15	ჯ	60				7000	ყ	34
16	კ	70				8000	ჯ	35
17	ღ	80				9000	ღ	36
18	ყ	90				10000	ჭ	37
19	ქ	100						

ლ   **შ**   **ბ**

ცამაზ შკვლიძე, ჭართული ანბანი, სოფამა

Ըջևնծ

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Է	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Ս	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ժ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

Է Ի
5 Ե 5
5 Ե 5

1. ԻՔԻՕՆԵՐԵՐԻՆ ԿԵՄԱ ԻՕ. ԴՏՕՒՆ, ՕՒՐՕՆԵՐԸ ԳՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 2. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿԵՄԱ ԻՕ. ԴՏՕՒՆ, ՕՒՐՕՆԵՐԸ ԳՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 3. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿԵՄԱ ԻՕ. ԴՏՕՒՆ, ՕՒՐՕՆԵՐԸ ԳՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 4. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿԵՄԱ ԻՕ. ԴՏՕՒՆ, ՕՒՐՕՆԵՐԸ ԳՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Է Ի Ե
 Է Ի Ե

ՕՒՄ

ՕՒՄՆ ԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Շայնծ

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Է	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Ս	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ժ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

Է Ի
6 Ե 6
3 Օ Ե

1. ԻՔԻՕՆԵՐԸ ԳՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 2. ԻՔԻՕՆԵՐԸ ԳՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 3. ԻՔԻՕՆԵՐԸ ԳՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 4. ԻՔԻՕՆԵՐԸ ԳՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Է Ի Ե
 Է Ի Ե

ՕՒՄ

ՕՒՄՆ ԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Ըջևնծ

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Է	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Ս	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ժ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

Է Ի
7 Ե 7
8 Ե 8

1. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 2. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 3. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 4. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Է Ի Ե
 Է Ի Ե

ՕՒՄ

ՕՒՄՆ ԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Շայնծ

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Է	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Ս	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ժ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

Է Ի
8 Ե 8
8 Ե 8

1. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 2. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 3. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ
 4. ԿՐԻՎՈՒՄԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Է Ի Ե
 Է Ի Ե

ՕՒՄ

ՕՒՄՆ ԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ ԿՐԻՎՈՒՄ

Ըջևան

1 Շ 1	200 Ն 20
2 Չ 2	300 Ք 21
3 Պ 3	400 Վ 22
4 Ծ 4	500 Օ 23
5 Պ 5	600 Գ 24
6 Ի 6	700 Ո 25
7 Ե 7	800 Վ 26
8 Ի 8	900 Գ 27
9 Գ 9	1000 Ի 28
10 Ն 10	2000 Շ 29
11 Ե 20	3000 Ժ 30
12 Ե 30	4000 Բ 31
13 Ժ 40	5000 Տ 32
14 Ի 50	6000 Բ 33
15 Շ 60	7000 Վ 34
16 Օ 70	8000 Ճ 35
17 Ս 80	9000 Ն 36
18 Վ 90	10000 Ժ 37
19 Ժ 100	

Ժ 13 **Ժ** 40
Ժ 13 **Ժ** 40
Ժ 13 **Ժ** 40

ԺՇԼԵԺ ԳԻՓՕՒՆԵ ՂՇԴՆՆ ՔԻՓԻՄԻ ԿՇԴՎ ԳՕՒՅՈՏ ՇԻ ԻՇԻՓՎՈՒՄ:
 ԺՇԼԵԺ ՔԻՓՕՒՆԵ ՂՇԼԵԺՆ ՔԻՓԻՄԻ ԿՇԴՎ ԳՕՒՅՈՏ ՇԻ ԻՇԻՓՎՈՒՄ:
 ԺՇԼԵԺ ՔԻՓՕՒՆԵ ՂՇԼԵԺՆ ՔԻՓԻՄԻ ԿՇԴՎ ԳՕՒՅՈՏ ՇԻ ԻՇԻՓՎՈՒՄ:
 ԺՇԼԵԺ ՔԻՓՕՒՆԵ ՂՇԼԵԺՆ ՔԻՓԻՄԻ ԿՇԴՎ ԳՕՒՅՈՏ ՇԻ ԻՇԻՓՎՈՒՄ:
 ԺՇԼԵԺ ՔԻՓՕՒՆԵ ՂՇԼԵԺՆ ՔԻՓԻՄԻ ԿՇԴՎ ԳՕՒՅՈՏ ՇԻ ԻՇԻՓՎՈՒՄ:

Ժ Չ Ծ

ՓՅ

Շոյան

1 Շ 1	200 Ն 20
2 Չ 2	300 Ք 21
3 Պ 3	400 Վ 22
4 Ծ 4	500 Օ 23
5 Պ 5	600 Գ 24
6 Ի 6	700 Ո 25
7 Ե 7	800 Վ 26
8 Ի 8	900 Գ 27
9 Գ 9	1000 Ի 28
10 Ն 10	2000 Շ 29
11 Ե 20	3000 Ժ 30
12 Ե 30	4000 Բ 31
13 Ժ 40	5000 Տ 32
14 Ի 50	6000 Բ 33
15 Շ 60	7000 Վ 34
16 Օ 70	8000 Ճ 35
17 Ս 80	9000 Ն 36
18 Վ 90	10000 Ժ 37
19 Ժ 100	

Ի 14 **Ի** 50
Ի 14 **Ի** 50
Ի 14 **Ի** 50

ԻՕՒՄԻՆ, ՈՐՄԻՄՈ ՕՎԻՄ, ԹՕՇԸ ԵՐՄԻՆ ՓԻՄԻՇ:
 ԻՕՒՄԻՆ, ՈՐՄԻՄՈ ՕՎԻՄ, ԹՕՇԸ ԵՐՄԻՆ ՓԻՄԻՇ:
 ԻՕՒՄԻՆ, ՈՐՄԻՄՈ ՕՎԻՄ, ԹՕՇԸ ԵՐՄԻՆ ՓԻՄԻՇ:
 ԻՕՒՄԻՆ, ՈՐՄԻՄՈ ՕՎԻՄ, ԹՕՇԸ ԵՐՄԻՆ ՓԻՄԻՇ:
 ԻՕՒՄԻՆ, ՈՐՄԻՄՈ ՕՎԻՄ, ԹՕՇԸ ԵՐՄԻՆ ՓԻՄԻՇ:

Ի Ի Ի

ՓՅ

Ըջևան

1 Շ 1	200 Ն 20
2 Չ 2	300 Ք 21
3 Պ 3	400 Վ 22
4 Ծ 4	500 Օ 23
5 Պ 5	600 Գ 24
6 Ի 6	700 Ո 25
7 Ե 7	800 Վ 26
8 Ի 8	900 Գ 27
9 Գ 9	1000 Ի 28
10 Ն 10	2000 Շ 29
11 Ե 20	3000 Ժ 30
12 Ե 30	4000 Բ 31
13 Ժ 40	5000 Տ 32
14 Ի 50	6000 Բ 33
15 Շ 60	7000 Վ 34
16 Օ 70	8000 Ճ 35
17 Ս 80	9000 Ն 36
18 Վ 90	10000 Ժ 37
19 Ժ 100	

Շ 15 **Շ** 60
Շ 15 **Շ** 60
Շ 15 **Շ** 60

ՇՈՒՄԻՄՈՒՄ - ՆՇՇՇՇՇՇՇՇ, ԳՇԴԳՇՇՇՇ ՆՇՇՇՇՇՇ:
 ՇՈՒՄԻՄՈՒՄ - ՆՇՇՇՇՇՇՇՇ, ԳՇԴԳՇՇՇՇ ՆՇՇՇՇՇՇ:
 ՇՈՒՄԻՄՈՒՄ - ՆՇՇՇՇՇՇՇՇ, ԳՇԴԳՇՇՇՇ ՆՇՇՇՇՇՇ:
 ՇՈՒՄԻՄՈՒՄ - ՆՇՇՇՇՇՇՇՇ, ԳՇԴԳՇՇՇՇ ՆՇՇՇՇՇՇ:
 ՇՈՒՄԻՄՈՒՄ - ՆՇՇՇՇՇՇՇՇ, ԳՇԴԳՇՇՇՇ ՆՇՇՇՇՇՇ:

Շ Շ Շ

ՓՅ

Շոյան

1 Շ 1	200 Ն 20
2 Չ 2	300 Ք 21
3 Պ 3	400 Վ 22
4 Ծ 4	500 Օ 23
5 Պ 5	600 Գ 24
6 Ի 6	700 Ո 25
7 Ե 7	800 Վ 26
8 Ի 8	900 Գ 27
9 Գ 9	1000 Ի 28
10 Ն 10	2000 Շ 29
11 Ե 20	3000 Ժ 30
12 Ե 30	4000 Բ 31
13 Ժ 40	5000 Տ 32
14 Ի 50	6000 Բ 33
15 Շ 60	7000 Վ 34
16 Օ 70	8000 Ճ 35
17 Ս 80	9000 Ն 36
18 Վ 90	10000 Ժ 37
19 Ժ 100	

Օ 16 **Օ** 70
Օ 16 **Օ** 70
Օ 16 **Օ** 70

ՕՇՇՇՇ ԲՕՂՄԻՇ ՆՇՇՇՇՇՇՇ, ՇՈՇՇՇ ՈՂՄ ՇՈՇՇ ՆՇՇՇ:
 ՕՇՇՇՇ ԲՕՂՄԻՇ ՆՇՇՇՇՇՇՇ, ՇՈՇՇՇ ՈՂՄ ՇՈՇՇ ՆՇՇՇ:
 ՕՇՇՇՇ ԲՕՂՄԻՇ ՆՇՇՇՇՇՇՇ, ՇՈՇՇՇ ՈՂՄ ՇՈՇՇ ՆՇՇՇ:
 ՕՇՇՇՇ ԲՕՂՄԻՇ ՆՇՇՇՇՇՇՇ, ՇՈՇՇՇ ՈՂՄ ՇՈՇՇ ՆՇՇՇ:
 ՕՇՇՇՇ ԲՕՂՄԻՇ ՆՇՇՇՇՇՇՇ, ՇՈՇՇՇ ՈՂՄ ՇՈՇՇ ՆՇՇՇ:

Օ Օ Օ

ՓՅ

Ըջևնն

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Լ	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Մ	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ծ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

ՔՇԽ
21 **քչի** **300**
Շար

ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՐԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ

ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՐԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ

37

Եղյամբ

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Լ	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Մ	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ծ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

ՎԴ
22 **վդ** **400**
ՅՈ

ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ

ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ

38

Ըջևնն

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Լ	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Մ	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ծ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

ՔՇԽ
21 **քչի** **300**
Շար

ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՐԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ

ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ
 ԲԵՂԻՐԻՆԵՆ ԴԵՂԻՆ ԴՊՈ ՃԵՂԻՐԻՆՈՒՆ ԵՂ ՃԵՂԻՆ

37

Եղյամբ

1	Ա	1	200	Ն	20
2	Գ	2	300	Ք	21
3	Լ	3	400	Վ	22
4	Ծ	4		Օ	
5	Լ	5	500	Փ	23
6	Ի	6	600	Ի	24
7	Ե	7	700	Ո	25
8	Ի	8	800	Վ	26
9	Գ	9	900	Մ	27
10	Ի	10	1000	Ի	28
11	Ե	20	2000	Շ	29
12	Ե	30	3000	Ճ	30
13	Ծ	40	4000	Ք	31
14	Ի	50	5000	Տ	32
15	Շ	60	6000	Ք	33
16	Օ	70	7000	Մ	34
17	Մ	80	8000	Ճ	35
18	Վ	90	9000	Ն	36
19	Ե	100	10000	Ք	37

ՎԴ
22 **վդ** **400**
ՅՈ

ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ

ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ
 ՎՄՇԵՆԵՆ ԵՂԻ ՅՄՄԻՎՈՒՆ ԲԵՂԻՐԻՆՈՒՆ

38

Ըջևնն

<p>1 Շ 1 2 Վ 2 3 Ղ 3 4 Ծ 4 5 Մ 5 6 Ի 6 7 Ե 7 8 Ի 8 9 Գ 9 10 Ղ 10 11 Ի 20 12 Ե 30 13 Ծ 40 14 Ի 50 15 Շ 60 16 Օ 70 17 Ս 80 18 Վ 90 19 Ե 100</p>	<p>Մ</p> <p>34 ՄԵՂ 7000 ՄԵԻ 336</p> <p>մ</p> <p>Մ</p>	<p>20 Ե 20 21 Ք 21 22 Վ 22 23 Օ 23 24 Փ 24 25 Ի 25 26 Գ 26 27 Գ 27 28 Ի 28 29 Շ 29 30 Ծ 30 31 Ք 31 32 Տ 32 33 Ք 33 34 Մ 34 35 Տ 35 36 Ղ 36 37 Ք 37</p>
---	--	--

ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ.

Մ Մ Մ

ՕՐԻՆԸ ՇՊԵՂՈՒՄԻՆԸ, ԻՇԺԳՕՒՆԻ ԸՆԴՆՆՐ

Շոյցամ

<p>1 Շ 1 2 Վ 2 3 Ղ 3 4 Ծ 4 5 Մ 5 6 Ի 6 7 Ե 7 8 Ի 8 9 Գ 9 10 Ղ 10 11 Ի 20 12 Ե 30 13 Ծ 40 14 Ի 50 15 Շ 60 16 Օ 70 17 Ս 80 18 Վ 90 19 Ե 100</p>	<p>Մ</p> <p>35 ՄԵԻ 8000 ՄԵԻ 356</p> <p>մ</p> <p>Մ</p>	<p>20 Ե 20 21 Ք 21 22 Վ 22 23 Օ 23 24 Փ 24 25 Ի 25 26 Գ 26 27 Գ 27 28 Ի 28 29 Շ 29 30 Ծ 30 31 Ք 31 32 Տ 32 33 Ք 33 34 Մ 34 35 Տ 35 36 Ղ 36 37 Ք 37</p>
---	--	--

ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ.

Մ Մ Մ

ՕՐԻՆԸ ՇՊԵՂՈՒՄԻՆԸ, ԻՇԺԳՕՒՆԻ ԸՆԴՆՆՐ

Ըջևնն

<p>1 Շ 1 2 Վ 2 3 Ղ 3 4 Ծ 4 5 Մ 5 6 Ի 6 7 Ե 7 8 Ի 8 9 Գ 9 10 Ղ 10 11 Ի 20 12 Ե 30 13 Ծ 40 14 Ի 50 15 Շ 60 16 Օ 70 17 Ս 80 18 Վ 90 19 Ե 100</p>	<p>Մ</p> <p>36 ՄԵԻ 9000 ՄԵԻ 336</p> <p>մ</p> <p>Մ</p>	<p>20 Ե 20 21 Ք 21 22 Վ 22 23 Օ 23 24 Փ 24 25 Ի 25 26 Գ 26 27 Գ 27 28 Ի 28 29 Շ 29 30 Ծ 30 31 Ք 31 32 Տ 32 33 Ք 33 34 Մ 34 35 Տ 35 36 Ղ 36 37 Ք 37</p>
---	--	--

ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ.

Մ մ Մ

ՕՐԻՆԸ ՇՊԵՂՈՒՄԻՆԸ, ԻՇԺԳՕՒՆԻ ԸՆԴՆՆՐ

Շոյցամ

<p>1 Շ 1 2 Վ 2 3 Ղ 3 4 Ծ 4 5 Մ 5 6 Ի 6 7 Ե 7 8 Ի 8 9 Գ 9 10 Ղ 10 11 Ի 20 12 Ե 30 13 Ծ 40 14 Ի 50 15 Շ 60 16 Օ 70 17 Ս 80 18 Վ 90 19 Ե 100</p>	<p>Մ</p> <p>37 ՄԵԻ 10000 ՄԵԻ 336</p> <p>մ</p> <p>Մ</p>	<p>20 Ե 20 21 Ք 21 22 Վ 22 23 Օ 23 24 Փ 24 25 Ի 25 26 Գ 26 27 Գ 27 28 Ի 28 29 Շ 29 30 Ծ 30 31 Ք 31 32 Տ 32 33 Ք 33 34 Մ 34 35 Տ 35 36 Ղ 36 37 Ք 37</p>
---	---	--

ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ,
ՄԵՂԻ ՆԻՒԵՂՈՒՆ ԹՈՒՄԻՆԸ, ՕՐԻՆԸ ՕՍՈՒՄԻՆԸ.

Մ մ Մ

ՕՐԻՆԸ ՇՊԵՂՈՒՄԻՆԸ, ԻՇԺԳՕՒՆԻ ԸՆԴՆՆՐ

უედიკონი უეტერინგი

სანამდის გამოვებებით ლეტერინგის ქართულ შესატყვისს, ალბათ უნდა განვმარტოდ თვით სიტყვა ლეტერინგი. უეტერინგის დაახლოვებითი განმარტება: *გრაფიკული სურათი, შემდგარი დახატული ასონიშებისაგან, რომლებიც ამოწნულია (დაწნულია) ჰარმონიულ სტილისტურ კომპოზიციაში.*

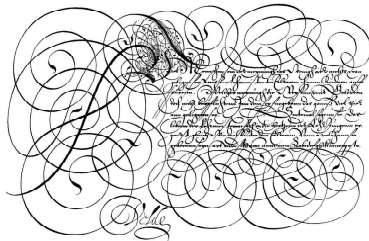
ხალიგრაფიის განმარტება იგივეა, მხოლოდ „დახატულის“ მაგივრად უნდა იყოს „დაწერილი“ ასონიშები. *ხალიგრაფია — გრაფიკული სურათი, შემდგარი დაწერილი ასონიშებისაგან, რომლებიც ამოწნულია (დაწნულია) ჰარმონიულ სტილისტურ კომპოზიციაში.* ხალიგრაფიის ჩემეული ქართული შესატყვისია **„ნატიფწერა“**.

სრუმენტაცია: სიტყვა კალიგრაფია არის ბერძნული წარმოშობის და ქართულად ნიშნავს ლამაზად წერას (κάλλος — ლამაზი; γράφειν — წერა; καλλιγραφία — ლამაზად წერა). ქართული სიტყვა ლამაზის სინონიმები: კობტა, ტურფა, ნატიფი, ნარნარი. შესაბამისად კალიგრაფია შეიძლება იყოს: ლამაზწერა, კობტაწერა, ტურფწერა, ნატიფწერა, ნარნარწერა. **ოპტიმალურია „ნატიფწერა“**.

შესაბამისად ლეტერინგის ქართული შესატყვისი შეიძლება იყოს: ასოთხატვა, ნატიფხატვა, ასოთნატიფხატვა, ასოთამოწნულხატვა, ასოთამოწვნა, ასოთდაწნულხატვა, ასოთდაწვნა, ასოთქსოვილხატვა. **უამოდის ტლანქი ტერმინები!**

ქართულში არსებობს შემდეგი ტერმინები: **„ხვეულწერა“** — მხედრული ხვეული ასოებით შესრულებული ხელრთვა; და **„ქსოვილწერა“** — ასომთავრული ქსოვილი ასოებით შესრულებული სათაურები. უეტერინგი თავისი არსით აუხლოვდება „ქსოვილწერას“, რომელიც სინამდვილეში კი არ იწერება, არამედ იხატება.

ქნებ ლეტერინგს დავარქვათ **„ხატვითწერა“**, **„ხატულწერა“** (ხატვითწერი, ხატულწერი)???

JAN VAN DEN VELDE. ძოტერდამი, 1605

ხალიგრაფიის ნიმუში

ხვეულწერის ნიმუში

სრხილ მეფის ხელმოწერა მისი წერილიდან
სმსტერდამის ბურგომისტრ ნიკოლა ზიტცენისადმი. (1686 წ.)

უეტერინგის ნიმუში

ქსოვილწერის ნიმუში

„საკონი უფლისა ჩუენისა უესო ჟრისტესი“
ეფილისი, 1709 წ.

ქართული ლეტერინგის მაგალითი. 1920-ანი წლები.

ქართული ლეტერინგის მაგალითი. 1934 წ.

ქართული ლეტერინგის მაგალითი. „ქვემოთ მოსახლეობის ფოთლო“. 1902 წ.

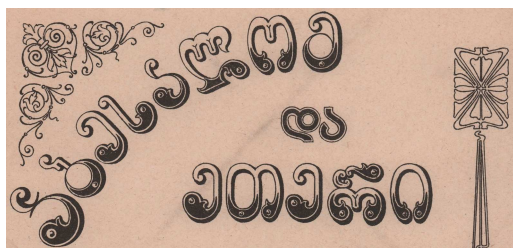
სურათების მაგალითი. თბილისი „მეფის“ 1920-ანი წლები

სურათების მაგალითი. შალვაშვილის არია „ჩვენი ხეობა“ თბილისი „ნაისი“. 1920-ანი წლები

სურათების მაგალითი. „სურათების ვარდი“. 1930-ანი წლები

სურათების მაგალითი. შალვაშვილის არია „სურათების და სურათების“. 1927 წ.

სურათების მაგალითი. თბილისი „ნაისი“. 1928 წ.

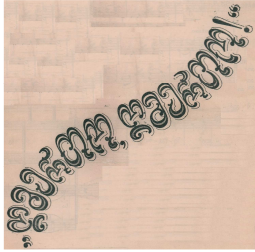
სურათების მაგალითი. 1920 წ.

სურათების მაგალითი. „ნაისი შვილი“. 1920-ანი წლები

სურათების მაგალითი. 1930-ანი წლები

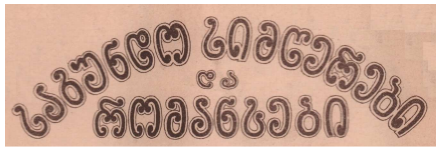
უტერინგის მავალითი. ქართული ჰიმნი:
„იმერთო, იმერთო“. 1920 წ.

უტერინგის მავალითი.
„ტამარ სტიქანი“. 1920-ანი წლები

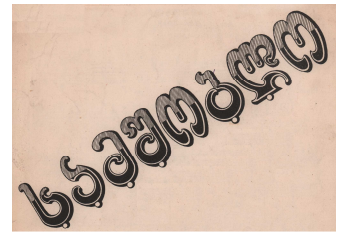
უტერინგის მავალითი.
„ახალ აღნაგობ სულთ“. 1920-ანი წლები

უტერინგის მავალითი.
1928 წ.

უტერინგის მავალითი.
„ჩანა შეილო“. 19-20 საუკუნის დასაწყისი

უტერინგის მავალითი.
1920-ანი წლები

უტერინგის მავალითი.
1920-ანი წლები

უტერინგის მავალითი.
1920-ანი წლები

უტერინგის მავალითი.
1929 წ.

უტერინგის მავალითი.
„სამშობლო ხმები“. 1878 წ.

უტერინგის მავალითი.
„საიუბილეო ძღვანელ საქის“. 1890 წ.

უტერინგის მავალითი.
1890 წ.

უტერინგის მავალითი.
1885 წ.

უტერინგის მავალითი.
1931 წ.

უტერინგის მავალითი.
1927 წ.

ქართული ლიტერატურის „მედიუმი“ მედიუმი „მედიუმი“

მთავარი ლიტერატურული იქნება ზოგიერთ მცდარ შეხედულებაზე ე. წ. „მედიუმი“ მიმართ. შავალითა, ზოგს მიაჩნია, რომ „მედიუმი“ აქვს 300 წლოვანი ისტორია. ცარიელი არასწორია. მთავარი ლიტერატურაში აქვს ე. წ. სატიტულო ასოები, მათი ისტორია ითვლის 150 წელს. ეს ასოები შეიქმნა „მედიუმი“ მიერ 1866 წ.

მედიუმი ლიტერატურაზე *ქართული ინტელიგენციის მიერ გამოქვეყნებულ ბრძოლაზე* „მედიუმი“ დასამკვიდრებლად. საკითხავია, ვის ებრძოდა გამოქვეყნებით ქართული ინტელიგენცია? მე მეგონია, რეფორმატორებმა ეს ასოები დანერგეს ყოველგვარი ბრძოლის გარეშე. შექმნეს ეს ასოები და დაიწყეს ამ ასოებით გაზეთ „მედიუმი“ ბეჭდვა. ცრავითარ ბრძოლას არ ჰქონია ადგილი. ახლაც მისხვნი, რომ ეს ასოები ვერ ასრულებენ მედიუმის როლს, ყოველგვარი ყოყმანის გარეშე თვითონვე ამოიღეს ხმარებიდან შიგ ტექსტში და იშვიათად ხმარობდნენ სათაურებში.

სანსაკუთრებულ სიჯიუტეს იჩენენ ზოგიერი ნიკოლოზ პილელის წვლილის დამტკიცებაზე „მედიუმი“ მიმართ. ქაში მდგომარეობს ნიკოლოზ პილელის წვლილი? შხოლოდ ამ წინადადებაში? *„მედიუმი“ ასომთავრული ძველთაგან არ ყოფილ არს, აწ მე ვაგაკეთე*. ზისმეს უნახავს, რა გააკეთა ნიკოლოზ პილელმა? შითუმეტეს, რომ თვით ზვანე ზავახიშვილმა არ იცის, რა გამოიგონა ნ. პილელმა: *დაქვლილი (ანუ ხვეული, დეკორატიული, კალიგრაფიული) ასოები თუ სამოგადოდ „მედიუმი“ ასომთავრული*. ზრთ ამ მოკლე და გაუგებარ ციტატაზე დაყრდნობით რაღაც დიდი დასკვნების გაკეთება, რბილად რომ ვთქვათ, არასწორია.

სამაგიეროდ ზვანე ზავახიშვილის „სალეოგრაფიდან“ მოყვანილ ნაწყვეტში რატომღაც გამოტოვებულია ეს მნიშვნელოვანი ნაწყვეტი: *ახლაც მედიუმი დამწერლობა შემუშავდა და ხამოყალიბდა, მთავარი ასოები თუ დასკირდებოდათ ხოლმე, ისევე ხუცურსა ხმარობდნენ, რადგან მედიუმი მთავარი ასოები არ არსებობდნენ*.

საკვირველია, რომ ნიკ. პილელი წერს „მედიუმი“ ასომთავრულების“ გამოგონებაზე, მაგრამ არ მოჰყავს მათი ნიმუშები. შა არსად ხელნაწერებში არ გვხვდება ეს ასოები

ჩემი აზრით, ნიკ. პილელს მედიუმი აქვს ასომთავრულები, რომლებიც თავის მოხაზულობით მორგებულია სასტრიქონო მედიუმულ ასოებთან. ცნუ ამ ასომთავრულებს აქვს ჩქარი ხელით დაწერილი ასოების იერსახე, ისევე, როგორც სასტრიქონო მედიუმულს. შირითადად კი მისი დამსახურება, ალბათ, იმაშია, რომ მან დანერგა ასომთავრულების ხმარება ორთოგრაფიული დანიშნულებით მედიუმულასოებიან ტექსტებში. მთავარი ასე, მაშინ ყველაფერი დგება თავთავის ადგილას. შითუმეტეს, რომ დიდი რაოდენობით გვხვდება მე-18–19 საუკუნეების ასეთი ტექსტები.

ის წიგნი წარმოადგენს, რომელიც დაწერილია ქართული საბერძნული ანბანის შესახებ.
 ქართული ანბანი შეიქმნა მამყურის სწავლის პირობებში.
 მისი პირველი სწავლის მანერის მოგვრის სწავლის შესახებ დაწერილია.
 მისი სწავლის მანერის მოგვრის სწავლის შესახებ დაწერილია.
 მისი სწავლის მანერის მოგვრის სწავლის შესახებ დაწერილია.

სადაც უნდა იყოს. (24)
 მათი უნდა იყოს. (24)
 მათი უნდა იყოს. (24)

ქორეგულაციის გრაფიკა.
1783 წ.

ქართული ენის განვითარების ისტორია.
 ქართული ენის განვითარების ისტორია.
 ქართული ენის განვითარების ისტორია.
 ქართული ენის განვითარების ისტორია.

ქართული ენის განვითარების ისტორია.

ქართული ენის განვითარების ისტორია.
გალამქერის ენობრივი ანბანი (1795 წ.)

ქართული ენის განვითარების ისტორია

ქართული ენის განვითარების ისტორია.
 ქართული ენის განვითარების ისტორია.
 ქართული ენის განვითარების ისტორია.
 ქართული ენის განვითარების ისტორია.

ქართული ენის განვითარების ისტორია.

ქართული ენის განვითარების ისტორია.

სეთი მაგალითების მოყვანა შეიძლება ძალიან ბევრი. სამოდის რომ „ბროების“ რეფორმატორებს (1866 წ.) არავითარი კავშირი არ ჰქონიათ ნიკოლოზ პილელთან. უფიქრობ, რომ მის არსებობამაც არაფერი იცოდნენ.

შამ საიდან ისეხსეს სასტრიქონო ასოებისგან მთავრულების გაკეთების ასეთი ხერხი. ჩემი აზრით, ეს იდეა ისეხსეს რუსული ანბანის მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრის ვარიანტიდან.

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ж ж
З з	И и	І і	К к	Л л	М м	Н н
О о	П п	Р р	С с	Т т	У у	Ф ф
Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ъ ъ	Ы ы
Ь ь	Ѳ ѳ	Э э	Ю ю	Я я	Ѳ ѳ	Ѳ ѳ

ემ ანბანში მთავრული და სასტრიქონო ასოები არაფრით არ განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, გარდა მომისა. საქმე იმაშია, რომ რუსული დამწერლობა (ანბანი) შეიქმნა მე-18 ს. დასაწყისში. შანამდის კი ისინი ხმარობდნენ სლავურ (კირილურ) ანბანს, რომელიც შექმნილი იყო სლავური (ძველბულგარული) ენისთვის. სტრეე სირველის ბრძანებით ჩატარებული ანბანის რეფორმა თავდაპირველად გულისხმობდა რუსული ანბანის მთლიანად გადაყვანას ლათინურზე. შემდეგ კი აზრი შეეცვალათ და გადაწყვიტეს ასოებისთვის მიეცათ ლათინური იერსახე. ახსული ასოები ფაქტიურად წარმოადგენენ ლათინურ ასოებს. ამ ასოებსაც კი, რომლებიც დამახასიათებელია მცოლოდ რუსულისთვის, აქვს ლათინური სახე.

სლავურში სასტრიქონო ასოები არ არსებობდა — იყო მხოლოდ მთავრულები. მთავრულების ლათინურად გადაკეთების შემდეგ დადგა სასტრიქონო ასოების გაკეთების საკითხი, რომელიც გადაწყვიტეს მთავრულების მექანიკური დაპატარავებით. ამის შედეგადია ის, რომ რუსულ ანბანში სასტრიქონოები და მთავრულები არაფრით არ განსხვავდებიან ერთმანეთისგან. ახსული სასტრიქონოების ადვილკითხვადობა ისეთივე დაბალია, როგორც მთავრულების. ამიტომ არის, რომ ლათინური საშრიფტო დიზაინერები რუსულ ასოებს უწოდებენ „მესერს“ (მესერი — მიჯრით ჩარჭობილი სარების ღობე).

ეეში აზრით, ჩვენმა რეფორმატორებმა მხედრულისგან მთავრულების გამოგონებისას გამოიყენეს იგივე ხერხი (მხოლოდ პირიქით), როგორიც რუსებმა მე-18 ს. დასაწყისში. ახსების ლოგიკა გასაგებია — მათ არ გააჩნდათ სასტრიქონოები, ამიტომ გააკეთეს ისინი ხელოვნურად.

ემ ჩვენ რეფორმატორების ქმედება კი როგორ შევაფასოთ? ყენ გაქვს უძველეს დროში შექმნილი და საუკუნეების მანძილზე ხმარებადი მთავრულები და მისი გამოყენების მაგივრად იგონებ რადაც ხელოვნურს და არაბუნებრივს, რომელიც ბოლო ჯამში ვერ ასრულებს თავის ძირითად ფუნქციას. ააქ გინდათ ის დაარქვით ამას!

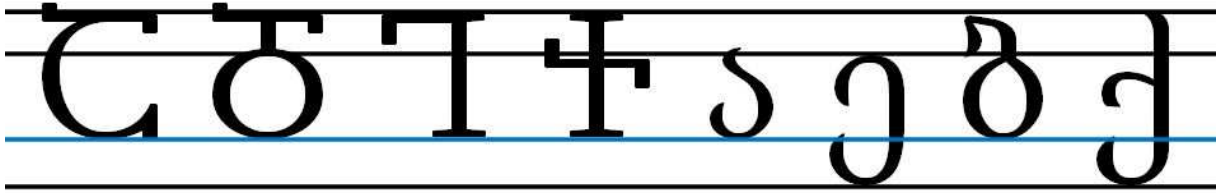
ჩინაიდან ხელოვნურად გამოგონებული სატიტულო ასოები ვერ ასრულებენ მთავრულების ფუნქციას, ბოლო 150 წლის მანძილზე ისინი არ იხმარებოდნენ ტექსტში საწერად. ღოლო დროს კი დაიწყო ამ ხელოვნური ასოების ტექსტში ხმარების მორგების ცდები, რომლებსაც უწოდებენ „გათამედროვეობის“ პროცესს.

ემ „გათანამედროვეობის“ პროცესში გამოყენებულია იგივე მეთოდი, როგორც 150 წლის წინ, მაგრამ უფრო უცნაური. შრიფტში არის სტრიქონის ძირითადი ორი (!) ხაზი — ცრუმთავრულისთვის და სასტრიქონოსთვის. შა აგრეთვე ზემო ორი ხაზი იგივე ასოებისთვის. ეს არის ახალი სიტყვა მსოფლიო ტიპოგრაფიკაში — ჯერ არავის არ მოსვლია აზრად ამის გაკეთება. საინტერესოა, როგორ დადგება ეს ასოები, ვთქვათ, ტექსტში ლათინურის გვერდით?

„მხედრული მთავრულის“ გათანამედროვეობის ავტორთან მაქვს ერთი კითხვა: როგორ უნდა ვწეროთ ორძირითადხაზოვანი ასოები ხელით ნაწერ ტექსტში? მთავრულები ერთ ღონეზე და სასტრიქონოები მეორეზე? აოგორც ამ მაგალითშია?

ბნელი წარმოსადგენია! ცნდა, ალბათ, მთავრულები უნდა უშველებლად გავადიდოთ, რომ როგორმე განსხვავდებოდეს სასტრიქონოებისგან?

სემბარტი ბუნებრივი მთავრულები გამოიყურება ასე. ძოგორც ვხედავთ, ყველა ასო დგას თავთავის კალაპოტში.

მხედრულს არა აქვს „მთავრულები“ და არც უნდა ჰქონდეს. ქართულ დამწერლობაში, ისევე როგორც სხვა ევროპულ დამწერლობებში, არის სამი სახის ასო: ასომთავრული და ორი სასტრიქონო: ნუსხური და მხედრული. ამ ორივესთვის არის ერთი ასომთავრული. ესეა სხვა დამწერლობებშიც.

ჩვენთვის ლათინური მთავრული, სასტრიქონო და კურსივი. შა აგრეთვე იდენტური ქართული ასოები: ასომთავრული, ნუსხური და მხედრული. ზათინურში კურსივი დახრილია, ქართული მხედრული კი შეიძლება იყოს სწორიც და დახრილიც. ზარდა ამისა სამივე ქართული ასო, ლათინურთან შედარებით, მკვეთრად განსხვავდება ერთმანეთისგან. ორივე ეს თვისება არის ქართული დამწერლობის პლიუსი (უფრო სწორად, პლიუსი კვადრატში ან კუბში).

Aaa Eee Fff Hhh Lll

ცა ღყბ ჴღვ ძღღ ჴიე

ღარდა ამისა, ონიკოლში დიდი ხანია ამ სამივე ასოს აქვს თავისი ადგილი. ესე რომ, სამივე სახის ასოს ხმარება არ წარმოადგენს არავითარ პრობლემას.

კონსტრუქციის ქართული დიახაზონი																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
10A	ც	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
10B	ძ	ხ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
10C	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
10D	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ
10E	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ
10F	პ	მ	ა	უ	კ	მ										
2D0	ფ	ყ	შ	ჩ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
2D1	ძ	ხ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
2D2	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ

ექსტების აკრეფის ვარიანტები

სსომთავრულების ხმარება

- ა). ორთოგრაფიული დანიშნულებით — ახალი წინადადების პირველი სიტყვის პირველი ასო, და აგრეთვე პირადი და საკუთარი სახელების პირველი ასო;
- ბ). ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით;
- გ). სათაურები.

შუქ-ღენსებცტუნს ზცაჟუჟც ჭქუნსჟ

სმბობენ, რომ ეს გამი გამოგონილია **ქუნსჟ**. ჟვროპა ამჯობინებს ჟექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და **სასტერნაკის** თარგმანში. სმერიკის ჟეერთებულ ჟტატებს, ისევე როგორც მთელ მსოფლიოს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. შასავლეთი, ისევე როგორც მთელი **ჭავისუფალი** სამყარო, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. **ცი** რატომ გამის გამოყენება **ჭბილისში** იყო მკვლელობა.

შცირე მთავრული ასოების ხმარება

- ა). ცალკეული სიტყვები ან წინადადებები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით;
- ბ). სათაურები.

შუქ-ღენსებცტუნს ზცაჟუჟც ჭქუნსჟ

სმბობენ, რომ ეს გამი გამოგონილია **ქუნსჟ**. ჟვროპა ამჯობინებს ჟექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და **სასტერნაკის** თარგმანში. სმერიკის ჟეერთებულ ჟტატებს, ისევე როგორც მთელ მსოფლიოს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. შასავლეთი, ისევე როგორც მთელი **ჭავისუფალი** სამყარო, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. **ცი** რატომ გამის გამოყენება **ჭბილისში** იყო მკვლელობა.

ხუსხურასოებიან ტექსტში მხედრული ასოებით შეიძლება აიკრიფოს ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით.

შუქ-ღენსებცტუნს ზცაჟუჟც ჭქუნსჟ

სშყაყჟი, **იამშ** **ჟი** **უჯზუ** **უჯშაჟაჩიოთუ** **ქნგლისში**. **ჟიოიჟაუჯ** **დშ-ჯაყიჩიყს** **ჟიქსიოიქსი** **შეშეჩიუ** **დჩ** **შეჩეყთოს** **შე** **სდსდჟიჩინდჟის** **თდჟიშეშეჩიუ**. **სშჟიოჟის** **ჟიჟიოთეყაქი** **ჟდდჟეყს**, **იოჟოჟ** **იჟაჟაქი** **შთოქი** **შსაჟიოჟასი**, **იქდჟიოჟეყს** **სჟოქეჟოქი** **შდსდჟიოჟაქი** **უჯ-შაქდშოთეყს**. **შდსდჟიოჟოთო**, **იოჟოჟ** **იჟაჟაქი** **შთოქი** **ჭეჟიოჟაქი** **დ-ოთო** **სდშეყდჟი**, **აქიშე** **იყასი** **ყაქიოჟეყი** **დდჟიოჟაქი** **სოჟი-ქი**. **სი** **იქდჟაქ** **უჯზუს** **უჯშაჟიჩიყს** **ჭეჟიოჟი** **იყა** **შქიოთიოჟაყს**.

შედეგების მიხედვით ტექსტში ნუსხური ასოებით შეიძლება აიკრიფოს ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით.

შედეგების მიხედვით ტექსტში

შედეგების მიხედვით ტექსტში ნუსხური ასოებით შეიძლება აიკრიფოს ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით.

შედეგების მიხედვით ტექსტში ნუსხური ასოებით შეიძლება აიკრიფოს ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით.

შედეგების მიხედვით ტექსტში

შედეგების მიხედვით ტექსტში ნუსხური ასოებით შეიძლება აიკრიფოს ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით.

შედეგების მიხედვით ტექსტში

შედეგების მიხედვით ტექსტში ნუსხური ასოებით შეიძლება აიკრიფოს ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით.

შედეგების მიხედვით ტექსტში

შედეგების მიხედვით ტექსტში ნუსხური ასოებით შეიძლება აიკრიფოს ცალკეული სიტყვები ტექსტში მათი გამახვილების მიზნით.

თუღანსუქის ბაქალის ციხის

შეგონებენ, რომ ეს გაბი გამოგონილია *ჩეხოვის*. ზეოპა ამჯობინებს ყველ-პირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. ამერიკის შე-ერთებულ შტატებს, ისევე როგორც მთელ მსოფლიოს, ესაჭიროება სხვაგ-ვარი დასავლური გამოცდილება. დასავლეთი, ისევე როგორც მთელი ცი-ვისუფალი სამყარო, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ზი რატომ გაბის გამოყენება ციხისში იყო მკვლელობა.

ჭაგალითები სატიტულო მხედრული ასოებით

ღემონსტრანის ღარბევა თაილისში

შეგონებენ, რომ ეს გაბი გამოგონილია ინგლისში. ზეოპა ამჯობინებს შექ-სპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში. ამერიკის შე-ერთებულ შტატებს, ისევე როგორც მთელ მსოფლიოს, ესაჭიროება სხვაგ-ვარი დასავლური გამოცდილება. დასავლეთი, ისევე როგორც მთელი ცი-ვისუფალი სამყარო, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ზი რატომ გაბის გამოყენება ციხისში იყო მკვლელობა.

ღემონსტრანის ღარბევა თაილისში

შეგონებენ, რომ ეს გაბი გამოგონილია ინგლისში. ზეოპა ამჯობინებს შექ-სპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში. ამერიკის შე-ერთებულ შტატებს, ისევე როგორც მთელ მსოფლიოს, ესაჭიროება სხვაგ-ვარი დასავლური გამოცდილება. დასავლეთი, ისევე როგორც მთელი ცი-ვისუფალი სამყარო, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ზი რატომ გაბის გამოყენება ციხისში იყო მკვლელობა.

ჭაგრამ ამ ვარიანტში მხედველობაში უნდა მივიღოთ ის, რომ ზედატანის მხედრული ასოები არ განიზღვევიან სატიტულო ასოებისგან — იხ. სიტყვები: „შექსპირს“, „მაჩაბლის“, „პასტერნაკის“.

შს არის სატიტულო ასოების ნაკლი (გარდა მათი ხელოვნურობისა), რომელიც არ აძლევს მათ მთავრულებად გამოყენების საშუალებას!!! მხედრულში ასეთი ასოების რაოდენობაა 16 (38-დან), ანუ 42%.

ჭაც შეეხება აბრევიატურებს! ცხეთ აბრევიატურებში შეიძლება გამოდგეს სატიტულო მხედრულები: ბმო, სკპპ, შნმ. ჭარგამ როგორ დავწეროთ მაგალითად ასეთი აბრევიატურა: შსს (შინაგან საქმეთა სამინისტრო) და მისთანა ზედატანის ასოები?

სატიტულო მთავრულები ინკოლში შეიძლება განთავსდეს სხვადასხვა ადგილას, გარდა ასომთავრულის უჯრედებისა. შისაც უნდა, იხმაროს სატიტულო მთავრულები ისე, როგორც უნდათ. ცმ საკითხში არის სრული თავისუფლება და, რაც მთავარია, სრული შესაძლებლობები. ცმისთვის არ არის საჭირო ინკოლში რაღაც განსაკუთრებული ადგილების გამოყოფის ხვეწნა.

შხმარეთ, ვისაც მიგაჩნიათ ეს მართებულად! ცქამდის რატომ არ ხმარობდით?

ცქ მომყავს ჩემს მიერ დაკაბადონებული წიგნების ელექტრონული ვერსიები. სუყველა წიგნი დამზადებულია ორ ვარიანტში: ასომთავრულ-მხედრულში და ასომთავრულ-ნუსხურში.

ღიათაძე ვახტანგ. ზაფხული ადამიანი?! — ფულა, 2014. — 106 გვ. — 3 ილ.

<https://yadi.sk/i/AxhfU5IwiH89u>

ღიათაძე ვახტანგ. ხელზე დამბრუნებელი?! — ფულა, 2014. — 116 გვ. — 3 ილ.

<https://yadi.sk/i/BAcM6BIPiH8BT>

ღიათაძე ვახტანგ. ზღაპრების კრებული. — ფულა, 2014. — 364 გვ. — 21 ილ.

<https://yadi.sk/i/bOLzxdDiiH8Cn>

ღიათაძე ვახტანგ. ზღაპრების კრებული. — ფულა, 2014. — 364 გვ. — 21 ილ.

https://yadi.sk/i/3TBlu1_6iH8Ei

ღიათაძე ვახტანგ. ღამის-ღამისი. — ფულა, 2015. — 86 გვ.

<https://yadi.sk/i/vR7yY8I9hrs2b>

ღიათაძე ვახტანგ. ღამის-ღამისი. — ფულა, 2015. — 105 გვ.

<https://yadi.sk/i/9wBD6FjMhnozM>

ღიათაძე ვახტანგ. ღამის-ღამისი. — ფულა, 2015. — 156 გვ.

<https://yadi.sk/i/mmHIuzU4hnioZ>

ღიათაძე ვახტანგ. ღამის-ღამისი. — ფულა, 2015. — 168 გვ.

<https://yadi.sk/i/QyXuYl13hnioj>

ღიათაძე ვახტანგ. ოთარაანთ ქვრივი. — ფულა, 2015.

<https://yadi.sk/i/vC2pT24AhnipA>

ღიათაძე ვახტანგ. ოთარაანთ ქვრივი. — ფულა, 2015.

<https://yadi.sk/i/NI0wID6-hnipN>

ღიათაძე ვახტანგ. ოთარაანთ ქვრივი. — ფულა, 2015.

<https://yadi.sk/i/uIhV4b1Uhnipp>

ღიათაძე ვახტანგ. ოთარაანთ ქვრივი. — ფულა, 2015.

<https://yadi.sk/i/kFFiGjFHhniqX>

ღიათაძე ვახტანგ. ოთარაანთ ქვრივი. — ფულა, 2015.

<https://yadi.sk/i/jF4VCoW2hnir2>

ღიათაძე ვახტანგ. ოთარაანთ ქვრივი. — ფულა, 2015.

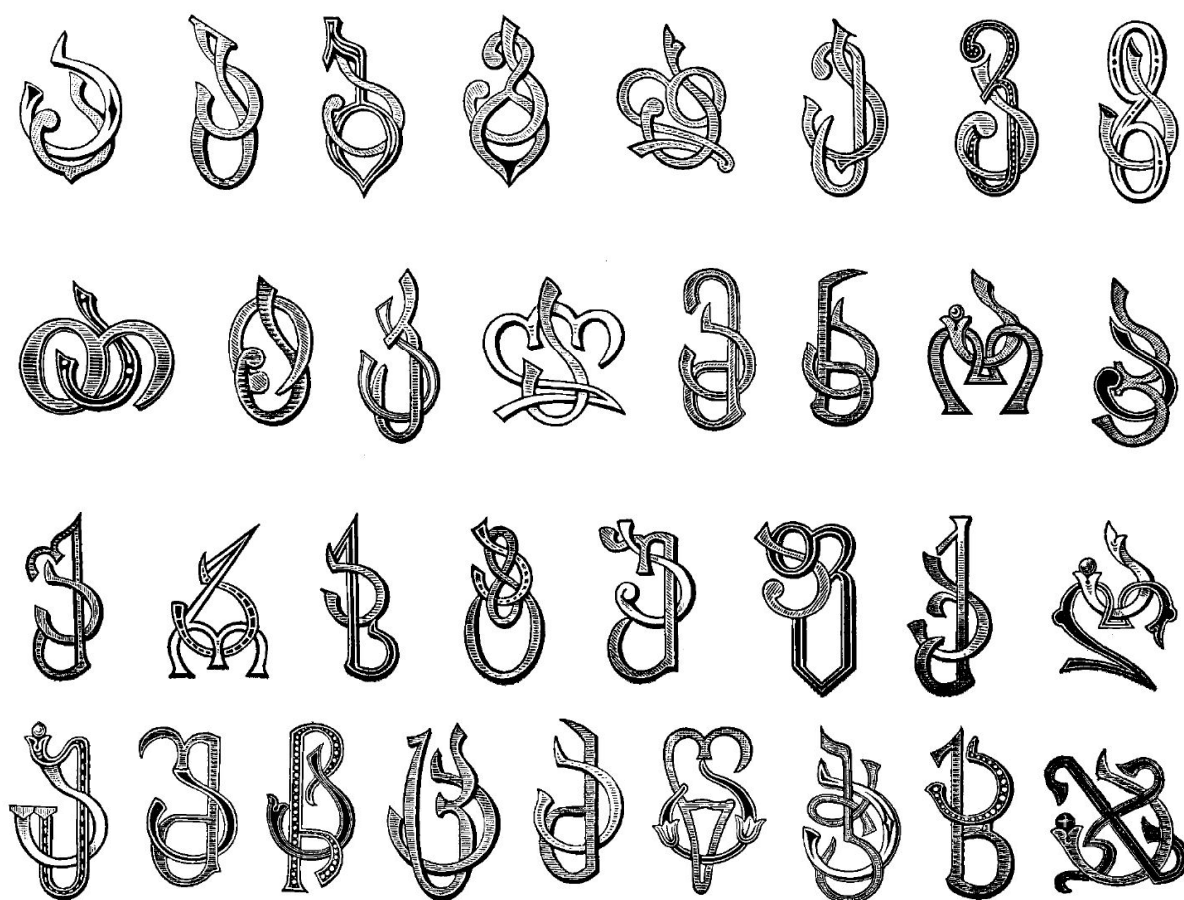
https://yadi.sk/i/Eskc_VjkhnrG

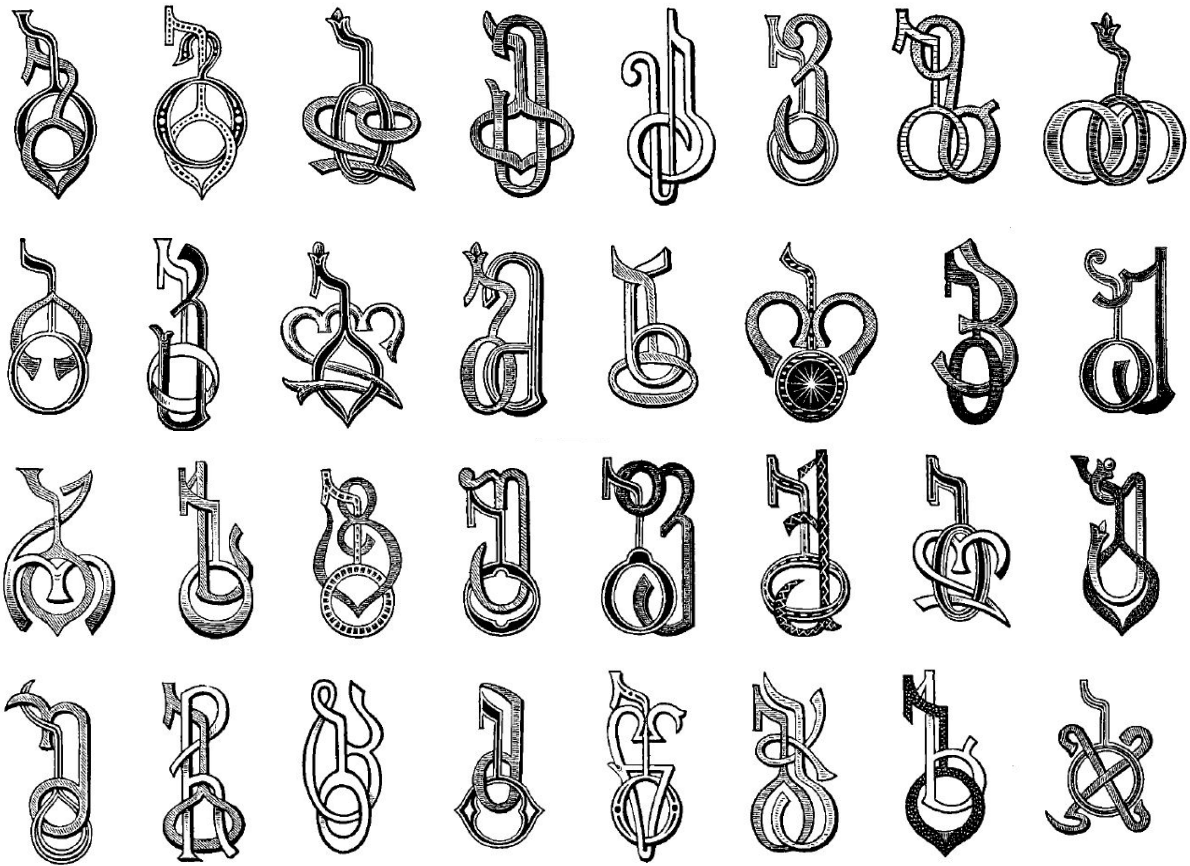
ქართული მონოგრამები

რამოდგენილია ქართული მონოგრამების ნიმუშები, შექმნილი ურიგოლ ლავროვის მიერ. ამ მონოგრამებს იგი ჰქმნიდა თერთმეტი წლის მანძილზე, 1882 წლიდან 1893 წლამდე. სამოცამეულია 1894 წელს ლუბკინის სახელწოდებით „ქართული ანბანი“.

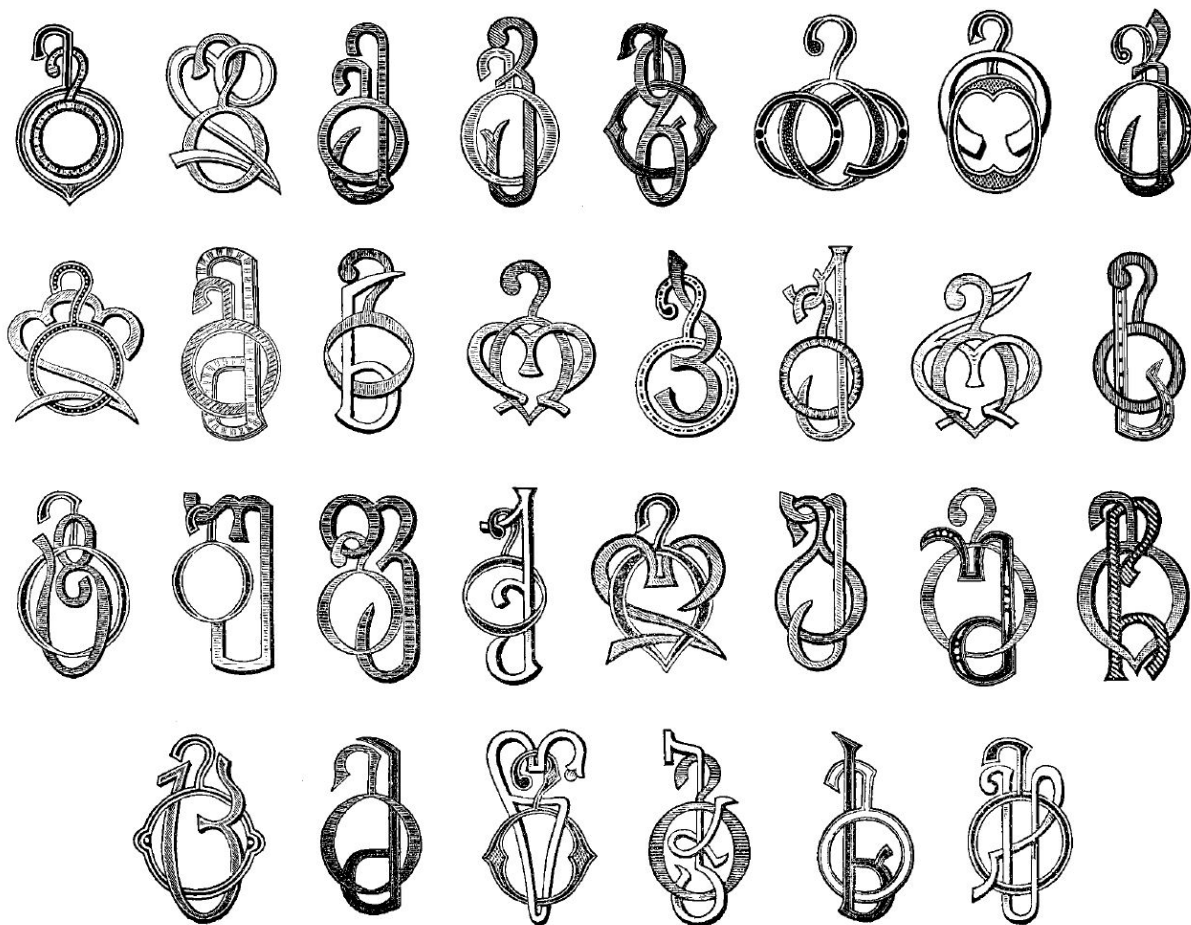
სლო „სნ“

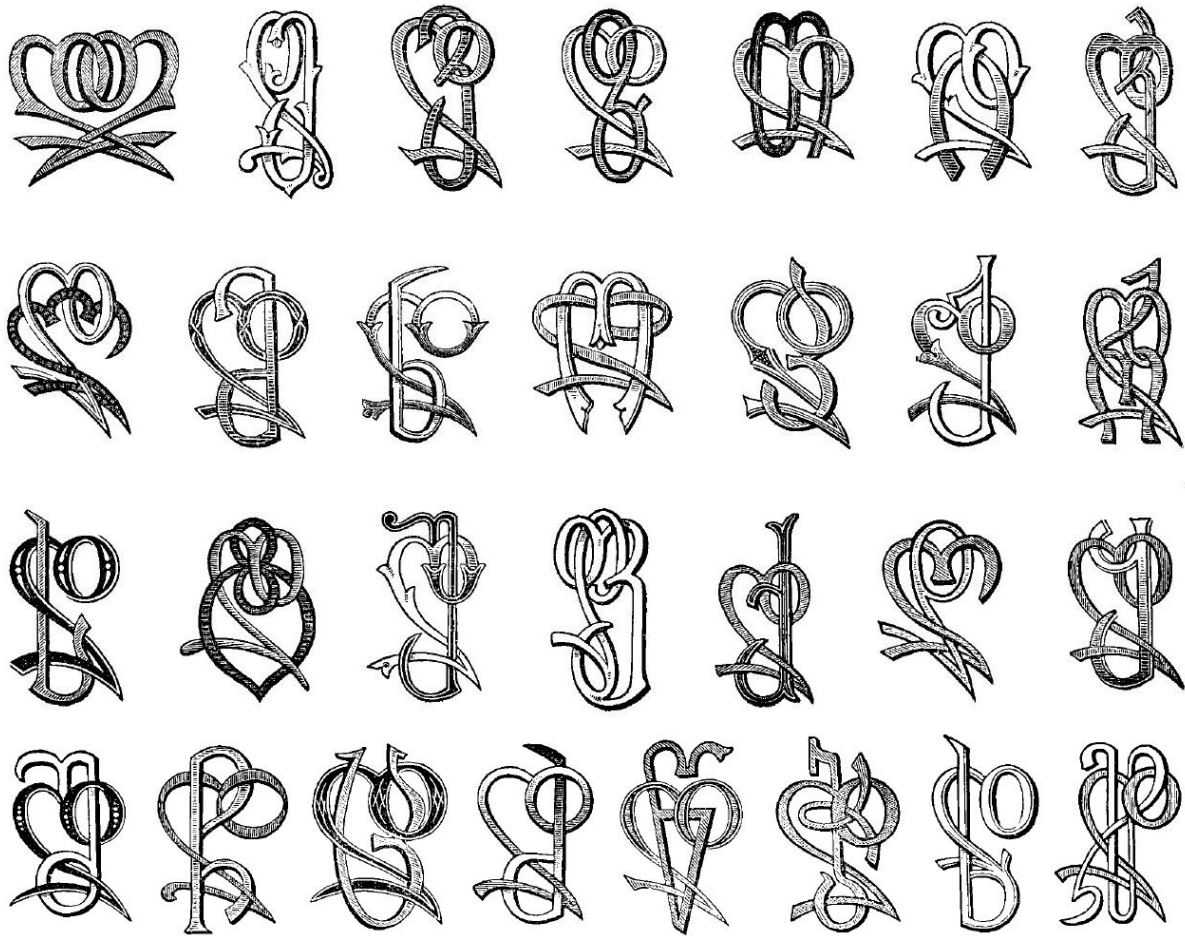
Մանրագրեր

სლო „სნ“

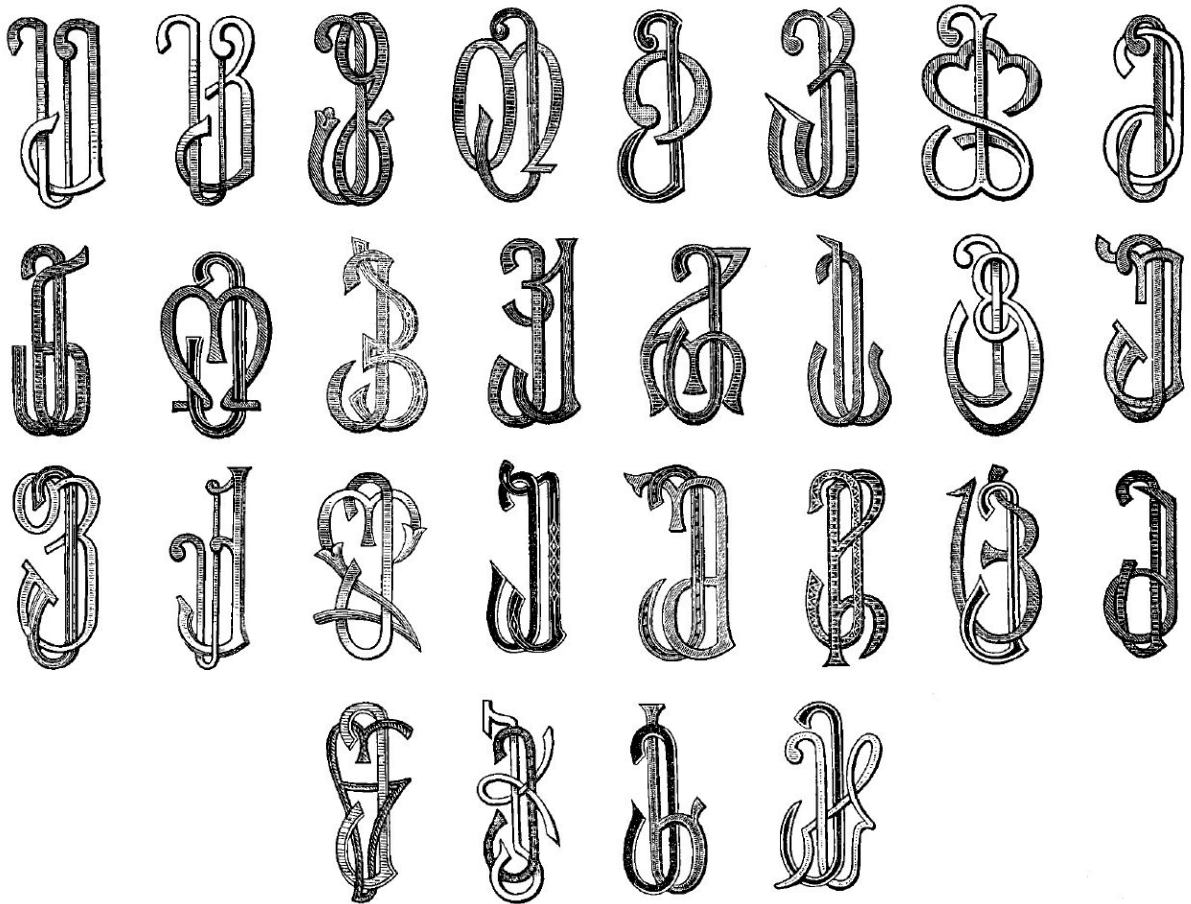

Սև «Ճ»

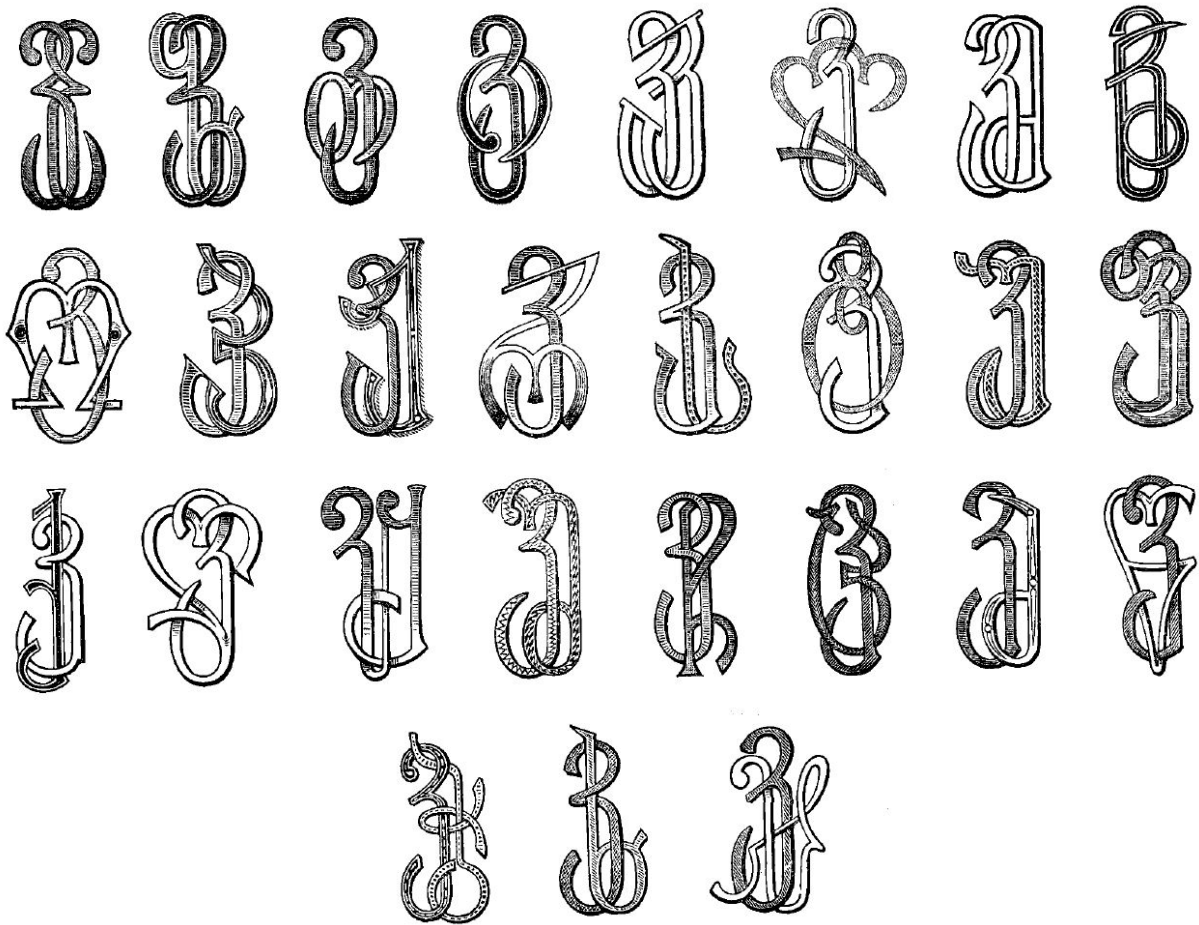

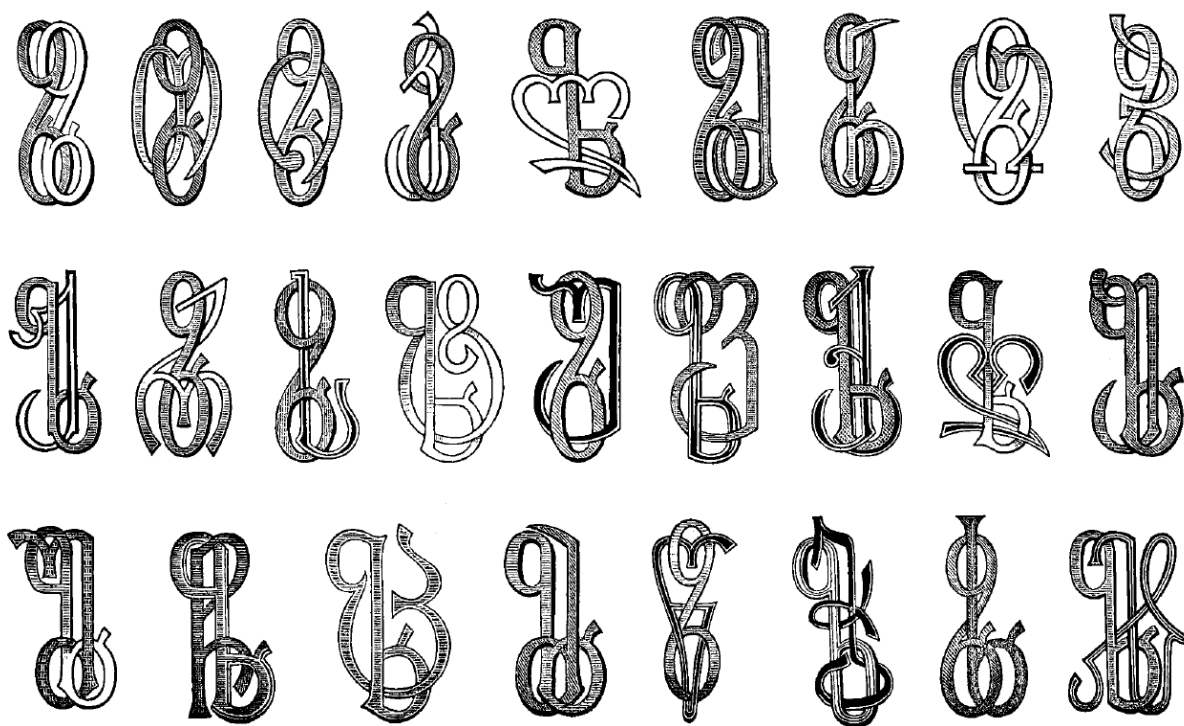
სლო „ჩ“

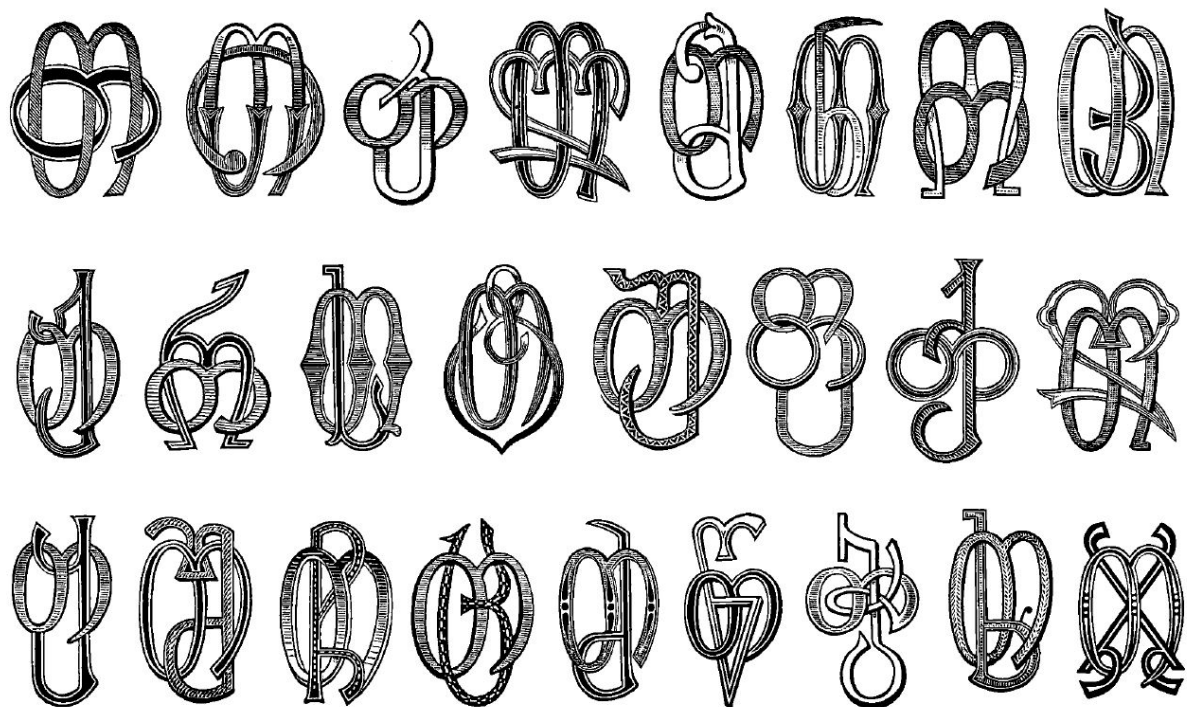
Սև «Ի»

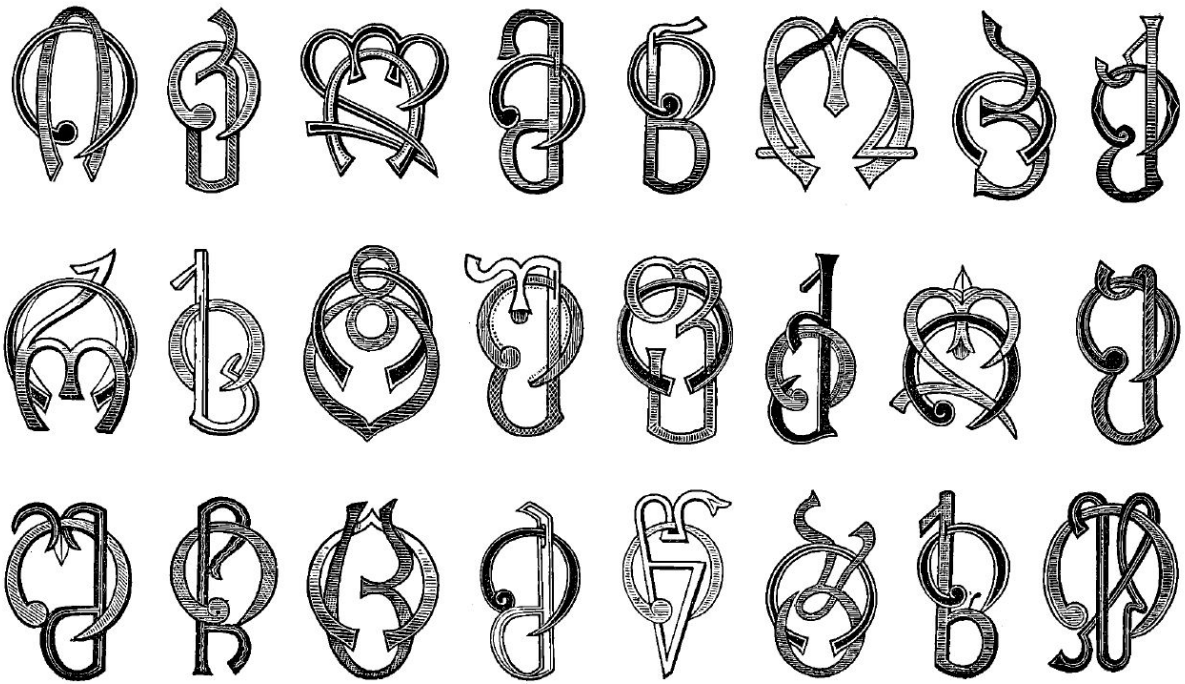
სლო „ხე“

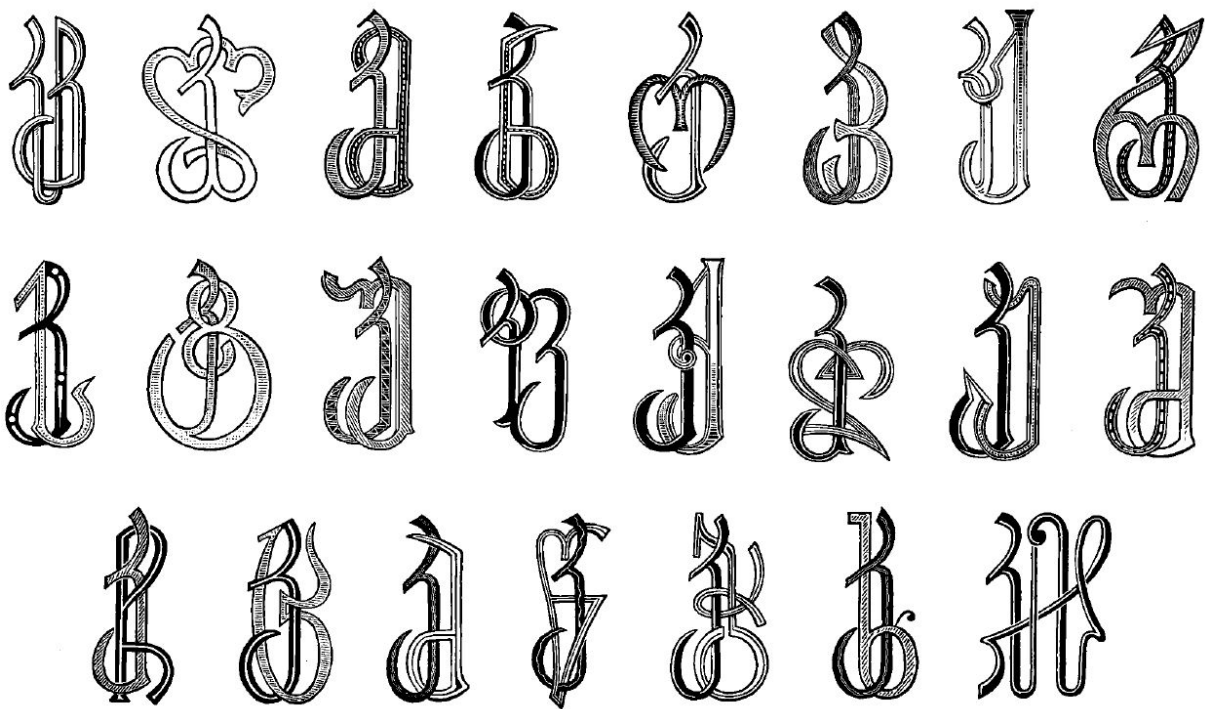
სლო „ხან“

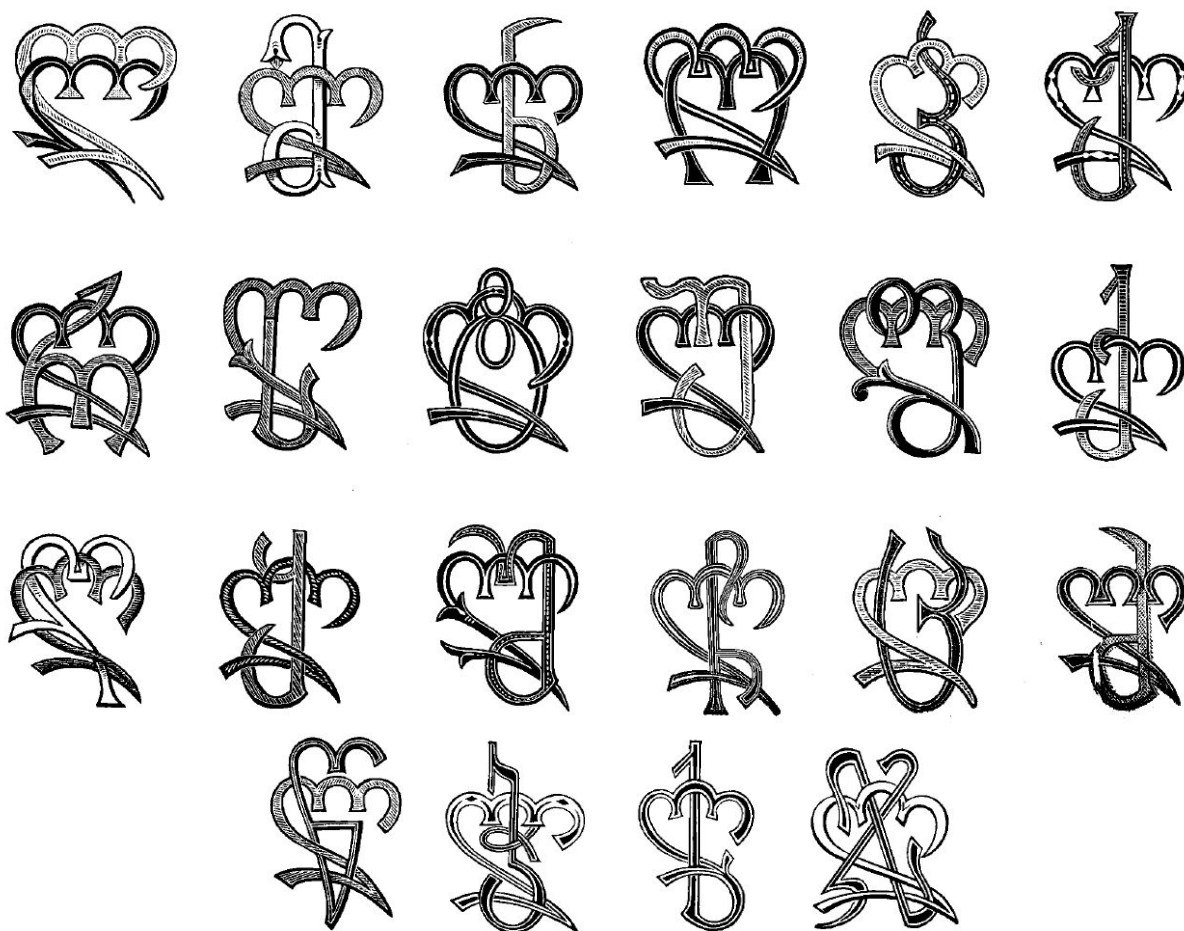
ሮማ „ገፍ“

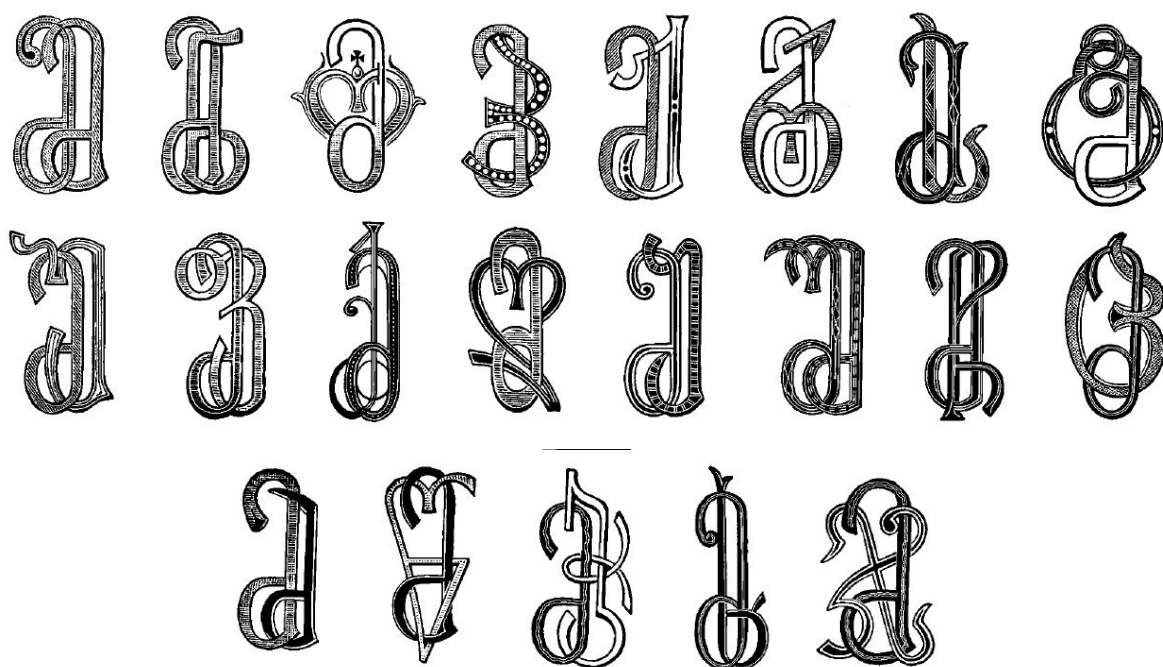
ሮማ „ክፍ“

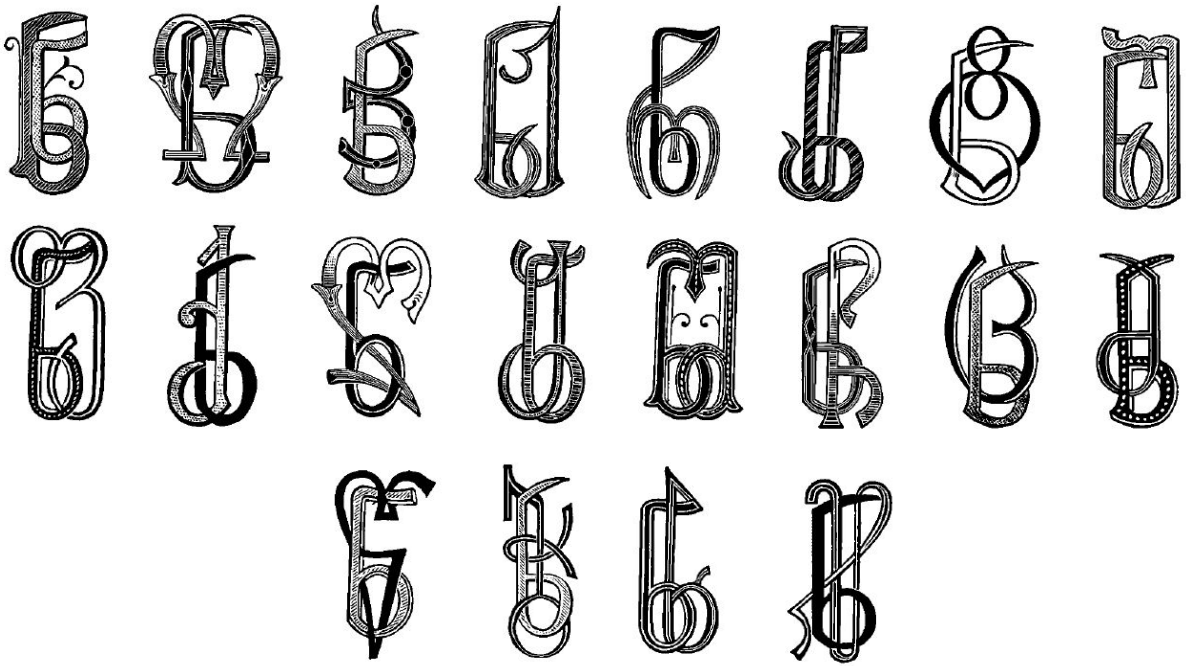
სლო „ზს“

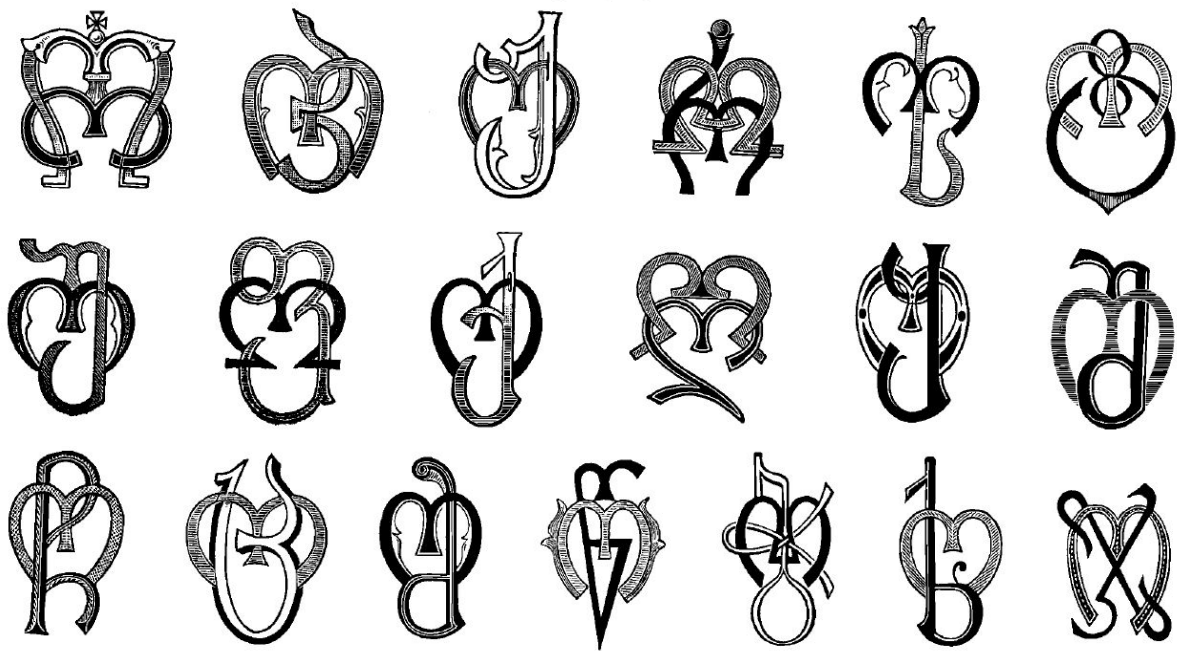
სლო „ქან“

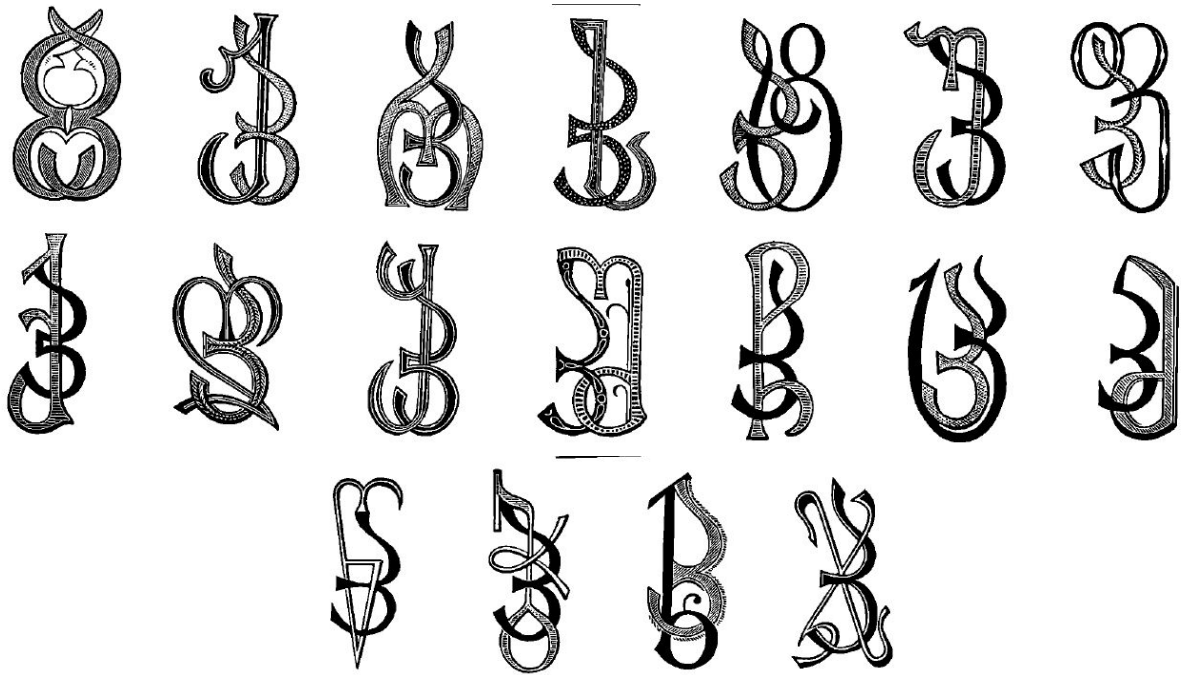
Սև «Ին»

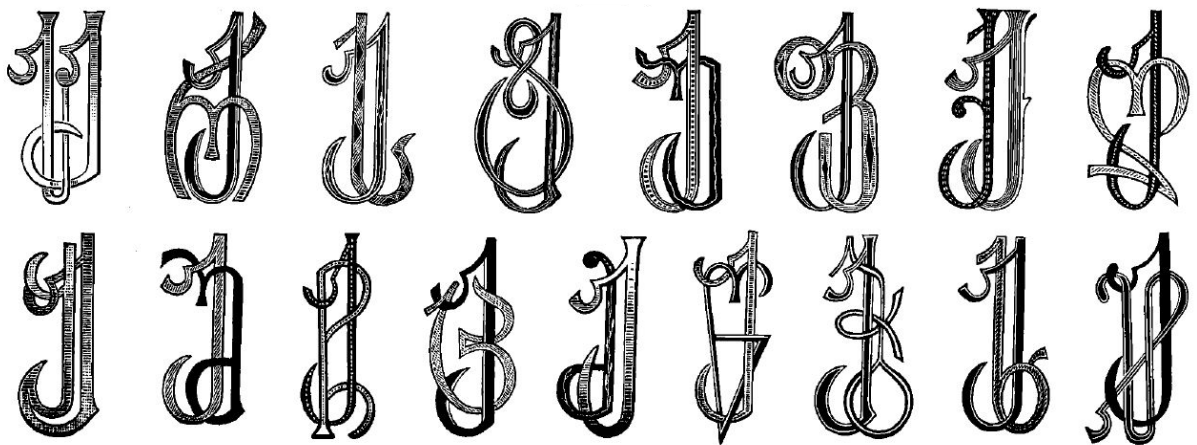
Սև «Օն»

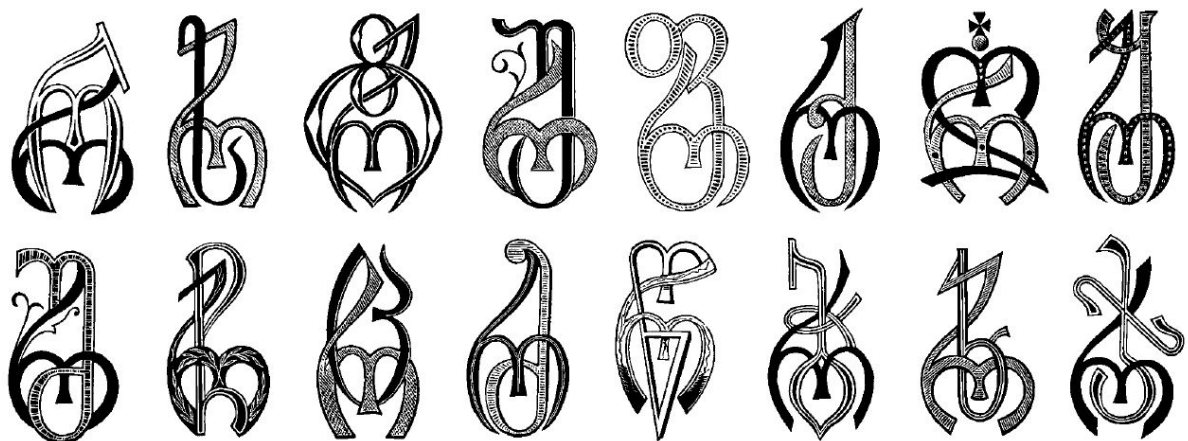
სლო „სარ“

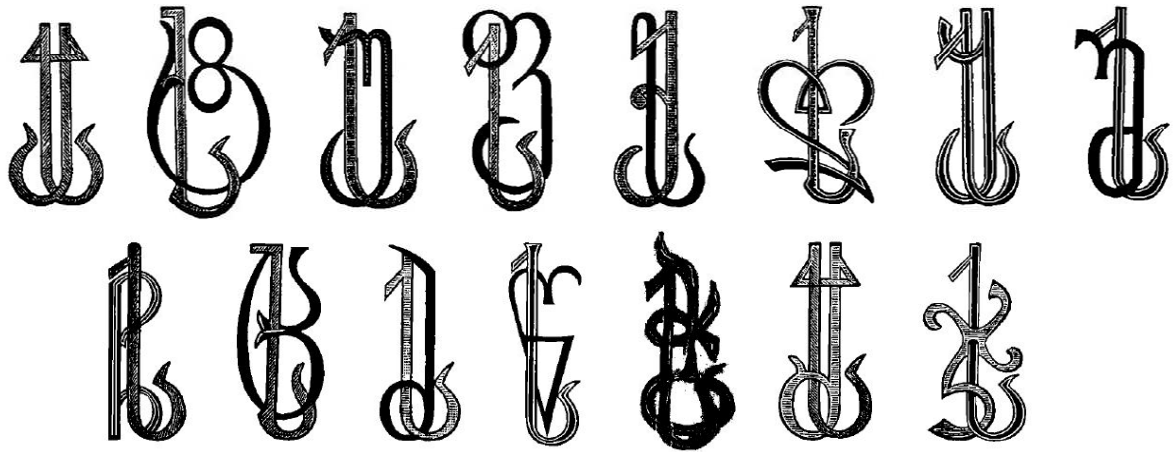
სლო „ჟან“

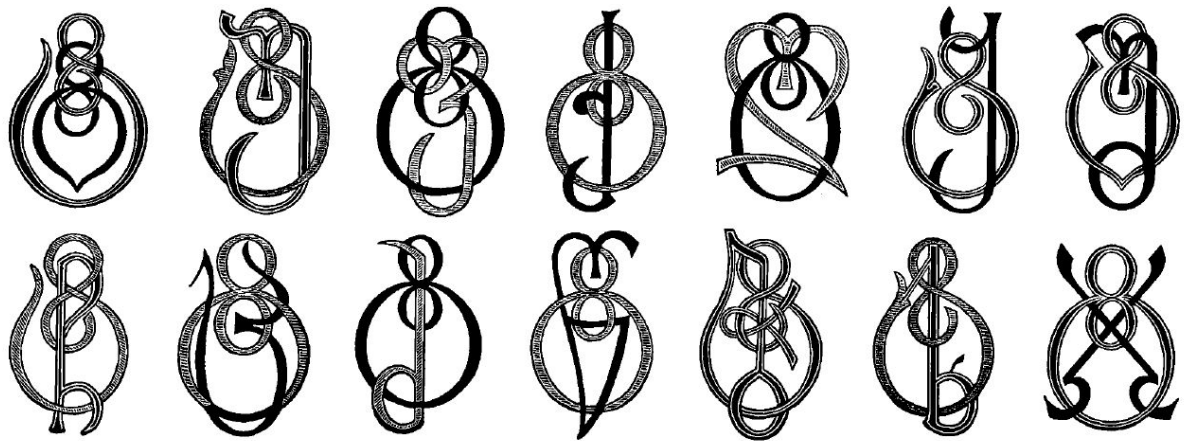
სლო „ჩაე“

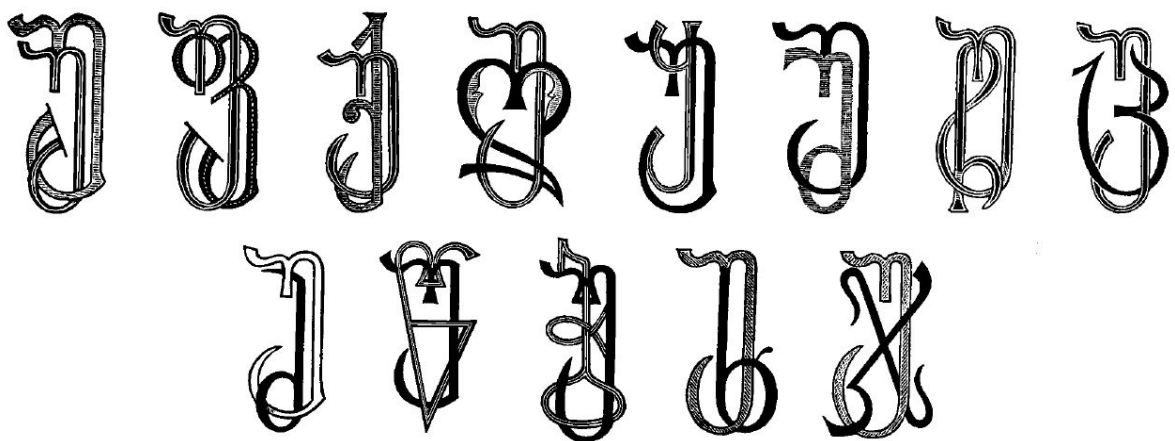
Սեր „ԵԵ“

Սեր „Եճ“

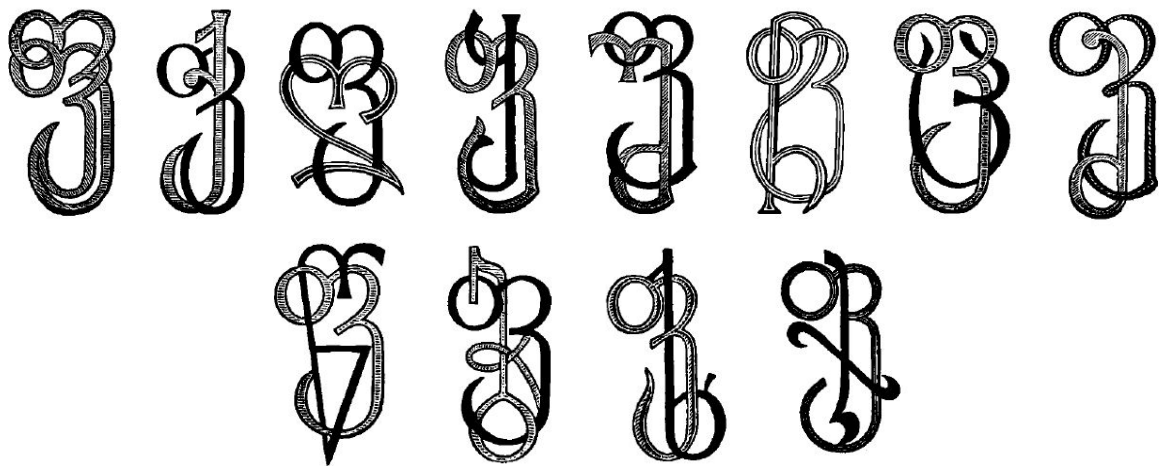

Սեր „ՕԵ“

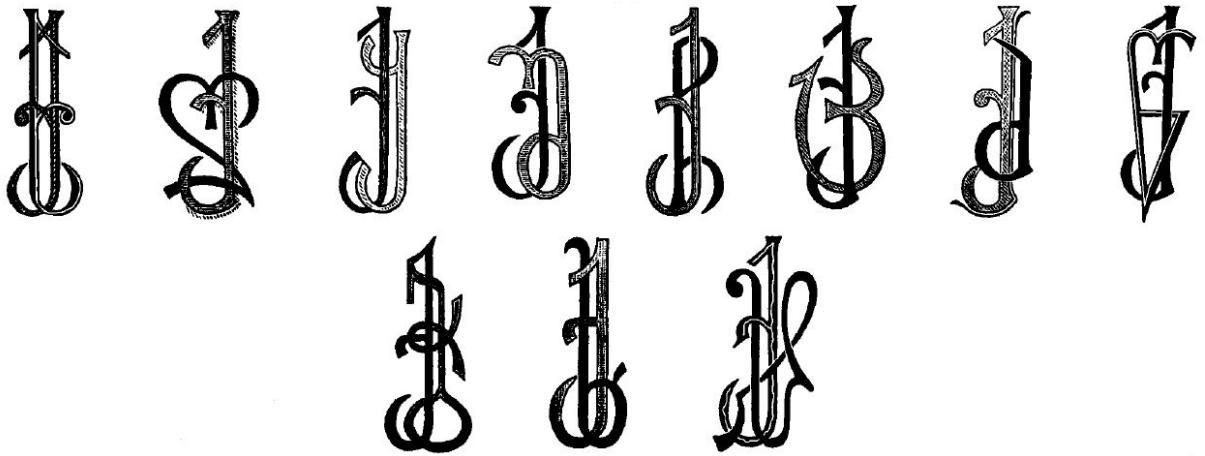

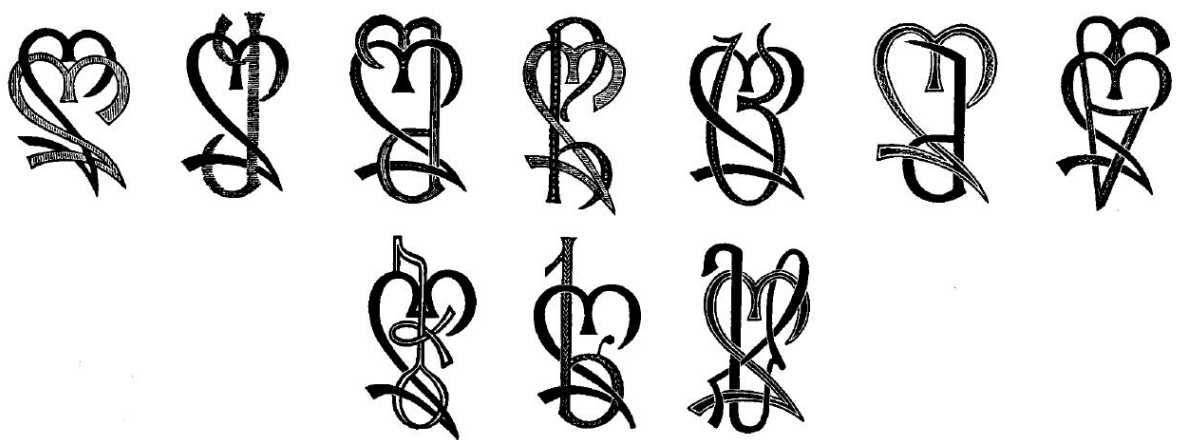
სლო „ფარ“

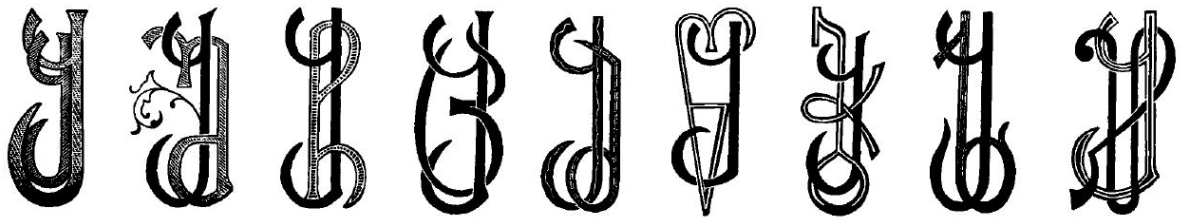
სლო „ჩან“

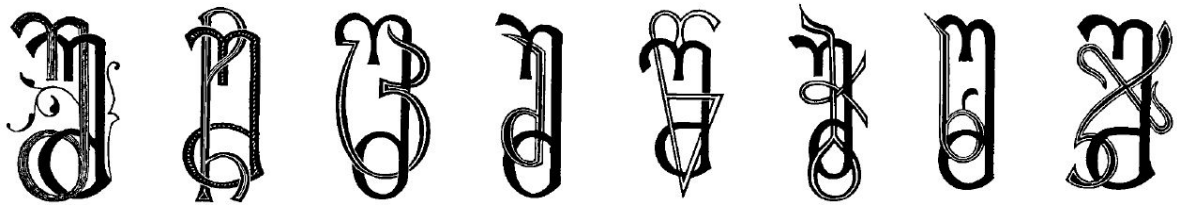
სლო „ნან“

Սևո „ԳճԵՆ“

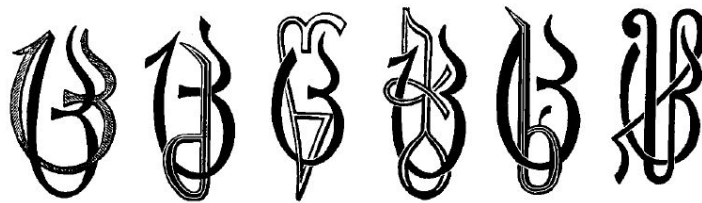
Սևո „ԳճԵՆ“

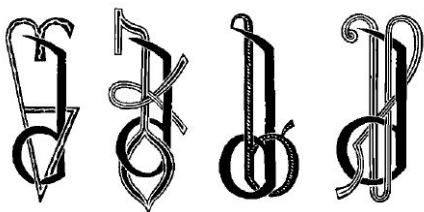
Սևո „ԽճԵՆ“

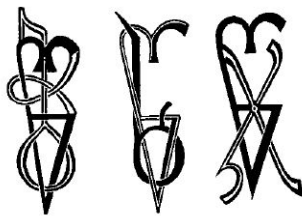
Սևո „ՇճԵՆ“

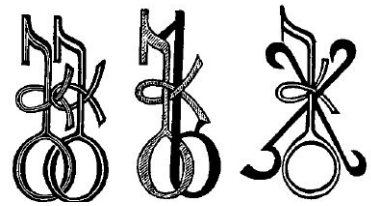
Սևո „ԺճԵՆ“

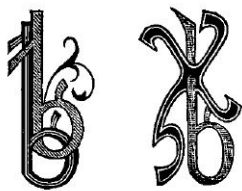
Սևո „ԲճԵՆ“

Սևո „ՏճԵՆ“

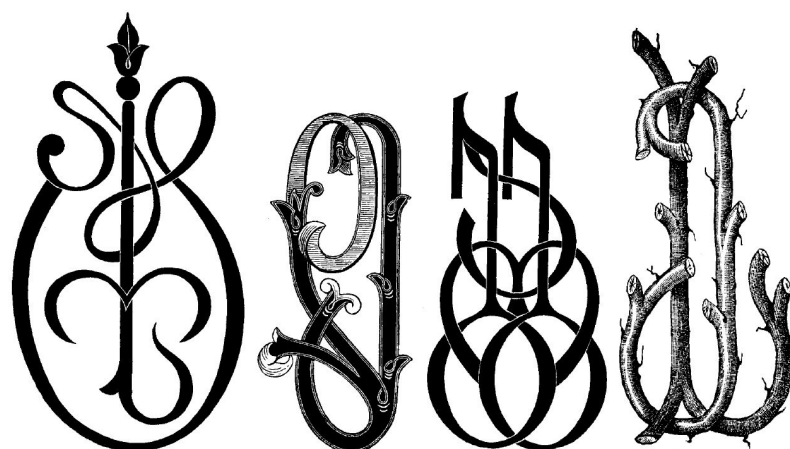
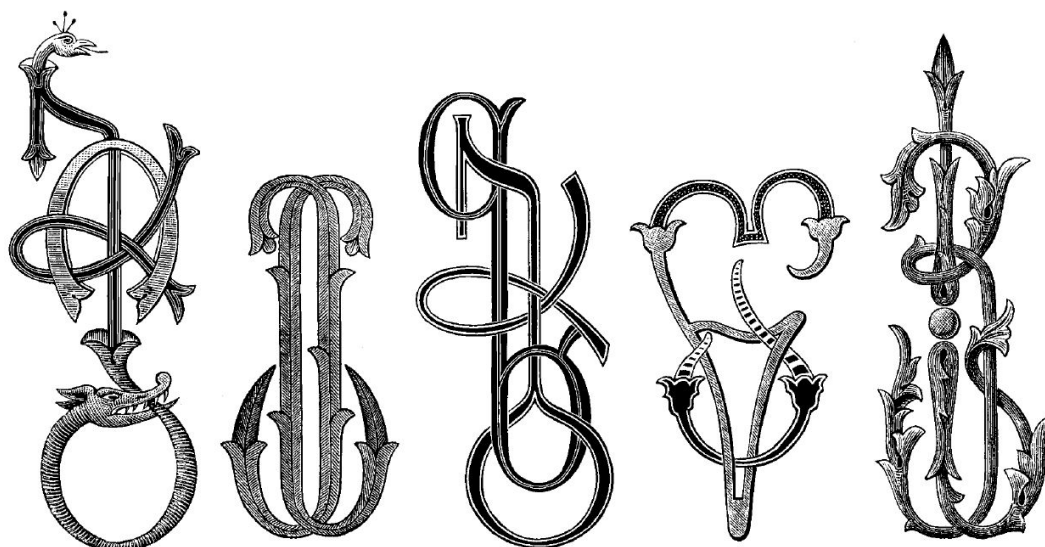
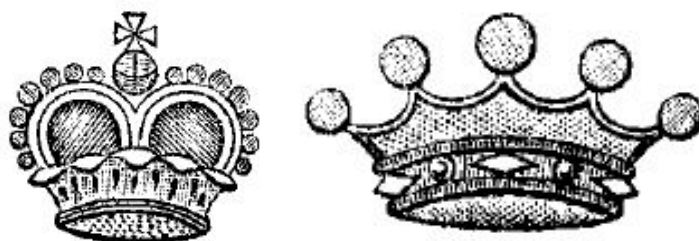
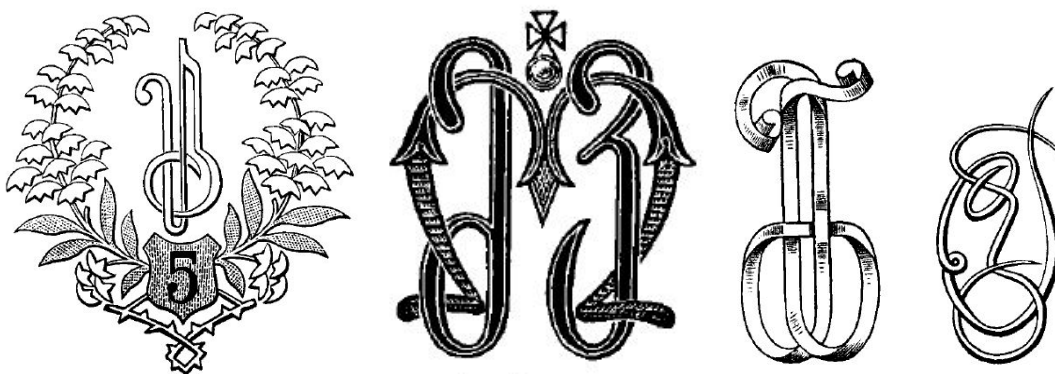

Սևո „ԼճԵՆ“

Սևո „ՋճԵՆ“

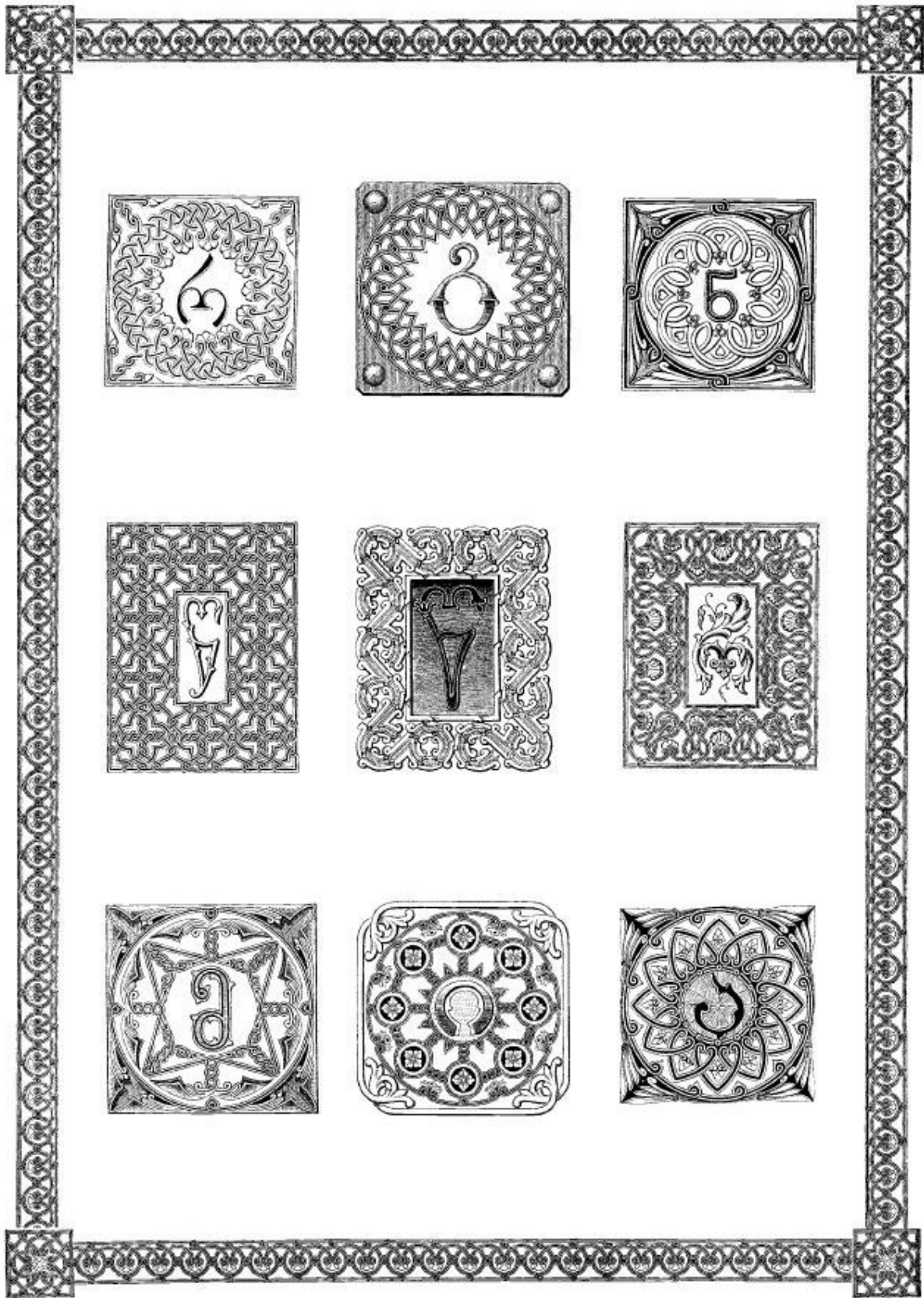

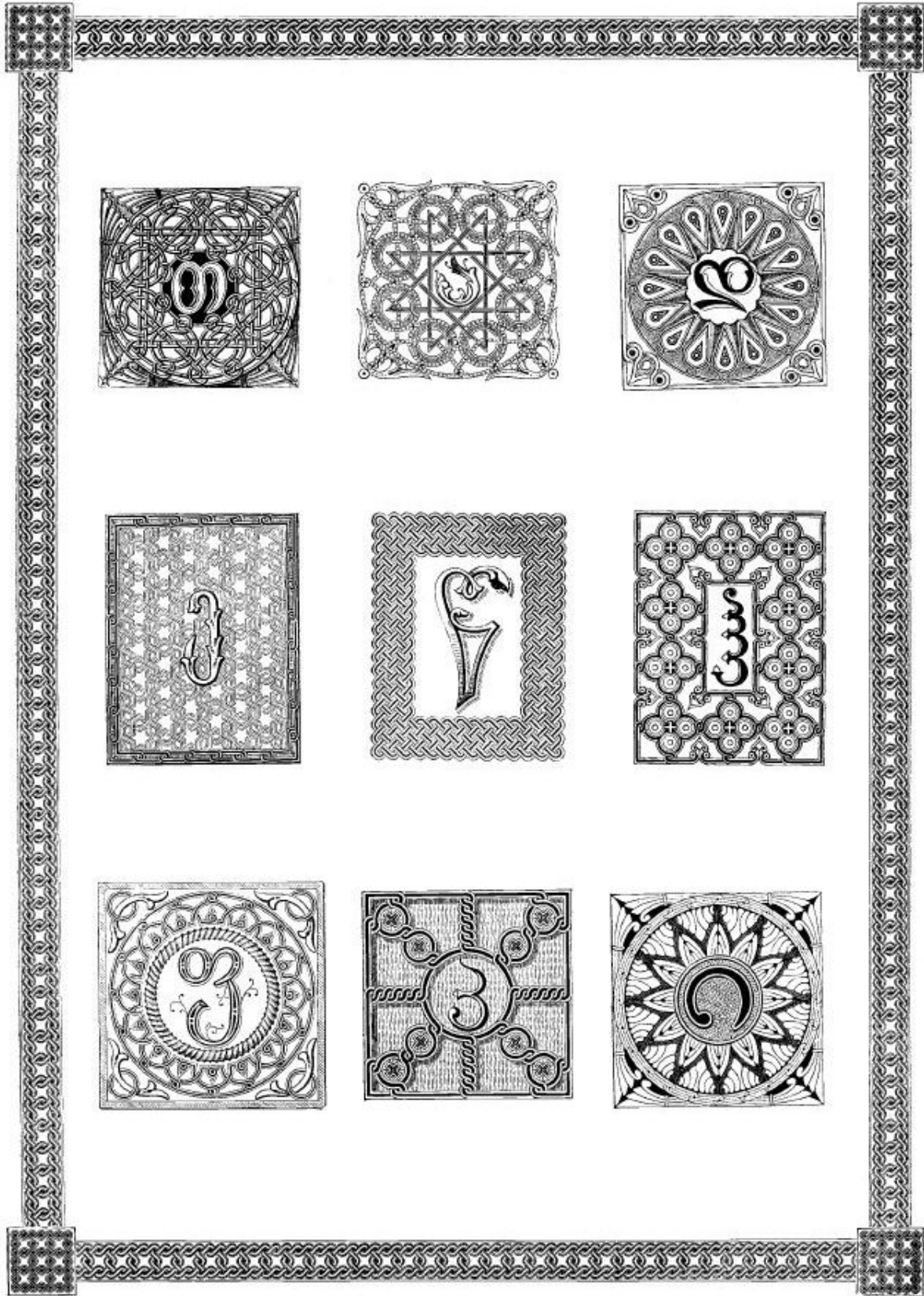

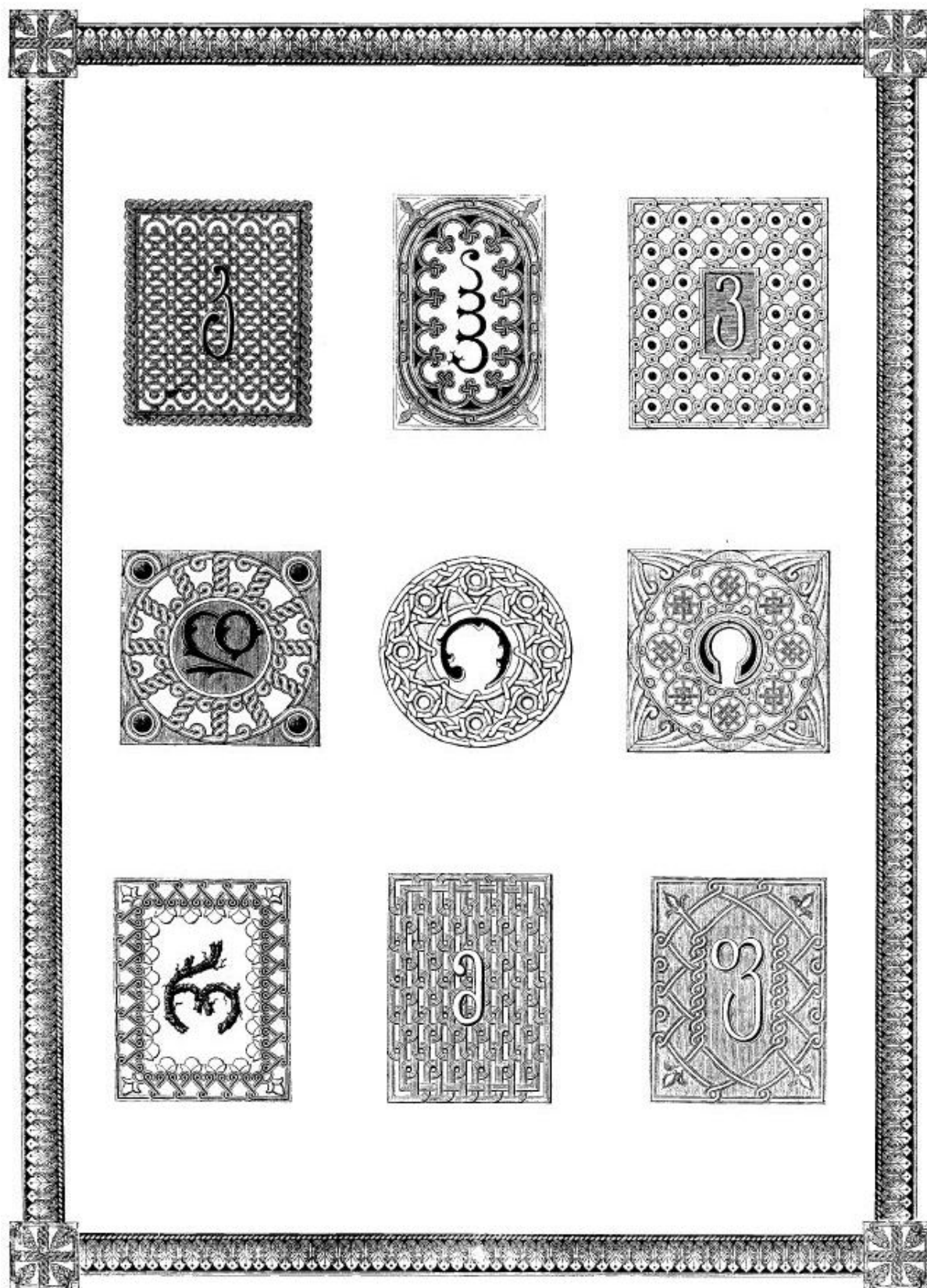
ქართული ხატობა ქართული ჩუქურთმა

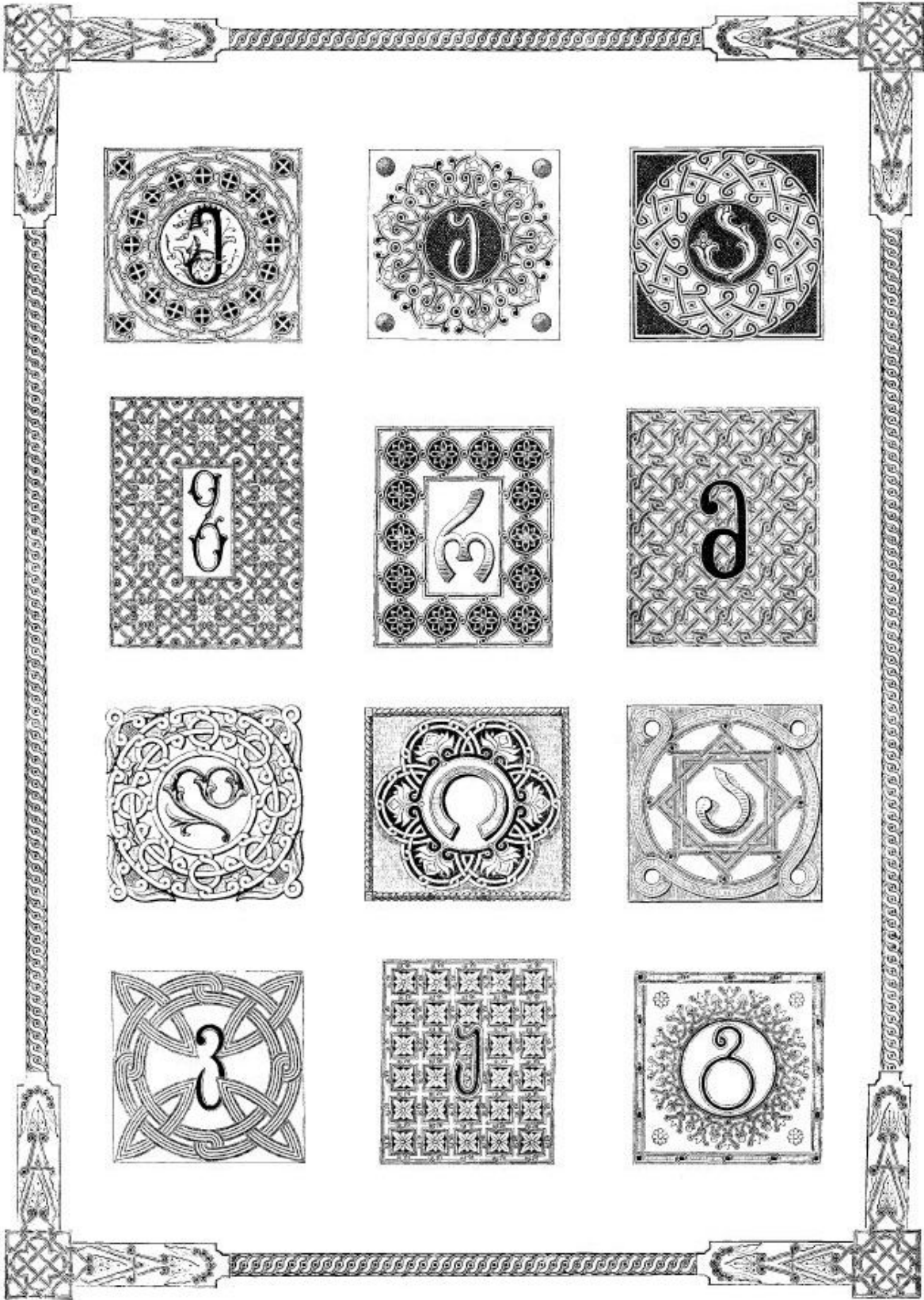
რამდღეც არაა ქართული ჩუქურთმების ნიმუშები, შექმნილი ურიგოლ ზაბაძის მიერ. უამრავია 1900 წელს შიდა ქვეყნის სახელწოდებით „ქართული ჩუქურთმა“.

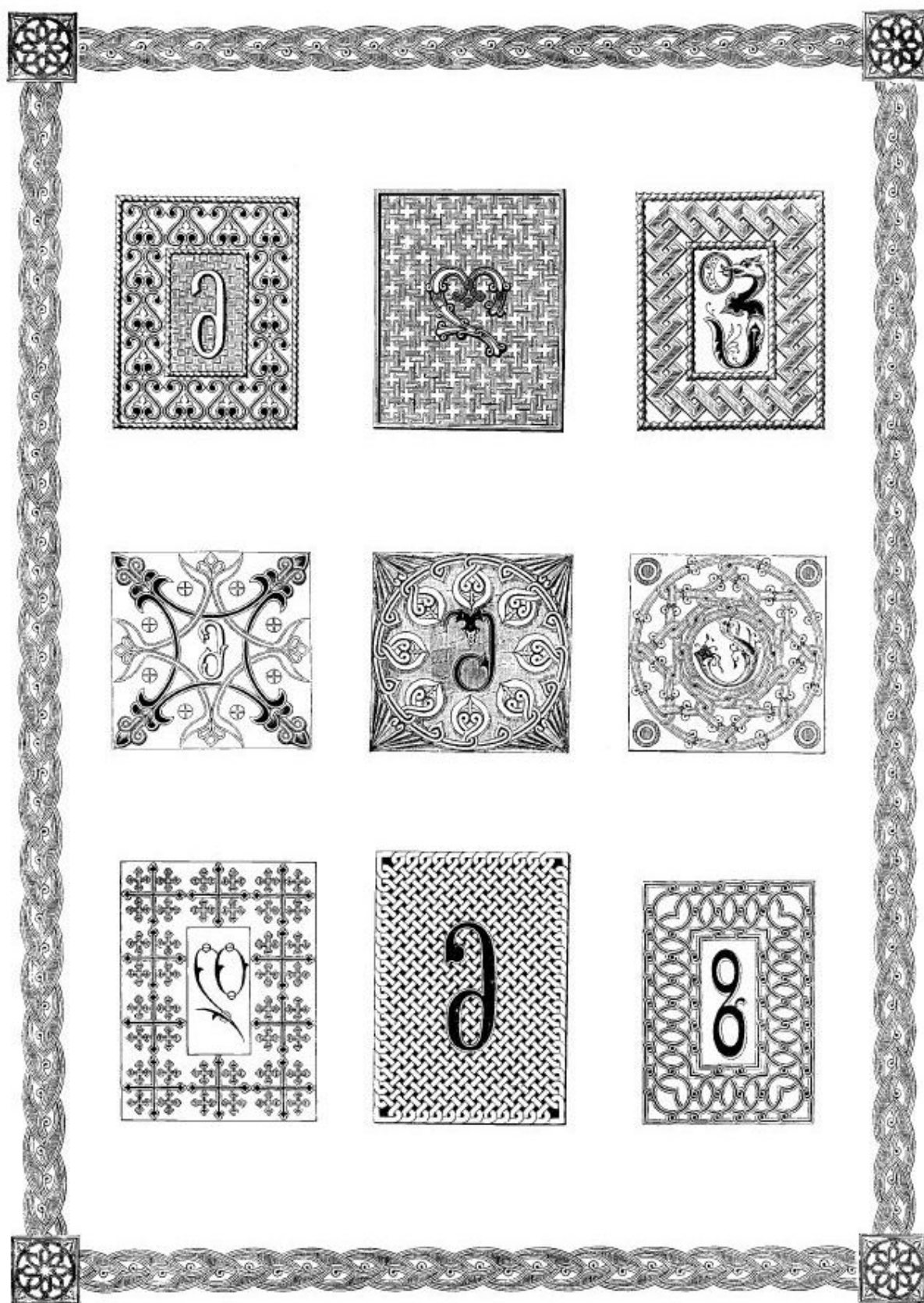

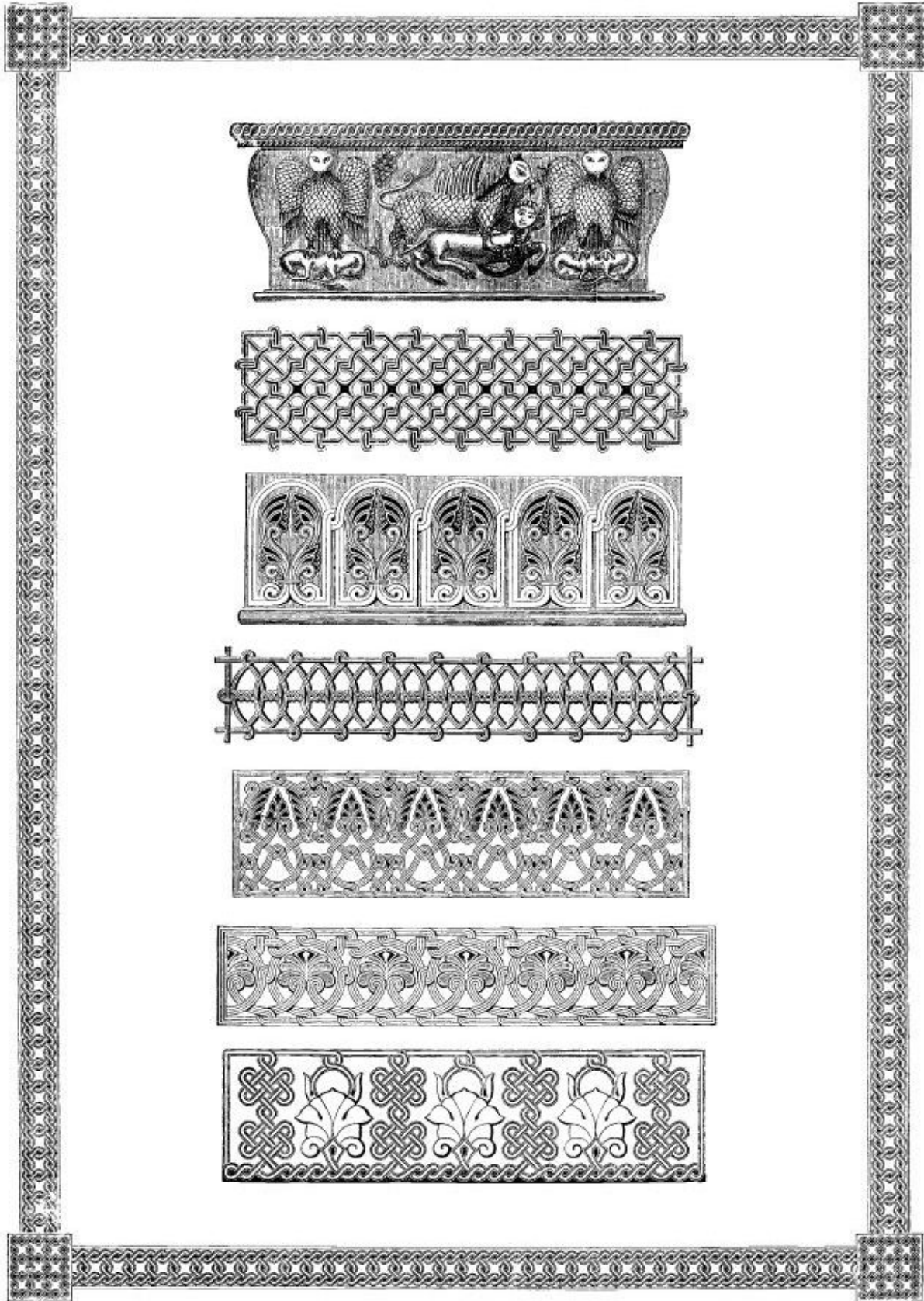

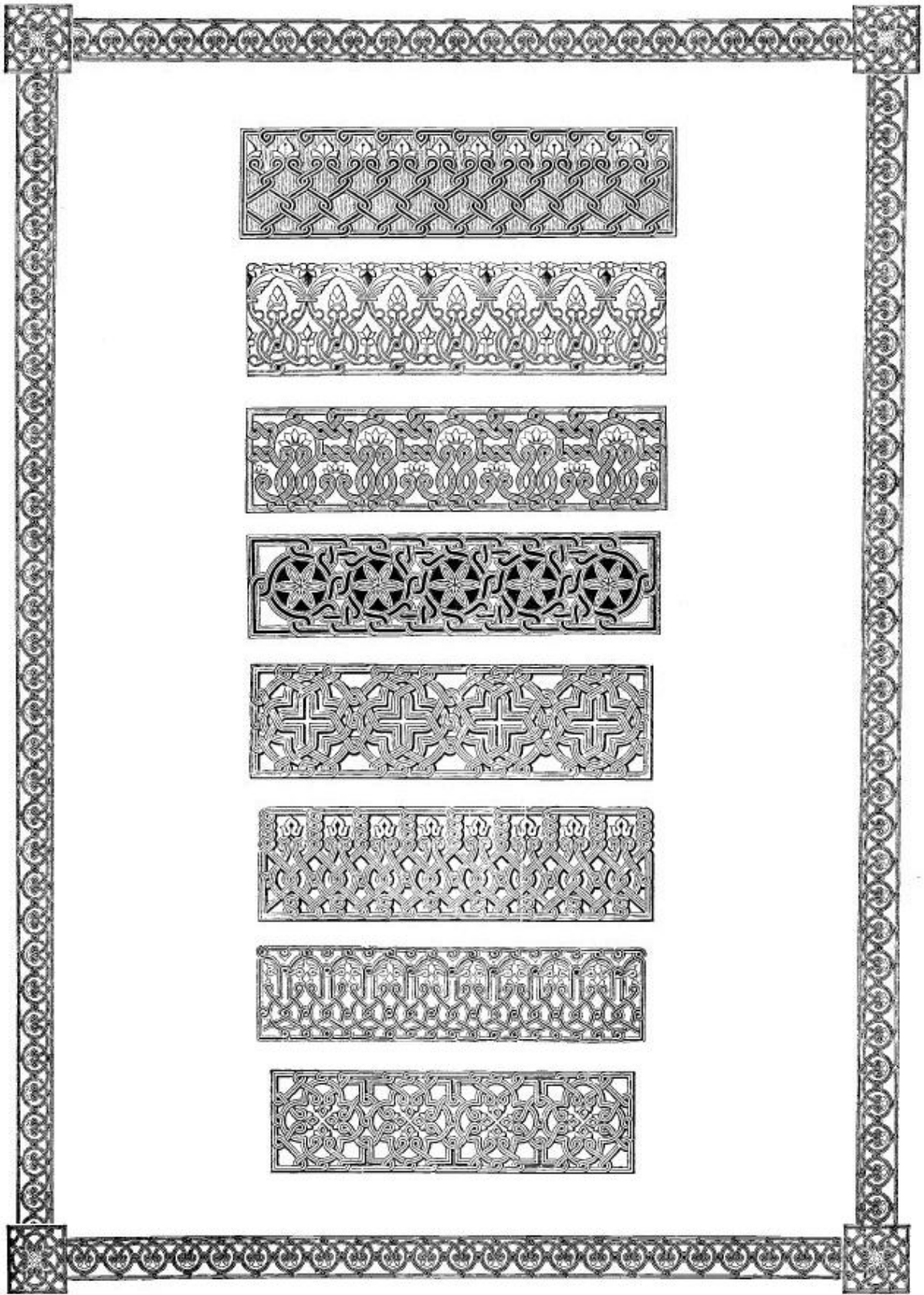

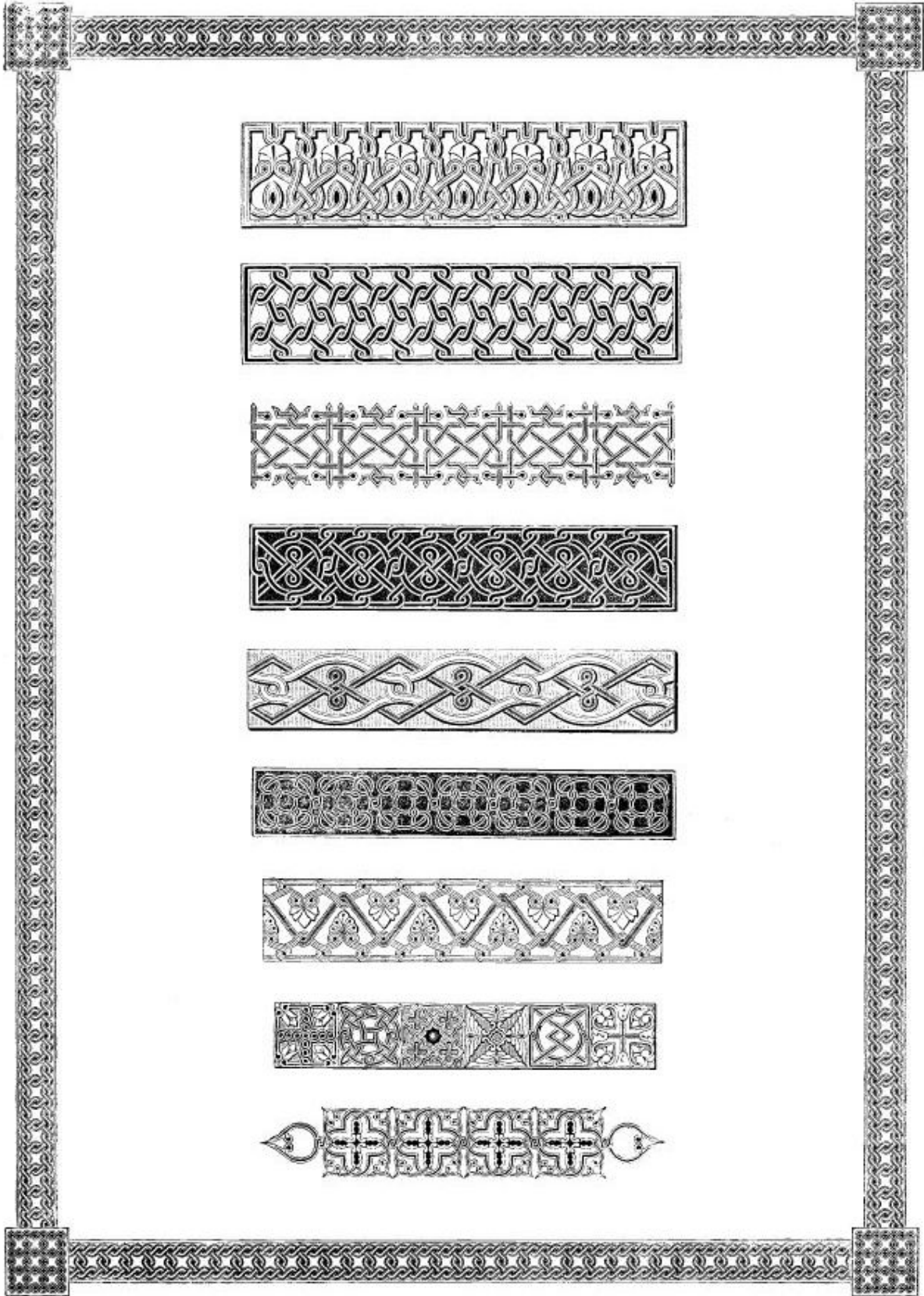

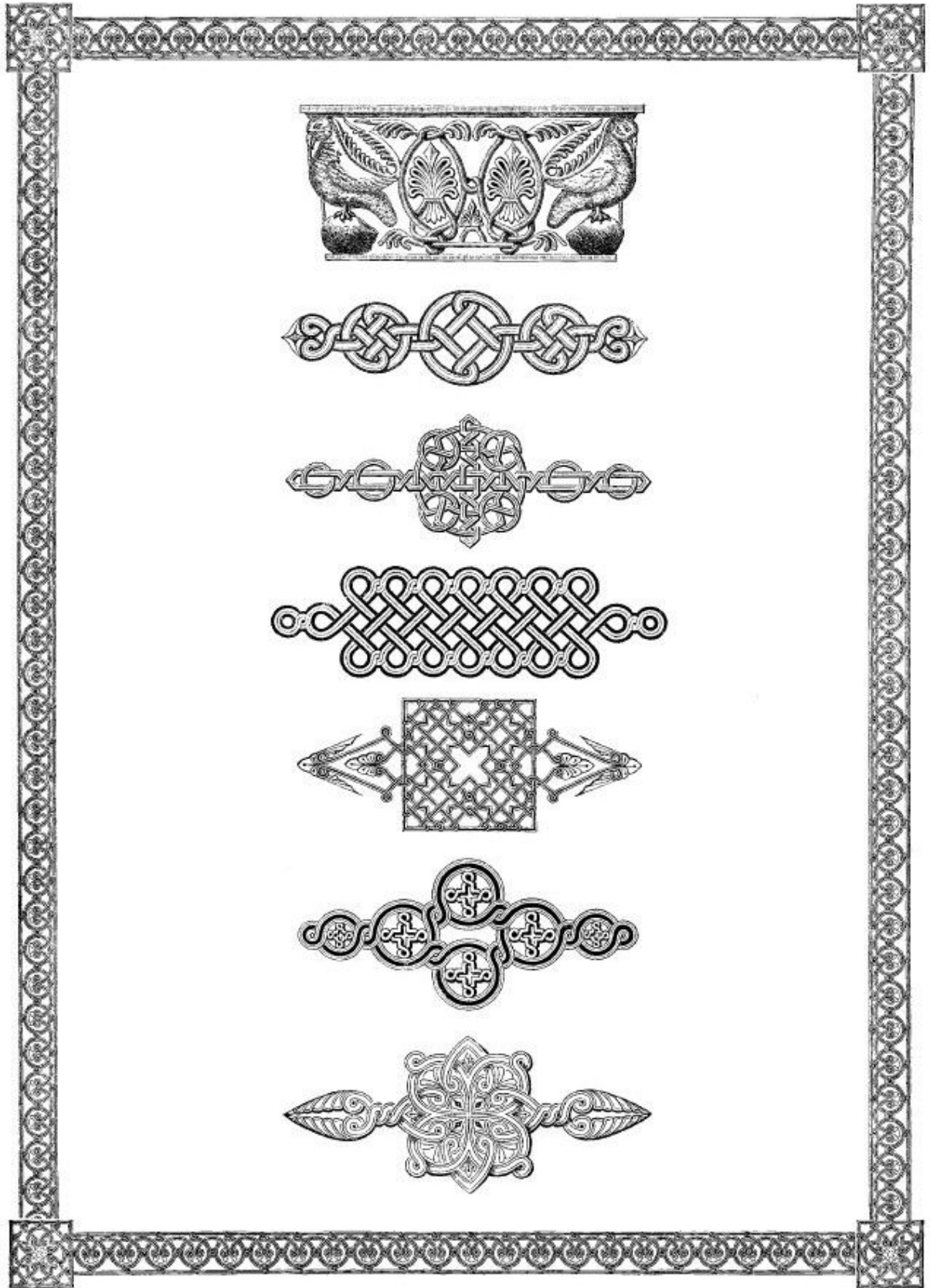

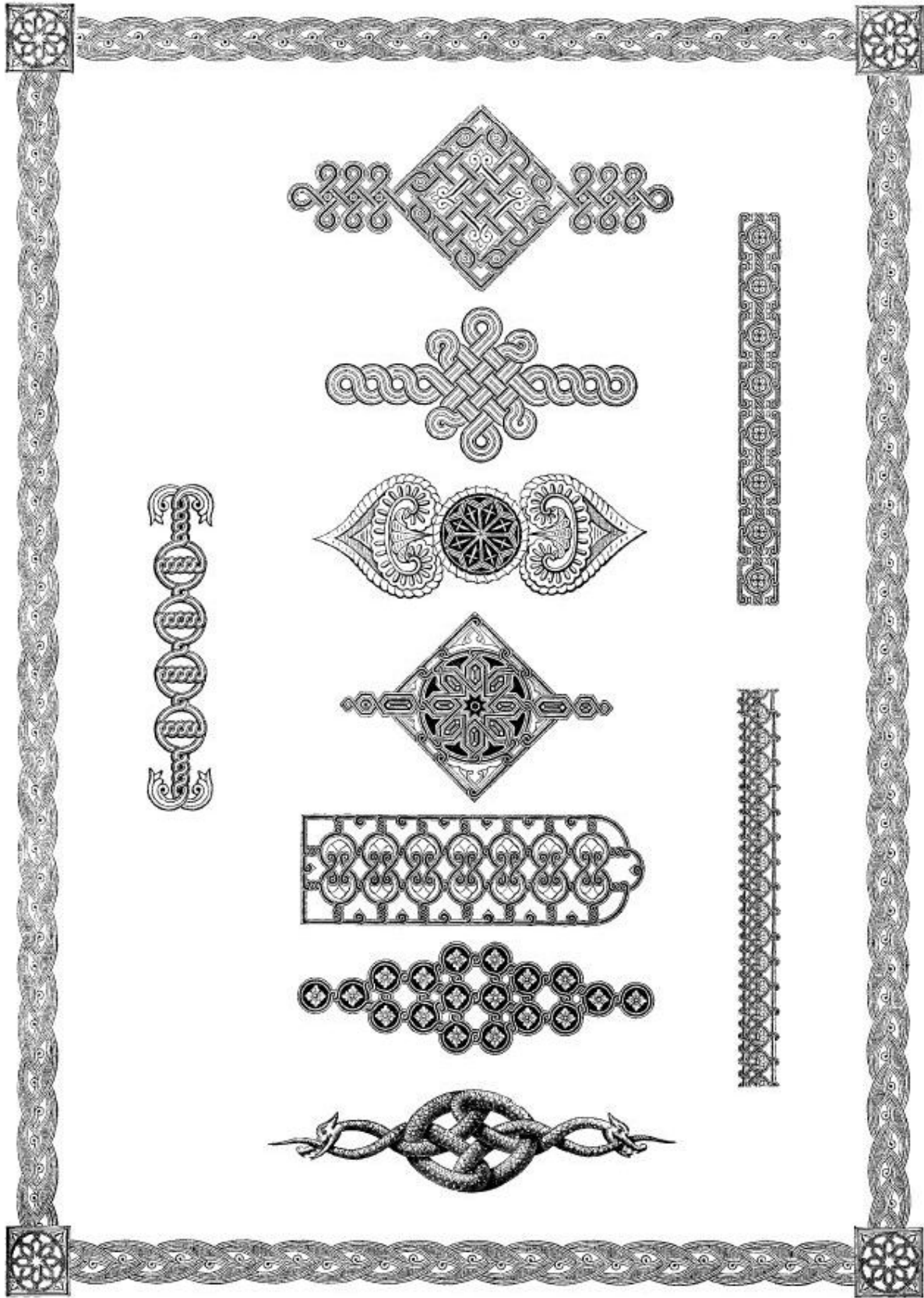

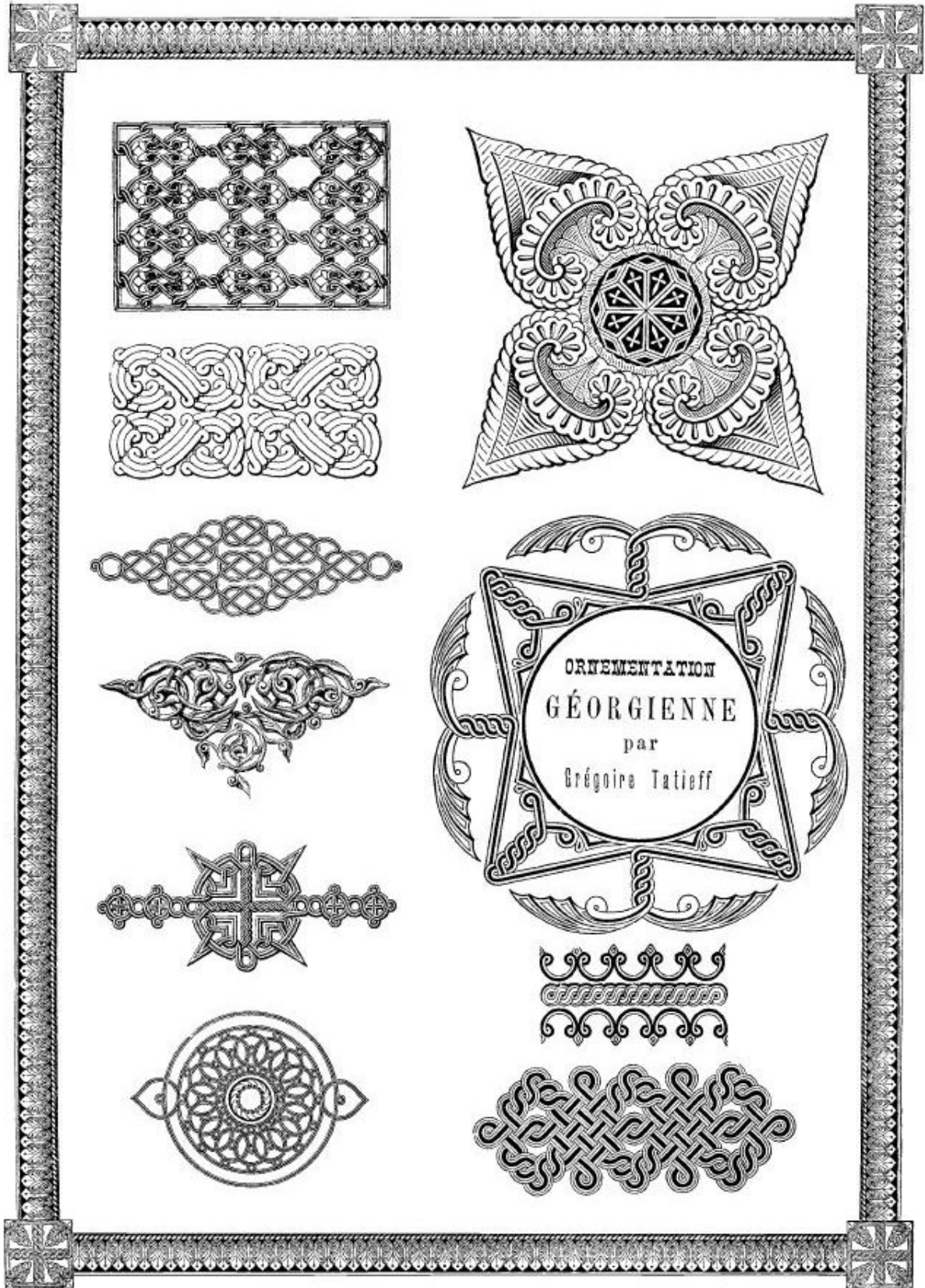

**საზოგადოებრივი ურთიერთობების
განყოფილება**
**საზოგადოებრივი ურთიერთობების
განყოფილება**

საზოგადოებრივი ურთიერთობების განყოფილება. საზოგადოებრივი ურთიერთობების განყოფილება.

DM Saba

საზოგადოებრივი ურთიერთობების განყოფილება 1234567890-+)!?.,;/-=(

აჰ, ერთი კიდევ ახალი წელიწადი!.. რა მოვლოდინებით ჩვენს თავს,
ქართველებო? რა ვაქვს დღეს სასურველი, რომ დავიკვივდეთ და
შევვიჩინოთ, რა ვაქვს ხალხს სანატრელი, რომ ვინატროთ და
მოვილოდინოთ? უკან მივიხედოთ ამ ახლო ხანებში და ისეთი არა
გვჩნდება რა, რომ თავი მოვიწონოთ, ან ნანვით ვთქვათ: “წილი,
წამოვ სიხარულისავე, ესე სწრაფად სად წახვედი!” წინ ვიყურებით
და ხვალისდღის ნისლი იმისთანა არა მოსჩანს რა, რომ ვულო
ვულო ადგილასვე დავვიჩინოთ, ან ნატვრით ვთქვათ: “მოვედინ,
დღევ სიხარულისაო!..” რა ვითხრათ? რით ვაუბაროთ?

DM Davit Guramishvili

აბგოეფხოთიკოძნბჟღრსტყფქოყშჩცძჭჭჟჟჟ 1234567890-+)!?;:,|/=-()

აბა, ერთი კიდეუ ახალი ჩქოთიწაი!.. ზ მოდულოქოქოთ ჩეე ნ თაფს, ქანთიეე ღონო? ზ გეძეს ქოყს სხუწეე ღოი, ზოძ ქ ვიკეე ზოთ ქ შუვიწიხინოთ, ზ გეძეს ხელო სანატრეეოი, ზოძ ვინატრეოთ ქ მოვილოქოქოთ? აქან მივიხედაეთ ამ ახლო ხანეში ქ ისეთი ანა გვწიყბა ზ, ზოძ თავი მოვიწონოთ, ან ნანვითა ვთქვათ: "ჰოი, ჩამოე სინაწეოთისაე, ესე სწაყაე სეე ჩახეეი!" ჩინ ვიყუწეებოთ ქ ხელონეეოთის ნისოში იძისთანა ანა მოსხანს ზ, ზოძ გეოთი გეოთის ადვილსეე ქ გვწიყს, ან ნატვრით ვთქვათ: "მოეეიბ, ქოყო სინაწეოთისაე!.." ზ ვითხნოთ? ზით ვაგახანოთ?

DM Nikoloz Baratashvili

აბგოევხოთიკოძნბჟღრსტყფქოყშჩცძჭჭჟჟჟ 1234567890-+)!?;:,|/=-()

აა, ერთი კიდეუ ახალწეწაი!.. რ მოვილოქოქოთ ჩეენს თვს, ქანთიეე? რ ვაქვს ქოყს სხუწეე, თიძ ქავიკეებოთ ქ შუვიწიხინოთ, რ ვაქვს ხელო სანატრეე, თიძ ვინატრეოთ ქ მოვილოქოქოთ? აქან მივიხედაეთ ამ ახლო ხანეში ქ ისეთი ანა ვწიყბა რ, რიძ თავი მოვიწონოთ, ან ნანვითა ვთქვათ: "ჰოი, ჩამოე სინაწეოთისაე, ესე სწაყაე სეე ნახეეი!" ნინ ვიყუწეებოთ ქ ხელონეეოთის ნისოში იძისთანა ანა მოსხანს რ, რიძ გეოთი გეოთის ადვილსეე ქავიწიყს, ან ნატვრით ვთქვათ: "მოვიეიბ, ქოყო სინაწეოთისაე!.." რ ვითხნოთ? რით ვაგახანოთ?

DM Ilia

Վերջին օրերս ծնունդի օրը հիշում եմ 1234567890-+)?!;:,,|/=-()

Վա, իհարկե չորս տարի եմ տոնում.. և ծնունդը ինձ համար
 ինչպե՞ս էր? և շատ բան անկատար, և ինչպե՞ս էր ինձ համար
 ծնունդը, և շատ բան անկատար, և ինչպե՞ս էր ինձ համար
 ծնունդը? Այ՛նչ մտածելու ժամանակն էր, երբ ասում էի ինչ
 զգում էի և, և ինչ ծնունդը, ինչ անհաս զգացում: “Վա, ինչ
 տեսնում եմ, ինչ անհաս էր ինձ համար!” Երբ ծնունդի օրը
 երբ տեսնում եմ ինչ անհաս էր ինձ համար և, և ինչ ծնունդը
 ծնունդը չէր ինձ համար, ինչ անհաս զգացում: “Ծնունդ, ինչ
 տեսնում եմ!..” և ինչ էր? Ինչ զգացում?

DM Akaki

Վերջին օրերս ծնունդի օրը հիշում եմ 1234567890-+)?!;:,,|/=-()

Վա, իհարկե չորս տարի եմ տոնում.. և ծնունդը ինձ համար
 ինչպե՞ս էր? և շատ բան անկատար, և ինչպե՞ս էր ինձ համար
 ծնունդը, և շատ բան անկատար, և ինչպե՞ս էր ինձ համար
 ծնունդը? Այ՛նչ մտածելու ժամանակն էր, երբ ասում էի ինչ
 զգում էի և, և ինչ ծնունդը, ինչ անհաս զգացում: “Վա, ինչ
 տեսնում եմ, ինչ անհաս էր ինձ համար!” Երբ ծնունդի օրը
 երբ տեսնում եմ ինչ անհաս էր ինձ համար և, և ինչ ծնունդը
 ծնունդը չէր ինձ համար, ինչ անհաս զգացում: “Ծնունդ, ինչ
 տեսնում եմ!..” և ինչ էր? Ինչ զգացում?

DM Ivane Javakhishvili

საქართველოში მნიშვნელოვანი ცვლილებები 1234567890-+)?!?:,;/-=(

აბა, რატომ უნდა ვაპირებო... ხო მუშაობაზე ხვდები ახლა, დასაწყისში? ხო გრძელ
 რაობა სწავლი? ხედავ რა მდგომარეობა, ხო გრძელ ხარ სწავლაზე ხედავ რა
 მდგომარეობა? უნდა მოგიხდეს ამ სწავლაზე ხედავ რა მდგომარეობა ხა,
 ხედავ რა მდგომარეობა, ან დაგინათ ვაქცინა: "პა, რა მდგომარეობაზე ხარ, რა სწავლაზე ხარ
 დასაწყისში!" რა ვთქვამხარ რა ხარ მდგომარეობაზე ხედავ რა მდგომარეობა ხა, ხედავ
 რა მდგომარეობაზე ხარ, ან დაგინათ ვაქცინა: "მუშაობ, რა მდგომარეობაზე ხარ
 სწავლაზე ხარ!..." ხო ვთქვამხარ? ხო ვთქვამხარ?

DM Luarsab Andronikashvili

საქართველოში მნიშვნელოვანი ცვლილებები 1234567890-+)?!?:,;/-=(

აბა, რატომ უნდა ვაპირებო... ხო მუშაობაზე ხვდები ახლა, დასაწყისში? ხო გრძელ
 რაობა სწავლი? ხედავ რა მდგომარეობა, ხო გრძელ ხარ სწავლაზე ხედავ რა
 მდგომარეობა? უნდა მოგიხდეს ამ სწავლაზე ხედავ რა მდგომარეობა ხა,
 ხედავ რა მდგომარეობა, ან დაგინათ ვაქცინა: "პა, რა მდგომარეობაზე ხარ, რა სწავლაზე ხარ
 დასაწყისში!" რა ვთქვამხარ რა ხარ მდგომარეობაზე ხედავ რა მდგომარეობა ხა, ხედავ
 რა მდგომარეობაზე ხარ, ან დაგინათ ვაქცინა: "მუშაობ, რა მდგომარეობაზე ხარ
 სწავლაზე ხარ!..." ხო ვთქვამხარ? ხო ვთქვამხარ?

DM Galaktioni

აბგეობითი კოდონი აქსიყავილი მხეცხეცა 1234567890-+)!?.,|/=-()

აჲ, ეჲი ვიქვ სხლოი ნუთინაჲ!.. ჲ მოვყოლია ჲვენს თავს, ქსიავრონი? ჲ ვვაქვს ქლოლ სსსსსსსსსს, ჲომ ქავიკვექმა ქა ჴვიჩიჩინია, ჲ ვვაქვს ხვარო სხაქქლო, ჲომ ვინაქქია ქა მოვიროოოოინია? აკან მოვიხვავთ ამ სხლოი ხანქში ქა ილით შს ვეჩქქა ჲ, ჲომ თავი მოვიწონია, ან ნანვითა ვაქვთა: "ქოი, ნამოვ სხსსსსსსსსს, ქს სწაავაქ სქ ნწვექი!" ნინ ვიყყიქშით ქა ხვარონქლოლ ნილში იბისანა შს მოლხანს ჲ, ჲომ ვყოი ვყოილ აქვიროსვე ქავეჩქქ, ან ნაქვშითა ვაქვთა: "მოვეინ, ქლოლ სხსსსსსსსსს!" ჲ ვიბხაი? ჲით ვავანშითა?

სექცხოოოოოას დეფოო უეიყუ მუ შიყყუ საქართველოს ახალი გერბი და დროშა

საქართველოს ამჟამინდელი გერბი წარმოადგენს ჭაგრატიონების საგვარეულო გერბის ოდნავ გადაკეთებულ ვარიანტს. ეს გერბი ვერ გამოდგება სახელმწიფო გერბად. ჭაგრატიონების გერბის სურათი ამ სახით შექმნილია მე-16-18 საუკუნეებში შუასაუკუნოვან დასავლეთევროპულ რაინდულ ჰერალდიკის წამბაძველობით. ორ ვიცი, რა გვესაქმება შუასაუკუნოვან დასავლეთევროპულ რაინდულ ჰერალდიკასთან. ჩვენ ხომ ბიზანტიელები ვართ და ბიზანტიელებზე უფრო ადრინდელებიც და ძველებიც. ჭაქტიურად, შუასაუკუნოვანი რაინდული ჰერალდიკის გარდა ამჟამად არსებობს სხვა მრავალი სახის ჰერალდიკა, და ის დასავლეთევროპული ჰერალდიკის მკაცრი კანონები უკვე აღარ მოქმედებენ თვით უფროპაშიც კი. ოა რალა მინცდამინც ჩვენ უნდა დაუბრუნდეთ იმ ძველ უცხო კანონებს და ჩვენ სიმბოლოებზე ვხატოთ ლომები და მისთანები.

ჭურქეთს, მაგალითად, არ გააჩნდა არასოდეს არავითარი ჰერალდიკა, მაგრამ მას აქვს კარგი და ლაკონური დროშა და გერბი. ონდა, ომერიკას გერბი საერთოდ არა აქვს. შის როლს ასრულებს ე. წ. ოიდი სახელმწიფო ჭე-ჭედი, რომელიც შექმნილია თავისი შიდაამერიკული ისტორიული ტრადიციების გათვალისწინებით და არა შუასაუკუნოვან დასავლეთევროპული რაინდული ჰერალდიკის კანონებით.

ჭეშოთ მოყვანილ სურათებზე ნაჩვენებია ჭაგრატიონების საგვარეულო გერბის მე-16-18 სს. ნიმუშები.

ჭინათის დედოფალი, 16 ს.

ოზეესანდრე III, 17 ს.

ჭახტანგ VI, 18 ს.

ჭახტანგ VI, 18 ს.

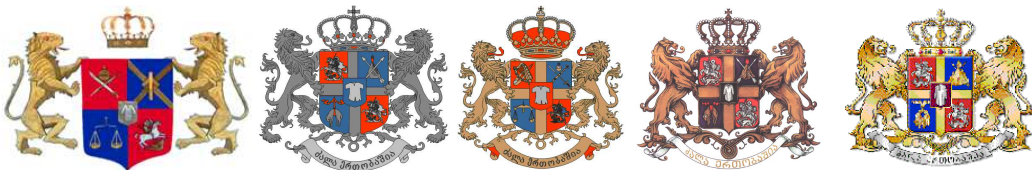

ჭრეკლე II, 18 ს.

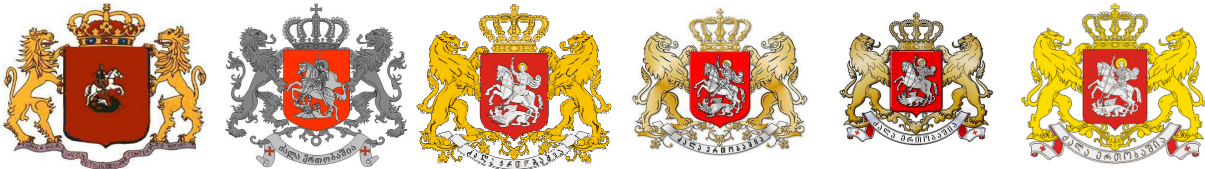

ჭრეკლე II, 18 ს.

ოე კი ნაჩვენებია თანამედროვე საქართველოს გერბის შექმნის თანმიმდევრული ეტაპები. ოოგორც ჩანს, დაიწყეს ძიება ჭაგრატიონების საგვარეულო გერბის ტრადიციულ სურათიდან და დაამთავრეს ფარის ხუთ სურათიდან ერთის გამოსახვით.

საქართველოს გერბი

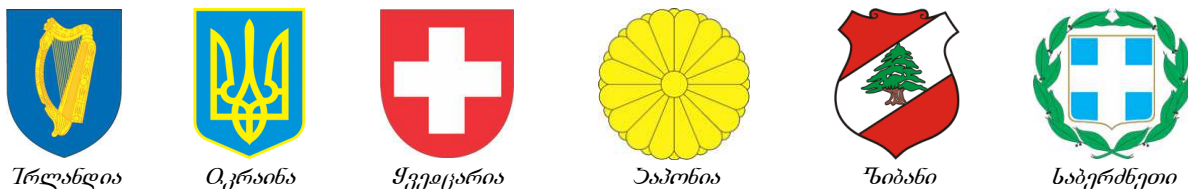

საქართველოს გერბი

ღერბის სურათის ბოლო ვარიანტი კარგია და ლამაზი. შაგრამ იგი არ შეესაბამება სინამდვილეს. ოირველი ის, რომ გვირგვინი მიაუთითებს მონარქიულ წყობაზე. ოანამედროვე საქართველო არ არის მონარქია და, ალბათ, აღარასოდეს არ იქნება მომავალში. ჭარი შესრულებულია შუასაუკუნოვან დასავლეთევროპულ რაინდულ ტრადიციებში. ჩვენი ტრადიციების თანახმად კი ფარი უნდა იყოს მრგვალი. ოომს ჩვენს ისტორიასთან არანაირი კავშირი არა აქვს. ჭართულ გერბში ყოველგვარი წარწერა გედმეტია.

ქერბი უნდა იყოს ლაკონიური და ყველაფრისმთქმელი უსიტყვოდ. ჩმინდა ჴლორგის გამოსახლება კარგია, მაგრამ უნდა ვადიაროთ, რომ იგი არ არის ჩვენი ერთპიროვნული კუთვნილება. შართალია, ჩვენს ქვეყანას უცხოელები უძახიან Georgia-ს, მაგრამ ეს სახელწოდება გამომდინარეობს ძველ-ბერძნულიდან Γεωργιος, რაც ნიშნავს — «მიწათმოქმედი». ცნუ ბერძნები საქართველოს უწოდებდნენ «მიწათმოქმედთა ქვეყანას». თა ეს იყო ქრისტიანობის წარმოშობამდე გაცილებით აღრე.

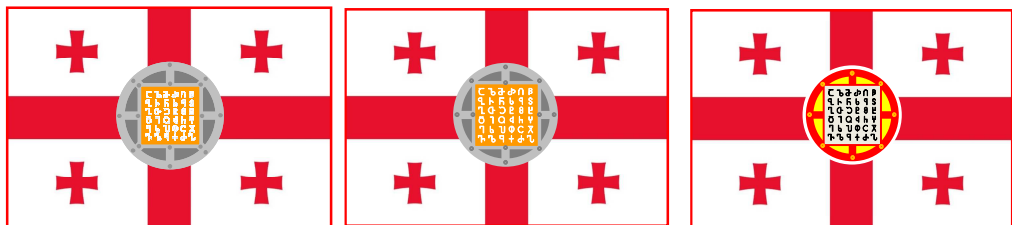
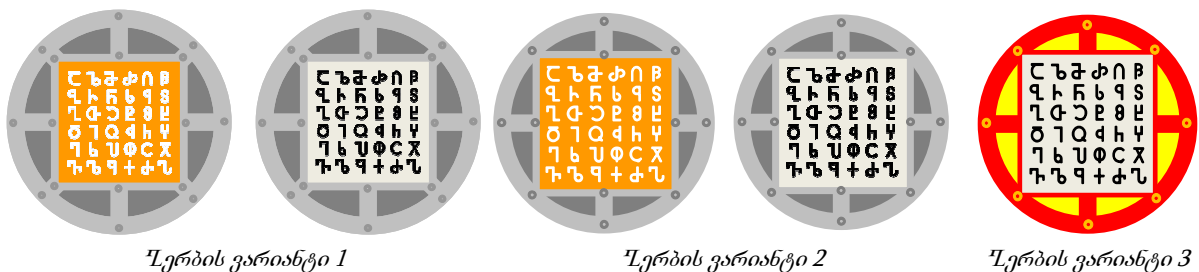
ორიგინალური გერბის სურათის შესაქმნელად სასურველია გამოვიყენოთ ჩვენი ერთპიროვნული სიმბოლოები. ჴარდა ამისა, გერბი უნდა იყოს მარტივი და ლაკონიური. ჴვემთ მოყვანილია ასეთი გერბების მაგალითები.

შიმანია, რომ საქართველოს ახალი გერბის მთავარ ელემენტად უნდა იყოს გარკვეულ წესით დალაგებული ქართული ანბანი (ასომთავრული). ჴარი, რომელმედაც გამოსახულია ანბანი, უნდა იყოს სუფთა ქართული, ანუ მრგვალი.

ბატომ მაინც და მაინც ანბანი? შმიტომ, რომ ჩვენი ანბანი არის სუფთა ქართული ცნება, და ამავე დროს, უძველესი. სორტუგალიის გერბზე გამოსახულია ძველი სანავიგაციო ხელსაწყო. სორტუგალიელები სამართლიანად ამყობენ მე-16 საუკუნის შიდი ჴეოგრაფიული ცდმოჩენებებით, რომლებშიც მათ მიუძღვით დიდი წვლილი. ჩვენი ერთპიროვნული კუთვნილება (სარწმუნოებრივი სიმბოლიკრისაგან განსხვავებით) და დიდი სიამაყეა ქართული *ასომთავრული*. შას თავისი სიდიადით ვერაფერი ვერ შეედრება. ცბა სად სანავიგაციო ხელსაწყო (თუნდაც ძალიან ჴკვიანური) და სად ანბანი.

ცქედან გამომდინარე, შევეცადე გამეკეთებინა ქართული მრგვალი (ხევესურული) ფარი და შუაგულში მოთავსებული ანბანური მწკრივი.

ამაგ შველიძე
სომთავრულ-ნუსხურის საკითხები

ბეჭდვ. შვედრადი
სამთავროს-მასწავლის სეხორეგო

ԱՐԺՐՆ ԺՀԴՐՈՐԻԿ

Շվեդական-հայկական Լեհոտպիկ

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
„	!	№	,	;	%	:	.	?	(	)	-	“	/	←	Ins Hm PU
Tab	Բ	Ճ	Պ	Ժ	Ֆ	Շ	Օ	Ն	Յ	Պ	Ճ	Յ	Del	En	PD
Lock	Ն	Օ	Ս	Ե	Պ	Ձ	Մ	Ն	Ր	Ժ	Ճ	Enter			
Shift	Ջ	Յ	Ե	Պ	Յ	Ն	Ր	Պ	Յ	Յ	Shift		↑		
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
'	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	+	=	☛	←	Ins Hm PU
Tab	Ի	Մ	Օ	Ժ	Տ	Ր	Ը	Ի	Մ	Կ	Փ	Del	En	PD	
Lock	Կ	Մ	Ք	Պ	Օ	Շ	Ն	Ս	Վ	Պ	Enter				
Shift	Ք	Մ	Վ	Ո	Վ	Ն	Գ	Ն	Փ	Ք	Shift		↑		
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
													←	Ins Hm PU	
Tab			Յ									Del	En	PD	
Lock	Յ	Ձ		Ֆ							Enter				
Shift		Ֆ									Shift		↑		
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl	←	↓	→

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
													←	Ins Hm PU	
Tab			Վ									Del	En	PD	
Lock	Մ	Տ		Ր							Enter				
Shift		Ր									Shift		↑		
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl	←	↓	→

~	!	1	@	2	#	3	\$	4	%	5	^	6	&	7	*	8	(	9	)	0	-	+	=		☛
„	!	1	№	2	3	,	4	;	5	%	6	:	7	.	8	?	9	(	0	)	-	-	=	“	/
Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	{	}	☛	h	u	Վ	Օ	Ժ	Տ	Ր	Ը	Ի	Մ	Կ	Փ
Caps Lock	A	S	D	F	G	H	J	K	L	:	;	Վ	Պ	Կ	Մ	Ք	Պ	Օ	Շ	Ն	Ս	Վ	Պ	Յ	Յ
Shift	Z	X	C	V	B	N	M	<	>	?	/	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք	Ք
Ctrl		Alt																						AltGr	Ctrl

Ֆիննական կլավիատուրիս Երեմիա Միլանին
(Georgian ergonomic keyboard, TMI)
Մատուցողի անվանումը կլավիատուրային

